

# ქველი შუამდინარული პოეზია

შუამდინარულიდან და აქალაქიდან  
თარგმნა  
ზურაბ კიქნაძემ



თბილისი  
ბეაკვილკოცა  
2009



**The Ancient Mesopotamian Poetry**  
From Sumerian and Akkadian translated  
by Zurab Kiknadze  
Tbilisi  
Memkvidreoba  
2009

მხატვარი  
ნუგზარ მეძმარიაშვილი

ქართული წიგნის მხარდაჭერის ფონდი  
“მემკვიდრეობა”

ფონდის საქმიანობას ნივთიურად უზრუნველყოფს  
გიორგი ლეჟავა

ISBN 978-9941-9106-1-6

© ზურაბ კიკნაძე, 2009  
© “მემკვიდრეობა”, 2009

## სიგყვა ორ მდინარეს შორის

ძველი წელთაღრიცხვის IV-III თასწლეულების მიჯნაზე გიგროსისა და ეფურაგის შუამდინარეთში შემერლებმა შექმნეს ერთ-ერთი პირველი დამწერლობა მსოფლიოში, რამაც შესაძლებლობა მისცა მათ (და მათი გზით სხვა ხალხებსაც) წერილობით აღებუქდათ და საუკუნეებში გადაეცათ თავიანთი სიგყვიერი შემოქმედება. ამ დროიდან მოყოლებული ათას ხუთასი წლის მანძილზე უხსოვარი ტრადიციების მქონე შუმერული მხატვრული სიგყვა ყალიბდება მწერლობად, თუმცა ის არ წყვეტს სისხლხორცეულ კავშირს ბეპირსიგყვიერ ეანრებთან. აქ უნდა შეინიშნოს, რომ თავდაპირველად დამწერლობის მიზანი არ ყოფილა სიგყვიერების, როგორც შემოქმედების, აღბუქდვა-შენახვა და მისი დროსა და სიერცეში გადაეცემა. გამოგონებისთანავე მას უაღრესად პრავგმაგული, შემოქმედებისგან ძალზე შორსყოფი ამოყანა დაეკისრა. პირველი დაწერილი გექსტები გეამენობს, თუ გაძრის მეურნეობაში მშრომელმა – კაცმა თუ ქალმა სახელდებით – თავისი შრომის საზღაურად რამდენი პური, ზეთი, მაგყლი თუ ხახვი მიიღო; ამ სოლისებრ, უფრო ხატოვან წარწერებიანი დაფებიდან ვიგებთ, თუ რამდენი ცხვარი ძოეს საგაძრო საძოვარზე და რა გასამრჯელოს იღებს მათი მწყემსი. სინგაქსი მარგივია, ნიშნების რაოდენობაც შემლუღულია გადმოსაცეში მწირი და ერთფეროვანი შინაარსით. ეს უფრო სტენოგრაფიულ ჩანაწერებს ჰგავს, სადაც ხშირად მორფოლოგიური ნიშნებიც კი არ არის გამოხატული. ცხადია, ნიშნების მწირი მარავი ვერ იგვირთავდა მეტაფორებით გაჯერებულ ვრცელ ნარაციებს ან ღმერთებისადმი მიძღვნილ ჰიმნებს. ეს მომავლის

საქმე იყო. რამ მისცა სტიმული ლურსმული დამწერლობის მცოდნეს (შუმერულად *დუბსარს*), რომ უხსოვარი დროიდან თაობიდან თაობამდე ზეპირად მონარული ტექსტებისთვის თიხაზე მყარი ადგილი მიეჩინა. ცხადია, ვერ ვიფიქრებთ, რომ ეს ეტაპი ერთ მშვენიერ დღეს დაიწყო, რომ მოხდა დროსა და სივრცეში რაღაც ვაჭრა, ნახტომი. თუმცა მითოსი დამწერლობის მიგნების შესახებ, რომელიც ერთმა ვრცელმა ეპიურმა ტექსტმა (იხ. “ენმერქარი და არათას ბატონი”) შემოგვინახა, დამწერლობის შემოღებას – ზეპირობიდან წერილობაზე გადასვლადს – სწორედ *ერთ მშვენიერ დღეს* მიაწერს. ეს მითოსი ამგვარი შინაარსისაა: ურუქის მეფეს ენმერქარს სიგყვიერი პაექრობა ჰქონდა შორეული არათას ბატონთან. ვინც სიგყვა-პასუხში გაიმარჯვებდა, პირველობაც მას დარჩებოდა ქვეყნიერებაზე და ქალღმერთი ინანაც მის მხარეზე იქნებოდა. ორი მბრძანებელი ძნელად ასახსნელ იგაეებს უგზავნიდა ერთმანეთს მაცნის პირით; მაცნის მეხსიერება იყო ის ჭურჭელი, რომელსაც უნდა შეენახა მეფის ნაკარნახევი. ერთხელაც, როცა “მოციქულისთვის სიგყვა ძნელი შეიქნა და ველარ გაიმეორა, ენმერქარმა თიხას ხელი შეახო და სიგყვა ფირფიტაზე აღბეჭდა”. მაცნის მეხსიერება ვერ შეინახავდა ისეთ სიგყვას, რომელიც მას უკვე აღარ ესმოდა, რომლის უბრალო განმეორებაც კი აღარ შეეძლო. ამიერიდან მეფური სიგყვა დამწერლობით უნდა შენახულიყო. შუმერულმა ეპოსმა შემოინახა ხსოვნა კაცობრიული ცივილიზაციის ამ გარდამტეხ მომენტზე. “ამ დღემდე, – ნათქვამია ტექსტში, – თიხაზე აღბეჭდილი სიგყვა არ არსებულა. ქუდაბას ბატონმა დაფაზე სიგყვა აღბეჭდა, ჭეშმარიტად ასე მოხდა!” ამიერიდან მეფე თავის იგაეებს წერილობით გზავნის, აქედან იწყება მწერლობა, ლიტერატურა, თავისი ნამდვილი ამრიით.

ამ დროიდან მოყოლებული ათასხუთასი წლის მანძილზე უხსოვარი გრადიციების მქონე შუმერული მხატვრული სიგყვა მრავალჯერ მწერლობად ყალიბდება. დღესდღეობით მსოფლიოს სხვადასხვა მუზეუმში დაკული საში ათასამდე თიხის ფირფიტაზე, ბაზალტზე, ქვაქვიშაზე თუ დიორიტზე აღბეჭდილია ამ უცნობი წარმომავლობის ხალხის სიგყვიერი შემოქმედება,

რაც, ერთი მხრივ, თუ მოწმობს მისი სულიერი კულტურის სიმაღლეს და შემოქმედებით გაქანებას, მეორე მხრივ, ააშკარავენს მუშერელი ადამიანის სულიერ, არცთუ იშვიათად, თეორიულ და ხშირად პრაგმატულ ინტერესთა ყოელისმოწყელობას. სამყარო და ადამიანური საზოგადოება – ეს ორი კოსმოსი გამლილია ადამიანის წინაშე თავისი მრავალფეროვნებით და მას აქვს დაუოკებელი წადილი სიგყიერი აღეკვატი შექმნას ყველაფერ იმისა, რასაც ის ხედავს და განიცდის, ან რაც მას ხსოვნაში მეშევიდრეობით გადმოეცა. “გილგამეშიანის” პროლოგში ნათქვამი სიგყეები გვირბე, რომ მან “ქვამე ამოკვეთა ყოველი განცილი”, შეგვიძლია ევიგრაჟად წარუშძლეა-როთ შუამდინარული ლიგერაგურის ისტორიას.

მრავალფეროვნაია ეს ლიგერაგურა: მითოლოგიური და ნახეერადისგორიული ეპოსები, ღმერთებისა და ადამიანების ურთიერთობანი და მათი საქმენი საგმირონი, ღვთაებათა მოგზაურობანი ქალაქითი ქალაქად, მეფეთა საომარი და სამშენებლო წარწერები, ღმერთების, ტაძრების, ღვთიური საგნების თუ მოვლენებისადმი შიძენილი საგალობლები, მეფეთა სახოტო პოეზია, იგაეები და შეგონებები, არსებათა, საგანთა თუ მოვლენათა გაბაასებანი, ქალაქთა თუ დინასტიათა დამხოების გამო გოდებანი, ინანა-ღუმეშის სასიყვარულო დრამა და ლირიკა, ელეგიები და სხეა და სხეა. არ არსებულა ხალხის ყოფა-ცხოვრების რაიმე კუნჭული, რომელიც პოეგური ყანრის სახით არ ყოფილიყოს წარმოადგენილი.

ისეთი, თითქოსდა პროზაული ტექსტები, როგორადაც შეგვიძლო მიგვეჩნია სამშენებლო წარწერები თუ ბრძოლათა ამსახველი მატიანეები (განსაკუთრებით აშურეთ-ბაბილონში შიადწია ამ ყანრმა თავისი განეითარების კულმინაციას) არაიშვიათად ჰუმშარიტი, შეიძლება ითქვას, უშედაეათო პოეგურობით ბრწყინავს. ამ ტექსტების მხატვრულობას ორი მხარე განსაზღვრავს – ჯერ თავად მუშერული ენის ბუნებითი ხატოვნება, მისი მეტაფორული სიღრმე და შერე მითოსური სიმბოლიკა, რომლითაც გადმოცემულია ნებისმიერი, თუნდაც ყოფითი ფაქტები. თხორობა ყოველთვის “ამაღლებული”

ჩანს, რადგან მიწიერი მოვლენები თითქოს ცაშია აგანილი და იქ აღქმული ავგორის მიერ, ეპიკური თხრობა არასოდეს არ არის ნატურალისტური ან ავგორის სუბიექტურ გამოცდილებაზე თუ განწყობილებაზე დაფუძნებული; სიტყვიერი ტექსტი არ წარმოადგენს რეალურ-ემპირიულს განმეორებას, არამედ ის არის მისი სიმბოლურ-მეტაფორული გარდაქმნა ახალ სინამდვილედ. ამ აზრით, შუმერული (იგივე, როგორც ყოველი ძველი, გრადიციული) ხელოვნება ონტოლოგიური ღირებულებისაა და მასში ვერ ეპოევთ სუბიექტურ-ფსიქოლოგიურ ანაბეჭდებს.

ურუქის პრიორიტეტს დამწერლობის გამოგონებაში არქეოლოგიაც ამოწმებს: მართლაც, პირველი დამწერლობის ნიშნები სწორედ ურუქშია (ე. წ. ურუქის მეოთხე არქეოლოგიურ ფენაში) აღმოჩენილი; ეს დამწერლობა ხატოვანია, კლასიკური ლურსმულის წინამორბედი. ხატოვან ნიშანთა შორის ამოცნობილია შინაური პირუტყვის, სამეურნეო ჭურჭლის, იარაღისა თუ ნაგებობათა გამოსახულებანი, რომელთა იდენტიფიკაცია გვიანდელი დამწერლობის ნიშნებთან უდაოა. ამ არქაული ხანისთვის დამახასიათებელია, რომ არ ჩანს მეფის (ლუ-გალ “კაცი დიდი”) ნიშანი. ეს ის ხანაა, როცა თემს, ქალაქს, საზოგადოებას “უხუცესობა” (აბა) და “საკრებულო” (*უნქენ*) მართავდა. ჩანს, დამწერლობა უმეფობის, ე. წ. პირველყოფილი დემოკრატიის ხანაში შექმნილა. ნიშანდობლივია ისიც, რომ პირველი ეპოსების გმირები ურუქის მეფეები არიან. ცნობილი “შუმერის მეფეთა სია” გვაცნობს ურუქის პირველი დინასტიის მეფეებს – მესქიაგაშერს, ენმერქარს, ლუგალბანდას და გილგამეშს, რომლებიც ერთმანეთის მიყოლებით მეფობდნენ ურუქში. სწორედ ესენი არიან პირველი ეპიკური პოემების მთავარი გმირები. მათ შორის საყოველთაოდ ცნობილია გილგამეშის სახელი, მაგრამ არანაკლებ მიმზიდველია სხვა სამის – მის წინამორბედთა ეპიკური თავგადასავალი. პირველი მათგანის, მესქიაგაშერის ეპოსიდან, თუკი ის ოდესმე არსებულა (ის რჩება მაინც პიპოთეზად), ოთხად-ოთხი სიტყვა ვიცით: “ზღვაში შევიდა, მთაზე ავიდა”. მივიღოთ ეს სიტყვები მითოლოგეზად, რომელსაც თუ გავმ-

ლიდით, კოსმოლოგიურ ეპოსს მივიღებდით, სადაც ადამიანი კოსმიურ განზომილებაში მოგვევლინებოდა. მაგრამ ზღვაეც და მთაც – ეს ურთიერთდაპირისპირებული ადგილები იმდენად ზოგადია, რომ შესქაიგაშერის მითოსზე კონკრეტულ წარმოდგენას ვერ შეგვიქმნის. სამაგიეროდ, ენმერქარისა და ლუგალბანდას ეპოსების ტექსტები, მიუხედავად ბევრი ბუნდოვანი ადგილისა, საკმაო ინფორმაციას გვაწვდის იმისათვის, რომ განვსაზღვროთ თითოეული მათგანის გიპი. თითოეულის სახე პარადიგმატულია: მთაყარი გმირი განსაზღვრავს სიუჟეტს, ხოლო სიუჟეტი, თავის მხრივ, აყალიბებს გმირის სახეს. ენმერქარი *უთუს*, მზის ღმერთის ძე, თავად არ არის მზე, არც მისი პიპოსგასი, რომ მზის გზაზე მოძრაობდეს; იგი ურყევად ზის გასგზე და აქედან გასცემს თავის სიგყვას, რომელიც მისმა მოციქულმა უნდა მიუტანოს შორეულ არათას მბრძანებელს, ურუქის მეტოქეს და ინანასადმი ერთგულებაში მოცილეს; ხოლო ლუგალბანდა, ძე მისი, დაკარგული და მოძიებული, დასნეულებული და განკურნებული, მამისწიალიდან ძხელი დაეალების შესასრულებლად გაგზავნილი შეილი, რომელიც წუთისოფლის თუ მიღმა-სოფლის ქარტეხილების გაელის შემდეგ კელავ უბრუნდება მამას. ეს მოტივი თუ მითოლოგემა მრავალფერი, ზოგჯერ შეფარული, ეარიაციებით არის გავრცელებული მსოფლიო ფოლკლორში თუ ლიგერატურაში. პირველად კი იგი, როგორც ვხედავთ, ურუქულ გრადიციამი დასტურდება.

ენმერქარისა და ლუგალბანდას ეპიკური ციკლები ნაციონალური ხასიათისაა, შეგვიძლია მათ ნაციონალური ეპოსები ეუწოდოთ, რამდენადაც მათში ამკარად ჩანს ურუქის ინტერესები, მისი სწრაფვა დასახლებულ სამყაროზე ჰეგემონიისკენ. მათი დრო და სივრცე და მოწინააღმდეგეც განზოგადებული სახით არის წარმოდგენილი: ურუქი გამოხატავს მთელს შუმერს, არათა – დანარჩენ კაცობრიობას, შუმერის ანტაგონისტს და მეტოქეს ინანას “ხელის ძიებაში”. ეპიკური დროც, როგორც წესი, არ არის დაკონკრეტებული; არათა, როგორც მითოსური ქვეყანა, რომლის ლოკალიზაცია ვერ ხერხდება, არც ერთ ისტორიულ პერიოდში არ ეწერება. ისტორიული დრო-ჟამი იცნობს

მხოლოდ სისხლისმღვრელ ბრძოლებს ჰეგემონიისთვის (იხ. “გოდება ლაგაშის დაქცევაზე”), მაგრამ ურუქისა და არათას დაპირისპირება, რომელიც გარდაუვალი ომის მღვარამდე იყო მისული, ინანას რჩევით, მშვიდობიანი მეთანხმებით მთავრდება: რკინის მოციქულობას სიგყვის მოციქულობა ცვლის: აქ ვადასტურებთ არქაული დიპლომატიის იგავურ ენას, რომლის ნაშთები აღმოსავლურ კულტურებში გვიანამდე აქა-იქ იყო შემონახული.

ურუქის პირველი დინასტიის მეოთხე მეფის გილგამეშის ლიტერატურული სახე სრულიად განსხვავებულია. “გილგამეშინში” მის გიშვე და ხასიათზე ვრცლად არის საუბარი, აქ მხოლოდ დაეძინო, რომ განსხვავებით ენმერქარ-ლუგალბანდას ეპოსებისა, გილგამეშის ეპიურ ციკლს ნაციონალურ ეპოსად ვერ მივიჩნევთ. მისი ურუქის ანგაგონისტი უკვე აღარ არის არათა, ან რომელიმე სხვა ქალაქი, რომელიც არაშუმერის განსახიერება იქნებოდა, არამედ კედარის გყის მითოსური ნაკრძალი, რომელსაც, როგორც ჩანს, ღმერთები მფარველობენ. ერთადერთი ღმერთი, რომელიც ხელს უწყობდა გილგამეშს და მის თანამგზავრს ამ ლაშქრობაში, არის უთუ (აქად. *შამაში*), მშის ღმერთი. გილგამეში მოწოდებულია იმისათვის, რომ ხუვაეას უღრანში მშის სახელი დაამკვიდროს, ფართოდ გასწიოს მშის ღმერთის ეთიკური რელიგიის საზღვრები. გილგამეშის ციკლის შუმერულ სიმღერებში პირველად ჩნდება ეკსისტენციალური პრობლემების კონტურები, რომელთაც აქადურ ეპოსში თემატიზაცია განიცადეს.

ყოველი მწერლობის უკან თუ მის საფუძვლად, როგორც მამოქმედებელ ძრავად, გარკვეული მსოფლხედვა იგულისხმება. შუმერელი მოაზროვნე სამყაროში წესრიგს ხედავს, რაც მას ანათესავებს ელინურ მსოფლგანცდასთან. ეს სამყარო ღმერთების შექმნილია განსაზღვრული გეგმის თანახმად და ვერ მოიძებნება ვერც ერთი კუნჭული ამ სამყაროში, ვერც აღამიანურ კოსმოსში, რომელსაც ღმერთების თვალი და ნება არ სწვდებოდეს. ღმერთებმა არათუ შექმნეს ეს სამყარო თავისი მრავალფეროვნებით, არამედ მიწყვიტ ბრუნავენ მასზე. ეს არის შუმერული მითოლოგიური გექსტების დიდი თემა, რომელიც



მრავალი სხედასხვა კუთხით არის დამუშავებული ცალკეულ ნაწარმოებებში. ტექსტებში ჩანს, რომ შუმერელი მითოლოგოსი, კოსმოსის კანონზომიერების შემყურე და დამკვირვებელი, მისი ღრმად განმცდელი, გრძნობდა ღმერთების თანხმობას არა მხოლოდ შესაქმის პროცესში, არამედ, რაც მთავარია, სოლიდარობას ერთმანეთის მიმართ. ამ ტექსტებზე დაკვირვებამ გამოჩინა შუმეროლოგ თორკილდ იაკობსენს აფიქრებინა, რომ შუმერული პოლიტიკური კონცეპტი დემოკრატიაზე უნდა ყოფილიყო დაფუძნებული. მიწიერ დემოკრატias ასახეა ციურ დემოკრატიაში უნდა ეპოვა. თუ ღმერთების სასუფეველში, როგორც მითოლოგიური ტექსტებიდან ჩანს, არც ერთი მნიშვნელოვანი მოვლენა (ვთქვათ, წარღვნა) ერთპიროვნული გადაწყვეტილებით არ მომხდარა, არქაულ ხანაში მიწაზე, ადამიანთა საზოგადოებაში ასევე უნდა ყოფილიყო. მიწაზეც და ცაშიც არსებობდა საკრებულო, საიდანაც გამოდიოდა კანონი (*გიშურ*) და სიგყვა (*ენემ*) ორთავე კოსმოსის – სამყაროსა და კაცობრიული საზოგადოების სამართავეად. შუმერულ ენაზე შეიქმნა საგანგებო ეანრი, რომელიც შეიცავს მკაცრად სტრუქტურირებულ ტექსტებს, სადაც აღწერილია ღმერთების, როგორც ზეციური ინსპექტორების, მოვზაურობა შუმერის ქალაქ-სახელმწიფოებში და ერთმანეთთან სტუმრობა სოლიდარობის ნიშნად.

ღმერთები უზენაესი არბიგრები არიან არა მხოლოდ გლობალურ საკითხებში, არამედ ერევიან ყველა დავაში, რომელიც კი წარმოიშეება ცალკეულ ღვთიურ თუ ადამიანურ ქმნილებათა (არგეფაქტთა) შორის პირველობისთვის. იგავეებით ასპარეზობამ, როგორც ზემოთ ვახსენეთ, გადაწყვიტა პირველობის საკითხი ორ დაპირისპირებულ ქალაქ-სახელმწიფოს შორის. ურთიერთცილობამ მწყემსსა და მიწისმუშაკს შორის გადაწყვიტა ინანას არჩევეანი – ვისკენ უნდა გადახრილიყო მისი გული (“ინანას ნიშნობა”). დის-პუტების, ცილობების თემა, ჩანს, იმდენად იმიდაედა შუმერულ მკითხველს, რომ საგანგებო ეანრიც კი ჩამოყალიბდა – *ადამინდუვა*, რომელსაც ჩვენ შეგვიძლია ქართულ ლიტერატურაში დამკვიდრებული ანალოგიური ეანრის

კვალზე “გაბაასებანი” ვუწოდოთ, თუმცა შუმერული გაბაასება უფრო სასამართლო პროცესს ჰგავს, სადაც საბოლოო სიგყვა რომელიმე ღმერთს, მათ გამბაასებელს, ეკუთვნის. ედაეებიან ერთმანეთს პირველობაში და ჩამოთელიან თავ-თავიანთ ღირსებებს, დამცირებით და ხშირად ლანძღვითაც კი მოიხსენებენ ერთმანეთის ნაკლს – გაფხული და გამთარი, ეერცხლი და სპილენძი, ხორბალი და ცხვარი, თოხი და გუთანი, ფრინველი და თევზი, ფინიკის პალმა და თამარისკი და სხვა საგნები თუ მოვლენები, რომლებიც შუმერულთა ყურადღების სფეროში მოექცნენ და, შეიძლება ითქვას, ანალიზის ობიექტები გახდნენ.

დამწერლობამ მკაცრად კანონიზებული სახე მისცა ჰიმნურ შემოქმედებას, რომლის ობიექტები არიან არა მხოლოდ ღმერთები და ქალღმერთები, არამედ მეფეები და მათ მიერ აგებული ტაძრებიც. მეფე შულგის (2093-2046 წწ.) განსაზღვრულად ჰიმნოგრაფი არ იშურებს გრადიციულ სიმბოლიკას და მეტაფორებს, რომლითაც სატაძრო ჰიმნებში ღმერთები იმკობიან. შულგის სადიდებელი ჰიმნი პირველ პირშია წარმოთქმული – შულგი თავად აღიღებს საკუთარ თავს, რაც დღეს, ალბათ, გრაბახად მოეჩვენება ადამიანს; მაგრამ მეფე შულგი განდიდებულია არა როგორც ინდივიდუალური პიროვნება, არა როგორც კერძო კაცი, არამედ იმ დინასტიის წარმომადგენელი, რომელიც თავის დასაბამს ურუქელი ქალღმერთის, ნინსუნას, საშოში ხედავს, ხოლო გილგამეშს თავის “დიდ ძმად” (*შეშ-გალ*) აცხადებს. ჰიმნის მსმენელს წარმოუდგებოდა შულგი როგორც ღმერთებისგან შრუნვილი, დინასტიური ძალის მტეირთველი, რომლის ზეობის ხანას (*ბალა*) ღმერთები, განსაკუთრებით ენლილი და ინანა, წარმართავენ. ამავე დროს, საგალობელში ყურადღებას იქცევს არა მხოლოდ განდიდების სიგყვები, არამედ მისი, როგორც “შავთავიანთა მფარველი მწყემსის” პორტრეტი, იდეალური მეფის სახე, რომელსაც პანთეონმა მიანდო ხალხის ბედი. ამავე დროს მეფე შულგი, რომლის მეფობაში შუმერული რენესანსი მწვერვალს აღწევს, აღვსილია შუმერული ენისა და კულტურის უპირატესობის გრძნობით და იმის რწმენით, რომ ეს ენა

გაცდება შუშერის ფარგლებს და იმ ხალხშიც დამკვიდრდება, რომელთაც “არასოდეს პქონიათ დაცებული გზები და წარმოთქმული სიტყვა არასოდეს დაუწერიათ”. მაგრამ საგულისხმო ის არის, რომ ეროვნული სიამაყე არ აბრკოლებს, იცოდეს ბარბაროსების ენა, როგორც თავად აცხადებს ან მგოსანი ათქმევეინებს ერთ პიმნში: “მე ვიცი მართეს ენა, როგორც შუშერული; როცა მესალმებიან, მართეს ენაზე ვქაასუხობ მათ... მე განემარგაე მისი ენის გაუგებარ სიტყვებს, თუმცა მისი შეილი არა ეარ... როცა შუშერში სამართალს განვიკითხავ, ხუთ ენაზე ვიძლევი პასუხს...”

შუშერელი პოეტი ხედავს ადამიანში, მის უმაღლეს გამოხატულებაში – მეფეში – დაუსაზღვრელ შესაძლებლობებს, რაც მას ღმერთების სამყაროსთან აახლოებს, მაგრამ ამის გამო მისი განცდები არ არის დახსული ყოფიერების გრაფიზმის წინაშე. გრაფიკული განცდა არანაკლებ დამახასიათებელია შუშერული პოეზიისათვის, ის შეიძლება ითქვას, განსაზღვრავს თითქმის მთელი ეპოქის სულისკვეთებას. იმ დინასტიის დასაბამი და დასაწყისი, რომელსაც ეკუთვნოდნენ *შულგი* და *შუსუნა*, შეიძლება ითქვას, ბედნიერი მეფენი, თითქოს განგებისეულად ამხელს ამ გრაფიკულ სულისკვეთებას. ერთი ვრცელი პოემა, რომელიც აღწერს ამ დინასტიის დამაარსებლის – *ურნამუს* სნეულებას, სიკვდილს, დაკრძალვას და მის ქვესკნელში გამგზავრებას, მთაერდება ელეგიური სიმღერით წუთისოფლის წარმავლობაზე; ხოლო მისი უკანასკნელი წარმომადგენელი *იბისუნა*, რომელიც ტყვედ წაიყვანა მისი ქვეყნისა და დინასტიის დამაქცეველმა მგერმა, დაგირებულია საგანგებო გოდებით მთელს ქვეყანასთან და სახელოვან დინასტიასთან ერთად. ამ დროს მთაერდება ახალშუშერული ხანა, რომელსაც ზოგჯერ შუშერული კულტურის რენესანსის ხანას უწოდებენ. შემონახულია მთელი ციკლი “გოდებებისა”, რომლებშიც გამოგირებულია ასწლოვანი იმპერია, თითქოს მგოდებული მთელი ქვეყნიერების დაქცევაზე გოდებდეს. “გოდების” ყანრი, პირწმინდად შუშერული მოვლენა (ის არ არის დამახასიათებელი აქადური მწერლობისთვის), ესქატოლოგიური პათოსით არის გამსჭვალული და, ხშირ

შემთხვევაში, ბიბლიურ წინასწარმეტყველთა წიგნების, განსაკუთრებით, იერემიას “ვოდების” ასოციაციას იწვევს.

სრულიად ამკარაა მაღალი წარმომობა თუნდაც ისეთი “მიწიერი” ეანრისა, როგორც არის საგრფიალო პოეზია, რომელიც გამოიჩინევა სტრუქტურული სიმწყობრით და სიმბოლოთა მრავალფეროვნებით. ეს სიმბოლიკა ამხელს მის საკულტო, არათუ მხოლოდ ხასიათს, არამედ დასაბამსაც. რამდენადაც კულტი ღრმად იყო შეჭრილი ადამიანის ყოველდღიურ ცხოვრებაში და სწვდებოდა მის სიღრმეებს, თვით სქესისა და სქესთა შორის ურთიერთობის საიდუმლოებებს. პირველად მსოფლიო პოეზიაში სქესისა და, აქედან გამომდინარე, სიყვარულის თემა უშუალოდ დაუკავშირდა გრაგიკულს, რომლის ფორმულა ასევე ძველდამოსავლურ წიაღში, კერძოდ, ბიბლიურ “ქებათა ქებაში” გამოიკვეთა: “რამეთუ ძლიერ არს ვითარცა სიკვდილი სიყვარული, ფრთე მისი ფრთე ცეცხლისა”. მართლაც, სიყვარული რომ გადაჭდობილია სიკვდილთან, ამის პირველ დადასტურებას ინანასა და ღუმუზის დრამაში ეპოვებთ: ღუმუზის, მწყემსის, ვითარცა გაზაფხულის სულის, ცინახორბლის სულის, დაღუპვა ისევე გარდაუვალია, როგორც ინანას სიყვარული. ის “იწვის”, “იმარხება” ინანას სიყვარულით და კვლავ აღდგება მისივე სიყვარულით.

შუმერულენოვან გექსტებში შეეხვებით ისეთ ეანრებსაც, რომელთა არსებობა მხოლოდ წერილობით თუ არის წარმოსადგენი, ვგულისხმობ, რომ მათ არ გაუვლიათ ზეპირსიგყვიერი არსებობის სტადია. მხედველობაშია მიძღვნილი (ე. წ. ვოგიური) სამშენებლო წარწერები, საისტორიო თხზულებანი, ბრძოლათა ამსახველი მაგინანები (განსაკუთრებით ამურეთ-ბაბილონში მიაღწია ამ ეანრმა თავისი განვითარების კულმინაციას), რომელთა ცალკეული პასაჟები არაიშვიათად ჭემმარტივი, შეიძლება ითქვას, უშეღავათო პოეტურობით ბრწყინავს. ამ გექსტების მხატვრულობას ორი მხარე განსაზღვრავს – ჯერ თავად შუმერული ენის ბუნებითი ხატოვნება, მისი მეტაფორული სიღრმე და მერე მითოსური სიმბოლიკა, რომლითაც გაღმო-

ცემულია ნებისმიერი, თუნდაც ყოფითი ფაქტები. თხრობა ყოველთვის “ამაღ-  
ლებული” ჩანს, რადგან მიწიერი მოვლენები თითქოს ცაშია ატანილი და იქ  
ხილულ-აღქმული ავტორის მიერ, ეპიკური თხრობა არასოდეს არ არის ნატ-  
ურალისტური ან ავტორის სუბიექტურ გამოცდილებაზე თუ განწყობილებაზე  
დაფუძნებული; სიტყვიერი გექსტი არ წარმოადგენს რეალურ-ემპირიული  
ხდომილების განმეორებას, არამედ ის არის მისი სიმბოლურ-მეტაფორული  
გარდაქმნა ახალ სინამდვილედ. ამ აზრით, შუმერული ხელოვნება ონტოლო-  
გიური ღირებულებისაა და მასში ეერ ეპოვებთ სუბიექტურ-ფსიქოლოგიურ  
ანაბეჭდებს.

ძველი წელთაღრიცხვის II ათასწლეულის ბოლოს მთავრდება შუამდინა-  
რული სიტყვიერი შემოქმედების შუმერული ეპოქა (თუმცა მისი ენა კიდევ  
ღიდახანს განაგრძობდა არსებობას როგორც საკრალური, საკულტო ენა). თუ  
პირველი შუამდინარული იმპერიის შემქმნელნი, სემიტები, რომლებიც აქა-  
დიდან გამოჩნდნენ (XXIV-XXII სს.), ჯერ კიდევ შუმერულ ენას იყენებდნენ  
სამწერლო ენად. ისიც კმარა, რომ *მარუქინ* აქადელის ასული *ენხედუანა*,  
მთვარის ღმერთის ქურუმი, შუმერულ სახელს ატარებს და პიმნებს შუმერულ  
ენაზე თხზავს (მისი სიტყვებია: “მე შენთვის ვშობე ეს საგალობელი როგორც  
მშობიარე ქალმა გირილითა და ძახილით: საკმარისია! მეგისმეგია! მე ეს  
გიტხარი ღამის სიბნელეში, მგალობელმა კი მშის სინათლეზე გაგიმეორა”).  
თუმცა ამავე პერიოდიდან ძალებს იკრებს აქადური ენა, საერთო სემი-  
ტური ენის ჩრდილო განშტოება. ის ვითარდება როგორც სამწერლო ენა  
შუმერულის ძლიერი გავლენით; ორენოვნების პირობებში, ალბათ პირვე-  
ლად კაცობრიობის კულტურის ისტორიაში, შუამდინარეთის მიწაზე ფეხს იდ-  
გამს მთარგმნელობითი ხელოვნება. აქადელი სემიტები იყვნენ შუმერული  
პოეზიის პირველი მთარგმნელები. ჩვენამდე თიხის ფირფიტებზე შემორჩე-  
ნილია როგორც მუსტი პწკარედული თარგმანები შუმერული გექსტებისა  
(თარგმანი პწკარედულია ამ სიტყვის პირდაპირი მნიშვნელობით: აქადური  
სტრიქონი შუმერული დედნის ქვეშ არის მიწერილი), ასევე მათი თავისუ-

ფალი გადამუშავებანი (შეადარეთ შუმერული “ინანას ჩასელა ქეესკენლად” მის აქადურ ორეულს “იმთარის ჩასელას ქეესკენლად”). აქადური ენა იესება შუმერული ენის სულით, მისი იდიომატიკით და მეტაფორიკით, ხოლო მწერლობა – სიუჟეტებით და ცალკეული მოტივებით. აქადური მწერლობა, აღმოცენებული შუმერულ ფესვზე, აგრძელებს მის გრადიციებს; მასში ვხედავთ როგორც სხეულს მისას, ასევე მის სულისკეთებას. მწერლობაში შემოდის ახალი სიუჟეტები და თემები, რომლებიც არ ჩანს, ან მხოლოდ ჩანასახის სახით არის მოცემული შუმერულენოვან ტექსტებში. ეს არის კოსმოგონიური მითოსი *ენუმა ელიშ* (“ოდეს მადლა”), განსაკუთრებულ – ჰიმნურ-ეპიკურ დიალექტზე შექმნილი ტექსტი, რომელიც საფუძვლად ედო, როგორც სენარი, სამყაროს, წელიწადისა და მეფობის განახლების გრანდიოზულ რიტუალს; ეს არის “ენლილისა და ანზუს ეპოსი”, რომელშიც განვითარებულია მამის შურისმგებელი ძის თემა (შვილი უბრუნებს მამას, უზენაეს ღმერთს, მოგაცივებულ ბედისწერის დაფებს, კოსმოსის თავისებურ “კონსტიტუციას”); ეს არის “ეა და ათრახასისი” – კაცობრიობის მითოსური ისტორია, სასჯელისა და ხსნის მონაცვლეობით, ერთგვარი დიალოგი კაცთა მოდგმისადმი მტრულ და კეთილმოწყალებს ღმერთებს შორის; ეს არის “ერას ეპოსი”, რომელიც წარმოგვიდგენს საკაცობრიო ისტორიის რიგმს – ომისა და მშვიდობის, ნგრევისა და შენების მონაცვლეობას; ეს არის ეთანას მითოსი, სადაც გველისა და არწივის წარუმატებელი მეგობრობა ფრთოსნისა და ადამიანის მეგობრობით გვირგვინდება. მაგრამ თვალსაჩინოა უფრო მნიშვნელოვანი სიახლე: აქადური პოეზია მკვიდრდება როგორც ახალი სტრუქტურული მთლიანობა, თავს აღწევს რა შუმერული პოემის “ფოლკლორულ” კანონიკურობას, რომელსაც დროთა განმავლობაში გაყინვა ელოდა. მითოსი გადმოდის აქადურ მწერლობაში გარდაქმნილი, ზოგ შემთხვევაში, სეკულარული სახით. დაღუპული და კვლავ აღმდგარი მწყემსი ღმერთის შუმერული წარმომობის ძველი მითოსური მოდელი ედება საფუძვლად ადამიანის დრამას, როგორც ბუნების დრამის კერძო გამოვლინებას. ყველასაგან მიტოვებული, თა-

ვისი სნეული სხეულის ამარა დარჩენილი კაცი ემსგავსება ღმერთებისგან მიგოვებულ ბუნებას – ღმუჭი-თამუშს, რომელიც წელიწადის ბორბალმა ქვესკნელში ჩაიყვანა. მაგრამ ქვესკნელში დასაღუპაყად განწირულ კაცს, იმ მითოსური მწყემსივით, მოხელავეს მფარველი ღვთაება და დაიხსნის მას შავეთის კარიბჭიდან. სნეულება ამ თხზულებაში (“უბრალოდ განჯულის აღსარება”) ადამიანური ყოფიერების ძირითადი კატეგორიაა, მას შემეცნებითი ღირებულება ენიჭება: თავის სენტან მარტო დარჩენილი კაცი მკვეთრად განიცდის თავის არსებობას და თითქოს ახლად შეიცნობს საკუთარ თავს, თავის ადგილს საზოგადოებაში, სამყაროში. მას შეუძლია თქვას (ეს არის გარკვეულად პოემის პათოსი): “სნეული ვარ, მამასადამე, ვარსებობ”.

საზოგადოად, აქადური მსოფლგანცდა, მისი პოემის პათოსი, გრაგიკულია. იგი ვასენილია უსაზღვრო პესიმიზმით. ერთი სწავლული ასირიოლოგის თქმით, მათ არ გაუკვირდებოდათ, რომ შეეხედათ იმ ბორცეებისთვის, ეამთადენამ რომ დაგოვა მათი ამქვეყნიური არსებობიდან. “კაცთა მოდგმა და მისი საქმენი თიხად მიიქევა” – ეს იყო მათი უკანასკნელი სიგყვა, როგორც ყოფიერების დიაგნოზი. აქადელ პოეგს ჰქონდა უნარი, დაენახა ადამიანური არსებობის ღრამა, მასში გაძლიერებული იყო მიგოვებულობის, ადამიანური ყოფის მოუწყობლობის, სულიერი თუ სოციალური “ჩავარდნის” განცდა. ღმერთები თითქოს გარდაუვალი ბედისწერის ამარა სტოეებენ ადამიანს, როგორც იმ ღმუჭის ან მთიელთა ურდოების სათარემოდ ქცეულ ქალაქს. გრაგიზმი იჭრება მითოსში, უფრო სწორად, მითოსის ენით ადამიანის გრაგიკული ბედია გადმოცემული. მითოსური პრინციპის საწინააღმდეგოდ, თავს იჩენს სულიერი კრიზისის ნიშნები, რაც სრულიად უცნობი იყო შუმერული კულტურისათვის და, ბუნებრივია, არც მის მწერლობაში გამოხატულა. ამ მოგვიანო ხანს შუამდინარელი კაცის შეგნებაში შეიჭრა ეჭვი ღმერთების სამართლიანობისადმი (რაგომ იჩავრება მართალი კაცი?), რამაც გამოიწვია ისეთი თხზულებების შექმნა, სადაც მოცემული იქნებოდა ცდა ღვთიური განგების გამართლებისა (თვოლიცყა). ამ სულისკეეთების გამოა, რომ მოგ-

ვიანო აქადურ (ამურულ-ბაბილონურ ლიგერაგურაში, კერძოდ, პოეზიაში, კატეგორიულად არის დასმული მნებორივი პრობლემა). “ბაგონისა და მონის დიალოგი” სრული უიმედობის გამომხატველია: მასში მკაცრი პირუთენელობით არის ნაჩვენები წუთისოფლის გადაუწყვეტელი წინააღმდეგობანი, მისი უპერსპექტივო “დიალექტიკურობა”, რომელიც ადამიანს მისსავე საკუთარ ენება-ლგოლვათა სათამაშოდ აქცევს. საგულისხმოა, რომ საწუთროცხოვრების ეს სიმონტანური, შესაძლოა, ბედაპირული ანალიზი მონის პირით არის გადმოცემული, რომ საბოლოოდ დასკენა გამოუეალი მდგომარეობის დამოწმებაა: წახეალ – ინანებ, არ წახეალ – ინანებ.

მიუხედავად შუმერული სიგყვიერების პრიორიტეტისა აქადურის მიმართ, უდაოა, რომ ამ უკანასკნელმა სიგყვიერი შემოქმედება ახალ საფეხურზე აიყვანა. თუ ბეერ შუმერულ გექსგს აგყვია ფოლკლორული წარმომავლობის ნიშანი, აქადური შემოქმედება, შეიძლება ითქვას, პირწმინდად ლიგერაგურულია, იგი დაწერილია და იმთავითვე წასაკითხად არის გამიზნული. ბუნებრივია, რომ ისეთ გექსგებში, როგორიც არის “გილგამეშიანი”, “ნერგალი და ანზუ”, “ერას ეპოსი”, კოსმოგონიური ეპოსი “ენუმა ელიში” და სხვანი, რომლებიც უადრესი ფრაგმენტულობის გამო ვერ მოხედნენ ამ კრებულში, მრავლად იპოვება ფოლკლორული მოტივები და ეპიზოდები, მაგრამ შესანიშნავი ის არის, რომ ყოველი ასეთი მოტივი თუ ეპიზოდი ეპიკური შემოქმედების კონკრეტულ მიზანს არის დაქვემდებარებული. პროფესიონალი მწერლის ხელში ის მხოლოდ მასალაა, რომელსაც ავგორი თავისი ეპიკური ჩანაფიქრისთვის ამსახურებს. აქადურ ხანაში იბადება ავგორობის იდეაც. ყველას არა, მაგრამ ზოგიერთ გექსგის ახლავს კოლოფონი, რომელიც ამხელს ავგორის სახელს. ცნობილია “გილგამეშიანის” და “ერას ეპოსის” ავგორები – *სინ-ულიკინი* და *ქაბით-ილანი-მარდუქი*. მაგრამ ავგორობის შეგნება თავისებურია: ადამიანი მხოლოდ მედიუმია, რომელიც თავის გულსა და გონებაში გაატარებს ლეთიურ გამოცხადებაში ნაკარანხევს. ამ გიპის შემოქმედება გამოირიცხავს პირადულს, ცხადია,



თავად შემოქმედის სუბიექტური თეალსაზრისით. ის არ აძლევს თავს ნებას, ჩაერიოს ზეგადმო შთავგონებულ ტექსტში. ამ კონცეპციას გამოხატავს მინაწერი “ერას ეპოსის” დასასრულს: “ამ დაუის დამწერი არის ქაბითილანი-მარდუქი. (ღვთაებამ) ღამით გამოუცხადა და, როცა დილით გაიმეორა, არაფერი დაუკლია და ერთი ბჭკარიც არ დაუმატებია”.

შუამდინარული ცივილიზაცია ორი მდინარის აუზში ჩაისახა. თუმცა ამ მდინარეთა კალაპოტები მთელ სივრცეზე ერთმანეთს არ შეკბებია, მათი ნაკადები ერთმანეთისგან დამოუკიდებლად მიედინებოდა და დამოუკიდებლადვე ერთვოდა “ქეემო ზღვას” (ღღეჳანდელ ბაპრეინს), მაგრამ უსსოვარი ღროიდან არხები ქსელაჳდა მათ შორის მოქცეულ სივრცეს და მათი მეშვეობით ეს ორი მდინარე თავ-თაჳის წყლებს ერთმანეთს უმბარებდა. ასევე ორი ეთნოსის გრადიციები მსჭვალაჳდა ურთიერთს მათი პრეისტორიული თუ ისტორიული თანაცხოვრების მანძილზე, და ასე გრძელდებოდა კულტურათა მშეიდობიანი გაცვლა-გამოცვლა, ვიდრე თითოეული მათგანის მონაპოვარი ერთ საერთო აუზში არ მოექცა. იდიგინა და ბურანუნა, როგორც გიგროსს და ეეფრაგს უწოდებდნენ შუმერლები, რომელთა გარეშე ეს არემარე უსიცოცხლო და უკაცრიელი უდაბნო იქნებოდა, ორი ხალხის, ორი ენის და ორი მწერლობის ასოციაციას იწვევს, მათ სიმბოლოებად გვესახება.

\* \* \*

ჩვენს წარმოსახვაში შუამდინარული (შუმერულ-აქადური) მწერლობა წარმოგვიდგება როგორც ერთი ნანგრევი ნანგრევე ცივილიზაციაში, რომლის თავდაპირველი სახე და კონფიგურაცია ღღეჳანდელი ადამიანისთვის მიუწეღომელია, რომლის აღქმა მთლიანობაში მის ინტელექტულურ უნარს აღემატება. ასევე ითქმის ბევრ ცალკეულ ნაწარმოებზე, რომელთაც ხშირად არც დასაწყისი აქვს შემორჩენილი და არც დასასრული, ხშირად მათი შუადინებაც გამეჩხერებულია. დედანში ხარვეზების ან უთარგმნელი ადგილების მისანიშნებლად გამოყენებულია კეადრატული ფრჩხილები: [ . . . ]. და ხშირად

ტექსის დაუზიანებელი ადგილებიც კი, რომლებიც თარგმნას ექვემდებარება, ჩვენზე უცხო და უცნაურ შთაბეჭდილებას სტოეებს, მათი სემანტიკა და მეტაფორიკა, საგანთა შორის უჩვეულო ასოციაციურობა ვერ ეტევა ჩვენს რაციონალურ გონებაში. მაგრამ უნდა მოველოდეთ რაციოს ხმას პოეზიისგან, მით უმეტეს, თუ ეს პოეზია ათასწლეულების წინ შეიქმნა?

დაინტერესებულ მკითხველს შეუძლია შუმერული ორიგინალების ელექტრონულ ვერსიებს და მათ ინგლისურ თარგმანებს ინტერნეტის საშუალებით გაეცნოს. შუმერული ლიტერატურის ელექტრონული ტექსტების კორპუსის (ETCSL) მისამართია: [www.etcsl.ox.ac.uk](http://www.etcsl.ox.ac.uk)

**ზურაბ კიკნაძე**

2009

**შუბერული**



## სამოთხის მითოსი

(ნაწყვეტი პოეზიიდან)

დიღმუნის მიწა წმინდა იყო, დიღმუნი უბიწო იყო,  
დიღმუნი უბიწო იყო, დიღმუნი ბრწყინვალე იყო.  
ვიღრე დიღმუნში მარგოდმარგო განისვენებდა,  
ვიღრე ენქი თავის ცოლთან განისვენებდა,  
ადგილი იგი უბიწო იყო, ადგილი იგი ბრწყინვალე იყო.  
ვიღრე დიღმუნში მარგოდმარგო განისვენებდა,  
ვიღრე ენქი ნინსიქილასთან განისვენებდა,  
ადგილი იგი უბიწო იყო, ადგილი იგი ბრწყინვალე იყო.  
დიღმუნში ყორანი არ ყრანგალებდა,  
დიღმუნში ყვაფი არ ჩხაოდა,  
ლომი არაეის მოაკედინებდა,  
მგელი ბატკანს არ გაიგაცებდა,  
ძაღლი, თიკნის მჭამელი, არ უწყოდნენ,  
გახი, ხორბლის მჭამელი, არ უწყოდნენ.  
დიღმუნში ქერივ-ობოლი არ იპოვებოდა,  
ძერა ცარგვალზე არ დაბოინობდა,  
გუნდს მგრედებისას არ დაეცემოდა.

აფი თვალი “აფი თვალი ვარ” არ იტყოდა,  
აფი თავი “აფი თავი ვარ” არ იტყოდა,  
ბერიკაცი “ბერიკაცი ვარ” არ იტყოდა,  
მგალობელი არ შეიცხადებდა,  
ქალაქის გარეთ არ გოდებდა.

## ენქი და სამყაროს წესრიგი

(ნაწყვეტები კოსმოგონიური პოემიდან)

1

### ენქი ბელს გადაწყვეტს

“შუმერო, დიღო მთავ, ცისა და მიწის მხარეე, ბრწყინვალეებით მოსილო, მზის აღმოსავლეთიდან მზის დასავლამდე ხალხს განგებათ აძლეე. შენი განგებანი დიდი განგებანია, მიუწვდომელია, შენს გულს ვერავინ მოიხილაეს. ჭეშმარიტი წყარო ცოდნისა, სადაც ღმერთები დაიბადნენ, ცასავით მიულწვეველია, ბადებს მეფეებს, თავზე ჭეშმარიტ თავსაბურველს რომ იგრაგნიან, ბადებს უფალთ, თავზე გვირგვინს რომ იდგამენ. შენი უფალი, პატივდებული უფალი, მეფე ანთან ერთად ცის გახტმეა დაბრძანებული; შენი მეფე, დიდი მთა, მამა ენლილი, კედარივით წინ გიდგას, სამყაროს მამა; ანუნები, დიდი ღმერთები, შენს გულს, მიწის საფუძველს, უახლოვდებიან, გიგუნაში ხეებს სათითაოდ რგავენ. სახლო-შუმერო, შენი ბოსლები შენდებოდეს, შენმა ფურეებმა იმრავლონ! შენი ფარეხები გაიმარ-

თოს, შენი ცხვარი ურიცხვი გახდეს! შენი გიგუნა ცას მისწედეს, შენი ჭემმარიგი სახლი ცამდე ამალღდეს! ანუნებმა შენს წიაღში ბედი გადაწყვიტონ!”

ურიმის საწმიდარში მივიდა, ენქი, აბზუს მეფე, მის ბედს გადაწყვეტს:

“ქალაქო, განგებებით შემეკულო, წყალში განბანილო! ხარო, ძლიერად მემართულო! მთის სიუხვის საკურთხეველო, მუხლგახსნილო, მთაგრეხილივით აღმართულო, ფართოიწრდილიანო კეიპაროსის გყევე! [...] შენი სრულყოფილი განგებანი სწორად წარიმართოს, ღიდმა მთამ ენლილმა ცად და მიწად შენი მაღალი სახელი გამოაცხადოს! ქალაქი ხარ, რომლის ბედი ენქიმ გადაწყვიტა. ურიმის საწმიდარმა ქედი ცად აღიმადლოს!”

მელუხას ქვეყანაში მივიდა, ენქი აბზუს მეფე, მის ბედს გადაწყვეტს:

“შავო ქვეყანავ, შენი ხეები მაღალი ხეები იყოს! შენი გყეები *მეშის* მთის გყეები იყოს! მათგან შექმნილი გახტი მეფის სასახლის საკადრისი იყოს! შენი ლერწამი მაღალი ლერწამი იყოს! ... შენი ხარები დიდი ხარები იყოს! მათი ხმა მთის ველური ხარების ხმა იყოს! ღმერთების დიდი განგებანი სრულქმნილი იყოს! შენი მთის ღურაჯები ყველა ლაყვარღწეერიანი იყოს! შენი ფრინველები ყველა ფარშევანგი იყოს! მათი კრიამული მეფის სასახლის შესაფერი იყოს! შენი ლითონი ოქრო იყოს! შენი სპილენძი თუთიანარევი ბრინჯაო იყოს! ქვეყანავ, ყველაფერი შენი უხვად იყოს! შენი ხალხი სეებღნიერი იყოს!..

ქალაქის უქონელს, სახლის უქონელს ენქიმ მართუს პირუტყვი უბოძა.

აქედან რა მზერა მიაქცია, მამა ენქიმ ბურანუნას მიაპყრო, აგებიღ ბუღასაეით ყალყზე შეღვა, ასო აღმართა და იღიგნა მღინარი წყლით აავსო. როგორც საძოვრიღან შეღმუის ფური თავის ხბოს მორიელებით



სავსე ბოსელში. ენქიმ ასოს აღმართვით საქორწინო ძღვენი მიიგანა. ილიგნამ, როცა იშვა, ველური ხარივით გულით გაიხარა, წყალი მოიგანა – მდინარი წყალია!.. ხორბალი მოიგანა – ჭრელი ხორბალია! ხალხი შეჭამს. ექური, ენლილის სახლი, დოვლათით აავსო. ენლილი ენქისტან ერთად იხარებს, ნიპური მხიარულობს. უფალმა ჯიღა დაიდგა ბაგონობის ნიშნად, კარგი გვირგვინი დაირქვა მეფობის ნიშნად; მარცხენა მხარით მიწას შეეხო, მიწიდან სიუხვე მოუვიდა მას; მარჯვენაში კვერთხი იპყრა [ . . . . ]. სიუხვემ სასახლიდან ზეთივით იღინა.

## 2

### ინანას წილი

მას ეამს ერთადერთს წილი არ ჰქონდა; ცის დიდ დედაკაცს, ინანას წილი არ ჰქონდა. ინანა თავის მამა ენქისტან სახლში შევიდა, ცრემლის ღვრით უჩივის:

“ანუნების, დიდი ღმერთების, ბედისწერა ენლილმა ხელთ ჩაგაბარა. მე, ქალი ვარ, მე რაგომ გამომგოვე? მე ბრწყინვალე ინანა ვარ. სად არის ჩემი წილი?”

“არურუს, ენლილის დას, ნინთურს, შობის დედოფალს, შობის აგური მისი ბაგონობისა მიეცეს! ჭიპლარის მოსაჭრელად დანა და ხახვი წაიღოს! თასი ნედლი ლაქვარდისა მიეცეს! წმიდა ალა-ჭურჭელი წაიღოს! ქვეყნის ბებიაქალი იყოს! მეფეთა და ბაგონთა შობა მის ხელში იყოს!”

“ჩემს დიდებულ დას, ბრწყინვალე ნინისინას, ძვირფასი თელები მიეცეს, ცის ნუგიგი (მხევალი) იყოს! ანთან იღგეს, ნებისაებრ ელაპარაკოს.

“ჩემს დიდებულს დას, ბრწყინვალე ნინმუგს, ოქროს ეწო, ვერცხლის საჭრეთელი მიეცეს! ანთასურას დიდი ბასრი კაჟი წაიღოს! ქვეყნის ოქრომჭედელი იყოს! მეუის შობისას მისი საშვენი გვირგვინი, ბაგონის შობისას მისი დაგვირგვინება მის ხელში იყოს!

ჩემს დიდებულ დას, ბრწყინვალე ნისაბას, საზომი ლერწამი მიეცეს! ლაქეარდის საზომი მკლავზე გადაიკიდოს! დიდი განგებანი გამოაცხადოს! საზღვრები მოსაზოს, მიჯნები გაავლოს, ქვეყნის მწერალი იყოს! ღმერთების ჭამა-სმა მის ხელში იყოს!

ნანშე, მაღალი დედოფალი, წმიდა პელიკანზე რომ უდგას ფეხი, ზღვებზე სათეფართოა ზედაშხედელი იყოს! ყოველგვარი გემრიელი თევზი, ყოველგვარი მსუქანი ფრინველი თავის მამასთან ენლილთან ნიპურში მიჰქონდეს!”

(ინანა)

“მე, ქალი ვარ, მე რატომ გამომგოვე? მე ბრწყინვალე ინანა ვარ. სად არის ჩემი წილი?”

ენქი თავის ასულს, ბრწყინვალე ინანას, ეგყვის:

“რა განგიკუთვნო? ინინ, რა განგიკუთვნო? რა დაგიმაგო? ქალწულო ინანა, რა განგიკუთვნო? რა დაგიმაგო? ქალის ხმაზე გკბილად ილაპარაკე, შენს მკლავებზე [ . . . ]; მხრებზე გმირის სამოსელს მოვახურავე; მის მარჯვენას მის მარცხენად შეგაცვლევინებ; ქალური ძალის სამოსელით შეგმოსავე, ქალურ ენას პირში ჩავიდგამ, თითისგარს და სავარცხელს ხელში დაგაჭერინებ, ქალის სამშვენისებს ვაგიმრავლებ, არგანს და კომბალს მწყემსობისა მათ გვერდზე დაგიწყობ. ქალ-

წულო ინანა, რა მოგაკუთენო, რა დავიმაგო? ბრძოლის ორომგრი-  
ალში სიცოცხლის სიტყვას გათქმევენებ; ყორანი არ ხარ, ბრძოლის  
შუაგულში, ავის მომასწავებელ სიტყვას გათქმევენებ; სწორ ძაფებს  
დაგახლართვინებ, ქალწულო ინანა, დახლართულ ძაფებს გაგამართ-  
ვინებ; სამოსელს ჩაგაცმევ, სელით შეგმოსავ... ინანა, თავებს მგვერში  
დაახვავებ, თავებს თესლივით დათესავ! ინანა, დაუნგრეველს დაან-  
გრევ, დაუმკვიდრებელს დაამკვიდრებ! სამგლოვიარო დოლის ხმაზე  
სამოსელს გამოიცილი; ქალწულო ინანა, სამხიარულო დოლის ხმას  
დააბრუნებ!.. ქალწულო ინანა, ღრმა ჭაში ბაწრის ჩაკიდება შენი  
საქმე არ არის!

## წარღვნის დასასრული

(ნაწყვეტი პოემიდან)

ქარიშხალნი ძლევამოსილნი  
ყველანი ერთიანად მოვარდნენ.  
წარღვნა მძვინვარებდა ხმელეთის პირზე.  
შემდგომად შეიდი დღისა და შეიდი ღამისა,  
როცა წარღვნა მიწის პირს წარღვნიდა,  
ხომალდს ტალღები მიმოიგაცებდა, –  
მაშინ ამობრწყინდა მზის ღმერთი უთუ,  
ყად და მიწად ნათლის მომჟენელი.  
გიუსუდრამ გაალო ხომალდის სარკმელი,  
გიუსუდრა, მეფე, უთუს წინაშე განერთხა,  
მეფემ ცხვარ-ძროხა მსხვერპლად შესწირა.  
[ . . . . ]

გიუსუდრა, მეფე, ანისა და ენლილის წინაშე განერთხა,  
ღვთაებრივი სიცოცხლე მიანიჭეს მას,  
მარადი სუნთქვა, ღვთაებრივი, მთაბერეს მას.  
მათ ღღეთა შინა მეფე გიუსუდრა,

შემნახელი სულდგმულთა და კაცთა თესლისა,  
შორეულ ქვეყნად, დიღმუნის ქვეყნად,  
ადგილზე მზის აღმოსავლისა,  
ანმა და ენლილმა დაასახლეს.

## ენლილი და ნინლილი

იყო ქალაქი, იყო ქალაქი, ჩვენ ერთნი ვცხოვრობდით იქ; ნიპური იყო ქალაქი ჩვენ ერთნი ვცხოვრობდით იქ; ღურგიშნიმბარი იყო ქალაქი, ჩვენ ერთნი ვცხოვრობდით იქ; იღსალა წმიდა მდინარე იყო, ქარ-გეშთინა მისი ყურე იყო; ქარ-ასარი მისი ყურე იყო, სადაც ნავეებს აბამდნენ. პულალი მისი ანკარა წყლის ჭა იყო იღნუნბირთუმი მისი არხის გოგი იყო და თუ გაბომავდი აქედან, ორმოცდაათ სარს რწყავდა ყოველ გმობაზე.

ენლილი ერთი მისი ყმაწვილკაცი იყო, ნინლილი მისი ერთი ყმაწვილქალი იყო. ნუნბარშეგუნუ მისი ერთი დედაბერი იყო.

მას ეამს ქალწულს მისი დედა რჩევას აძლევდა, ნინლილს ნინბარ-შეგუნუ რჩევას აძლევდა: “მდინარე წმიდაა, ქალო! მდინარე წმიდაა – არ იბანაო მასში! ნინლილ, არ გაიარო იღნუნბირის ნაპირზე! მისი თვალები ნათელია, უფლის თვალები ნათელია, დაგინახავს! დიდი მთა, მამა ენლილი – მისი თვალები ნათელია, დაგინახავს!

ნამდვილად, მას სურდა ქალთან შეუღლება, უნდოდა მისი კოცნა! ნაგრობს, ძლიერი თესლი მოგიღვაროს საშოში, მერე დაგტოვოს მასთან ერთად!”

გულით ურჩევდა მას, სიბრძნეს აძლევდა. მდინარე წმიდა იყო, ქალწული ბანაობდა წმიდა მდინარეში.

ნინლილი მიმოდოდა იდნინბირთუმის ნაპირზე, მისი თვალი ნათელი იყო, უფლის თვალი ნათელი იყო, შეხედა მას. დიდმა მთამ, მამა ენლილმა, მისი თვალი ნათელი იყო, შეხედა მას. მწყემსმა, რომელიც ბედისწერათ წყევტს, მისი თვალი ნათელია, შეხედა მას. მეფემ უთხრა: “შენთან შეუღლება მსურს”, მაგრამ ვერ დაიყოლია იგი; ენლილმა უთხრა: “შენი კოცნა მსურს”, მაგრამ ვერ დაიყოლია იგი. “ჩემი საშო პატარაა, ორსულობა არ იცის. ჩემი გუჩები ნორჩია, კოცნა არ იციან. თუ ღედაჩემმა გაიგო, ხელზე დამარტყამს. თუ მამაჩემმა გაიგო, ხელს დამადებს! და მე ვერაეინ დამაკაეებს, რომ არ ვუამბო ჩემს დაქალებს”.

ენლილმა თავის ვეზირს ნუსკას უთხრა: “ნუსკა, ჩემო ვეზირო!” “მზად ვარ გემსახურო. რა გსურს? ექურის მშენებლო! მზად ვარ გემსახურო, ჩემო ბატონო!” “ვინმე თუ შეუღლებია მას, ვინმეს თუ უკოცნია ასეთი მშვენიერი, სხივოსანი ქალწულისთვის, ნინლილისთვის, ასეთი მშვენიერისთვის, სხივოსანისთვის?” ვეზირმა თავისი ბატონი ნავით გაღმა გაიყვანა, პატარა ნავის ბაგირით გადაიყვანა, დიდი ნავით გადაიყვანა. ბატონი, მდინარეზე რომ მიცურავდა, ნამდვილად შეეუღლა მას, ნამდვილად აკოცა მას; მამა ენლილი მდინარეზე რომ მიცურავდა, ნამდვილად შეეუღლა მას, ნამდვილად აკოცა მას; მაგრად ჩაეხუტა, ვისაც ეძებდა, ნამდვილად შეეუღლა მას, ნამდვილად აკოცა მას; როცა დაწვა მასთან მცირე ნაპირზე, ნამდვილად შეეუღლა მას, ნამდვილად აკოცა მას. ამ ერთი შეუღლებით, ამ ერთი კოცნით სუენაშიმბაბარის თესლი ჩაულვარა საშოში.

ენლილი კიურში მიმოდოდა. ენლილი, კიურში რომ მიმოდოდა, ორმოცდაათმა დიდმა ღმერთმა და შვიდმა ღმერთმა, ბედისწერათ რომ გადაწყვეტენ, ენლილი კიურში დაატყვევეს. ენლილმა, გაუწმი-

დურებულმა, დაგოვა ქალაქი. ნუნამნირმა, გაუწმიდურებულმა, დაგოვა ქალაქი. ენლილი, თანახმად გადაწყვეტილებისა, წავიდა, ნუნამნირი, თანახმად გადაწყვეტიულებისა, ენლილი წავიდა, ნინლილი გაპყვა; ნუნამნირი წავიდა, ნინლილი გაედევნა.

ენლილმა უთხრა კაცს ქალაქის კარიბჭესთან: “ქალაქის კარიბჭის მცველო! ზღურბლის მცველო! მეკარე! წმიდა ზღურბლის მცველო! როცა შენი ქალბატონი ნინლილი მოვა და მიკითხავს, არ უთხრა, სადა ვარ!”

ნინლილმა მიმართა ქალაქის კარიბჭის მცველს: “ქალაქის კარიბჭის მცველო! ზღურბლის მცველო! მეკარე! წმიდა ზღურბლის მცველო! როდის გაიარა ენლილმა, შენმა ბატონმა?” მან ჰკითხა და ენლილმა, როგორც ქალაქის კარიბჭის მცველმა, უპასუხა: “ჩემს ბატონს არ ულაპარაკნია ჩემთან, მშვენიერო. ენლილს არ ულაპარაკნია ჩემთან, მშვენიერო!” “მე გეგყვი ჩემს ამბავს, გაგიცხადებ ჩემს განმრახვას: შენ აავსე ჩემი საშო, ცარიელი რომ იყო! ენლილი, ქვეყანათა ბატონი, შემეუღლა. თუ ენლილი ნამდვილად შენი ბატონია, მე შენი ქალბატონი ვარ!” “თუ შენ ჩემი ქალბატონი ხარ, ხელი შემახებინე შენთვის!” “შენი ბატონის თესლი, ბრწყინვალე თესლი, ჩემს საშოშია! სუენის თესლი, ბრწყინვალე თესლი, ჩემს საშოშია!” “ჩემი ბატონის თესლი ცაში წავა! ჩემი თესლი ქვემოთ წავა! ჩემი თესლი დაბლა წავიდეს, ჩემი ბატონის თესლის ნაცვლად!” ენლილმა, როგორც ქალაქის კარიბჭის მცველმა, დააწვინა იგი ოთახში. იგი შეეუღლა მას, აკოცა მას. ამ ერთი შეუღლებით, ამ ერთი კოცნით ნერგალ-მესლამთედას თესლი ჩაუღვარა საშოში.

ენლილი წავიდა, ნინლილი გაყვა. ნუნამნირი წავიდა, ქალი გაედევნა. ენლილი იღქურას, ქვესკნელი მდინარის, კაცისმჭამელი მდინარის



კაცთან მივიდა. “იღქურას, ქვესკნელი მდინარის, კაცისმჭამელი მდინარის ჩემო კაცო! როცა შენი ქალბაგონი ნინლილი მოვა და მიკითხავს, არ უთხრა, სადა ვარ!” ნინლილი იღქურას, ქვესკნელი მდინარის, კაცისმჭამელი მდინარის კაცთან მივიდა. “იღქურას, ქვესკნელი მდინარის, კაცისმჭამელი მდინარის ჩემო კაცო! როდის გაიარა შენმა ბაგონმა ენლილმა?” ჰკითხა მას. ენლილმა მიუგო როგორც იღქურას კაცმა: “ჩემს ბაგონს არ ულაპარაკნია ჩემთან, მშვენიერო. ენლილს არ ულაპარაკნია ჩემთან, მშვენიერო!” “მე გეგყვი ჩემს ამბავს, გაგიცხადებ ჩემს განზრახვას: შენ ააესე ჩემი საშო, ცარიელი რომ იყო! ენლილი, ქვეყანათა ბაგონი, შემეუღლა. თუ ენლილი ნამდვილად შენი ბაგონია, მე შენი ქალბაგონი ვარ!” “თუ შენ ჩემი ქალბაგონი ხარ, ხელი შემახებიანე შენთვის!” “შენი ბაგონის თესლი, ბრწყინვალე თესლი, ჩემს საშოშია! სუენის თესლი, ბრწყინვალე თესლი, ჩემს საშოშია!” “ჩემი ბაგონის თესლი ცაში წავა! ჩემი თესლი დაბლა წავა! ჩემი თესლი დაბლა წავიდეს, ჩემი ბაგონის თესლის ნაცვლად!” ენლილმა, როგორც იღქურას კაცმა დააწვინა იგი ოთახში. იგი შეეუღლა მას, აკოცა მას. ამ ერთი შეუღლებით, ამ ერთი კოცნით მინდვრების მშობელის ნინაზუს თესლი ჩაუღვარა საშოში.

ენლილი წაეიდა, ნინლილი გაყვა. ნუნამნირი წაეიდა, ქალი გაედევნა. ენლილი სილუიგისთან, მებორნე კაცთან მივიდა. სილუიგი, მებორნე კაცო! როცა შენი ქალბაგონი ნინლილი მოვა და მიკითხავს, არ უთხრა, სადა ვარ!” ნინლილი სილუიგისთან, მებორნე კაცთან მივიდა. “სილუიგი, მებორნე კაცო! როდის გაიარა შენმა ბაგონმა ენლილმა?” ჰკითხა მას. ენლილმა მიუგო როგორც მებორნე კაცმა: “ჩემს ბაგონს არ ულაპარაკნია ჩემთან, მშვენიერო. ენლილს არ ულაპარაკნია ჩემთან, მშვენიერო!” “მე გეგყვი ჩემს ამბავს, გაგიცხადებ ჩემს განზრახ-

ვას: შენ ააგე ჩემი სამო, ცარიელი რომ იყო! ენლილი, ქვეყანათა ბაგონი, შემეუღლა. თუ ენლილი ნამდვილად შენი ბაგონია, მე შენი ქალბაგონი ვარ!" "თუ შენ ჩემი ქალბაგონი ხარ, ხელი შემახებინე შენთვის!" "შენი ბაგონის თესლი, ბრწყინვალე თესლი, ჩემს სამოშია! სუენის თესლი, ბრწყინვალე თესლი, ჩემს სამოშია!" "ჩემი ბაგონის თესლი ცაში წავა! ჩემი თესლი დაბლა წავა! ჩემი თესლი დაბლა წავიდეს, ჩემი ბაგონის თესლის ნაცვლად!" ენლილმა, როგორც მებორნე კაცმა, დააწვინა იგი ოთახში. იგი შეეუღლა მას, აკოცა მას. ამ ერთი შეუღლებით, ამ ერთი კოცნით ენბილულუს, არხების გედამხედველის თესლი ჩაუღვარა სამოში.

შენ ხარ ბაგონი! შენ ხარ მეფე! ენლილ, ბაგონი ხარ! მეფე ხარ! ნუნ-ამნირ, ბაგონი ხარ! მეფე ხარ! უმენაესი ბაგონი ხარ! ძლიერი ბაგონი ხარ! ბაგონი, რომელიც სელს აღმოაცენებს, ბაგონი, რომელიც ხორბალს აღმოაცენებს! ცის ბაგონი ხარ, სიუხვის ბაგონი, მიწის ბაგონი! მიწის ბაგონი ხარ, სიუხვის ბაგონი, ცის ბაგონი! ენლილი ცაშია, ენლილი მეფეა! ბაგონი, რომლის ნათქვამი არ იცვლება! მისი დასაბამიერი ნათქვამი არ გადასხვაფერდება! ქება-დიდება დედა ნინლილს, ქება-დიდება მამა ენლილს!

## ენლილი და ნამზიდთარა

ნამზიდთარამ ენლილს ჩაუარა. ჰკითხა ენლილმა: “საიდან მოდიხარ?”

“ენლილის გაძრიდან. ჩემი სამსახურის ჯერი დასრულდა. გუდუ ქურუმებს ვემსახურები, მათ ცხვრებს ვმწყემსავ. ახლა შინ მივდივარ. ნუ მაყოვნებ, მეჩქარება. შენ ვინ ხარ, რომ მეკითხები?”

“ენლილი ვარ”.

ენლილს სახე ჰქონდა შეცვლილი: ყორნად ქცეულიყო და ყრანგალებდა.

“შენ ყორანი არა ხარ, შენ ნამდვილად ენლილი ხარ”.

“როგორ მიხვდი, რომ ენლილი ეარ, ბედისწერათა დამსაზღვრელი?”

“როცა შენი ბიძა ენმეშარა გყვედ იყო და ენლილობა მიისაკუთრა, თქვა: ამიერიდან კი მეცოდინება ბედისწერანი, როგორც მეუფეს შემევენის”.

“შეიძენ ძვირფას ლითონს, შეიძენ ძვირფას ქეებს, შეიძენ ნახირს ან ცხვარს, მაგრამ კაცის დღე სულმუდამ ახლოს არის. სად წაგიყვანს შენი დოვლათი? ახლა მე ნამდვილად ენლილი ვარ, ბედისწერათა დამსაზღვრელი. რა არის შენი სახელი?”

“ჩემი სახელი ნამზიდთარაა”.

“შენი ბედი შენი სახელის შესაფერი იქნება. დაგოვე შენი ჰაგრონის სახლი და შენი მემკვიდრეები მოვლენ და ჩემს გაძარში ივლიან”.

## ინანა და შუქალეთუდა

დედოფალი, დიდი მეთა მფლობელი, ღირსი ბალდახინისა; ინანა, დიდი მეების მფლობელი, წმიდა ბალდახინს რომ აბრწყინებს; ინანა, რომელიც ეანაში საკვირველად დგას; იმ დღეს ქალწული მთაში ავიდა, ბრწყინვალე ინანა მთაში ავიდა; სიცრუის და სიმართლის საცოდნელად, ქვეყნის გულის გამოსარკვევად, ჭეშმარიტი კაცის მოსაძებნად მთაში ავიდა. ახლა კაცმა კაცს რა უთხრა?

კაცმა კაცს რა სიგყვა შესძინა? ჩემი დედოფალი მთის გარეულ ხართან დადგა, მეები ხელთ უპყრია, ინანა მთიანეთის თხებთან დგას, მეები ხელთ უპყრია. ახლა კაცმა კაცს რა უთხრა?

კაცმა კაცს რა სიგყვა შესძინა? იმ დღეს ცა დაგოვა, მიწა დაგოვა, მთაში ავიდა; ინანამ ცა დაგოვა, მიწა დაგოვა, მთაში ავიდა; უნუგმი ეანა დაგოვა, მთაში ავიდა; ზაბალამში გიგუნა დაგოვა, მთაში ავიდა [ . . . . ]. ინანამ თავისი სამოსელი დაგოვა [ . . . . ]. მთაში ავიდა. ახლა კაცმა კაცს რა უთხრა? კაცმა კაცს რა სიგყვა შესძინა?

[ . . . . ]

მას შემდეგ, რაც ძეხნით დაიღალა, ჩემი საწმიდრის უკანა ოთახში შევიდა. ახლა კაცმა კაცს რა უთხრა? კაცმა კაცს რა სიგყვა შესძინა?

[ . . . . ]

ბრძენმა სიგყვა დასძინა: “ყორანო, სიგყვას გეგყვი, ჩემი სიგყვა შეისმინე; ყორანო, საწმიდარში სიგყვას გეგყვი, ჩემი სიგყვა შეისმინე...”

ახლა კაცმა კაცს რა უთხრა? კაცმა კაცს რა სიგყვა შესძინა? ყორანმა თავისი მეუფის სიგყვას ყური ათხოვა [ . . . . ].

[ . . . . ]

ბრძენი ამბობს სიგყვას: “ყორანო, რჩევას მოგცემ, ჩემი რჩევა ყურად იღე. ყორანო, საწმიდარში რჩევას მოგცემ, ჩემი რჩევა ყურად იღე. ჯერ დანაყე ფერუმარილი ერიდუს შემლოცველი ქურუმებისთვის; მეთში და წყალში, ლაქვარდის თასში რომ არის საწმიდარის უკანა ოთახში, გაურთი. მერე დარგე ისინი ბალში, მერე ამოთხარე”. ახლა კაცმა კაცს რა უთხრა? კაცმა კაცს რა სიგყვა შესძინა?

ყორანმა ყურად იღო პატრონის რჩევა. დანაყა ფერუმარილი ერიდუს შემლოცველი ქურუმებისთვის, შეაზავა მეთში და წყალში, ლაქვარდის თასში რომ არის საწმიდარის უკანა ოთახში, გაურთა. მერე დარგა ისინი ხახვის კვალში ბალში, მერე ამოთხარა. მცენარე იზრდება ბალში ხახვივით, საკვირველად მდგარი ხახვის ღეროსავით. ვის უნახავს ასეთი რამ აქამდე? რომ ფრინველი, მსგავსი ყორნისა, კაცის საქმეს ასრულებდეს, აკეთებდეს საპირწონედ ოწინარის გვირთს მის ასაწვეად და დასაწვეად? აკეთებდეს საპირწონედ ოწინარის გვირთს მის დასაწვეად და ასაწვეად? ვის უნახავს აქამდე ასეთი რამ?

მერე ყორანი ადგა ამ საკვირველებიდან და ხეზე ბაწარს აპყვა. დანაყა ფერუმარილი ერიდუს შემლოცველი ქურუმებისთვის, შეაზავა მეთში და წყალში, ლაქვარდის თასში რომ არის საწმიდარის უკანა ოთახში, გაურთა. მერე დარგო ისინი ხახვის კვალში ბალში, მერე

ამოთხარა. მცენარე იზრდება ბაღში ხახვივით, საკვირველად მღვარი ხახვის ღეროსავით.

*(ყორნის ეპიზოდი, არცთუ სავსებით გასაგები, მაგრამ, როგორც ჩანს, რაღაც კავშირია შექალთუდასა და ინანას ურთერთობასთან, რაკი პარალელურად გასდევს მას. ყორნის ქმედებებზე, რომელსაც იგი ენქის დაეალებით ასრულებს, ავტორი მრავალჯერადად ასკენის: "რომ ფრინველი, როგორიც ყორანია, კაცის საქმეს ასრულებდეს, ვის უნახავს აქამდე ასეთი რამ?"*)

შექალეთუდა სახელად, ძე იგისიგსიგისა, წასულიყო ბოსგნის მოსარწყავად, სარწყავი მოწყობილობის გასამართავად მცენარეთა შორის. მაგრამ არც ერთი მცენარე არ დარჩა, ყველა ერთიანად ფესვებიტურთ ამოძირკვა და გაანადგურა. მერე ქარიშხალმა რა მოიგანა? თვალებში მგვერი მიაბერა მთიანეთიდან. თვალის უკეები მოუფშვინიგა, მაგრამ ერთის მეტი ვერ ამოიღო. გაიხედა ქვემოთისკენ და დაინახა მაღალი ღმერთები ქვეყნისა, საიდანაც მზე ამოდის; გაიხედა მთიანეთისკენ და დაინახა ამაღლებული ღმერთები ქვეყნისა, სადაც მზე ჩადის. დაინახა მარგოხელა სული და გამოიცნო მარგოხელა ღმერთი მისი გარეგნობით. დაინახა ვინმე, ღვთიური ძალებით მოსილი. ხედავდა მას, ვისი ბედიც ღმერთებმა დასამღერეს. იმ ადგილას – განა არ მისულა იქ წინათ ხუთგზის და ათგზის? – იღვა მარგოხელა მაჩრდილობელი ხე. ეს იყო ეფურაგის ფართოჩრდილიანი ალვისხე. მისი ჩრდილი არ მცირდებოდა დილაობით, არ იცვლებოდა არც შუადღისას, არც მწუხრისას.

ერთხელ, როცა ჩემმა ქალბატონმა ცა შემოიარა, ხმელეთი შემოიარა; როცა ინანამ ცა შემოიარა, ხმელეთი შემოიარა, ელამი და სუბირი შემოიარა, ცის გადაჭლობილი კაბადონი შემოიარა, ქალბატონ-

ნი ისე დაიღალა, რომ როგორც კი ხის ჩრდილს მიაღწია, მის ძირას მიეძინა. შუქალეთუდამ თვალი მოკრა თავისი ადგილიდან. ინანას სარცხენელზე არდაგი ემოსა, შეიდი ღვთიური ძალით შემოსილი; სარცხელი ერცყა, შეიდი ღვთიური ძალით შემკული. შუქალეთუდამ ახადა არდაგი, შეიდი ღვთიური ძალით შემოსილი, შესხნა სარცხელი, შეიდი ღვთიური ძალით შემოსილი; და დააწვინა მის საწოლზე, შეუღლა მას და აკოცა. რა შეუღლა და აკოცა, დაბრუნდა თავის ადგილზე. როცა გათენდა და უთუ (მზე) ამოვიდა, ქალმა აქეთ-იქით მიმოიხედა, საგონებელში ჩაეარდა: ვინ ხელყო მისი სარცხენელი? წმიდა ინანამ აქეთ-იქით მიმოიხედა, საგონებელში ჩაეარდა: ვინ ხელყო მისი სარცხენელი? და მან აავსო სისხლით ქვეყნის ჭები, სისხლით ირწყვება ქვეყნის ბალები, სისხლს სევამდა შეშაზე წასული მონაბიჭი, სისხლს სევამდა წყალზე წასული მონა-გოგო, სისხლს სევამდენ შავთავიანები. არაეინ უწყოდა, როდემდე იქნებოდა ასე. ქალმა თქვა: ყველგან მოვძებნი კაცს, ვინც შემეუღლა.

მაგრამ მთელ ქვეყანაზე ეერ მოძებნა კაცი, რომელიც შეუღლა. ახლა კაცმა კაცს რა უთხრა? კაცმა კაცს რა სიგყვა შესძინა?

ვაჟი შინ წავიდა თავის მამასთან და უთხრა; შუქალეთუდა შინ წავიდა თავის მამასთან და უთხრა:

“ბადის მოსარწყავად ვიყავი წასული, სარწყავი მოწყობილობის გასამართავად მცენარეთა შორის. მაგრამ არც ერთი მცენარე არ დარჩა, ყველა ერთიანად ფესვებითურთ ამოვიძირკვე და გავანადგურე. მერე ქარიშხალმა რა მოიგანა? თვალეებში მგვერი მომაბერა მთიანეთიდან. თვალის უკეები მოვიფუშენიგე, მაგრამ ერთის მეტი ვერ ამოვიდე. გავიხედე ქვემოთისკენ და დავინახე მაღალი ღმერთები ქვეყნისა, საიდანაც მზე ამოდის; გავიხედე მთიანეთისკენ და დავი-

ნახე ამაღლებული ღმერთები ქვეყნისა, სადაც მზე ჩადის. დავინახე მარგოხელა სული და შევიცანი მარგოხელა ღმერთი მისი გარეგნობით. დავინახე ვინმე, ღვთიური ძალებით მოსილი. ვხედავდი მას, ვისი ბედიც ღმერთებმა დასამღერეს. იმ ადგილას – განა არ მიესულვარ იქ წინათ ხუთგზის და ათგზის? – იდგა მარგოხელა მაჩრდილობელი ხე. ეს იყო ეფფრაგის ფართოჩრდილიანი ალვისხე. მისი ჩრდილი არ მცირდებოდა დილაობით, არ იცელებოდა არც შუადღისას, არც მწუხრისას. ერთხელ, როცა ჩემმა ქალბატონმა ცა შემოიარა, ხმელეთი შემოიარა; როცა ინანამ ცა შემოიარა, ხმელეთი შემოიარა, ელამი და სუბირი შემოიარა, ცის გადაჭდობილი კაბადონი შემოიარა, ქალბატონი ისე დაიღალა, რომ როგორც კი ხის ჩრდილს მიაღწია, მის ძირას მიეძინა. თვალი მოეკარი მას ჩემი ბალიდან, შევეუღლე მას და ვაკოცე მას. მერე დაებრუნდი ჩემს ბაღში”.

ქალი საგონებელში ჩავარდა: “ვინ ხელყო ჩემი სარცხვინელი?” წმიდა ინანა საგონებელში ჩავარდა: “ვინ ხელყო ჩემი სარცხვინელი?” და მან ააესო სისხლით ქვეყნის ჭები, სისხლით ირწყვება ქვეყნის ბაღები, სისხლს სვამს შესაბე წასული მონა-ბიჭი, სისხლს სვამს წყალზე წასული მონა-გოგო, სისხლს სვამენ შავთავიანები. არავინ უწყობდა, როდემდე იქნებოდა ასე. ქალმა თქვა: “ყველგან მოეძებნი კაცს, ვინც შემეუღლა”.

მაგრამ მთელ ქვეყანაზე ვერ მოძებნა კაცი, რომელიც შეეუღლა.

მისმა მამამ მიუგო ვაჟს, მისმა მამამ მიუგო შუქალეთუდას:

“შვილო, წადი, ქალაქში შენს ძმებს შეერიე. ახლავე წადი შავთავიანებთან, შენს ძმებთან. მაშინ ის ქალი მთებში ვერ გიპოვნის”.

წავიდა შუქალეთუდა, ქალაქში თავის ძმებს შეერია; მაშინვე წავიდა შავთავიანებთან, თავის ძმებთან. და ქალმა ვერ იპოვა იგი მთებში.



მაშინ ქალი მეორედ ჩავარდა საგონებელში: ვის უნდა ხელეყო მისი სარცხვინელი? ინანა მეორედ ჩავარდა საგონებელში: ვის უნდა ხელეყო მისი სარცხვინელი? ამხედრდა ღრუბელზე, თან თავისი გახგი წაიგანა. სამხრეთის ქარი და წარღვნის ქარი მის წინ მიჰქრიან, *ჰილიჰილი* და მგერის ქარბორბალა უკან მისდევენ; აბბა-შუშუ, ინიმ-ქურ-დუგ-დუგ, მრჩეველი, შვიდი მშველელი თანახლდა უდაბნოში, ამბობდა: “დავძებნი კაცს, რომელიც შემეუღლა”. მაგრამ ვერსად იპოვა კაცი, რომელიც შემეუღლა მას.

ვაჭი შინ წავიდა თავის მამასთან, უთხრა; შუქალეთუდა შინ წავიდა თავის მამასთან, უთხრა: “მამაჩემო, ქალი, რომელმაც გელაპარაკე, ის ქალი მეორედ ჩავარდა საგონებელში, თუ ვინ ხელყო მისი სარცხვინელი, ინანა საგონებელში ჩავარდა, თუ ვინ ხელყო მისი სარცხვინელი. ამხედრდა ღრუბელზე, თან თავისი გახგი წაიგანა, სამხრეთის ქარი და წარღვნის ქარი მის წინ მიჰქრიან; *ჰილიჰილი* და მგერის ქარბორბალა უკან მისდევენ; აბბა-შუშუ, ინიმ-ქურ-დუგ-დუგ, მრჩეველი, შვიდი მშველელი უდაბნოში თანახლდა. ამბობდა: ყველგან დავძებნი კაცს, რომელიც შემეუღლა. მაგრამ ვერსად იპოვა კაცი, რომელიც შემეუღლა მას”.

მისმა მამამ მიუგო ვაჟს; მისმა მამამ მიუგო შუქალეთუდას:

“შვილო, წადი, ქალაქში შენს ძმებს შეერიე. ახლავე წადი შავთავიანებთან, შენს ძმებთან. მაშინ ის ქალი მთებში ვერ გიპოვნის”.

წავიდა შუქალეთუდა, ქალაქში თავის ძმებს შეერიო; მაშინვე წავიდა შავთავიანებთან, თავის ძმებთან. და ქალმა ვერ იპოვა იგი მთებში.

ქალი მესამედ ჩავარდა საგონებელში, თუ ვინ ხელყო მისი სარცხვინელი; ინანა მესამედ ჩავარდა საგონებელში, თუ ვინ ხელყო მისი

სარცხინელი. ხელთ იპყრა [ . . . ], ჩახერგა ქვეყნის გზები. მის გამო შავთავიანები ვერ მიდი-მოდიოდნენ. ამბობდა: “ყველგან დავძებნი კაცს, რომელიც შემეუღლა”. მაგრამ ვერსად იპოვა კაცი, რომელიც შეეუღლა მას. მაგრამ ვერსად იპოვა კაცი, რომელიც შეეუღლა მას.

ვაგი შინ წავიდა თავის მამასთან, უთხრა; შუქალეთუდა შინ წავიდა თავის მამასთან, უთხრა: “მამაჩემო, ქალი, რომელზეც გელაპარაკე, ის ქალი მესამედ ჩავარდა საგონებელში, თუ ვინ ხელყო მისი სარცხინელი; ინანა საგონებელში ჩავარდა, თუ ვინ ხელყო მისი სარცხინელი. ხელთ იპყრა [ . . . ], ჩახერგა ქვეყნის გზები. მის გამო შავთავიანები ვერ მიდი-მოდიოდნენ. ამბობს: “ყველგან დავძებნი კაცს, რომელიც შემეუღლა. მაგრამ ვერსად იპოვა კაცი, რომელიც შეეუღლა მას”.

მისმა მამამ მიუგო ვაჟს, მისმა მამამ მიუგო შუქალეთუდას: “შვილო, წადი, ქალაქში შენს ძმებს შეერიე. ახლავე წადი შავთავიანებთან, შენს ძმებთან. მაშინ ის ქალი მთებში ვერ გიპოვნის”.

წავიდა შუქალეთუდა, ქალაქში თავის ძმებს შეერია; მაშინვე წავიდა შავთავიანებთან, თავის ძმებთან. და ქალმა ვერ იპოვა იგი მთებში.

როცა გათენდა და უთუ (მზე) ამოვიდა, ქალმა გასინჯა თავი გულმოდგინედ, ბრწყინვალე ინანამ გასინჯა თავი გულმოდგინედ: “ეჰა, ვინ მიზღავს, ვინ მიზღავს იმისათვის, რაც შემემთხვა? არ შევატყობინო ჩემს მამას ენქის?” ბრწყინვალე ინანა ერიდუს აბზუსკენ გაემართა. განერთხა მიწაზე მის წინაშე და ხელები გაიწვდინა მისკენ. “მამა ენქი, უნდა მეზღოს! ვინმემ უნდა მიზღოს იმისათვის, რაც შემემთხვა. მე მხოლოდ მაშინ შევალ კმაყოფილი ჩემს საწმიდარში, როცა გადმომცემ იმ კაცს აბზუდან”. ენქიმ: “კეთილი”, თქვა: “იყოს!” და გაბრუნდა ბრწყინვალე ინანა აბზუდან. და განერთხა იგი ცაზე

ცისარგყელად და მთელს ხმელეთზე გადმოეფინა, თავის ქვეშ გაატარა სამხრეთის ქარი.

შუქალეთუდამ თავი დაიპაგარაჲა, სადამდისაც კი შეეძლო, მაგრამ ქალმა იპოვა იგი მთებს შორის. და უთხრა ბრწყინვალე ინანამ შუქალეთუდას: “როგორ?.. ძაღლო!.. ვირო!.. ღორო!..”

შუქალეთუდამ წმიდა ინანას ასე მიუგო:

“ბაღის მოსარწყავად ვიყავი წასული, სარწყავი მოწყობილობის გასამართავად მცენარეთა შორის. მაგრამ არც ერთი მცენარე არ დარჩა, ყველა ერთიანად ფესვებითურთ ამოვძირკეე და გავანადგურე. მერე ქარიშხალმა რა მოიგანა? თვალეში მგვერი მომაბერა მთიანეთიდან. თვალის უკეები მოვიფშენიგე, მაგრამ ერთის მეგი ვერ ამოვიღე. გაეიხედე ქვემოთისკენ და დაეინახე მაღალი ღმერთები ქვეყნისა, საიდანაც მზე ამოდის; გაეიხედე მთიანეთისკენ და დაეინახე ამაღლებული ღმერთები ქვეყნისა, სადაც მზე ჩადის. დაეინახე მარგოხელა სული და შეეიცანი მარგოხელა ღმერთი მისი გარეგნობით. დაეინახე ვინმე, ლეთიური ძალებით მოსილი. ვხედავდი მას, ვისი ბედიც ღმერთებმა დასაბღვრეს. იმ ადგილას – განა არ მიესულვარ იქ წინათ ხუთგზის და ათგზის? – იდგა მარგოხელა მაჩრდილობელი ხე. ეს იყო ეფერაგის ფართოჩრდილიანი ალვისხე. მისი ჩრდილი არ მცირდებოდა დილაობით, არ იცვლებოდა არც შუადღისას, არც მწუხრისას. ერთხელ, როცა ჩემმა ქალბაგონმა ცა შემოიარა, ხმელეთი შემოიარა; როცა ინანამ ცა შემოიარა, ხმელეთი შემოიარა, ელაში და სუბირი შემოიარა, ცის გადაჭდობილი კაბადონი შემოიარა, ქალბაგონი ისე დაიღალა, რომ როგორც კი ხის ჩრდილს მიაღწია, მის ძირას მიეძინა. თვალი მოეკარი მას ჩემი ბალიდან, შევეუღლე მას და ვაკოცე მას. მერე დავბრუნდი ჩემს ბაღში”.

ასე რომ ელაპარაკა მას, ბრწყინვალე ინანამ [ . . . . ] ბედი დაუსაზღვრა მას, უთხრა:

“ასე! შენ მოკვდები! მაგრამ მე რა? შენი სახელი მაინც არ იქნება დაეწყებული, შენი სახელი დარჩება სიმღერებში და დაამშვენებს სიმღერებს. ჭაბუკი მომღერალი მეფის სასახლეში ტკბილად იმღერებს, მწყემსი სადღვებელთან კეთილად იამბობს. მწყემსის ბიჭი წაიღებს შენს სახელს იქ, სადაც ცხვრები მრავლობენ. უდაბნოს სასახლე შენი სახლი იქნება!”

მუქალეთუდა [ . . . . ]. რაკი მისი ბედი დაისაზღვრა, დიდება ინანას!

## ინანა და ღუმუზი

წუხელ, ოდეს დედოფალი ებრწყინაედი,  
წუხელ, ოდეს ცის დედოფალი ებრწყინაედი,  
ოდეს ებრწყინაედი და ეროკაედი,  
ოდეს გზაზე მივიმდეროდი,  
ხოლო ღამეს ნათელი ძლევედა,  
შემომხედა იგი, შემომხედა იგი,  
უფალი ქულიანა შემომხედა მე,  
უფალმა ხელი ჩემს ხელს ჩასჭიდა,  
უშუმგალანა გადამეხვია.  
“გამიშვი, ჩემო ხარო, შინ წავიდე!  
ქული-ენლილ, გამიშვი, შინ წავიდე!  
რა ვუთხრა დედაჩემს, როგორ ვეცრუო?  
რა ვუთხრა დედაჩემს, ნინგალს, როგორ ვეცრუო?”  
“მე გასწაელი, მე გასწაელი!  
ინანა, უცბიერესო ასულთა შორის, მე გასწაელი!  
უთხარ: ჩემს ღობილს უბან-უბან დაეყავედი,  
მემუსიკე როკეით შემოგვეყარა,  
ტკბილს და საამურ სიმღერას მიმღეროდა,  
ტკბილ განსაცხრომელში ჟამი გავატარე.

ამგვარად ეცრუე ღელაჩემს, რა შეხედები.  
რა მთვარის მუქზე სიყვარულის საესებას ავიღებთ,  
წმიდა სარეცელს ალერდით მოგიფენ,  
ტკბილი დღე მხიარულ აღსასრულს მოგიგანს”.

“ღელაჩემის კარიბჭისკენ მივდივარ,  
მხიარული მივემართები.  
ნინგალის კარიბჭისკენ მივდივარ,  
მხიარული მივემართები.

ღელაჩემს ღუმუმი სიგყვას ეტყვის,  
კვიპაროსის ზეთს ზღურბლზე მოასხურებს.  
ვისი სადგომნიც სურნელებით ფშვენენ,  
ვის სიგყვებსაც ნეგარება მოაქვთ,  
უფალო ჩემო, უბიწონაკეთიანო,  
ამა-უშუმგალანა, გუენას სიძეე,  
უფალო ჩემო, სიუხვით ჰყვავიხარ,  
ტკბილია ნაყოფი შენი, ნელლი ბალახი.  
ამა-უშუმგალანა, სიუხვით ჰყვავიხარ,  
ტკბილია ნაყოფი. შენი, ნელლი ბალახი”.

## ინანას ნიშნობა

უთუ თავის დას ალერსით ეტყვის:  
“დაო, სელი მინდვრად უხვად იზრდება,  
ინანა, სელი მინდვრად უხვად იზრდება.  
დაო, სელს მოგიგან,  
ინანა, სელს მოგიგან!”  
“ქმაო ჩემო, სელს რომ მომიგან,  
ვინ დამიქსელავს, ვინ დამიქსელავს?  
იმ სელს ვინ დამიქსელავს?”  
“დაო ჩემო, დამქსელავს მოგიყვან,  
ინანა, დამქსელავს მოგიყვან!”  
“ქმაო ჩემო, დამქსელავს რომ მომიყვან,  
ვინ დამისთავს, ვინ დამისთავს?  
იმ სელს ვინ დამისთავს?”  
“დაო ჩემო, დამსთავს მოგიყვან,  
ინანა, დამსთავს მოგიყვან!”  
“ქმაო ჩემო, დამსთავს რომ მომიყვან,  
ვინ დამიგრეხს, ვინ დამიგრეხს?  
იმ სელს ვინ დამიგრეხს?”

“ღაო ჩემო, დამგრეხელს მოგიყვან,  
ინანა, დამგრეხელს მოგიყვან!”  
“ქმაო ჩემო, დამგრეხელს რომ მომიყვან,  
ვინ გამიმართავს, ვინ გამიმართავს?  
იმ სელს ვინ გამიმართავს?”  
“ღაო ჩემო, გამმართავს მოგიყვან,  
ინანა, გამმართავს მოგიყვან”  
“ ქმაო, ჩემო, გამმართავს რომ მომიყვან,  
ვინ მომიქსოვს, ვინ მომიქსოვს?”  
“ღაო ჩემო, მქსოველს მოგიყვან,  
ინანა, მქსოველს მოგიყვან!”  
“ქმაო ჩემო, მქსოველს რომ მომიყვან,  
ვინ შემიკერავს, ვინ შემიკერავს?  
იმ სელს ვინ შემიკერავს?”  
“ღაო ჩემო, მკერავს მოგიყვან,  
ინანა, მკერავს მოგიყვან!”  
“ქმაო ჩემო, მკერავს რომ მომიყვან,  
ვინ მომიწვება, ვინ მომიწვება?”  
“ის მოგიწვება, ის მოგიწვება,  
სასიძო შენი მოგიწვება.  
დაგალ-უშუმგალანა მოგიწვება,  
წმიდა საშოს დანაბადი მოგიწვება,  
მეფის ნაშიერი მოგიწვება!”  
“რალა ქნას კაცმა, გულისა ჩემის ნანღაურმა,  
კაცმა, გულითა ჩემით მოხმობიღმა,  
რომელიც ბელღებს ხორბლით აღავსებს,



მიწისმოქმედმა, ხორბლის მეხვავემ?  
მწყემსმა რა იცის, ფარების გარდა?”  
მისი ძმა უთუ, ქველი მეომარი,  
უბიწო ინანას კვლავ ეტყვის:  
“დაო ჩემო, მწყემსმა წაგიყვანოს!  
ქალწულო ინანა, რად არ ინებებ?  
ტკბილია ერბო მისი, ტკბილია რძე მისი.  
ინანა, დუმუშიმ წაგიყვანოს!  
ჰოი, ძვირფასი თვლებით შემკულო, რად არ ინებებ?  
ტკბილ ნაღებს მისას ერთად შეექეციო!  
ჰოი, მეფეთა მფარველო, რად არ ინებებ?”  
“მე მწყემსი იგი ვერ წამიყვანს,  
ახალი სამოსელით ვერ შემმოსავს.  
მე, ქალწულს, მიწისმოქმედი წამიყვანს,  
მიწისმოქმედი, ხილის მომყვანი,  
მიწისმოქმედი, ხორბლის მეხვაეე”.  
მწყემსი დუმუში თავის ქალბატონს ასე ეტყვის:  
“მიწისმოქმედი მე რითი მჯობს?  
ენქიმდუ, კაცი არხებისა და გუთნისა,  
მიწისმოქმედი მე რითი მჯობს?  
უკეთუ მომცემს თავის შავ ხორბალს,  
სანაცვლოდ მიწისმოქმედს ჩემს შავ ცხვარს მივცემ.  
უკეთუ მომცემს თავის თეთრ ხორბალს,  
სანაცვლოდ მიწისმოქმედს, ჩემს თეთრ ცხვარს მივცემ.  
უკეთუ დამისხამს თავის ლულს, უკეთესს,  
სანაცვლოდ მიწისმოქმედს ყვითელ რძეს დავუსხამ.

უკეთუ დამისხამს თავის ლულს მათრობელს,  
სანაცელოდ მიწისმოქმედს ჩემს მაწონს დავესხამ.  
უკეთუ დამისხამს თაფლუჭს უკეთესს,  
სანაცელოდ მიწისმოქმედს აღდევილ რძეს დავესხამ.  
უკეთუ მომცემს თავის ხილს უტკბილესს,  
სანაცელოდ მიწისმოქმედს ჩემს კარაქს მივცემ,  
უკეთუ მომცემს თავის პურს უკეთესს,  
სანაცელოდ მიწისმოქმედს ჩემს ტკბილ ყველს მივცემ.  
ხოლო შემდგომად ჭამისა და სმისა  
ნალებსაც უხვად დაეუტოვებ,  
რძესაც უხვად დაეუტოვებ.  
მიწისმოქმედი რით მაჯობებს?"  
ის ჰყვავის, ის ჰყვავის,  
ჰყვავის მორწყული მკერდი მიწისა.  
მორწყულ მიწაზე მწყემსი მიმოდის,  
მორწყულ მიწაზე მწყემსი ცხვარს აძოვებს.  
მწყემსს, მორწყულ მიწაზე ცხერის მაძოვებელს,  
მწყემსს მიწისმოქმედი შეეყარა.  
მიწისმოქმედი ენქიმდუ შეეყარა.  
მეუფე არხებისა ღუმუზის შეეყარა.  
მის ველზე მწყემსმა, მის ველზე, დავა გაუმართა,  
მწყემსმა ღუმუზიმ მის ველზე დავა გაუმართა.  
“მე შენთან, მწყემსო, შენთან, მწყემსო,  
მე შენთან რად უნდა ვდავობდე?  
ძოვდეს შენი ცხვარი ჩემს მორწყულ მიწაზე,  
ჩემს ყანებში შენი ცხვარი დაბალახობდეს,

უნუგის ბრწყინვალე ველებზე თავთაუსა ჭამდეს,  
შენი კრავი და თიკანი არხის წყალს სვამდეს!”  
“მაშინ ჩემს ქორწილზე მე, მწყემსი, ჩემს ქორწილზე,  
მიწისმოქმედო, მაყრად წაგიყვან!  
მიწისმოქმედო, ენქიმდუ, მაყრად წაგიყვან!”  
“მე კი პურს მოგიგან, ცერცვს მოგიგან,  
ხორბალს მოგიგან, თაფლუჭს მოგიგან,  
ქალწულო ინანა, ყოველივე უკეთესს მოგიგან!”  
დავაში მწყემსისა და მიწისმოქმედისა,  
ქალწულო ინანა, კეთილ არს ქება შენი!

## ინანა-ღუმუზის ტრფიალება

ღაო, შენთან ერთად ჩემს ყანაში წავიღოდი,  
ღაო, მშვენიერო, შენთან ერთად ჩემს ყანაში წავიღოდი,  
შენთან ერთად ჩემს ფართო ყანაში წავიღოდი,  
შენთან ერთად ჩემს მცირე ყანაში წავიღოდი,  
ადრეული წყლებით მორწყულ ჩემს ადრეულ თავთავთან,  
გვიანი წყლებით მორწყულ ჩემს საგვიანო თავთავთან...

\* \* \*

შემიყვანა, იქ შემიყვანა,  
ჩემმა ძმამ ბაღში შემიყვანა,  
ღუმუზიმ ბაღში შემიყვანა.  
აღმართულ ხეთა შორის მასთან ერთად დავდიოდი,  
წაქცეულ ხეთა შორის მასთან ერთად დავდიოდი,  
ვაშლის ხესთან, როგორც წესია, ვიჩოქებდი.

ჩემი ძმის წინაშე, სიმღერით რომ მოდიოდა,  
ღუმუზის წინაშე, ჩემკენ რომ მოდიოდა,  
თამარისკის ბუჩქებიდან ჩემკენ რომ მოდიოდა,

ფინიკის მგევენებიდან ჩემკენ რომ მოდიოდა, –  
ნორჩ ნერგებს საშოდან აღმოვუცენებდი,  
ნორჩ ნერგებს მის წინაშე ვაწყობდი,  
ხორბალს მის წინაშე ვახვავებდი...

\* \* \*

მას სწყურია, სწყურია, სარეელი სწყურია,  
გულის სიხარულის სარეელი სწყურია, სარეელი სწყურია,  
სარეელი, საამური უბე სწყურია, სარეელი სწყურია,  
სამეფო სარეელი სწყურია, სარეელი სწყურია,  
სადელოფლო სარეელი სწყურია, სარეელი სწყურია,  
მის საამურ სარეელს, მის საამურს, მის საამურ სარეელს,  
გულის სიხარულის სარეელს, მის საამურ სარეელს,  
სარეელს, საამურ უბეს, მის საამურს, მის საამურ სარეელს,  
სამეფო სარეელს, მის საამურ სარეელს, მის საამურ სარეელს,  
სადელოფლო სარეელს, მის საამურს, მის საამურ სარეელს,  
საამურ სარეელს გაუმლიან, სარეელს გაუმლიან...

\* \* \*

“შენი გულის რჩეულმა მეფემ, შენმა საყვარელმა ქმარმა, შენს  
წმიდა და საამურ უბეში მრავალი ჯამი გააგაროს! კეთილი ხანი მე-  
ფობისა ამოუბრწყინე, სამეფო ტახტი მყარ საძირკველზე დაუდგინე,  
კვერთხი – ხალხის საწინამძღვრო, არგანი და კომბალი მიეცი.  
მტკიცე გვირგვინი, შარავეანდი, თავის გამაბრწყინებელი, მიეცი.

მზის აღმოსავლიდან მზის დასავლამდე, სამხრეთიდან ჩრდილოეთამდე, ზემოურ ზღვიდან ქვემოურ ზღვამდე, ხალუბის გყიდან კედარის გყემდე, შუმერ-აქადზე საგანმგებლოდ არგანი და კომბალი მიეცი. შავთავიანებს, სადაც კი მკეიდრობენ, მწყემსობა გაუწიოს, მიწისმუშაკივით ყანები მოხნას, ჭემშარიტი მწყემსივით ფარეხ-ბოსლები გაამრავლოს; მისი მეფობისას ბალახი გაჩნდეს, ხორბალი გაჩნდეს! ტბორებში თევზი მრავლდებოდეს, ცაში ფრინველი ჟრიამულობდეს! ლერწმოვანში ბებერი ლერწამი და ნორჩი ლერწამი იზრდებოდეს, უდაბნოში მამგურის ხეები იზრდებოდეს! ბალები გკბილი ყურძნით იხუნძლებოდეს... სასახლეში მრავალკამიერი სიცოცხლე დამკეიდრდეს, იდიგინა და ბურანუნა წყალუხეად დიოდეს, მათ ნაპირებზე ჯეჯილი ბიბინებდეს, მინდვრებს ფარავდეს... ჩემო დედოფალო, ვინც ცასა და მიწას მოიცავ, დუმუზიმ შენს უბეში მრავალი ჟამი გააგაროს!..”

## დუმუზის ვნებანი

გული ცრემლით ევსება, უდაბნოში მიდის,  
მოყმეს გული ცრემლით ევსება, უდაბნოში მიდის,  
დუმუზის გული ცრემლით ევსება, უდაბნოში მიდის,  
კომბალი მხარზე გადაუდევს, უდაბნოს შეკბლავის:  
“უდაბნოვ, მოთქვამდე! ჭაობო, გოდებდე!  
კიბორჩხალებო, მდინარეში მოთქვამდე!  
ბაყაყებო, მდინარეში გოდებდე!  
დედაჩემი დაიძახებს,  
დედაჩემი სირთური დაიძახებს,  
დედაჩემი, “ხუთი პურიო”, დაიძახებს,  
დედაჩემი, “ათი პურიო”! დაიძახებს.  
ჩემი სიკედილის დღეს ვერ გაიგებს.  
უდაბნოვ, ჩემს მშობელ დედას შეაგყობინე,  
ჩემს უმცროს დასავით ცრემლი დამაღვარე!”

ბღაველში მიეძინა, ბღაველში მიეძინა,  
მწყემსს ბღაველში მიეძინა;  
როცა მწყემსს ბღაველში მიეძინა, სიზმრისთვის მიეძინა.  
გაეღვიძა: სიზმარი ყოფილა! შეკრთა: ძილი ყოფილა!

თვალეები მოიფშენიგა, შეძრწუნდა.  
“მომიყვანეთ, მომიყვანეთ, დაი ჩემი აქ მომიყვანეთ!  
გეშთინანა მომიყვანეთ, დაი ჩემი აქ მომიყვანეთ!  
(ასე ეუბნება გეშთინანა ღუმუზის):  
როცა მანენი ძებნას დაგიწყებენ,  
შენი მეგობარი ასე დაარბევ:  
მეგობარო, ბალახებში თავს ჩავმაღავ,  
ნუ გაუმხელ ჩემს ადგილსამყოფელს!  
მეჩხერ ბალახებში თავს ჩავმაღავ,  
ნუ გაუმხელ ჩემს ადგილსამყოფელს!  
ხშირ ბალახებში თავს ჩავმაღავ,  
ნუ გაუმხელ ჩემს ადგილსამყოფელს!  
არალის არხში გადაეშეები,  
ნუ გაუმხელ ჩემს ადგილსამყოფელს!  
(გითხრას მეგობარმა):  
თუ შენი ადგილსამყოფელი გავუმხილო,  
შენმა ძაღლმა შემჭამოს!  
შავმა ძაღლმა, შენი სამწყსოს ძაღლმა,  
შენმა ჯიშინმა ძაღლმა შემჭამოს!”

მეფის წინააღმდეგ ხალხის ბრბო მოდის:  
საჭმელი არ იციან, სასმელი არ იციან,  
დაფრქვეულ ფქვილს პირს არ აკარებენ,  
ძვირფას საბოძვარს ხელს არ აკარებენ,  
ცოლს სიხარულით გულში არ იკრავენ,  
საყვარელ შვილებს არ კოცნიან.



ცხარე ნიორს კბილს არ აკარებენ,  
თევზს არ ჭამენ, პრასას არ ჭამენ.  
ორი ადაბელი მეფისკენ მოდის,  
ამომშრალი წყლის ნარშაეები,  
დამყაყუბული წყლის ძეძეები,  
– ხელი მისი გაბლაზე დევს, ენა მისი სასახლეშია.  
ორი უნუგელი მეფისკენ მოდის,  
თაფჩასაჭყლეგი ლასგი ჰკიდიათ.  
ორი ურელი მეფისკენ მოდის,  
ბრწყინვალე სამოსელი მოსაეთ.  
ორი ნიპურელი მეფისკენ მოდის,  
“ერთმანეთს მიეყვით!” – ასე ყვირიან,  
ბოსელ-ფარეხისკენ გაიჭრებიან,  
გეშთინანას ბოსელ-ფარეხთან შეიპყრობენ.  
მდინარე თავის წყლიანად შესთავაზეს, არ მიიღო;  
ყანა თავის ხორბლიანად შესთავაზეს, არ მიიღო.

მავენეებმა ერთმანეთში ასე ითათბირეს:

“როდის ყოფილა, დას ძმა გაეცეს?

წავიდეთ, მეგობართან მივიდეთ!”

მაშინ მის მეგობარს

მდინარე თავის წყლიანად შესთავაზეს, მიიღო;

ყანა თავის ხორბლიანად შესთავაზეს, მიიღო.

“ჩემი მეგობარი ბალახში ჩაიმალა,

ოღონდ არ ვიცი მისი სამყოფელი.”

ეძებეს ღუმუში ბალახებში,

ვერ მოძებნეს.

“მეჩხერ ბალახებში ჩაიმალა,  
ოღონდ არ ვიცი მისი სამყოფელი.”  
ექებეს ღუმეში მეჩხერ ბალახებში,  
ვერ მოძებნეს.

“ხშირ ბალახებში ჩაიმალა,  
ოღონდ არ ვიცი მისი სამყოფელი.”  
ექებეს ღუმეში ხშირ ბალახებში,  
ვერ მოძებნეს.

“არალის არხებში გადაეშვა,  
ოღონდ არ ვიცი მისი სამყოფელი.”  
არალის არხებში შეიპყრეს ღუმეში.

გირის ღუმეში, ფერგამკრთალი:

“ქალაქში დამ გადამარჩინა,  
მეგობარმა სასიკვდილოდ გამწირა!  
ქუჩაში მიგდებულ ჩემს დისწულს მიეფერონ,  
ქუჩაში მიგდებულ მეგობრის ბავშვს არ მიეფერონ!”

გარსემემოერგყენენ, დამდგარი წყალი ადინეს,  
ბაწარი დაუგრიხეს, ბადე მოუქსოვეს,  
ხელებზე ხუნდები დაადეს,  
მკლავები შეუბორკეს.

მოყმემ ხელი გაიწვინა მაღლა უთუსაკენ:  
“უთუ, შენ ჩემი ცოლისძმა ხარ, მე შენი სიძე!  
ეს მე ვარ, ეანაში საზრდო რომ მიმაქვს,

ეს მე ვარ, უნუგზი საქორწინო ძღვენი რომ მივიტანე,  
ეს მე ვარ, წმინდა ბაგეებს რომ ეკონი,  
ეს მე ვარ, ინანას წმინდა მუხლებზე რომ ეროკავ!  
ხელებს ქურციკის ხელებად მიქცედე!  
ფეხებს ქურციკის ფეხებად მიქცედე!  
მავნეთაგან თავს დავისხნიდი.  
გამაქციე ქუბირემ-დილდარემში!"  
უთუმ შეიწყნარა მისი ცრემლები,  
შემბრალებელ კაცივით შეიბრალა.  
ხელები ქურციკის ხელებად უქცია,  
ფეხები ქურციკის ფეხებად უქცია.  
ღუმუმი გაექცა თავის მავნეებს,  
ქუბირემ-დილდარემს თავი შეაფარა.  
ექბებს მავნეებმა, ვერ მოძებნეს.  
“წამო, ქუბირემ-დილდარემში წავიდე!”  
ღუმუმი ქუბირემ-დილდარემში შეიპყრეს,  
გარსშემოერტყნენ, დამდგარი წყალი აღინეს,  
ბაწარი დაუგრიხეს, ბადე მოუქსოვეს,  
ხელებზე ხუნდები დაადეს,  
მკლავები შეუბორკეს.

მოყმემ ხელი გაიწვდინა მალლა უთუსკენ:  
“უთუ, შენ ჩემი ცოლისძმა ხარ, მე შენი სიძე!  
ეს მე ვარ, ეანაში საზრდო რომ მიმაქეს,  
ეს მე ვარ, უნუგზი საქორწინო ძღვენი რომ მივიტანე,  
ეს მე ვარ, წმინდა ბაგეებს რომ ეკონი,

ეს მე ვარ, ინანას წმინდა მუხლებზე რომ ეროკავ!  
ხელებს ქურციკის ხელებად მიქცევდე,  
ფეხებს ქურციკის ფეხებად მიქცევდე!  
მავნეთაგან თავს დაეხსნიდი,  
ბელილის სახლში თავს შევაფარებდი!”

უთუმ შეიწყნარა მისი ცრემლები,  
შემბრალებელ კაცივით შეიბრალა.  
ხელები ქურციკის ხელებად უქცია,  
ფეხები ქურციკის ფეხებად უქცია.  
ღუმუში გაექცა თავის მავნეებს,  
ბერდედა ბელილის სახლს შეეფარა.  
ბერდედა ბელილის სახლთან რომ მივიდა,  
“ბერდედავ, მე უბრალო კაცი არა ვარ,  
ქალღმერთის ქმარი ვარ!  
თუ წყალს ჩამოასხამ, შემასვი,  
თუ ფქვილს ჩამოაფრქვევ, დამაპურე!”  
წყალი ჩამოასხა, ფქვილი ჩამოაფრქვია,  
ამ დროს სახლში იჯდა ღუმუში.

ბერდედა ბელილი სახლიდან გავიდა.  
მავნეებმა თვალი რა ჰკიდეს,  
თუ არ იცის ბერდედამ ღუმუშის სამყოფელი,  
მიშნეულად რად იხედება,  
მიშნეულად რად ლაპარაკობს!  
“წამო, ბელილის სახლში წავიდეთ!”

დუმუმი ბელილის სახლში შეიპყრეს,  
გარსშემოერტყნენ, დამღვარი წყალი აღინეს,  
ბაწარი დაუგრიხეს, ბადე მოუქსოვეს,  
ხელებზე ხუნდები დაადეს,  
მკლავები შეუბორკეს.

მოყმემ ხელი გაიწვდინა მალლა უთუსკენ:  
“უთუ, შენ ჩემი ცოლისძმა ხარ, მე შენი სიძე!  
ეს მე ვარ, ეანაში საზრდო რომ მიმაქვს,  
ეს მე ვარ, უნუგში საქორწინო ძღვენი რომ მივიგანე,  
ეს მე ვარ, წმინდა ბაგეებს რომ ვკოცნი,  
ეს მე ვარ, ინანას წმინდა მუხლებზე რომ ეროკაე!  
ხელებს ქურციკის ხელებად მიქცევდე,  
ფეხებს ქურციკის ფეხებად მიქცევდე!  
მაენეთაგან თავს დაეიხსნიდი,  
წმინდა ფარეხში, ჩემი დის ფარეხში, თავს შევაფარებდი!”

უთუმ შეიწყნარა მისი ცრემლები,  
შემბრალეულ კაცივით შეიბრალა.  
ხელები ქურციკის ხელებად უქცია,  
ფეხები ქურციკის ფეხებად უქცია,  
წმინდა ფარეხს, თავის დის ფარეხს, თავი შეაფარა.  
წმინდა ფარეხთან, თავის დის ფარეხთან, რომ მივიდა,  
გეშთინანამ ცას შეჰკივლა, მიწას ჩაჰკივლა,  
კივილმა ცის კიდენი სამოსივით დაფარა,  
სელის სამოსივით გადაეფინა.

თვალნი დაიხოკა, სახე დაიხოკა,  
ყურნი დაიხოკა, მკერდი დაიხოკა,  
მუცელი დაიხოკა, თეძონი დაიხოკა.  
“ძმავ, შენს გამო ქუჩა-ქუჩა ვიხეგიალებ!”

თუ არ იცის გეშთინანამ ღუმუმის სამყოფელი,  
შიშნეულად რად იხედება,  
შიშნეულად რად კივის!  
“წამო, წავიდეთ ბოსელ-ფარეხში!”  
პირველმა მაენემ ფარეხში შესვლისას  
ურდულს ცეცხლი წაუკიდა;  
მეორემ ფარეხში შესვლისას  
მწყემსის კომბალს ცეცხლი წაუკიდა;  
მესამემ ფარეხში შესვლისას  
წმინდა სადღეებელს თავი მოხადა;  
მეოთხემ ფარეხში შესვლისას  
კაუჭიდან სასმისი ჩამოაგდო.  
მეხუთე მაენის შემოსვლისას  
სადღეებულები პირქვე ეყარნენ, რძე აღარ დიოდა,  
სასმისები პირქვე ეყარნენ,  
ღუმუმი ცოცხალი აღარ იყო,  
ფარეხი განქარებულიყო.

## ღუმუმის სიზმარი

დაფების მეცნაური მომიყვანეთ, ჩემი დაი აქ მომიყვანეთ!  
სიმღერათა მეცნაური მომიყვანეთ, ჩემი დაი აქ მომიყვანეთ!  
სიგყვათა მეცნაური მომიყვანეთ, ჩემი დაი აქ მომიყვანეთ!  
ბრძენქალი, სიზმართა მეცნაური, მომიყვანეთ,  
ჩემი დაი აქ მომიყვანეთ!

ჩემი სიზმარი მინდა ვაუწყო:  
სიზმარი ვნახე, ჩემო დაო, სიზმარი! ჩემს სიზმარში  
ჩემს წინ ლერწმები აღმართულიყვნენ,  
ჩემს წინ ლერწმები ამოზრდილიყვნენ;  
მარტოხელა ლერწამი თავს მიქნედა,  
წყვილი ლერწამიდან ერთი გამეცალა.  
ტყეში ხე მაღალი აღმოფხვრილიყო,  
ჩემს წმინდა ნაკვერცხალზე წყალი დაღერილიყო,  
ჩემს წმინდა სადღეებელს თავი ახლოდა,  
წმინდა სასმისი, კაუჭზე რომ მეკიდა,  
კაუჭიდან ჩამოვარდნილიყო,  
ჩემი კომბალი სადღაც გამქრალიყო.  
არწივს ფარეხიდან კრავი გაეგაცნა,  
ქორს ლერწმის ღობიდან ბელურა გაეგაცნა.

ჩემი ვაცები ლაქვარდის წვერს მტვერში მიათრევენ,  
ჩემი ერკემლები მსხვილი ჩლიქებით მიწას მითხრიდნენ.  
სადღეებლები პირქვე ეყარნენ, რძე აღარ დიოდა,  
სასმისები პირქვე ეყარნენ, დუმუზი ცოცხალი აღარ იყო,  
ფარეხი განქარებულიყო!

გვითინანა დუმუზის ასე უპასუხებს:

“ჰმაო, ცუდია შენი სიმმარი, რა ეშველება?

დუმუზი, ცუდია შენი სიმმარი, რა ეშველება?

შენს წინ ლერწმები რომ აღიმართნენ,

შენს წინ ლერწმები რომ ამოიზარდნენ, –

ყაჩაღები საფარიდან თავს დაგესხმიან.

მარგოხელა ლერწამი, თავს რომ გიქნედა, –

მშობელი დედა მწუსარებით თავს დაგიქნევს.

წყვილი ლერწამი, ერთი რომ გაგცილდა,

მე და შენა ვართ, ერთმანეთს დავცილდებით.

ტყეში ხე მაღალი რომ აღმოიფხვრა, –

შენს შემორაგულში მავნენი შეგიპყრობენ.

შენს წმინდა ნაკვერცხალზე წყალი რომ ეღეარა, –

ფარეხი მდუმარების სახლად გექცევა.

შენს წმინდა სადღეებელს თავი რომ ახლოდა, –

მავნე კაცები ხელში ჩაგიგდებენ.

წმინდა სასმისი, კაუჭიდან რომ ჩამოგივარდა, –

შენი მშობელი დედის კალთიდან გადმოვარდები.

შენი კომბალი, სადღაც რომ გაქრა, –

პატარა მავნე ცეცხლს წაუკიდებს.

არწივმა ფარეხიდან კრაფი რომ გაიტაცა, –



ავი კაცი სახეში გაგარტყამს.

ქორმა ლერწმის ღობიდან ბელურა რომ გაიტაცა, –  
დიდი მავნე ღობიდან მოგეჭრება.

სადღეებლები რომ პირქვე ეყარნენ და რძე არ დიოდა,  
სასმისები პირქვე რომ ეყარნენ, –

დუმუმი ცოცხალი არ იქნება, ფარეხი განქარდება.

შენი ვაცები ლაქეარდის წვერს მგვერში რომ მიათრევდნენ, –  
ჩემი თმები შენს გამო ცაში იფრიალებენ.

შენი ერკემლები მსხვილი ჩლიქებით მიწას რომ გითხრიდნენ, –  
შენს გამო ღაწვებს ფრჩხილებით დაეიხოკავ.”

ნათქვამი მის ბაგეს არ მოსცილებოდა, –

“დაო, მთაზე ადი, დაო, მთაზე ადი!

დაო ჩემო, როცა მთაზე ახვალ,

უდარდელი კაცივით ნუ ახვალ.

გულ-ღვიძლი გაიგლიჯე,

სამოსელი და თეძოები დაიგლიჯე.

დაო, მთაზე ადი!

დაო ჩემო, როცა მთაზე ახვალ,

მთიდან გაიხედე:

მავნენი, კაცთა საქულველნი,

მდინარის ნავით ხომ არ მოდიან?

ხუნდები ხელში ეჭირებათ,

უღელი ექნებათ, კაციშვილი რომ ვერ გადაიგდებს!”

გეშთინანა მთაზე ავიდა, გაიხედა,  
გეშთინანამ კისერი წაიგრძელა.  
მისი დაქალი გეშთინდუ რჩევას აძლევს:  
“კისრის შემკვრელი კაცები მოდიან,  
შენს წინააღმდეგ მოდიან!”  
“ჩემო მრჩეველო დაქალო, უკეე მოდიან?”  
“დაგანახებ კისრის შემკვრელებს!”  
“ჩემო ძმაო, შენი მავნენი შენკენ მოდიან!  
ბალახებში თავი ჩამალე!  
დუმუმი, შენი მავნენი შენკენ მოდიან!  
ბალახებში თავი ჩამალე!”  
“ჩემო დაო, ბალახებში თავს ჩავმაღავე!  
ნუ გაუმხელ ჩემს ადგილსამყოფელს!  
მეჩხერ ბალახებში თავს ჩავმაღავე,  
ნუ გაუმხელ ჩემს ადგილსამყოფელს!  
ხშირ ბალახებში თავს ჩავმაღავე,  
ნუ გაუმხელ ჩემს ადგილსამყოფელს!  
არალის არხში გადავეშეები,  
ნუ გაუმხელ ჩემს ადგილსამყოფელს!”

“თუ შენი ადგილსამყოფელი გაეუმხილო,  
შენმა ძაღლმა შემჭამოს!  
შაემა ძაღლმა, შენი სამწყსოს ძაღლმა,  
შენმა ჯიშიანმა ძაღლმა შემჭამოს!”

## ღუმუზის აღსასრული

*(შვიდი მღევარი შემოადგება ღუმუზის ფარებს, ექესი დაურბევს კარმიდამოს, ხოლო მეშვიდე თავზე წაადგება მძინარე მწეუმს):*

ჩემო მეფეე, შენთვის მოესულეარ, ადე, წამომყევი!  
ღუმუზი, სირთურის ძეე, ადე, წამომყევი!  
ინანას ქმარო, სირთურის ძეე, ადე, წამომყევი!  
გეშთინანას ძმაე, თავს რომ იმძინარეებ, ადე, წამომყევი!  
შენი ცხვარი დაჭერილია, შენი კრაეები მოგაცებულია,  
ადე, წამომყევი!  
შენი თხები დაჭერილია, შენი თიენები მოგაცებულია,  
ადე, წამომყევი!

მოიხადე წმინდა გვირგვინი, თავშიშველი წამომყევი!  
განზე გაიხადე შესამოსელი, განშიშველი წამომყევი!  
წმინდა კვერთხი ხელიდან გააგდე, ხელშიშველი წამომყევი!  
ფეხზე გაიძვრე ფეხსამოსელი, ფეხშიშველი წამომყევი!

*(ღუმუზი ევედრება მზის ღმერთს, უთუხს, და იგიც გამოაბამს მას ქურციკის ფეხებს, და გარბის ღუმუზი; მღევრები ბჭობენ):*

ხელს ვგაცეზდით დედა სირთურის კალთას შეფარებულს, –  
სირთური, მოწყალე დედა, შეიწყალებს.

ხელს ვგაცეზდით დის კალთას შეფარებულს, –  
მისი მოწყალე დაი შეიწყალებს.

ხელს ვგაცეზდით მისი ცოლის, ინანას, კალთას შეფარებულს, –  
ინანა, მრისხანე ქარიშხალი, რისხვით შეჰხედავს...

## ინანა მოთქვამს ღუმუზიზე

დელოფალი ქმარს ცხარედ დასტირის,  
ინანა ქმარს ცხარედ დასტირის,  
ენას დელოფალი ქმარს ცხარედ დასტირის,  
უნუგის დელოფალი ქმარს ცხარედ დასტირის,  
ზაბალამის დელოფალი ქმარს ცხარედ დასტირის:  
ვაი, მის ქმარს, ვაი, მის შვილს!  
ვაი, მის სახლს, ვაი მის ქალაქს!  
მის ქმარს დატყვევებულს, მის შვილს დატყვევებულს.  
მის ქმარს მოკვდინებულს, მის შვილს მოკვდინებულს.  
მის ქმარს უნუგში დატყვევებულს,  
უნუგში, ქულაბაში, მოკვდინებულს!  
ვაი მას, ვინც ერიდუში ვედარ იბანება,  
ვინც ინანას დედას თავის დედად ვერ შერაცხავს...  
ინანა გოდებს თავის ჭაბუკ ქმარზე:  
“ქმარი წამივიდა, ჩემი ტკბილი ქმარი,  
შვილი წამივიდა, ჩემი ტკბილი შვილი!  
ჩემი ქმარი, საზრდოსათვის წასული, წყალს მიეცა...”

## ინანას ჩასვლა ქვესკნელად

დიდი ციდან დიდი მიწისკენ მიმართა ზრახვა,  
ქალღმერთმა დიდი ციდან დიდი მიწისკენ მიმართა ზრახვა,  
ინანამ დიდი ციდან დიდი მიწისკენ მიმართა ზრახვა.  
ჩემმა დედოფალმა ცა მიაგოვა, მიწა მიაგოვა, ქვესკნელში ჩავიდა,  
ინანამ ცა მიაგოვა, მიწა მიაგოვა, ქვესკნელში ჩავიდა,  
მამფლობა მიაგოვა, დედოფლობა მიაგოვა, ქვესკნელში ჩავიდა,  
უნუგში ეანა მიაგოვა, ქვესკნელში ჩავიდა,  
ბად-თიბირაში ემუშ-ქალამა მიაგოვა, ქვესკნელში ჩავიდა,  
ზაბალამში გიგუნა მიაგოვა, ქვესკნელში ჩავიდა,  
ურში ედილმუნა მიაგოვა, ქვესკნელში ჩავიდა,  
ადაბში ეშარა მიაგოვა, ქვესკნელში ჩავიდა,  
ნიპურში ბართუშგარა მიაგოვა, ქვესკნელში ჩავიდა,  
ქიშში ხურსანგ-ქალამა მიაგოვა, ქვესკნელში ჩავიდა,  
აქადში ეულმაში მიაგოვა, ქვესკნელში ჩავიდა.

შვიდი ღვთაებრივი მადლით შეიკაზმა,  
ღვთაებრივი მადლნი შეკრიბა, თან წაიღო,  
შუგურა, ველის გვირგვინი თავს დაიდგა,  
ბრწყინვალე ბაკმით სახე მოივანა,

ლავეარდის თვლები ქელზე აისხა,  
პაგიოსანი გყუბი თვალი მკერდზე მიიმაგრა,  
ოქროს სალტენი მკლავეებზე მოირტყა,  
სამკერდული “ლუ, განუ, განუ!”<sup>1</sup> მკერდზე მიირქვა,  
ნელსაცხებელი “ხემდუ, ხემდუ!”<sup>2</sup> სახებზე იცხო,  
სადედოფლო სამოსელი შეიმოსა,  
ინანა ქვესკნელისკენ გაემართა.  
მაცნე მისი, ნინ-შუბური, მის გვერდით გაემართა.  
წმინდა ინანა ნინ-შუბურს ეტყვის:  
“ჰოი, მარად ერთგულო ჩემო,  
მაცნეო ჩემო სასურველ ამბავთა,  
მოყმეო ჩემო წრფელ სიყვავათა,  
დღეიდან ქვესკნელში ჩავდივარ.  
ოდეს მე ქვესკნელში ჩავალ,  
ჩემს გამო გლოეას გამართავედე,  
საკრებულო სადგომში საკრავს დამიკრავდე,  
ღმერთების საყდრებს ჩემთვის მოივლიდე,  
თვალებს დაითხრიდე,  
პირსაც დაიხოკდე,  
ვითარცა უპოვარი ერთადერთ სამოსელს შეიმოსდე,  
ექურად, ენლილის გაძრად, მარტოდმარტო გაემართე!  
ექურში, ენლილის გაძარში, შე-რა-ხევალ,  
ენლილის წინაშე ცრემლი დაღვარე:

---

<sup>1</sup> “კაცო, მოდი, მოდი!”

<sup>2</sup> “მოვა, მოვა!”

“მამფალო ენლილ, შენი ასული ქვესკნელში არავინ მოკლას,  
შენი ბრწყინვალე განძი ქვესკნელის მგვერმა არ დაფაროს,  
შენი ძვირფასი ლაქვარდი ქვისმთლელის გრდემლზე არ დაიმსხვრას,  
შენი ბზისხე ღურგლის დაზგაზე არ დაიჩეხოს,  
ქალწული ინანა ქვესკნელში არავინ მოკლას!”

უკეთუ ენლილი არ შეგეწიოს, ურისკეს გაემართე.

ურში გაძრად ქვეყნის სიკეთეთა,

ექიშშირგალად შე-რა-ხვალ,

ნანარის წინაშე ცრემლი დაღვარე:

“მამფალო ნანარ, შენი ასული ქვესკნელში არავინ მოკლას,  
შენი ბრწყინვალე განძი ქვესკნელის მგვერმა არ დაფაროს,  
შენი ძვირფასი ლაქვარდი ქვისმთლელის გრდემლზე არ დაიმსხვრას,  
შენი ბზისხე ღურგლის დაზგაზე არ დაიჩეხოს,  
ქალწული ინანა ქვესკნელში არავინ მოკლას!”

უკეთუ ნანარი არ შეგეწიოს, ერიდუს გაემართე,

ერიდუში ენქის გაძრად შე-რა-ხვალ,

ენქის წინაშე ცრემლი დაღვარე:

“მამფალო ენქი, შენი ასული ქვესკნელში არავინ მოკლას,  
შენი ბრწყინვალე განძი ქვესკნელის მგვერმა არ დაფაროს,  
შენი ძვირფასი ლაქვარდი ქვისმთლელის გრდემლზე არ დაიმსხვრას,  
შენი ბზისხე ღურგლის დაზგაზე არ დაიჩეხოს,  
ქალწული ინანა ქვესკნელში არავინ მოკლას!”

მამფალი ენქი, სიბრძნის უფალი,

ვინც ცხოველმყოფელი საბრძელი უწყის,

ვინც ცხოველმყოფელი წყალი უწყის, –

ჭეშმარიტად სიცოცხლეს დამიბრუნებს!”



ინანა, ქვესკნელს წამავალი,  
თავის მაცნეს, ნინ-მუბურს, კვლავ ეტყვის:  
“წარვედ, ნინ-მუბურ,  
ჩემი ნათქვამი სიტყვა არ დააგლო!”

ინანა ქვესკნელში ლაქვარდის სასახლეს მიაღდა,  
ქვესკნელის კართან ავად მოიქცა,  
ქვესკნელის კართან ავად იყვირა:  
“გამიღე კარი, ჰე გუშაგო, გამიღე კარი!  
გამიღე კარი, ნეთი, მარგო შემოვდივარ!”  
ნეთი, ქვესკნელის დიდი გუშაგი,  
წმიდა ინანას ამგვარად მიუგებს:  
“ვინა ხარ, საიდან მოდიხარ?”  
“ინანა ვარ, მზის აღმოსაველელი”.  
“თუ ინანა ხარ, მზის აღმოსაველელი,  
უკანმოუქცეველ ქვეყნად რად მოდიხარ?  
გზაზე, სად მავალი უკან ვერ ბრუნდება,  
გულმა შენმა როგორ გაგიწია?”  
წმიდა ინანა ამგვარად მიუგებს:  
“ჩემს უფროს დასთან, ერეშქიგალთან,  
მეუღლე რომ მოუკლეს, უფალი გუგალანა,  
დაკრძალვის წესთა სახილველად მოვდივარ”.

ნეთი, დიდი გუშაგი ქვესკნელისა,  
წმიდა ინანას ამგვარად მიუგებს:  
“დადექ, ინანა, ჩემს დედოფალს მოვახსენებ,

ჩემს დედოფალს, ერეშქიგალს, მოეახსენებ”.  
ნეთი, დიდი გუშაგი ქვესკნელისა,  
თავის დედოფალს სასახლეში ეახლა,  
თავის დედოფალს, ერეშქიგალს, მოახსენებს:  
“დედოფალო, ერთი ქალწული კარს უკანა ღვას,  
ქალღმერთის სამოსელი მოსავეს,  
შვიდი ღვთაებრივი მადლით შეჭურვილა,  
ღვთაებრივი მადლნი შეუკრიბავს; თან წამოუღია,  
შუგურა, ველის გვირგვინი, თავს დაუღვამს,  
ბრწყინვალე ბაკმით სახე უელავს,  
ლაქვარდის არგანი ხელში უჭირავს,  
ლაქვარდის თვლები ქედზე აუსხამს,  
პატიოსანი ტყუბი თვალი მკერდზე მიუბამს,  
ოქროს საღტენი მკლავებზე შეურტყამს,  
სამკერდული “ლუ, განუ, განუ” მკერდზე მიურქვამს,  
სადედოფლო სამოსელი შეუმოსავეს,  
ნელსაცხებელი “ხემდუ, ხემდუ” სახეზე სცხია”.

ერეშქიგალმა მკლავზე იკბინა,  
ნეთის, დიდ გუშაგს, ამგვარად ეტყვის:  
“წარვედ, ნეთი, დიდი გუშაგო ქვესკნელისა,  
ჩემი ნათქვამი სიტყვა არ დააგდო.  
განახვნი შეიღნი ბჭენი ქვესკნელისა,  
ხოლო ინანა რა შემოვიდეს,  
მის წინაშე თავი დახარე”.

ნეთიმ, დიდმა გუშაგმა ქვესკნელისა,  
თაეისი დედოფლის სიგყვა შეიგონა,  
განახვნა შეიღნი ბჭენი ქვესკნელისა,  
წმიდა ინანას ამგვარად ეტყვის:

“მოეღ, ინანა, შემოღი!”

ხოლო ინანა რა შემოეღა,  
მოსადეს შუგურა, გვირგვინი ველისა.

“რისთვის?”

“ღუმღე, ინანა, სრულღება წესი ქვესკნელისა,  
ინანა, ქვესკნელის წესებს ნუ გამოიკითხავ”.

მეორე კარიბჭეში შე-რა-ვიღა,  
ლაქვარღის არგანი ჩამოართვეს.

“რისთვის?”

“ღუმღე, ინანა, სრულღება წესი ქვესკნელისა.  
ინანა, ქვესკნელის წესებს ნუ გამოიკითხავ”.

მესამე კარიბჭეში შე-რა-ვიღა,  
ლაქვარღის თვღები ქეღიღან აართვეს.

“რისთვის?”

“ღუმღე, ინანა, სრულღება წესი ქვესკნელისა.  
ინანა, ქვესკნელის წესებს ნუ გამოიკითხავ”.

მეოთხე კარიბჭეში შე-რა-ვიღა,  
ტყუბი პატიოსანი თვღი მკერღიღან აართვეს.

“რისთვის?”

“ღუმღე, ინანა, სრულღება წესი ქვესკნელისა.  
ინანა, ქვესკნელის წესებს ნუ გამოიკითხავ”.

მეხუთე კარიბჭეში შე-რა-ვიღა,

ოქროს სალგენი მკლავებიდან აართვეს.  
“რისთვის?”

“ღუმდე, ინანა, სრულდება წესი ქვესკნელისა.  
ინანა, ქვესკნელის წესებს ნუ გამოიკითხავ”.

მეექვსე კარიბჭეში შე-რა-ვიდა,  
სამკერდული მკერდიდან შემოაძარცვეს.  
“რისთვის?”

“ღუმდე, ინანა, სრულდება წესი ქვესკნელისა.  
ინანა, ქვესკნელის წესებს ნუ გამოიკითხავ”.  
მეშვიდე კარიბჭეში შე-რა-ვიდა,  
დედოფლის სამოსელი შემოაძარცვეს.  
“რისთვის?”

“ღუმდე, ინანა, სრულდება წესი ქვესკნელისა.  
ინანა, ქვესკნელის წესებს ნუ გამოიკითხავ”.  
ბრწყინვალე ერეშქივალე საკარცხულზე იჯდა,  
შვიდი მსაჯული მის წინაშე სამართალს სჯიდა.  
თვალი ჰკიდა, თვალი სიკედილისა,  
სიგყვა უთხრა, სიგყვა რისხვისა,  
ხმა აღუმაღლა, ხმა ბრალდებისა,  
სნებაშეყრილი ცხედრად გარდიცვალა,  
ცხედარი კაუჭზე ჩამოკიდეს.

შემდგომად სამი ღლისა და ღამისა,  
მაცნე მისი ნინ-მუბური,  
მაცნე მისი სასურველ ამბავთა,

მოყმე მისი წრფელ სიგყვათა,  
მის გამო ვლოვას გამართავს.  
საკრებულო სადგომში საკრავს დაუკრავს,  
ღმერთების საყდრებს შემოივლის,  
დაითხრის თვალებს, პირსაც დაიხოკავს,  
ვითარცა უპოვარი ერთადერთ სამოსს შეიმოსავს,  
ექურად, ენლილის გაძრად, მარგოდმარგო წარემართება.  
ექურად, ენლილის გაძრად, შე-რა-ვიდა,  
ენლილის წინაშე ცრემლი დაღვარა:  
“მამფალო ენლილ, შენი ასული ქვესკნელში არავენ მოკლას,  
შენი ბრწყინვალე განძი ქვესკნელის მგვერმა არ დაფაროს,  
შენი ძვირფასი ლაქეარდი ქვისმთლელის გრდემლზე არ დაიმსხვრას,  
შენი ბზისხე დურგლის დაზგაზე არ დაიჩხვოს,  
ქალწული ინანა ქვესკნელში არავენ მოკლას!”

მამფალი ენლილ ნინ-შუბურს ამგვარად მიუგებს:  
“ჩემმა ასულმა დიდი ცა მოითხოვა, დიდი მიწა მოითხოვა,  
ინანამ დიდი ცა მოითხოვა, დიდი მიწა მოითხოვა,  
შვიდი ღვთაებრივი მადლი თან წაიღო”.  
მამფალი ენლილი არ შეეწია.

ნინ-შუბური ურისკენ გაემართა.  
ურში გაძრად ქვეყნის სიკეთეთა,  
ექიშშირგალად შე-რა-ვიდა,  
ნანარის წინაშე ცრემლი დაღვარა:  
“მამფალო ნანარ, შენი ასული ქვესკნელში არავენ მოკლას,

შენი ბრწყინვალე განძი ქვესკნელის მგვერმა არ დაფაროს,  
შენი ძვირფასი ლაქვარდი ქვისმთელის გრდემლზე არ დაიმსხერას,  
შენი ბზის ხე ღურგლის დაზგაზე არ დაიჩეხოს,  
წმიდა ინანა ქვესკნელში არავინ მოკლას!”

მამფალი ნანარ ნინ-შუბურს ამგვარად მიუგებს:

“ჩემმა ასულმა დიდი ცა მოითხოვა, დიდი მიწა მოითხოვა,  
შვიდი ღვთაებრივი მადლი თან წაიღო”.

მამფალი ნანარ არ შეეწია.

ნინ-შუბური ერიდუსკენ გაემართა,  
ერიდუში ენქის ტაძრად შე-რა-ვიდა,

ბრწყინვალე ენქის წინაშე ცრემლი დაღვარა:

“მამფალო ენქი, შენი ასული ქვესკნელში არავინ მოკლას,  
შენი ბრწყინვალე განძი ქვესკნელის მგვერმა არ დაფაროს,  
შენი ძვირფასი ლაქვარდი ქვისმთელის გრდემლზე არ დაიმსხერას,  
შენი ბზისხე ღურგლის დაზგაზე არ დაიჩეხოს,  
ქალწული ინანა ქვესკნელში არავინ მოკლას”.

მამფალი ენქი ნინ-შუბურს ამგვარად მიუგებს:

“რა შემთხვევია ჩემს ასულს! გული მიწუხს!

რა შემთხვევია ინანას! გული მიწუხს!

რა შემთხვევია ქვეყანათა დედოფალს! გული მიწუხს!

რა შემთხვევია ზესკნელის მხევალს! გული მიწუხს!”

მოილო მგვერი, ქურგარა შექმნა,

მოილო მგვერი, გალათურა შექმნა.

ქურგარას ცხოველმყოფელი საზრდო მისცა,  
გალათურას ცხოველმყოფელი წყალი მისცა.  
მამუალი ენქი ქურგარას და გალათურას ამგვარად ეტყვის:  
“წადით, ქვესკნელისკენ იბრუნეთ პირი,  
ქვესკნელში თქვენი ჩასვლისას  
მოგართმევენ მდინარეს თავის წყლიანად, – არ მიიღოთ!  
მოგართმევენ ყანას თავის ხორბლიანად, – არ მიიღოთ!  
ერთმა მიაყაროს ცხოველმყოფელი საზრდო,  
მეორემ მიასხუროს ცხოველმყოფელი წყალი, –  
ჰემმარიგად აღდგება ინანა”.

მიართევს მდინარე თავის წყლიანად, – არ მიიღეს,  
მიართევს ყანა თავის ხორბლიანად, – არ მიიღეს.  
“მოგვეცით ცხედარი, კაუჭზე ჩამოკიდებული!” – უთხრეს.  
ბრწყინვალე ერეშქიგალი ამგვარად მიუგებს:  
“ეს ცხედარი თქვენი დედოფლის ცხედარია”.  
“ეს ცხედარი იყოს ცხედარი ჩვენი დედოფლისა, მოგვეც!”  
ერთმა მიაყარა ცხოველმყოფელი საზრდო,  
მეორემ მიასხურა ცხოველმყოფელი წყალი, –  
და ჰემმარიგად აღდგა ინანა.

ინანა, ქვესკნელიდან ამომავალი,  
ქვესკნელის მსაჯულებმა დააკავეს:  
“ვინ ამოსულა ქვესკნელიდან?  
ქვესკნელიდან მრთელი ვინ ამოსულა,  
თუკი ოდესმე ვინმე ამოსულა?”

უკეთუ ინანა ქვესკნელიდან ამოვა,  
ვინმე თავის ნაცვლად მოგეყეს!”

ინანას, ქვესკნელიდან ამომავალს,  
მავნენი, დიდნი და მცირენი, ლერწმებივით მოჰყუებიან.  
მის წინ მავალი მისი მაცნე არ ყოფილა,  
თუმცა არგანი ხელში უჭირავს.  
მის გვერდით მავალი მისი მოყმე არ ყოფილა,  
თუმცა მახვილი წელზე შემოურტყამს.  
რომელნიც თანახლავან,  
რომელნიც თანახლავან ინანას,  
საჭმელი არ უწყიან,  
სასმელი არ უწყიან,  
ნასხურები ფქვილი არ უჭამიათ,  
დაღვრილი წყალი არ დაუღვევიათ.  
კაცის უბიდან ცოლს იტაცებენ,  
ძიძის მკერდიდან ბავშვს იტაცებენ.

ინანა ქვესკნელიდან ამოდის.  
ინანას, ქვესკნელიდან ამოსულს,  
მაცნე ნინ-შუბური ფეხებში ჩაუვარდა,  
ფლასით შემოსილი მტვერში ჩაჯდა.  
მავნენი ეტყვიან წმიდა ინანას:  
“ინანა, წადი შენს ქალაქში,  
ამას ჩვენ წავიყვანთ!”  
წმიდა ინანა ამგვარად მიუგებს:



“ჩემი მაცნეა იგი კეთილ ამბავთა,  
ჩემი მოყმეა წრფელ სიტყვათა,  
ჩემი რჩევა არ დაუვიწყნია,  
ჩემი ნათქვამი არ დაუგდია,  
ჩემს გამო გლოვა გაუმართავს,  
საკრებულო სადგომში საკრავი დაუკრავს.  
ღმერთების საყდრები შემოუვლია,  
თვალნი დაუთხრია, პირი დაუხოკავს,  
ვითარცა უპოვარს ერთადერთი სამოსელი ჩაუცვამს,  
ექურად, ენლილის გაძრად, წასულა,  
ურში ნანარის გაძრად, წასულა,  
ერიდუში ენქის გაძრად წასულა,  
სიციცხლე მაგან მომიგანა!”

“წამოგყვებით უმაში, სიგ-ქურშაგამღე წაგყვებით!”  
უმაში, სიგ-ქურშაგასთან  
შარა ფეხებში ჩაუეარდა,  
ფლასით მოსილი მგვერში ჩაჯდა.  
მავენნი ეტყვიან წმიდა ინანას:  
“ინანა, წადი შენს ქალაქში,  
ამას ჩვენ წავიყვანთ!”  
წმიდა ინანა ამგვარად მიუგებს:  
“შარა ჩემი მგალობელია,  
შარას ვერ წავიყვანთ!”

წამოგყვებით ბად-თიბირაში, ემუშ-ქალამამდე წაგყვებით!”  
ბად-თიბირაში ემუშქალამასთან  
ლათარაკი ფეხებში ჩაუვარდა,  
ფლასით მოსილი მგვერში ჩაჯდა.  
მავენნი ეტყვიან წმიდა ინანას:  
“ინანა, წადი შენს ქალაქში,  
ამას ჩვენ წაიყვანთ!”  
წმიდა ინანა ამგვარად მიუგებს:  
“ლათარაქი მარჯენივ და მარცხნივ მიდგას,  
ლათარაქს ვერ წაიყვანთ!”

“ქულაბას ჭალისკენ წაგყვებით!”  
ქულაბას ჭალისკენ წაჰყვნენ.  
ღუმუმის შეემოსა დიდებული სამოსი,  
დიდებულ ტახტზე დამჯდარიყო.  
მავენებმა ბრჭყალები ჩააფლეს,  
შეიდივე ეტგერა, ვით ძალი სნებისა.  
მწყემსებს სალამური აღარ დაუკრავთ.  
ინანამ თვალი ჰკიდა, თვალი სიკედლისა,  
სიგყვა უთხრა, სიგყვა რისხვისა,  
ხმა აღუმაღლა, ხმა ბრალდებისა:  
“აჰა, ესერა, ეს წაიყვანეთ!”  
წმიდა ინანამ მწყემსი ღუმუმი ხელთ ჩაუგდო.  
რომელნიც თან ახლავან,  
რომელნიც ღუმუმის თან ახლავან,  
საჭმელი არ უწყვიან,

სასმელი არ უწყვიან,  
ნასხურები ფქვილი არ უჭამიათ,  
დაღვრილი წყალი არ შეუსვამთ.  
მეუღლის უბე არ აამებთ,  
საყვარელ ბავშვებს არ კოცნიან,  
შვილს კაცის მუხლიდან იტაცებენ,  
პაგარძალი მამამთილის სახლიდან მიჰყავთ.  
გირის ღუმუში სახეგამკრთალი,  
უთუს მიმართ ცად ხელი ალაპყრო:  
“უთუ, შენ ჩემი ცოლისდა ხარ, მე შენი სიძე ვარ!  
ეს მე ვარ, დედაშენის სახლში ერბო რომ მომქონდა,  
ეს მე ვარ, ნინგალის სახლში რძე რომ მომქონდა!  
მიქციე ხელები გველის ხელებად!  
მიქციე ფეხები გველის ფეხებად!  
მაენებებს გავექცე, არ შემიპყრან!”  
[ . . . . ]

## ინანას გასაჭირი

სახლში სიცოცხლე გადაეგო,  
სადგომში სიცოცხლე გადაეგო.  
ქალ-რძალს სიცოცხლე მოესპო,  
მათ ჩვილებს სიცოცხლე მოესპო.  
წარგაცებულ იქმნა, უჩინარ იქმნა...  
ადრე ბუდეებში მათ ჩვილებს ვკვებავდი,  
სადგომში მათ ზროხებს ვარწყულებდი.  
აწ მე, დედოფალი გაქცეულ ვარ,  
ჩემსავე ქალაქში უცხო ვქმნილვარ.  
მზრუნველი ქვემო ქვეყნებისა  
ჩაძირულ ნაეში ვზივარ,  
ტბებში თევზების შემკრებელი  
მეთევზის ნაეში ვზივარ,  
ჩემს ქალაქში მწირი ვარ,  
ჩემი ქუჩებიდან განდევნილი ვარ.  
ჩასახების ადგილას, სახლში მშობიარე დედისა  
მფარველი ჩრდილი ვიყავ,  
სულდგმულთა შემწყალე,  
სასწაულმოქმედი ძალი ვიყავ.

აწ სიგყვა მისი გაქცევად მაჩქარის,  
რა ჩემკენ მოდის, პირი ჩემი მიწად იხრება.  
იმ დღიდან დაქცევაში დავდივარ;  
როსლა გავიხარებ?  
მგლოვიარე დაქცევაში დავდივარ;  
როსლა გავიხარებ?  
მას ქამსა ბედისწერა მეწია,  
მას ქამსა უბელობა მეწია:  
სიგყვამ ანისამ ჩემდამო მოაწია,  
სიგყვამ ენლილისამ ჩემდამო მოაწია,  
ჩემი გაპრისაკენ წამოვიდა,  
კაცივით ხამლმოსილი შემოვიდა,  
მგერი ხამლმოსილი შემოვიდა.  
განუბანელი ხელი შემახო,  
ხელი შემახო, შემაშინა, შეეძრწუნდი,  
მგერმა შემაშინა, თაეად არ შეშინდა.  
სამოსელი შემომბაძარცვა, ცოლი თვისი შემოსა.  
სამკაული ამართვა, ასული თვისი შეამკო.  
განვერიდე, საყდარ-საყდარ გავერბოდი,  
მედევნებოდა, საყდარ-საყდარ მეძებდა.  
დამფრთხალმა გრედმა ერდოზე დავაღამე,  
გაფრენილი გნოლი ნაპრალში გაეძვერი.  
ჩემი საყდრიდან ფრინველივით გამომაფრინეს,  
მე, დედოფალი, ჩემი ქალაქიდან ფრინველივით გამომაფრინეს.  
საყდარი ჩემი უკან მომბახოდა,  
ქალაქი ჩემი უკან მომბახოდა,

ისინის კედელი უკან მომძახოდა,  
ლარაკის კედელნი უკან მომძახოდნენ,  
შვიდი გიჰარი უკან მომძახოდა.  
მაშინ გაეყვირე საყდარს ჩემსას:  
“აწ აღარა ხარ საყდარი ჩემი!”  
მაშინ გაეყვირე ქალაქს ჩემსას:  
“აწ აღარა ხარ ქალაქი ჩემი!”  
“ველარ შემოგივალ!” – ასე ვეგყოდი.  
“ველარ დაგიმკვიდრებ!” – ასე ვეგყოდი,  
როგორ დაგექცა, როგორ დაგექცა,  
ბრწყინვალება როგორ შეგებლალა!  
უფლისწულო, საქალებო შენი როგორ დაგექცა.  
ბრწყინვალება როგორ შეგებლალა!

## ინანას ზეიმი

ზესკნელის დედოფალს მშვიდობას ვეტყვი!  
ღვთაებრივ მხევეალს, ცად აღმომხდარს, მშვიდობას ვეტყვი!  
ზესკნელის დედოფალს, ინანას, მშვიდობას ვეტყვი!  
ბრწყინვალე სანთელს, ზეცის აღმავსებელს,  
ინანას, შორეთში მზისებრ მანათობელს,  
ზესკნელის დედოფალს მშვიდობას ვეტყვი!  
ღვთაებრივ მხევეალს, ძლევამოსილს ანუნაქთა ზედა,  
ზესკნელის გმირქალს, ნათლის გადმომღერელს,  
სინის დიდ ასულს, ინანას მშვიდობას ვეტყვი!  
ოდეს მიმწუხრისას ცად ამოენთება,  
ბრწყინვალე ნათლით ზესკნელს რა ადავსებს,  
მთვარის და მზისებრ ცად რა დაადგრების –  
ქვემო და ზემო ქვეყნები უჭვრეტენ.  
ზესკნელის ღვთაებრივ მხევეალს, ცის სიქადულს,  
ინანას გალობით ვუგალობ!

ცად დაადგრების – ცის სათნო ფურია,  
ხმელეთზე იბრძვის – ქვეყნის დედოფალია!  
ერიდუს აბზუდან მადლნი მოუხვეჭავს,

მამამისს, ენქის, ძღვნად უბოძებია.  
ანთან ერთად უზენაეს ტახტზე დამჯდარა,  
ენლილთან ერთად ქვეყნის ბედს ვადაწყვეტს.  
ქვეყნის ღმერთები გარს ეხვევიან,  
ანანუქები ქელს უხრიან,  
მსხვერპლით და ლოცვით მასთან მიდიან,  
ქვეყანათა სათხოვარს მიუთხრობენ.  
შავთავიანები მის წინაშე მიდიან,  
აღვარს, წმიდა საკრავს, მისთვის უკრავენ, –  
წმიდა ინანას წინაშე ვლენან.  
მესკნელის დედოფალს, ინანას, მშვიდობას ვეგყვი!  
წმიდა დაუსა და წმიდა ებანს მისთვის უკრავენ,  
წმიდა ინანას წინაშე ვლენან.  
მესკნელის დედოფალს, ინანას, მშვიდობას ვეგყვი!  
წმიდა სანთურს და წმიდა ებანს მისთვის უკრავენ,  
წმიდა ინანას წინაშე ვლენან.  
სინის დიდ ასულს, ინანას, მშვიდობას ვეგყვი!

გმირი მოყმენი ბრწყინვალედ შეამკობენ –  
წმიდა ინანას წინაშე ვლენან.  
თმას პაგიოსანი თვლებით შეუმკობენ –  
წმიდა ინანას წინაშე ვლენან.  
ტანს ღვთაებრივად შეუმოსავენ –  
წმიდა ინანას წინაშე ვლენან.  
საბრძოლო საჭურველით შეჭურვავენ, –  
წმიდა ინანას წინაშე ვლენან.



მარჯვენა მხარს მამაცებრ უმოსავენ –  
წმიდა ინანას წინაშე ვლენან.  
მარცხენა მხარს დიაცებრ უმოსავენ –  
წმიდა ინანას წინაშე ვლენან.  
სინის დიდ ასულს, ინანას, მშვიდობას ეეცყვი!

მოწიფულნი ყრმანი უმღერიან –  
წმიდა ინანას წინაშე ვლენან.  
ქალწულნი თავებს ყვაეილებით იმკობენ –  
წმიდა ინანას წინაშე ვლენან.  
რომელნიც მასვილს სისხლში ამოსერიან,  
წმიდა ინანას წინაშე ვლენან.

გესკნელის მხევალი ცად ობლად დაეაღს.  
შავთავიანებს, ცხერის ფარაზე უმრავლესს,  
ჩემი დედოფალი ცის გულიდან მხიარულად ამოუბრწყინდება.  
მწუხრის დედოფალო, მაღალო ინანა,  
ქალწულო ინანა, შენ გადიღებ!  
მწუხრის დედოფალი ცის კიდემდე უბეშთაესია!  
მიმწუხრისას მგრული ვარსკვლავია,  
ასპიროზი, დიდი სხივი წმიდა ზეცისა.  
მწუხრის ვარსკვლავს, გმირქალს, ცად აღმომხდარს,  
ხალხი ყოველთა ქვეყანათა უჭერეგს.  
მამაკაცები განიწმიდებიან,  
დიაცები შეიმკობიან,  
ულლის ხარები თავებს ზეაწევენ,

ცხვრები ფარეხში შევროვდებიან.  
შაქანის პირუტყვი, მინდვრის არსებანი,  
ვრცელი ცისქვეშეთის ყოველი სულდგმული,  
ხეები, ნერგები მწვანე ლერწმისა,  
თევზები წყლისა, ფრინველნი ცისა,  
ჩემს დედოფალს თავიანთ ბინებში ელიან.  
ჩემს დედოფალს ყველასთვის მშვიდობა მოაქვს.  
მოყმე ხარობს თავის სწორფერთან.  
დედოფალი ჩემი ცის გულიდან მხიარულად აღმოხდების –  
წმიდა ინანას წინაშე ვლენან.  
ინანა, სამკაული ვრცელი გესკნელისა,  
დამით მთვარესავით შუქს გამოანათებს,  
შუადღის მზესავით ნათელს მოაფენს.  
ოდეს ქვეყნად ტკბილი ძილი სუფევს,  
უცხონი და შაეთაფიანნი ერთად შეყრილან,  
როგორც მკედრები საწოლში წვანან –  
ყველას ზრახვები მისკენ მიდიან,  
ყველას საგკივარი მას მოეხსენება.  
მამინ მან უწყის ყოველი ბოროტი,  
ბოროტმოქმედს ბოროტს მიაგებს,  
ავისმქმნელს დალუპავს.  
მართალს სიყვარულით მიჰხედავს,  
კეთილ ბედს დაუწერს.

ჩემი დედოფალი ცის გულიდან მხიარული აღმოხდების –  
წმიდა ინანას წინაშე ვლენან.  
დილის დედოფალო, მაღალო ინანა,  
ქალწულო ინანა, შენ გადიდებ!  
დილის დედოფალი ცის კიდემდე უზემთაესია!

## ინანას სიმღერა

მამამ ჩემმა ზეცა მიბოძა, ხმელეთი მიბოძა,  
მე გაშანანა ვარ!  
მე ღმერთთაგანი ვინ შემედრება?  
ენლილმა ზეცა მიბოძა, ხმელეთი მიბოძა,  
მე გაშანანა ვარ!  
მამფლობა მიბოძა, დედოფლობა მიბოძა,  
ომი მიბოძა, ბრძოლა მიბოძა,  
გრიგალი მიბოძა, ქარიშხალი მიბოძა,  
ზეცის გვირგვინი თავს დამხურა,  
ხმელეთი ხამლებად ფერხთ შემმოსა,  
ბრწყინვალე სამოსელი განთ ჩამაცვა,  
სხივოსანი კვერთხი ხელში ჩამაბარა.  
ღმერთები ბელურებია, მე – შევარდენი,  
ანუნაქები მიდამოფრენენ, მე – ფური ზეპური.  
ენლილის ზეპური ფური ვარ,  
ზეპური ფური, ყოველთა წინამძღოლი,  
ექურად, ენლილის სახლად, შე-რა-ვიდივარ,  
ექურის მცველი უკუ არ მიმაქცევს,  
ვეზირი, “დადექო,” არ შემაჩერებს.

ზეცა ჩემია, ხმელეთი ჩემია, გმირი ვარ!  
უნუგში ეანა ჩემია,  
ზაბალამში გიგუნა ჩემია,  
ნიპურში დურანქი ჩემია,  
ურიმში დილმუნის სახლი ჩემია,  
გირსუმი დამქუგის საწმიდარი ჩემია,  
ადაბში შარას სახლი ჩემია,  
ქიშში ხურსან-ქალამა ჩემია,  
ქისიგაში ამაშ-ქუნგა ჩემია,  
აქშაქში ან-ზაგარი ჩემია,  
უმაში ებგალი ჩემია,  
აქადში ულმამის სახლი ჩემია!  
მე ღმერთთაგანი ვინ შემედრება?

(ამ სიმღერაში ინანა თავის სახელს ქალთა დიალექტზე წარმოთქვამს:  
გაშანანა)

## ენმერქარი და არათა

ქალაქი, მძვინვარე ხარი, შიშისმარის მაგარებელი, ქულაბა [ . . . . ], ქარიშხლის მკერდი, სადაც ბედისწერა წყდება, [ . . . . ] უნუგი, დიდი მთა [ . . . . ], ანის დიდი სანადიმო დარბაზი [ . . . . ]; მას ეამს, როცა ბედისწერა წყდებოდა [ . . . . ], უნუგს, ქულაბას, ეანას [ . . . . ] დიდმა ღმერთებმა თავი მალლა ააწვეინეს; სიუხვე, თევზით საესე წყალი, წვიმა, ჭრელი ხორბალი, უნუგ-ქულაბას ორმაგად მისცეს.

ჯერ კიდევ დილმუნი არ არსებობდა, როცა ეანა უნუგ-ქულაბაში დაფუძნდა. ბრწყინვალე ინანას გიპარი აგურნაშენ ქულაბაში ვერცხლის საბადოსავით გაბრწყინდა. ჯერ ვაჭრობა არ დაწყებულეყო, ოქრო და ვერცხლი, სპილენძი, გყვია, ლაქვარდის ლოდები, მთის ქვა მთიდან ერთიანად არ მოჰქონდათ, [ . . . . ] საღლესასწაულოდ არ განიბანებოდა, [ . . . . ] არ მკვიდრობდა, დრო გადიოდა, [ . . . . ] წმიდა ადგილი ჟერად-ჟერადად შემკულიყო, უბადო ლაქვარდით დამშვენებულიყო, მისი შიგადი მსხმოიარე *მეშის* თეთრ ხესავით აყვავებულიყო; მას ეამს ინანასთვის არათას ბაგონმა ოქროს გვირგვინი თავს დაიდგა, მაგრამ ქულაბას ბაგონივით პაგივს არ მიაგებდა; ეანას საწმიდარივით, გოპარივით, ბრწყინვალე ადგილივით, ბრწყინვალე ინანასთვის არათას აგურნაშენ ქულაბასავით არ აღუმართაეს. მას ეამს ბაგონმა, ინანას გულით არჩეულმა, ელვარე მთიდან წმიდა გულით არჩეულმა, ენმერ-

ქარმა, უთუს ძემ, თავის დას, ქალბატონს, კეთილსასურველს, ბრწყინვალე ინანას ლოცვა აღუვლინა:

“ჩემო დაო, არათამ უნუგისთვის ოქრო და ვერცხლი გამიმზადოს, ლაქეარდი ლოდებად მომიჭრას, ელეარე, ჭვირვალი ლაქეარდი მთიდან ჩამომიგანოს, უნუგში წმიდა მთა ააშენოს; ცით ჩამოსულ სახლში, სადაც შენ მკეიდრობ, არათამ ეანას საწმიდარი ააგოს; წმიდა გიპარი, სადაც შენ მკეიდრობ, შიგალი მისი არათამ გამიმშეენიეროს. მე, ლაქეარდის ხბო, იქ გადაგეხვიო; არათამ უნუგისთვის ქელი მომიდრიკოს; არათას ხალხმა მთიანეთის ქეები მთიდან ჩამომიგანოს; დიდი საწმიდარი ამიშენოს, დიდი დარბაზი ამიგოს. დიდი დარბაზი, ღმერთების დარბაზი გამომიბრწყინოს. ჩემი წესები ქულაბაში სწორად აღმისრულონ; აბზუ წმიდა მთასავეთ ამომიზარდოს, ერიდუ მთიანეთივეთ გამიკაშკაშოს; საწმიდარი აბზუ ვერცხლის საბადოსავეთ გამომიბრწყინოს. და, როცა მე აბზუდან დიდებას გეგყვი, ერიდუდან განგებებს მოვიგან, როცა ქურუმობის გვირგვინი ამიყუაელება, უნუგ-ქულაბაში წმიდა გვირგვინს მივიღებ, [ . . . ] დიდ საწმიდარში, გიპარში, მომიგანონ, გიპარის [ . . . ] დიდ საწმიდარში მომიგანონ, ხალხმა ამ საკვირველებაზე კეთილად ილაპარაკოს! უთუმ მხიარული თვალთ გადმოხედოს!”

მას ეამს წმიდა ანის სიხარული, მთის ქალბატონი, ბრძენი, ინინი, რომლის საცხებელი ამაუშუმგალანასთვის არის, ინანა, ქვეყანათა ქალბატონი, ენმერქარს, უთუს ძეს, მიუგებს:

“ენმერქარ, მოდი, რჩევას მოგცემ, ჩემი რჩევა მიიღე! სიგყვას გეგყვი, ყურადიღე! მოციქული, სიგყვის მცოდნე, შენი ხალხიდან ამოირჩიე, ზუბის მთიანეთში წავიდეს, ზუბის მთიანეთით შენკენ წამოვიდეს; შუშინი, ანშანის ქვეყანა, პატარა თავივეთ ინანას მდაბლად მიესალ-

მოს; დიდ მთებში მორჩილი ურიცხვი ხალხი მგვერში ფორთხავდეს მის წინაშე; არათამ უნუგს ქედი მოუხაროს; არათას ხალხმა მთიანეთის ქეები მთიდან ჩამოუგანოს, დიდი საწმიდარი აუგოს, დიდი დარბაზი დაუდგას, დიდი დარბაზი, ღმერთების დარბაზი, გამომიბრწყინოს, ჩემი წესები ქულაბაში აღმისრულოს, აბგუ წმიდა მთასავეით ამომიბარლოს, ერიდუ მთიანეთივით გამიკაშქაშოს, წმიდა საწმიდარი აბგუ ეერცხლის საბადოსავეით გამომიბრწყინოს. და, როცა შენ აბგუდან დიდებას მეგყვი, როცა ერიდულან განგებებს მოიგან, როცა ქურუმობის გვირგვინი ავიყვავდება, როცა უნუგ-ქულაბაში წმიდა გვირგვინს მიიღებ, [ . . . . ] დიდ საწმიდარში, გიპარში, მოგიგანონ, გიპარის [ . . . . ] დიდ საწმიდარში მოგიგანონ. ხალხმა ამ საკვირელებაზე კეთილად ილაპარაკოს! უთუმ მხიარული თვალთ გადმოგხედოს! არათას ხალხი [ . . . . ] ღუმუმის ადგილზე, სადაც ცხვარი, თხა და ბაგკანი ურიცხვია, ღუმუმის ყანებში მთის ცხვარივით მუხლს მოგიყრის. ჩემს მკერდზე მმესავით ამოდი! ჩემი ყელსაბამის ძვირფასი ქვა ხარ! ენმერქარ, უთუს ძევე, შენ დიდება!"

ბაგონმა ბრწყინვალე ინანას სიგყვა ჩაიბეჭდა. მოციქული, სიგყვის მყოღნე, გამძლე კაცი, ლაშქრიდან გამოარჩია, [ . . . . ] მოციქულს [ . . . . ], დიდი სიგყვა, ბრძენი ინანას სიგყვა საღ წაუღოს?

“ზუბის მთიანეთი გადაიარე, ზუბის მთიანეთიდან ჩემთან მოდი; შუშინი, ანშანის ქეყანა, პაგარა თაგვივით მდაბლად ინანას მიესალმოს: დიდ მთებში მორჩილი ურიცხვი ხალხი მგვერში ფორთხავდეს მის წინაშე! მოციქულო, არათას ბაგონს უთხარი, მიუსართე: ხალხს შენი ქალაქიდან, როგორც ქედნებს ხიდან, გავრეკაე, როგორც ჩიგებს მკვიდრად ნაშენი ბუღიდან ამოვრეკავ; გაცამგვერებული ქალაქის მგვერვივით ავხვეგავ. არათას სამკვიდრო ენქიმ დაწყევლა, და მეც



გაცამტვერებული ადგილივით გაეცამტვერებ. ამისთვის ადღვა ინანა და ხმა დასჭექა, მაღალ ხმაზე იყვირა, და მეც როგორც ნანგრევებს ხვეტენ, ისე მის ნანგრევებს ახევეტავ. როცა ნაბადებ ოქროს ტყავის გომრებში ჩაყრის, როცა ვერცხლს მისი მტვერიდან გამოაცალკეებს, როცა ძვირფას ლითონს დაამზადებს, როცა მთის ვირებს (ცხენებს) გვირთს აჰკიდებს, – ენლილმა, შუმერის ჭაბუკმა, ჩემთვის, ბაგონისთვის, ნუღიმუდის წმიდა გულით არჩეულისთვის, წმიდა განგებათა მთა ააშენებინოს, ბზით ლამაზად მოაპირკეთებინოს, განუნიდან ამოშავალ მშესავით გააფერადებინოს, კარის წყრთილები გამოიკაშკაშებინოს. მის *განუნებში* წმიდა სიმღერები და შელოცვები რომ იგალობება, ნუღიმუდის შელოცვა უთხარი:

“მას ჟამს, როცა გველი არ იქნება, მორიელი არ იქნება,  
აუთარი არ იქნება, ლომი არ იქნება,  
ძაღლი არ იქნება, შიში არ იქნება,  
ოდეს კაცთა მოდგმას მტერი არ ეყოლება, –  
მაშინ შუბურის მთები, ხამაზის ქვეყანა,  
შუმერის მიწა, გკბილმეცყველი,  
ღიაღი ქვეყანა დიდებულ წესთა,  
ური, მქონებელი ყოველთა სახმართა,  
მართუ ჭალებში დავანებული,  
მთელი სამყარო, მორჩილი ხალხი,  
ენლილს ერთ ენაზე განაღიდებს.

მას ჟამს მამა-ბაგონი, მამა-მთავარი, მამა-მეფე; ენქი მამა-ბაგონი, მამა-მთავარი, მამა-მეფე, მამა ბაგონი; მამა-მთავარი, მამა-მეფე, ენქი, სიუხვის ბაგონი, კეთილი სიგყვის ბაგონი, გონების ბაგონი, ქვეყნის ბრძენი, ღმერთების წინამძღოლი, სიბრძნისთვის არჩეული, ერიდუს

ბაგონი, მათ ბაგეებში ენას შეცვლის. რამდენიც არ უნდა იყვნენ – კაცთა მოდგმის ენა ერთია”.

მეორედ იგი მოციქულს მთისკენ წამაეალს, არათასკენ, სიგყვას მიუსართავს:

“მოციქულო, ღამით ეული ღრუბელივით იწვიმე, შუაღლისას ცვარივით ამოლი!”

მოციქულმა მეფის სიგყვა თავს იღვა:, ღამით ვარსკვლავებს მიყვებოდა, შუაღლისას ცის უთუს (მზეს) მიჰყვებოდა. ზუბის მთიანეთში ავიდა, ზუბის მთიანეთიდან ჩავიდა; შუშინი, ანშანის ქვეყანა, პატარა თავგეივით მიესალმა. დიდ მთებში მორჩილმა ურიცხვმა ხალხმა მგვერში იფორთხა მის წინაშე; ხუთი მთა, ექვსი მთა, შვიდი მთა გადაიარა, გაიხედა, არათას მიუახლოვდა, არათას ეზოში მხიარულად შეაბიჯა, თავისი მეფის დიდება მოახსენა, მისი სიგყვის შინაარსი გამოუცხადა. მოციქული არათას ბაგონს ეუბნება:

“შენმა მამამ, ჩემმა ბაგონმა შენთან გამომგზავნა, უნუგის ბაგონმა, ქულაბას ბაგონმა შენთან გამომგზავნა”.

“შენმა მეფემ რა თქვა ჩემზე, რა მიუსართავა?”

“ჩემმა მეფემ ეს თქვა, ეს მიუსართავა, ჩემმა მეფემ შობითგანვე გვირგვინის მაგარებელმა, უნუგის ბაგონმა, რჩეულმა გველმა (*მუშსანგ-ქალ*), შუმერში მცხოვრებმა, თავებს ფქვილივით რომ ფქვავს, მწვერვალების ჯიხემა, ძლიერმა, [ . . . ], მთებში ჭეშმარიტი ფურის შობილმა, ენმერქარმა, უთუს ძემ, შენთან გამომგზავნა”.

“შენი მეფე ჩემზე რას ამბობს, ჩემზე რას მიუსართავს?”

“ჩემი მეფე, აი, რას ამბობს: ხალხს შენი ქალაქიდან, როგორც ქედნებს ხიდან, გაფჟანგავ, როგორც მკვიდრად ნაშენი ბუდიდან ჩიგებს ამოვრეკავ, დაქცეული ქალაქის მგვერივით ავხვევავ. არათას სამ-

კვიდრო ენქიმ დაწყევლა, და მეც გაცამტვერებული ადგილივით გავაცამტვერებ. ამისთვის აღდგა ინანა და ხმა დასჭეკა, ხმა აღამაღლა, და მეც როგორც ნანგრევებს ხვეტენ, ისე მის ნანგრევებს ახევეტა. როცა ნაბადებ ოქროს გყავის გომრებში ჩაყრის, როცა ვერცხლს მისი მტვერიდან გამოაცალკეებს, როცა ძვირფას ლითონს დაამზადებს, როცა მთის ვირებს (ცხენებს) გვირთს აპკიდებს, – ენლილი, შუმერის ჭაბუკი, ჩემთვის, ბაგონისთვის, ნუდიმუდის წმიდა გულით არჩეულისთვის, წმიდა განგებათა მთას ააშენებინებს, ბზით ლამაზად მოაპირკეთებინებს, განუნიდან ამომავალ მშესავით გაააფურადებინებს, კარის წყრთილებს გამიკაშკაშებინებს. მის *განუნებში* წმიდა სიმღერები და შელოცვები რომ იგალობება, ნუდიმუდის შელოცვა უთხარი. რაც ჩემთვის სათქმელი გაქვს, მითხარი. და მე ლაქეარდწვეროსანის ნაშიერს, ძლიერი ფურის ნაშობს წმიდა განგებათა მთაში, არათას მიწიდან ამომზრდილს, ჭეშმარიტი ფურის გამოკეებილს, ქულაბაში, დიდ-დიდ განგებათა ქვეყანაში, სამთაეროდ შესაფერს, ენმერქარს, უთუს ძეს, ამ სიგყვას ეანას საწმიდარში, კეთილ სიგყვას ეეგყვი; გიპარში, *მეში* ხესავით ნაყოფს რომ ისხამს, ჩემს მეფეს, ქულაბას ბაგონს, ხელში მიეცემ”.

ასე რომ ელაპარაკა, არათას ბაგონმა მიუგო:

“მოციქულო, შენს მეფეს, ქულაბას ბაგონს, უთხარი, მიუსართე: ეს მე ვარ, ბაგონი, სუფთა ხელის შესაფერისი, ვინც ცის დიდმა ყელსაბამმა, ცისა და მიწის დედოფალმა, ყველა განგებათა ქალბაგონმა, ბრწყინვალე ინანამ, არათაში, წმიდა განგებათა მთაში, მომიყვანა, მთაში კარიბჭესავით თავის წინ დამაყენა. არათა უნუგს ქედს როგორ მოუხრის? არათა უნუგს ქედს არ მოუხრის, მას უთხარი”.

ასე რომ ელაპარაკა, მოციქულმა არათას ბაგონს მიუგო:

“დიდი ცის დედოფალი, შიშისმომცვერელ განგებაზე რომ არის ამხედრებული, გამუშის მთიანეთში რომ არის დამკვიდრებული, გამუშის საწმიდარი რომ შეამკო, რაკი ბაგონმა, ჩემმა მეფემ, მისმა მსახურმა, ღვთიური დედოფალი ეანაში შეიყვანა. არათას ბაგონმა ქელი უნდა მოუხაროს! ასე უთხრა მას (ინანამ) აგურნაშენ ქულაბაში”.

მას ეამს არათას ბაგონს გულმა ცემა დაუწყო, შეშფოთდა. პასუხი არა აქვს, პასუხს ეძებს. თავის ფეხებს დაამგერდა პასუხის მოსაძებნად; პასუხი იპოეა, მიუგო, მოციქულს პასუხს აძლევს, ხარივით შეღმუვლა:

“მოციქულო, შენს მეფეს, ქულაბას ბაგონს, უთხარი, მიუსართე: დიდი მთიანეთი, სადაც *მეშის* ხე ცამდე იზრდება, რომლის ფესვები ბადეა, რომლის გოგები ხაფანგია; ბელურაა, ჭანგები კი ანზუდის თუ არწივისა აქვს; ინანას შეკრული დაურღვეველია. იმ არწივის ჭანგები მგრის სისხლს თეთრ მთაში აღინებს. არათა ცრემლსა ღვრის, სამსხვერპლო წყალი იღვრება, ფქვილი იფრქვევა. ქვეყანაში ლოცვა-ვედრებაა, თაყვანისცემაა. ხუთი კაცი არ არის, ათი კაცი არ არის – აღმღგარი უნუგი ზუბის მთიანეთის წინააღმდეგ როგორ გაილაშქრებს? შენი მეფე ჩემს იარაღს ესხმის თავს, მე კი პაექრობით დავესხმები თავს. ვინც პაექრობა არ იცის, ვერაფერს ჭამს; როგორც ხარმა ხარის ძალა არ იცის. ვინც პაექრობა იცის, ჭამს, როგორც ხარმა იცის ხარის ძალა. მას არ სურს პაექრობა? მეორეგზის, მოციქულო, სიგყვას გეგყვი; პასუხი გაგიმზადე, თან წაიღე. ეანაში, თათებზე რომ ლომი წევს, მის გულში ხარი რომ ღმუის, გიპარში, *მეშის* ხესავით რომ ახლად ისხამს ნაყოფს, შენს მეფეს, ქულაბას ბაგონს, ხელში ჩააბარე! მთა გმირია, მაღლა აღმართული, მწუხრზე თავისი სახლისკენ მიმავალ უთუსავით, პირისახიდან სისხლმდინარივით, რქააღმართულ ნანარი-

ვით, მეღამით შეზღვასხივოსნებელივით, მთების გადაძლივით ხე-  
ბივით. [ . . . ], წმიდა განგებათა ქვეყნის (მთის) მთარველი კეთილი  
ანგელოზისადმი (ღამა), როცა არათას ოქროს გვირგვინით რქა  
გაუპართა, მას ეამს მე ჩემი დიდებულება შევიცანი. ხორბალს გომ-  
რებში არ ჩაყრის, ურმით არ წაიღებს, თავის ხორბალს მთებში არ  
წაიღებს, ხალხში სარკის ამკრეუთ არ დაადგენს. თუ თოფრაკებს  
ხორბლით აავსებს, ვირებს გვირთს აპკიდებს, სათადარიგო ვირებს  
გვერდით დაუყენებს, თუ არათას ეზოში ხეაჲდ დაახეავენს, ნამდ-  
ვილად დაახეავენს ხეაჲდ თავის დოვლათს, ქვეყნების მანათობე-  
ლი, საცხოვრებელთა სამკაული, შიდი გალაენის დამამშვენებელი,  
გმირი დედოფალი, ბრძოლის შესაფერი, ინანა, ბრძოლის ველის  
გმირი, მეომართა მაცუკვებელი ინანას ცუკვით, თუ ნამდვილად არა-  
თას მძორისმჭამელი ძაღლივით ხელიდან გამიშეებს, მე მას ეამს დაე-  
მორჩილები, იგი თავის დიდებულებას მაცოდინებს, ქალაქივით ჩემს  
სიმცირეში დაემორჩილები. ასე უთხარი”.

ასე რომ ელაპარაკა, არათას ბაგონმა მოციქულს ბაგეში ჩაუდო  
თავისი ბავით ნათქვამი სიგყვა. მოციქული ველური ფურივით თავის  
თემოზე შემოგრიალდა, მგვერის მწერივით დღის სიგრილეში გაე-  
მართა; აგურნაშენ ქულაბაში ფეხი მხიარულად შეაბიჯა; დიდ ეზოში,  
გუნას ეზოში მოციქულმა გასწია. თავის მეფეს, ქულაბას ბაგონს,  
ბაგისეული მუსგად გაუმეორა; ხარივით შეუბღავლა. მეფემ ხარის  
გამრეკივით ყური მიაპყრო, მეფემ მარჯვენა მხარეს დაისეა, მარცხ-  
ენა მხარეს შეაგრიალა – “ნამდვილად იცის არათამ [ . . . ]”, უთხრა.

დღე რომ გავიდა და მზე ამოვიდა, უთუმ ქვეყანაზე თავი აღმართა,  
მეფემ იდიგნა ბურანუნასთან დააწყვილა, ბურანუნა იდიგნასთან დააწყ-  
ვილა. დიდი თასები დააწყო, პაგარა თასები, ბაგენებევით ბალახს

რომ წიწკნიან, გვერდით მიუწყო, [ . . . ] თასები ცისა გვერდით დააწყო; მეფემ ოქროს ჯამები, ენმერქარმა, უთუს [ . . . ] ხორბლის ხეავით პირთამდე აავსო, კალიის კბილისთვის დაუმაგა, ვირებს გომრები აჰკიდა, შემცველელი ვირები გვერდით დაუყენა. მეფემ, ბაგონმა, ვრცელაზროვანმა, უნუგის ბაგონმა, ქულაბას ბაგონმა, არათას გზაზე გაამგზავრა. ხალხი სერელების ჭიანჭველებივით არათასკენ თავისით წავიდა. ბაგონი მოციქულს, მთისკენ წამავეალს, არათასკენ, სიგყვას მიუსართავს:

“მოციქულო, არათას ბაგონს უთხარი, მიუსართე: ჩემი კვერთხის ფესვი ღიდებულობის განგებაა, მისი რგოები ქულაბას მფარველი ჩრდილია, მისი სხივოსანი რგოების ქვეშ ეანას საწმიდარში ბრწყინვალე ინანა თავს იგრილებს. კვერთხი გამოთალოს, თან ჰქონდეს, მარჯნის ქვებივით, ლაქეარდის ქვებივით, ხელში ჰქონდეს. არათას ბაგონმა ჩემს წინაშე მოიგანოს! მას უთხარი!”

ასე და ამგვარად რომ ელაპარაკა, მოციქული არათასკენ გაემართა. მისმა ფეხებმა გზაზე მგვერი დააყენა, მთიანეთის კენჭები აახმაურა; გველესაპივით, გრამალში რომ მითარეშობს, მეგოქე არ ჰყავს. მოციქულმა არათას რომ მიაღწია, არათას ხალხი გომრებაკიდებულ ვირებს გაკვირვებით მიეჭრა; მოციქულმა არათას ეზოში ხორბალი დაახევა, კალიას კბილებსაც დაუგოვა. როგორც ცის წვიმისგან და მზისგან არათა სიუხვით აივსო. თითქოს ღმერთები დაბრუნდნენ თავიანთ ადგილას, არათას შიმშილი დაეხრა.

“ჩვენ ამ შიმშილობისას ქულაბას ბაგონს, ჩვენს შიმშილობაში, შეეეხიზნოთ!” უხუცესებს, სიგყვის მცოდნეთ, ხელები განუპყრიათ, კედელს მიყუდებინა. ბაგონს თავიანთ საგანძურს სთავაზობენ. მისი კვერთხი სასახლეში [ . . . ].

მოციქული სიგყვის შინაარსს, რაც გულში ედვა, აცხადებს:  
“შენმა მამამ, ჩემმა მეფემ, შენთან გამოგზავნა; ენმერქარმა, უთუს ძემ, შენთან გამოგზავნა”.

“შენმა მეფემ ჩემთვის რა თქვა, ჩემთვის რა მიუსართა?”

“ჩემმა მეფემ ეს თქვა, ეს მიუსართა: ჩემი კვერთხის ფესვი დიდებულობის განგებაა, მისი რგოები ქულაბას მფარველი ჩრდილია, მისი სხივოსანი რგოების ქვეშ ეანას საწმიდარში ბრწყინვალე ინანა თავს იგრილებს. კვერთხი გამოთალოს, თან პქონდეს, მარჯნის ქეებივით, ლაქვარდის ქვებით, ხელში პქონდეს. არათას ბაგონმა ჩემს წინაშე მოიგანოს! მას უთხარი!”

ასე და ამგვარად რომ ელაპარაკა, ამის გამო არათას ბაგონი საძილე ოთახში შევიდა და უჭმელი დაწვა. დღე დადგა, სიგყვას ამრავლებს; სიგყვას, რომელიც ბაგემ არაეის მოსელია, ამბობს; სიგყვას ხორბლის მჭამელი ვირივით გარეუელის. ახლა კაცი კაცს რას ეგყვის? კაცი კაცს რას მიუსართავს? კაცი კაცს როგორც ეგყვის, ისე იყოს!

“მოციქულო, შენს მეფეს, ქულაბას ბაგონს, უთხარი, მიუსართე: კვერთხი ხის არ იყოს, ხის სახელი არ ითქვას; ხელში დაიჭიროს, დააკეირდეს – ილდაგის არ არის, შიმიგვის არ არის, კედარის არ არის, შურმენის არ არის, კვიპაროსის არ არის, ფინიკის არ არის, ესის არ არის, მბბალუმის არ არის, საეგლო ჭადრის არ არის, წკეპლის ლერწამი არ არის, ოქრო არ არის, სპილენძი არ არის, ძვირფასი ლითონი არ არის, ვერცხლი არ არის, მარჯანი არ არის, ლაქვარდი არ არის – ასეთი კვერთხი გამოთალოს, ხელში დაიჭიროს. მარჯანი, როგორც ხე, ლაქვარდი, როგორც ხე, ხელში დაიჭიროს. ქულაბას ბაგონმა ჩემ წინაშე მოიგანოს, ასე უთხარი”.

ასე და ამგვარად რომ ელაპარაკა, მოციქული ვირივით, გვირთს რომ ჩამოსხნიან და აყროყინდება, გაეშურა; უდაბნოს კანჯარივით გაიჭრა, პირი ქარს მიუშვირა; გრძელბეწვიანი ცხვარივით, ბილიკიდან რომ ცხვრებს გადარეკავს, გაიქცა; აგურნაშენ ქულაბაში ფეხი მხიარულად შეაბიჯა; თავის მეფეს, ქულაბას ბაგონს, დანაბარები სიგყვა-სიგყვით გადასცა.

ენმერქარს ენქიმ სიბრძნე მიანიჭა. ბაგონმა თავის მთავარ მოურავს დააეალა, თავის სახლში [ . . . ], მეფემ მიიღო [ . . . ], შებურა როგორც [ . . . ], დაათვალიერა, ფილთაქვით [ . . . ] როგორც ბალახი დანაყა, [ . . . ] ლერწამზე მეთივით დაღვარა. დღის სინათლიდან ჩრდილში შევიდა, ჩრდილიდან დღის სინათლეზე გამოვიდა. ხუთი წელი, ათი წელი რომ გავიდა, [ . . . ] ლერწამი ცულით აჩეხა. ბაგონმა სიხარულით შეხედა, კამკამა მთის მეთი, დაწმენდილი მეთი, დაღვარა. მოციქულს, მთაში წამაეალს, კვერთხი ხელთ მისცა. მოციქული, არათაში წამაეალი, მთებს წეროსავით გადაეელო, მწერივით მიწას გადააფრინდა, თევზივით მთაში გასრიალდა – არათას მიაღვა. არათას ეზოში ფეხი მხიარულად შეაბიჯა, კვერთხი [ . . . ] დაღო, [ . . . ]; არათას ბაგონმა კვერთხს თვალი ჰკიდა, საძილე ოთახში, მის წმიდა სამყოფელში, საშიშად გაბრწყინდა. ბაგონი თავის მოურავს ეცყვის:

“არათა გაფანტული ცხვარივით არის, მისი გზა ამბოხებულ ქვეყანასავით არის! რაც დიდებული არათა ბრწყინვალე ინანამ ქულაბას ბაგონს გადასცა, კაცს, რომელმაც თავისი მოციქული გამოგზავნა, რათა მზის ნათელივით ძნელი სიგყვა გაენათებინა, ახლა ბრწყინვალე ინანამ მოწყალედ მოხედა, არათაში ამ შიმშილობისას ვინ მოვა? ჩვენ კი ჩვენს გაჭირვებაში ქულაბას ბაგონს, ჩვენ შიმშილობაში, დავემორჩილოთ”.



არათას ბაგონი მოციქულს სიგყვას დიდად საჭირო დაფასავით ხელში აძლევს:

“მოციქულო, შენს მეფეს, ქულაბას ბაგონს, უთხარი, მიუსართე: კაცი არც შავი იყოს, კაცი არც თეთრი იყოს, კაცი არც ქვალი იყოს, კაცი არც წითელი იყოს, კაცი არც მწვანე იყოს, კაცი არც ჭრელი იყოს – ასეთი კაცი მომიყვანოს. ჩემი კაცი მის კაცს საასპარეზოდ გამოიწიევეს. მჯობი ცნობილი გახდეს, მას უთხარი”.

ასე და ამგვარად რომ ელაპარაკა, მოციქულმა უღუმ-ულამი გაიარა, კვლავ აგურნაშენ ქულაბაში დაბრუნდა, სიგყვა დააბრუნა, დედალ თხასავით მთის კალთებისკენ მშერა მიუშართავს; დიდი გველივით, ბუჩქებიდან რომ გამოდის, [ . . . ], თავი ასწია, [ . . . ] არათაში [ . . . ], თავისი სადგომიდან მოვარდნილი წყალივით ეუბნება:

“მოციქულო, არათას ბაგონს უთხარი, მიუსართე: სამოსელი არც შავი იყოს, არც თეთრი იყოს, სამოსელი არც ქვალი იყოს, სამოსელი არც წითელი იყოს, სამოსელი არც მწვანე იყოს, სამოსელი არც ჭრელი იყოს – ასეთ სამოსელს მიეცემ მას. ჩემი კაცი ენლილთან არის შებმული, ამ კაცს გავეგზავნი მას. ჩემი კაცი მის კაცს ასპარეზობაში გამოიწიევეს, მჯობი ცნობილი გახდეს, მას უთხარი. მეორეგზის უთხარი, მიუსართე, თვალთმაქცობას სწრაფად განერიდოს. თავის ქალაქში მის წინ ცხვარივით იაროს; იგი მათი მწყემსივით უკან გაედევნოს; მისი სვლისას ეღვარე ლაქვარდის მთამ გათელილი ლერწამივით ქედი მოუდრიკოს; მისი მბრწყინავი ოქრო და ვერცხლი, ინანას, ეანას ქალბაგონს, არათას ემომი ხევაად დაუხევაონ. მესამეგზის უთხარი, მიუსართე: რომ მისი ქალაქი, როგორც ხიდან ქედნები, არ აყვარო; [ . . . ]ვით დაეაფურთხო; [ . . . ]; [ . . . ] ქარს არ გავაგანო: [ . . . ]. წამოსვლისას მთიანეთის ქეები წამოიღოს; დიდი საწმიდარი ერიდუ

– აბზუ-განუნი ამიშენოს; მისი კარიბჭე შემიმკოს; მუარველი მისი ჩრდილი ქვეყანაზე გადმომიფინოს. [ . . . . ] სიგყვა, მისი ნათქვამი [ . . . . ]. მისი ნიშანი მას უთხარი”.

მას უამს ბაგონი [ . . . . ]; [ . . . . ] ნათქვამი მისი დიდია, გული (აზრი) მისი მიუწვდომელია. მოციქულმა, რომლის ბაგე მძიმე იყო, ვერ გაიმეორა. რაკი მოციქულის ბაგე მძიმე იყო და ვერ გაიმეორა, ქულაბას ბაგონმა თიხა ხელით მოზილა, სიგყვა დაფად აქცია. მანამდე სიგყვა თიხად ქეუული არ იყო, ამიერიდან უთუს ამ დღეს ეს ასეა. ქულაბას ბაგონმა სიგყვა დაფად აქცია, ეს ასეა. მოციქული ფრინველივით ფრთებს აცყლაშუნებს, თხას გამოკიდებული მგელივით გარბის. ხუთი მთა, ექვსი მთა, შვიდი მთა გადაიარა, მზერა აღმართა, არათას მიუახლოედა; არათას ებოში მხიარულად შეაბიჯა; თავისი მეფის პატივი გააცხადა; მისი გულის (აზრის) განმარტება მოახსენა. მოციქული არათას ბაგონს მიუბრუნდა:

“შენმა მამამ, ჩემმა მეფემ, შენთან გამომგზავნა; უნუგის ბაგონმა, ქულაბას ბაგონმა, შენთან გამომგზავნა”.

“შენმა მეფემ ჩემთვის რა თქვა, ჩემთვის რა მიუსართა?”

“ჩემმა მეფემ ეს თქვა, ეს მიუსართა. ჩემი მეფე დიდი მეშის ხეა, ენლილის ძეა. მისი ხე ცად და მიწად იზრდება, მისი რგოები ცას სწვდება, მისი ფესვები მიწას ეყრდნობა. უფლობაში და მეფობაში გაბრწყინებულია. ენმერქარმა, უთუს ძემ, თიხა მომცა. არათას ბაგონო, თიხას შეხედე, სიგყვის აზრი გაიგე; რაც სათქმელი გაქვს, მითხარი. და მე პირდაპირ ლაქვარდწვეროსანის ნაშიერს, ძლიერი ფურის მიერ სუფთა განგებათა მთაში შობილს, უნუგის მიწიდან ძალამიღებულს, კეშმარიტი ფურის რძით გამოკვებილს, ქულაბაში, დიდებულ განგებათა ქვეყანაში, ბაგონად განწესებულს, ენმერქარს, უთუს ძეს, ამ

სიყვას ეანას საწმიდარში, კეთილ სიყვებს ვეტყვი; ვიპარში, *მემის* ხესავით ნაყოფს რომ ისხამს, ჩემს მეუფს, ქულაბას ბაგონს, ხელში დაეუბრუნებ”.

ასე და ამგვარად რომ ილაპარაკა, არათას ბაგონმა მოციქულისგან გამომწვარი თიხა მიიღო. არათას ბაგონმა თიხას თვალი ჰკიდა – ნათქვამი სიყვა სოლებია. არათას ბაგონმა შუბლი შეიჭმუნა. გამომწვარ თიხას უყურებს. მას ქამს ბაგონმა, ბაგონობის გვირგვინის ღირსმა, ენლილის ძემ, იშქურმა, ცად და მიწად დიდებულად მგრვეინაემა, ქარიშხალი აგება, დიდი ლომივით მიწაზე შეიმართა. მთებს არყევს, მთიანეთს ამხობს, მზარავი *მელამი* მის მკერდზეა, მთიანეთს მხიარული ხმა გამოალებინა. არათას განაპირას მას ქამს, მთიანეთის გულში, ხორბალი თავისით აღმოცენდა, მუხუდოც აღმოცენდა, ხორბალი აღმოცენდა, ხვაეი [ . . . ]. არათას ბაგონს მიუგანეს. არათას ებოში მის წინაშე დაახეავეს. არათა ბაგონმა ხორბალს თვალი ჰკიდა, მოციქული აღმაცერად იყურება. არათას ბაგონი მოციქულს ეუბნება:

“ინანას, ქვეყნების დედოფალს, თავისი ქალაქის, არათას, პირველობას არ გაქცევია, უნუგის სასარგებლოდ არ მოუპარავს; თავისი *ემავინა* არ დაუგოვებია, ეანას სასარგებლოდ არ მოუპარავს; წმიდა განგებათა ქვეყანა არ მიუგოვებია, აგურნაშენი ქულაბას სასარგებლოდ არ მოუპარავს; შემკული სარეცელი არ მიუგოვებია, აყეავებული სარეცლისთვის არ მოუპარავს; ბაგონისთვის თავისი სუფთა ხელი არ წაურთმევია, უნუგის ბაგონის, ქულაბას ბაგონის სასარგებლოდ არ მოუპარავს. არათას მარჯვნივ და მარცხნივ ინანამ, ქვეყნების დედოფალმა, დიდი წყლებივით ირგვლივ შემოუარა; ეს ხალხია ხალხებისგან გამოცალკეებულები; ხალხია, ღუმუმიმ ხალხებიდან

გამოიყვანა; წმიდა ინანას სიკვება თავის აღვილზე დაამყარა; ფალავან-  
მა, ბრძენმა და ღუმუზის [ . . . . ] ირველიე იგრიალოს. მალე მოდი, ქეო  
[ . . . . ]! წარღენა მოვიდა და წარღენამ რომ წალეკა, ინანამ, ქეეყანა-  
თა ღედოფალმა, ღუმუზის ღიდი სიყეარულის ვამო სიციოცხლის წყალი  
ასხურა მათ, ქეეყანაში ხეები აღმოაყენა; ბრძენი ფალავანი როცა  
მოვიდა, კრელი საბურველით თავი დაიფარა, ლომის გყავებით შეი-  
მოსა [ . . . . ], მისი სიმღერა ამაუშუმგალანას, მის სასიძოს, ეგკო. იმ  
ხანიღან ღუმუზის წმიდა ყურისთვის განამშეენა (სრულყო), სიმღერა  
და სიკვება აყოღინა. როცა ბერღელა სუფთა განგებათა ქეეყანაში  
მოვიდა, როგორც ქალწული, თავის ღღეთა სრულყოფიღებაში, მო-  
იღა, თეაღები შეიღება, თეთრი სამოსელით შეიმოსა, მთეარესაეით  
ღაგეირგეინებული ამოვიღა; თავი [ . . . . ] გაიმზაღა, თავისი სასიძო  
ენმერქარი გახგზე გვერღით მოისევა, [ . . . . ]. ნამღეიღაღ, გაუმ-  
რეაღღება არათას ცხეარი ღა ბაგკანი! ნამღეიღაღ, გაუმრეაღღება  
არათას თხა ღა ციკანი! ნამღეიღაღ, გაუმრეაღღება არათას ძროხა  
ღა ხბო! ნამღეიღაღ, გაუმრეაღღება არათას ხრღალი ვირი ღა შავი,  
მკვირცხლი წოწორი! არათაში იგყვიან: ხორბლის ხეავი ღაახხეავონ,  
ქელი მოვიხაროთ! სიუხვე შენია, შენი სიუხვეა!

*(ღასასრული არ არის შემორჩენიღი. ფრეგმენგული სგრიქონე-  
ბი გეაუწყებს, რომ უნუვისა ღა არათას ციღობა მშეიღობიანაღ  
მთაერღება. უნუგი არათას ხორბლით ამარეგებს, არათა – საშენი  
მასალით.)*

## ენმერქარი და ენსუხვირანა

აგურის კედლები აღმართულია ბრწყინვალე ველის პირზე; ქულაბა, ქალაქი, რომელიც მიწიდან ცას სწვდება, უნუგი, რომლის დიდება ცისარტყელად ცას ეუფინება, მრავალფერად ელეარე, ახალ მთეარესავით ცაზე დგას.

მას ჟამს დღე უფალი იყო, ღამე გახგი იყო, მზე-უთუ მეფე იყო. არათას უფლის ვეზირი იყო, სახელი მისი ანსიგარია იყო; ენმერქარის, ქულაბას უფლის, ვეზირი იყო, სახელი მისი ნამენათუმი იყო. კაცს, ღმერთად შობილს, კაცს, ღმერთად გამოცხადებულს, უნუგის უფალს, ქულაბას უფალს, მან ასპარემობა გაუმართა; არათას უფალმა ენსუხვირანამ, თავის მოციქულს უნუგისთვის სათქმელად დააბარა:

“ქედი მომიხაროს, ჩემი უღელი იგვირთოს! როცა ქედს მომიხრის, ნამდვილად ქედს მომიხრის, შინ ის და მე – მან ინანასთან ერთად ეგარში იმკვიდროს, მე კი ინანასთან ერთად არათას ეზაგინში ვიმკვიდრო! აყვავებულ სარეცელზე მასთან ერთად დაწვეს, მე კი შემკულ სარეცელზე გკბილად დასაძინებლად მასთან ერთად დაეწვე; მან ინანასთან ერთად ღამით სიზმრები იხილოს, მე კი ინანასთან ფხიზლად ვისაუბრო! მან ბაგები ხორბლით გამოკვებოს, მე კი ბაგები ხორბლით არ გამოკვებო; მე ბაგის კვერცხებს კალათაში ჩაეაწყობ, წიწილებს გამოვაჩეკინებ; პატარ-პატარებს ჩემს ქოთანში ჩაეაწყობ,

მომზრდილებს ჩემს დიდი ქებაში ჩავაწყობ. და რაც ბაგისგან დარჩება, ქვეყნის გამგებლებმა, ვინც ქელს მოიხრიან, ჩემთან ერთად ჭამონ. ენმერქარს ასე უთხარი”.

მოციქული ირემივით გარბის, შევარდენივით მიფრინაეს; დღისით ვადის, საღამოთი ბრუნდება; [ . . . ]. შაქანის ვირივით მთებზე გადარბის [ . . . ]; როგორც ლომი ველზე დილაობით ღრიალებს, როგორც მგელი, ბაგკნის გამგაცეხელი, იქარის, [ . . . ], უფალთან მის წმიდა გიპარში შევიდა, ენმერქართან მის წმიდა გიპარში შევიდა:

“შენთან ჩემმა მეფემ გამომგზავნა, არათას უფალმა, ენსუხგირანამ, გამომგზავნა”.

“შენს მეფეს რა აქვს ჩემთვის სათქმელი, რა აქვს მოსათხრობი? ენს-უხგირანას რა აქვს ჩემთვის სათქმელი, ჩემთვის მოსათხრობი?”.

“ჩემი მეფე ამბობს: ქელი მომიხაროს, ჩემი უღელი იგვირიოს! როცა ქელს მომიხრის, ნამღვილად ქელს მომიხრის, შინ ის და მე – მან ინანასთან ერთად ეგარში იმკვიდროს, მე კი ინანასთან ერთად არათას ეზაგინში ეიმკვიდრო! აყვავებულ სარეელებზე მასთან ერთად დაწვეს, მე კი შემკულ სარეელებზე გკბილად დასაძინებლად მასთან ერთად დაეწვე; მან ინანასთან ერთად ღამით სიზმრები იხილოს, მე კი ინანასთან უხიზლად ვისაუბრო! მან ბაგები ხორბლით გამოკეებოს, მე კი ბაგები ხორბლით არ გამოკეებო; მე ბაგის კვერცხებს კალათაში ჩავაწყობ, წიწილებს გამოვაჩეკინებ; პაგარ-პაგარებს ჩემს ქოთანში ჩავაწყობ, მომზრდილებს ჩემს დიდი ქებაში ჩავაწყობ. და რაც ბაგისგან დარჩება, ქვეყნის გამგებლებმა, ვინც ქელს მოიხრიან, ჩემთან ერთად ჭამონ”.

“მან ინანასთან ერთად არათას ეზაგინში იმკვიდროს, მე კი, როგორც მიწიერი თანამგზავრი, ვიმკვიდრებ მასთან ერთად; შემკულ

სარეცელზე გკბილად დასაძინებლად დაწვეს მასთან ერთად, მე კი ინანას აყვავებულ სარეცელზე [ . . . ] მისი ზურგი უგ-ლომია, მისი თავი პირიგ-ლომია; უგ-ლომი პირიგ-ლომს ედევნება, პირიგ-ლომი უგ-ლომს ედევნება; როცა უგ-ლომი პირიგ-ლომს ედევნება, პირიგ-ლომი უგ-ლომს ედევნება, დილა არ თენდება, ღამე არ გადის. მე ინანასთან ერთად თხუთმეტი დანა გზა გამივლია, მზე-უთუს წმიდა გვირგვინი არ უხილავს, როცა წმიდა გიპარში შედის; ენლილმა ჭემ-მარიგი გვირგვინი და კვერთხი ჩამაბარა, ნინურთამ ენლილის ძემ, ხეს მათარასავით ფესვი გაუფართოვა; არურუმ, ენლილის დამ, მარჯვენა ძუძუ გამომიწოდა, მარცხენა ძუძუ გამომიწოდა. დიდ საწმიდარში შესვლისას ღვთისმხეველი ანზუდის ბარკიყივით ჭყივის [ . . . ]. ინანა უნუგში მკვიდრობს, არათას რა აქვს? ქულაბას კედლებში მკვიდრობს [ . . . ]; ხუთი წელია, ათი წელია, არათაში არ წასულა; როცა არათაში წასვლა უნდა, ეანას დიდებული დედოფალი მე მეთათბირება; წასვლას მე მაგყობინებს და ვიცი, რომ არ წაეა. ეისაც არაფერი აქვს, ბაგებს ხორბლით ვერ გამოკვებავს, მე კი ბაგებს ხორბლით ვკვებავ. მე ეაწყობ ბაგის კვერცხებს კალათაში და წიწილებს ვაჩეკინებ. პაგარ-პაგარებს ჩემს ქოთანში, მოზრდილებს ჩემს დიდი ქვაბში. რაც ბაგისგან დარჩება, ქვეყნის გამგებელნი, ვინც ქელს იხრიან, შეჭამენ ჩემთან ერთად.

ენმერქარის მოციქულმა მიაღწია ენსუხგირანას, მიაღწია მის წმიდა გიპარს, სადაც ის მის და ელის პასუხს. მოუხმო საკრებულოს, რჩევას ეძებს – იშიბ-ქურუმს, ლუმახ-ქურუმს, გუდუ-ქურუმს, გირსაგა-ქურუმს, ვინც გიპარში ცხოვრობენ [ . . . ]: “რა ვუთხრა მას, რა ვუთხრა მას? უნუგის ბაგონს, ქულაბას ბაგონს რა ვუთხრა? მისი ხარი ჩემი ხარის წინააღმდეგ აღდგა, უნუგის ხარმა იგი დაამარცხა; მისი კაცი ჩემს

კაცს შეერკინა, უნუგის კაცმა იგი დაამარცხა; მისი ფალავეანი ჩემს ფალავეანს შეერკინა, უნუგის ფალავეანმა იგი დაამარცხა.”

მოხმობილმა კრებულმა მიუგო: “შენ პირველმა გავგზავნე უნუგში მედიდური სიგყეები ენმერქართან; ენმერქარს ვერ დააოკებ, შენი თავი დააოკე. დამშვიდდი, გულის გერჩის არაფრისთვის, ეს იცოდე”.

“თუ ჩემი ქალაქი ნანგრევად იქცევა, მე მისი ნამსხვრევი ვიყო! უნუგის ბაგონს, ქულაბას ბაგონს, ქელს არ მოუხური”.

ჯადოქარი, რომლის ხელოვნება ხამაზის კაცის ხელოვნებაა; ურ-გირინუნა, რომლის ხელოვნება, ხამაზის კაცის ხელოვნებაა; ხამაზი რომ დაინგრა, არათაში მოვიდა, ეგიპარში ჯადოქრობას ეწეოდა [ . . . . ]. ჯადოქარმა უთხრა ევზირ ანსიგარიას:

“ჩემო მეფე, ქალაქის დიდი მამები, საყუძველი რომ დადეს, რჩე-ვას რაგომ არ იძლევიან? მე გაეათხრევიანებ არხებს, არათას წინაშე უნუგს ქელს მოვახრევიანებ, ჩემი დიდი ლაშქრის წინაშე ქვემოთიდან ზემოთამდე, ზღვიდან კედარის გყემდე, ზემოდან კედარის სურნელო-ვან მთამდე ქელს მოვახრევიანებ; უნუგი დოვლათს თავად მოიგანს ხომალდით, ხომალდს არათას ეზაგინთან დააბამს”.

ევზირი ანსიგარია ადგა თავის ქალაქში.

“ჩემო მეფე, დიდი ქალაქის მამები, საყუძველი რომ დადეს, რჩე-ვას რაგომ არ იძლევიან? მე გაეათხრევიანებ არხებს, არათას წინაშე უნუგს ქელს მოვახრევიანებ; ჩემი დიდი ლაშქრის წინაშე ქვემოთიდან ზემოთამდე, ზღვიდან კედარის გყემდე, ზემოდან კედარის სურნელო-ვან მთამდე ქელს მოვახრევიანებ; უნუგი დოვლათს თავად მოიგანს ხომალდით, ხომალდს არათას ეზაგინთან დააბამს”.

უფალი ამან ძალზე გაახარა. ხუთი მანა ოქრო მისცა, ხუთი მანა ვერცხლი მისცა, საუკეთესო საჭმელს დაჰპირდა, საუკეთესო სასმელს



დაჰპირდა. “როცა მისი ხალხი გყვედ ჩავარდება, შენი ცხოვრება [ . . . . ]”, დაჰპირდა.

ჯადოქარი, საუკეთესო თესლის მთესველი, ერემისკენ, ნისაბას ქალაქისკენ, გაემართა, ბოსელს, სახლს, სადაც ძროხა ღვას, მიაღწია; ძროხა ბოსელში შიშისგან აკანკალდა; ძროხას სიგყვა უთხრა, ადამიანივით დაელაპარაკა:

“ძროხავ, შენს ერბოს ვინ ჭამს, შენს რძეს ვინ სვამს?”

“ჩემს ერბოს ნისაბა ჭამს, ჩემს რძეს ნისაბა სვამს. ჩემი ყველი, ოსტატურად ქმნილი, ნათელი გვირგვინია. დიდი დარბაზის, ნისაბას დიდი დარბაზის საკადრისია. ვიდრე ჩემი ერბო წმიდა ბოსლიდან მიაქვთ, ვიდრე ჩემი რძე წმიდა ფარეხიდან მიაქვთ, ჭეშმარიტი უური ნისაბა, ენლილის პირმშო, ხალხს ბეგარას არ დააკისრებს”.

“ძროხავ, შენი ერბო შენს ელვარე რქებს, შენი რძე შენს ზურგს!” ძროხის ერბო ძროხის ელვარე რქებს, ძროხის რძე მის ზურგს”.

წმიდა ბოსელს, ნისაბას ბოსელს მიაღწია. თხა ბოსელში აკანკალდა. თხას სიგყვა უთხრა, ადამიანივით ელაპარაკა:

“თხავ, შენს ერბოს ვინ ჭამს, შენს რძეს ვინ სვამს?”

“ჩემს ერბოს ნისაბა ჭამს, ჩემს რძეს ნისაბა სვამს. ჩემი ყველი, ჩემი ყველი ოსტატურად ქმნილი, ნათელი გვირგვინია. დიდი დარბაზის, ნისაბას დიდი დარბაზის საკადრისია. ვიდრე ჩემი ერბო წმიდა ბოსლიდან მიაქვთ, ვიდრე ჩემი რძე წმიდა ფარეხიდან მიაქვთ, ჭეშმარიტი უური ნისაბა, ენლილის პირმშო, ხალხს ბეგარას არ დააკისრებს”.

“თხავ, შენი ერბო შენს ელვარე რქებს, შენი რძე შენ ზურგს!” თხის ერბო თხის ელვარე რქებს, თხის რძე მისავე ზურგს.

მას ქამს ბოსელ-ფარეხი მდუმარე სახლად იქცა, დოვლათი მოაკლდა; ძროხის ჯიქანში რძე აღარ იღვა, ხბოს ღლე დაუბნელდა; მისი

ნორჩი ხბო მშიერი იყო, მწარედ გიროდა. თხის ჯიქანში რძე აღარ იდგა, თიკანს დღე დაუბნელდა; თიკანი და თხა შიმშილობდნენ... ხბო ძროხას მწარე სიგყვებს ეუბნებოდა, თხა – თიკანს [ . . . . ]; წმიდა საღვებელი მღუმარებდა, ცარიელი იდგა. მას ეამს ფარეხ-ბოსელი მღუმარების სასლად გადაიქცა, დოვლათი დაიკარგა; მეცხვარეს კეგი ხელიდან გაუვარდა, მწყემსმა კომბალი ვვერდზე გადადო, მწარედ აგირდა. მწყემსი ბიჭი ფარეხ-ბოსელში აღარ შედიოდა, რძის დამგარებელი ხმამაღლა აღარ იძახის, სხვა გზა დაიჭირა; ნისაბას მწყემსები, ერთი დედის ნაშობნი, ფარეხ-ბოსელს განერიდნენ. ერთის სახელი მამგულა, მეორის სახელი ურედინა. ორივენი ნანგრევებში სხედან, ციურ უთუს ევედრებიან:

“ჯადოქარი, არათელი კაცი, ფარეხში შევიდა, ფარეხში რძე დაამ-რო, ხბოს არაფერი რჩება; ფარეხ-ბოსელი გაპარგახდა, ერბომ და რძემ დაიკლო. [ . . . . ]

ორივემ თევზის ქვირითი მდინარეში მოისროლა. ჯადოქარმა წყლ-იდან ვეებერთელა თევზი ამოიყვანა; ბრძენმა ქალმა საგბურუმ კი არ-წივი ამოიყვანა. არწივი ვეებერთელა თევზს დააცხრა და მთიანეთში გაფრინდა (ვარ. არწივმა გალღებიდან აიგაცა ვეებერთელა თევზი და ცაში წავიდა).

მეორედ მოისროლეს თევზის ქვირითი მდინარეში. საგბურუმ წყლ-იდან მგელი ამოიყვანა. მგელმა ცხვარი და მისი ბატკანი შეიპყრო და უდაბნოსკენ წაათრია.

მესამედ მოისროლეს თევზის ქვირითი მდინარეში; ჯადოქარმა წყლიდან ძროხა და ხბო ამოიყვანა. ბრძენმა ქალმა საგბურუმ კი წყლიდან ლომი ამოიყვანა. ლომმა შეიპყრო ძროხა და მისი ხბო და ლაქამებში წაათრია.

მეოთხედ მოისროლეს ქვირითი მდინარეში. ჯაღოქარმა წყლიდან ჯიხვი და გარეული ცხვარი ამოიყვანა, ბრძენმა ქალმა საგბურუმ კი წყლიდან მთის ავაზა ამოიყვანა. მთის ავაზამ ჯიხვი და გარეული ცხვარი შეიპყრო და მთაში წაიღო.

მეხუთედ მოისროლეს ქვირითი მდინარეში. ჯაღოქარმა წყლიდან ქურციკი ამოიყვანა, ბრძენმა ქალმა საგბურუმ კი წყლიდან ვეფხვი ამოიყვანა. ვეფხვმა შეიპყრო ქურციკი და გყისკენ წაათრია. ჯაღოქარი ამაზე მოიღუშა, გონება აერია.

ბრძენმა ქალმა საგბურუმ უთხრა მას:

“ჯაღოქარო, ჯაღოქრობის ძალა გაქვს, მაგრამ სად არის შენი ჭკუა? როგორ იფიქრე ჯაღოქრობა უნუგში, ნისაბას ქალაქში, ქალაქში, რომლის ბედი ანმა და ენლილმა გადაწყვიტეს, ნინლილის საყვარელ ქალაქში?”

ჯაღოქარმა მიუგო:

“აქ რომ მოვდიოდი, ეს არ ვიცოდი. ახლა ეალიარებ შენს უპირატესობას. გთხოვ, სასტიკი ნუ იქნები”. ეხვეწებოდა, ლოცვით ევედრებოდა: “გამიშვი, ჩემო დაო, გამიშვი, მშვიდობით წავიდე ჩემს ქალაქში. უსაფრთხოდ დამაბრუნე არათაში, ბრწყინვალე მეთა მთიანეთში”.

ბრძენქალმა საგბურუმ მიუგო მას:

“შენ შეაწუხე ფარეხები და ბოსლები, კარაქი და რძე შეამცირე; შენ გადმოაპირქვავე სამხრის გაბლა, დილისა და საღამოს გაბლა. შენ შეუწყვიტე კარაქი და რძე დიდ სანადიმო დარბაზს საეახშმოდ. შენგება ცოდვა, რომ კარაქი და რძე აღარ შემოდის, არ გეპატიება. მეფე ნანარმა დაადგინა, რომ ეს სასიკედილო დანაშაულია და მე ვერ დაგინდობ”.

ბრძენქალმა საგბურუმ გამოაცხადა განაჩენი ჯაღოქარზე საკრებულოში. და მან გადააგდო თავისი პატიმარი ეფურაგის ნაპირიდან.

ამოართვა სასიცოცხლო ძალა და დაბრუნდა უნუგში, თავის ქალაქში.

რა ესმა ეს ამბავი ენსუხგირანას, კაცი გაუგზავნა ენმერქარს: “შენ ხარ ინანას ნანდაური ბაგონი, შენ ხარ ერთადერთი აღზევებული. ნამდვილად ინანას თავისი წმიდა კალთისათვის აურჩევიახარ, შენა ხარ მისი ნანდაური. დასაუღეთიდან აღმოსავლეთამდე დიდებული ბაგონი ხარ, მე კი მეორე ვარ შენს შემდეგ. შობითგანვე შენი სწორი არა ვარ, შენ ჩემი უფროსი ძმა ხარ, ვერასოდეს შეგედრები.”

ასპარემობაში ენმერქარსა და ენსუხგირანას შორის ენმერქარი ენსუხგირანაზე უპირატესი გამოჩნდა. დიდება ნისაბას!

## ლუგალბანდა და ანზულ-ფრთოსანი

ლუგალბანდა მთაში, შორეთში დახეგიალობს; საბუს მთიანეთის მწვერვალზე ასვლას ლამობს. დედა თან არ ეყოლება, რჩევას ვერ მისცემს; მამა თან არ ეყოლება, სიგყვას ვერ ეგყვის; თავისი მოყვასი და ნაცნობი თან არ ეყოლება, მისი გულის სიგყვებს ვერაჲინ მიაწოდებს. თავის გულში სიგყვებს იკრებს:

“ფრთოსანს მის საკადრისად მოვექცევი, ანზულს მის საკადრისად მოვექცევი; მის ცოლს ყელზე გადაეეჭდობი, ანზულის ცოლთან, ანზულის შვილებთან ნადიმად დაუჯდები. ანი გუენას ქალბაგონს მთიანეთიდან დააბრუნებს; გამოცდილი ქალი, დედის მშენებად გაჩენილი, ნინქასი, გამოცდილი ქალი, დედის მშენებად გაჩენილი, მისი ალაოს ჭურჭელი, ლაქეარდის ქვისგანაა, მისი თასი წმიდა ვერცხლისა და ოქროსია; ლუდში რომ დგას, ნეტარებაა, ლუდში რომ მის, მხიარულებაა... ჩემგან მირთმეული დეინო, დაე, შეერგოს! ფრთოსანი, ლუდს რომ დაღევს, გაიხარებს; ანზული, ლუდს რომ დაღევს, გაიხარებს; უნუგში წასასვლელს მომიძებნის. ანზული ჩემი ძმების გზაზე დამაყენებს”.

მას ჟამს ენქის ხეივანი არწივ-ხე, ინანას ჭრელთვალა სარდიონის მთიანეთში, ბუმბერაზად მიწაზე რომ იდგა, [ . . . ] ვით ხავსით იყო დაფარული, მთის მაღალ ადგილზე თავის ჩრდილს აფენდა, მაგყლის

სამოსელივით აფენდა, სელის სამოსელივით ფარავდა. მისი ფესვები რჩეული გველივით უთუს შეიდგოგა მდინარეში ჩაწოლილიყო; მის გვერდით, კვიპაროსის უცნობელ მთაში, გველი არ იჩქაროდა, მორიელი არ მიცოცავდა; მის შუაგულში ბურუამს ბუდე მოუწყვია, თავისი კვერცხი დაუდევს; მის შორიახლო ანზუდ ფრთოსანს ბუდე დაუდგამს, თავისი მართვე შიგ ჩაუსევამს. მისი ძელები ურთხელისა და ბზისაა. ფრთოსანმა მათი ელვარე შგოები სახურავად უქმნა. ფრთოსანმა განთიადისას ფრთები გაშალა, ანზუდი მზის ამოსვლისას აყიელდა; მის ყივილზე მთის გულში მიწა შეზანზარდა. გვიგენის კბილები ჰქონდა, არწივის ჭანგები ჰქონდა, მისი შიშით ველური ხარი მთაში გაიქცა.

ლუგალბანდა დიდად მცოდნეა, დიდ საქმეთა ხელმყოფელია. ღმერთების გკბილი საზრდელისთვის ზრუნვას ზრუნვაზე მიუსართავს. გიმი-ეშ-თა საჭმელში თაფლს ურევს, თაფლს უმაგებს; ბუდის მართვეს, ანზუდის მართვეს, წინ ულაგებს. მართვეს ქონს აჭმევს, ცხერის ქონს ასანსელინებს; მეთიან პურს ნისკარგში უყრის. ლუგალბანდამ ანზუდის მართვე თავის ბუდეში ჩასვა, თვალები შეუფერადა, თავზე თეთრი კედარის რგოები გადააწნა, გვირგვინი თავზე დაადგა.

ანზუდის ბუდიდან ამოვიდა. მთაში, სადაც კვიპაროსი არ იცის, დაელოდა. მაშინ ფრთოსანს მთის ხარი მოჰქონდა, ანზუდს მთის ხარი მოჰქონდა; ცოცხალი ხარი ხელით მოჰქონდა, მკვდარი ხარი ზურგით ეგვირთა [ . . . ], ფრთოსანმა თავის ბუდეს შეჰყივლა, ანზუდმა თავის ბუდეს შეჰყივლა. მისი მართვე ბუდიდან არ შეხმიანებია. მეორეგზის ფრთოსანმა თავის ბუდეს შეჰყივლა, მისი მართვე ბუდიდან არ შეხმიანებია. წინათ, როცა ფრთოსანი თავის ბუდეს შეჰყივლებდა, მისი მართვე ბუდიდან ეხმიანებოდა. ახლა ფრთოსანმა თავის ბუდეს შეჰყივლა, მისი მართვე ბუდიდან არ შეხმიანებია. ფრთოსანმა ყივილი

აგება, ცამდე მიაწვდინა; მისმა ცოლმა “ეაი” იყვირა, წყლის სიღრმეს ჩააწვდინა. ფრთოსნის “ეაის” ძახილზე, მისი ცოლის დაკიელებაზე, ანუნაქები, ქვესკნელის ღმერთები, ჭიანჭველებივით მიწის ნაპრალებიდან გამოძვრნენ.

ფრთოსანი თავის ცოლს ეუბნება, ანზული თავის ცოლს ეუბნება:

“ჩემს ბუდეს, ნანარის დიდი ფარეხივით რომ არის, შიშისზარი აწვევს. თითქოს ველური ხარებისგან, ერთმანეთს რომ ებურღაუებიან, შიში სუფევს. ჩემი მართვე ბუდიდან ვინ ამოიყვანა? ანზული ბუდიდან ვინ ამოიყვანა?”

როგორც კი ფრთოსანი თავის ბუდეს მიუახლოვდა, როგორც კი ანზული თავის ბუდეს მიუახლოვდა, ადგილი იგი ღმერთების სადგომივით გამსდარიყო, ბრწყინვალედ მორთულიყო; მისი მართვე თავის ბუდეში ჩამჯდარიყო. თვალნი მისნი [ . . . ] ით შეფერადებულიყო, თავზე თეთრი კედარის რტოები დაწვნოდა, [ . . . ] გვირგვინი თავს ედგა.

ფრთოსანი თავის თავს აქებს, ანზული თავის თავს აქებს: “სწრაფი მღინარის ბედის დამსაზღვრელი ბელადი ვარ. ჩემმა მამამ, ენლილმა, მომიყვანა; მთის შუბლი კარივით ჩავკეცე. ბელს დავსაზღვრავე, ვინ გადავა? სიგყვას ვიგყვი, ვინ შეეცვლის? თუ ღმერთი ხარ, სიგყვას გეგყვი, ჩემს მეგობრობაში შემოგიყვან; თუ კაცი ხარ, ბელს დავისაზღვრავე, მთაში მეტოქეს არ შეგახვედრებ. ანზულისგან ძალმონიჭებული მოყმე იქნები.”

ლუგალბანდა ჯერ შიშისგან, მერე სიხარულისგან, ჯერ შიშისგან, მერე გულის სიხარულისგან ფრთოსანს მიეპირფერება, ანზულს მიეპირფერება:

“ფრთოსანო, ამ ამწვანებულ მხარეში შობილო, ანზულ, ამ ამწვანებულ მხარეში შობილო! პაპამენმა [ . . . ] ზეცა ხელზე დაგიდო,

მიწა უხექვემ ვაგივო. შენი ფრთები ბაღესაჲთ ცაღ ვადაგიშლია; მიწას მთის ხარიჲთ შენი ბრჭყალებით ჩასჭიდებისარ; შენი ზურგით დაწერილი დაჲა ხარ, შენი ნეკნებით გამპობი *ნირახი* ხარ! შენი სიშისეღით ამწვანებული ბაღი ხარ, საკეირველად მდგარი! გუშინდლიდან ჩემი სიცოცხლე შენთვის მომიგანია, შენ გამოგყოლივარ. შენი ცოლი ღედაა ჩემი, — ვიგყვი; შენ მამა ხარ ჩემი, — ვიგყვი. შენს კაგარებს ჩემს ძმობაში შემოვიყვან. გუშინდლიდან მთაში, სადაც კვიპაროსი არ იყიან, გელოდები; შენი ცოლი ჩემდამი სალამში შენთან იდგეს; ჩემს სალამს ვეგყვი, ჩემს ბედისწერას [ . . . ]”.

ანზული ბრწყინეალე ლუგალბანდას ეუბნება:

“კეთილი, ჩემო ლუგალბანდა. ვერცხლის ხომალდივით, ხორბლის ხომალდივით, ვაშლით დაგვირთული ხომალდივით, კიგრიტ დაგვირთული ხომალდის ჩრდილივით, მოსაელის ადგილას სიუხვით სავსე ხომალდივით აგურნაშენ ქულაბისკენ თავაღმართულმა გასწიე!”

ლუგალბანდას, კაცს თესლის მოყვარულს, ხელი არ გაუწვდია.

“როგორც შარამ, ინანას საყვარელმა ძემ, შენი წვერწამახული ისარი მმესავით ამოგყორცნე, [ . . . ] მთვარის სხივივით ამოგყორცნე. წვერწამახული ისარი, ვისაც მოხვედება, [ . . . ] გველი იყოს! ცულით მოკლული თევზივით შელოცვა გაუწყდეს! ნაჯახით დაჩეხილი მორებივით შეკრას!”

ლუგალბანდას, კაცს თესლის მოყვარულს, ხელი არ გაუწვდია. “როგორც ნინურთას, ენლილის ძეს, მუზარადი — “ლომი ბრძოლისა” თავზე დაგებუროს! ღიდ მთაში, [ . . . ] ვისი მკერდიც არ შეგრიალებულა, შენს მკერდს ჩაეხუტოს!

[ . . . ] ლუგალბანდას, კაცს თესლის მოყვარულს, ხელი არ გაუწვდია. “სიუხვე ღუმუმის წმიდა საღვებლიდან, ერბო ქვეყნიერებისა



შენ [ . . . . ], რძე ქვეყნიერებისა შენ [ . . . . ]. ლუგალბანდას, კაცს თეს-  
ლის მოყვარულს, ხელი არ გაუწეღია. როგორც *ქიბ-ფრთოსანი* მტკნა-  
რი წყლის *ქიბ-ფრთოსანს*, ჰაობის გადამურენს, სიგყვას მიუგებს.

ფრთოსანმა ყური დაუგლო მას. ანბული ბრწყინვალე ლუგალბანდას  
სიგყვას ეუბნება:

“კეთილი, ჩემო ლუგალბანდა! სიგყვა გულში ჩადე, ასე ქმენ: ურჩი  
ხარი კვალში ჩადგება, კოჭლი ვირი სწორ გზაზე გაემართება. სი-  
გყვებს მეტყვი, მეც გეტყვი. შენს სასურველ ბედს მე დაგისაზღვრავ!”

ბრწყინვალე ლუგალბანდა მიუგებს:

“ჩემს თეძოებს სირბილის ღონე ჰქონდეს, არ დაეიღალო. ჩემს  
მკლავებს ძალა ჰქონდეს, მკლავები გავშალო, მკლავები არ დამიუ-  
ძღურდეს! მზისებრ მავალივით, ინანასავით, შვიდი ქარიშხალივით,  
იმქურივით, ცეცხლის ალივით გეაფიწო, ელვასავით ვიელვო! საით-  
აც გავიხედო, იქით წავიდე! საითაც თვალი ვკილო, იქით გაეაბიჯო!  
საითაც გულმა გამიწიოს, იქ მოეხედე! სადაც გული მეტყვის, ხამლები  
გავიხადო. როცა უთუ ჩემს ქალაქად, ქულაბად, მიმიყვანს, ჩემი დამ-  
აწყევარი არ გაეახარო; ჩემთან ჩსუბის მოწადინემ “მოვიდესო” არ  
თქვას ჩემზე. როცა შენს ქანდაკს ღურგალს გაეაკეთებინებ, ყველას  
გასაკვირად დაიდგას! შენს სახელს შუმერში გამოვებრწყინებ, დიდი  
ღმერთების ტაძრებში მშვენებად იქნება!”

ანბული ბრწყინვალე ლუგალბანდას ეტყვის:

“შენს თეძოებს სირბილის ღონე ჰქონდეს, არ იღლებოდე.  
შენს მკლავებს ძალა ჰქონდეს, მკლავებს შლიდე, მკლავები არ  
გელღებოდეს! მზისებრ მავალივით, ინანასავით, შვიდი ქარიშხ-  
ალივით, იმქურივით, ცეცხლის ალივით გეიწოდე, ელვასავით  
ელავდე! საითაც გავიხედო, იქით წახვიდე; საითაც თვალი ვკილო,

იქით აბიჯებდე; საითაც გულმა გავიწიოს, იქ მოხვდე; სადაც გული გეტყობდეს, სამღებს იქ იხდიდე. როცა უთუ შენს ქალაქად, ქულაბად, მიგიყვანს, შენი დამაწყევლარი არ გაახარო, შენთან ჩხუბის მოწადინემ “მოვიდესო” ვერ თქვას შენზე. როცა ჩემს ქანდაკს ღურვალს გააკეთებინებ, ყველას გასაკვირად დაიდგმება! ჩემი სახელი შუმერში გამობრწყინდება, დიდი ღმერთების გაძრებში მშვენებად იქნება!”

[ . . . . ]

ანზული მალა წავიდა, ლუგალბანდა დაბლა წავიდა. ფრთოსანმა მალა აღმართა მგერა, ლაშქარი გადმოათეალიერა; ლუგალბანდამ დაბლა დამართა მგერა, ლაშქრისგან აყრილ მტვერს ახედა.

ფრთოსანი ლუგალბანდას ეუბნება:

“კეთილი, ჩემო ლუგალბანდა. რჩევას მოგცემ, მიიღე ჩემი რჩევა. სიტყვას გეტყვი, ყურადიღე. რასაც გეტყვი, რა ბელსაც დაგისაზღვრავ, შენს მეგობრებს არ უთხრა, შენს ძმებს არ გაუმხილო. კეთილში ბოროტი ზის – ეს ასეა. მე ჩემი ბუდისკენ ვიქნები, შენ შენი ლაშქრისკენ იყავი!”

ფრთოსანი თავისი ბუდისკენ გაესწრაფა, ლუგალბანდა თავისი ძმების ადგილისკენ გაემართა. წმიდა ლელიანიდან ამოფრენილი ფრინველივით, აბზუდან ამომსგარი ლახამასავით, ციდან მიწაზე ჩამომავალი კაცივით, ლუგალბანდა თავის ძმათა რაზმის შუა ჩადგა. ძმანი მისნი კბილებს აღრჭიალებენ, კბილებს აღრჭიალებენ; ძმანი მისნი, მეგობარნი მისნი კითხვებით აწუხებენ:

“აბა, ჩემო ლუგალბანდა, ახლა შენ აქა ხარ. ბრძოლაში დამარცხებულივით ლაშქარმა მიგატოვა; ფარეხის კარგი ერბო არ გიჭამია, ბოსლის წმინდა ყველი არ გიჭამია. დიდი მთიდან, სადაც მარგო არა-

ვინ დადის, საიდანაც ხალხთან აღარ ბრუნდებიან, როგორ წამოხვედი?”

მეორეგზის ძმანი მისნი, მეგობარნი მისნი, კითხვით აწუხებენ:

“მთის მდინარე, დედა სიუხვისა, რომლის ნაპირები შორი-შორს არიან, წყალი მისი, თითქოს წყალი შეგესვას, როგორ გადალახე?”

ბრწყინვალე ლუგალბანდა მიუგებს:

“მთის მდინარე, დედა სიუხვისა, რომლის ნაპირები შორი-შორს არიან, როგორც კი ჩემს თემოებს მიწა შეეხო, წყალი როგორც მათარიდან, ისე შეესვი; მგელივით ვყმუოდი, წყლისპირა ბალახებს ვჭამდი; ქედანივით მიწას ვეენკავდი, მთის რკოებს ვჭამდი”.

ლუგალბანდას ძმებმა, მეგობრებმა სიგყვა, რაც მათ უთხრა, გულში ჩაიდეს. მთელი დღე ერთად დამწყვდეული ბელურებივით ყელზე მოეხვივნენ, გადაკოცნეს. გამგაძჩიგის ბარკყივით, თავის ბუდეში რომ მის, აჭამეს, ასვეს; ბრწყინვალე ლუგალბანდადან სენი გამოდევნეს.

მაშინ უნუგი, როგორც ერთი კაცი, უკან გაჰყვა. მთა “ხორბლის ხეავის გველივით” გადაიარეს. ქალაქამდე ერთ ბერუს მანძილზე რომ იყვნენ, არათას სეგებთან და არხებთან უნუგ-ქულაბამ ფეხი მოირთხა; ქალაქიდან, თითქოს ღრუბლიდან, ჰოროლებმა იწვიმეს; მურდულის ქეები მთელი წლის მოსულ წვიმასავით არათას კელეზიდან ახმაურდნენ.

დღეები გავიდა, თვეები გაგრძელდა, წელიწადი თავის დედას დაუბრუნდა. ყვითელი მოსავალი ცისქვეშ ამოვიდა. ყანას ავად შეხედეს, შიშმა მოიცვა. მურდულის ქეები მთელი წლის წვიმასავით ეხლებოდა. მთის ჯაგებმა პირი შეკრეს, ურჩხულები ერთად შეიყარნენ. ქალაქისკენ წასვლა არავენ იყოდა, ქულაბასკენ წასვლას ვერავენ ბედავდა. მის შიგნით ენმერქარს, უთუს ძეს, შიში მისწვდა,

შუოთმა მოიცვა [ . . . ]; ქალაქში გასაგზავნად კაცს ეძებს, ქულაბაში გასაგზავნად კაცს ეძებს. “ქალაქში მე წავალ,” არაეინ ეგყვის, “ქულაბაში მე წავალ,” არაეინ ეგყვის, უცხოთა რაზმში მივიდა – “ქალაქში მე წავალ,” არაეინ ეგყვის, “ქულაბაში მე წავალ,” არაეინ ეგყვის. რჩეულ მეომრებთან მივიდა – “ქალაქში მე წავალ,” არაეინ ეგყვის, “ქულაბაში მე წავალ,” არაეინ ეგყვის. მეორე გზის უცხოთა რაზმთან მივიდა – “ქალაქში მე წავალ,” არაეინ ეგყვის, “ქულაბაში მე წავალ,” არაეინ ეგყვის. რჩეულ მეომრებთან მივიდა – “ქალაქში მე წავალ,” არაეინ ეგყვის, “ქულაბაში მე წავალ,” არაეინ ეგყვის. ერთი ლუგაბანდა აღვა ხალხიდან, ეგყვის: “მეფე ჩემო, მე წავალ ქალაქში, არაეინ წამომყეეს; ქულაბაში მე მარგო წავალ, არაეინ წამომყეეს”. “როცა ქალაქში წახვალ, არაეინ წამოგყვეს! ქულაბაში შენ მარგო წადი, არაეინ წამოგყვეს!” ცის სიციცხლე დაიფიცა, მიწის სიციცხლე დაიფიცა: “ქულაბას დიდ-დიდნი ძალნი ხელიდან არ გამოგეცალოს!”

საკრებულოში მისვლისას სასახლის გულში, დიდ მთასავეთ მიწას რომ ეფუძნება, ენმერქარმა, უთუს ძემ, ინანას მაგარი სიგყევით მიმართა:

“ერთხელ ჩემმა დიდებულმა დამ, ბრწყინვალე ინანამ, გამუშის მთიდან თავისი ბრწყინვალე გულით მომიხმო, ქულაბას კედლებში შემეყვანა. უნუგში ჭაობი იყო, წყალი გამოედინებოდა; ხმელეთი იყო, ალვისხე იზრდებოდა; ლელიანი იყო, “მკედარი ლერწამი”, “მწვანე ლერწამი” იზრდებოდა. ენქიმ, ერიდუს მეფემ, “მკედარი ლერწამი” ამომიძირკვა, წყალი შემეწყვიტა; ორმოცდაათი წელი ვაშენებდი, ორმოცდაათი წელი ვაშენებდი! მუმერ-აქადის გარემემო მართუ, ხორბლის უმეცარი, აღღვა; უნუგის გალავანი, როგორც სათხეველი, ველზე გაიშალა. ახლა კი აქ ძალი ჩემი შეწყდა. როგორც ფურს

ეკერის მისი ხბო, ისე მეკერის მე ჩემი ლაშქარი; დედის მოძულე შვილივით, ქალაქიდან რომ გააგდეს, ჩემმა დამ, ბრწყინვალე ინანამ, ქულაბის კელლებს მომწყვიტა. როცა თავისი ქალაქი შეიყვარა, მე შემიძულა. მე ქალაქთან რისთვისღა გადამასკენა? როცა თავისი ქალაქი შეიძულა, მე შემიყვარა. მე ქალაქთან რისთვისღა გადამასკენა? ღვთისმბევალმა “ანზულის მართვესავით” [ . . . . ] თავის ბრწყინვალე სადგომში მიაგოვა, ქულაბას კელლებში შემიყვანოს! ჩემი ლახგი იმ დღეს გვერდზე გადაიდება; ჩემი ფარი იმ დღეს დაილეწება! ჩემს დიდებულ დას, ინანას, ასე უთხარი!”

ბრწყინვალე ლუგალბანდა სასახლიდან გავიდა. ძმანი მისნი, მეგობარნი მისნი, როგორც უცხო ძაღლს, ძაღლების ხროვაში რომ შედის, ისე უღრენენ. როგორც უცხო ვირი, ვირების ჯოგში რომ შედის, მათთან ამაყად გავიდა. “ბაგონო, უნუგმი (ხალხი) დააბრუნე!” “ენმერქართან, უთუს ძესთან, ქულაბაში მე ერთი წაეალ, არაეინ წამომყეეს”. ასე უთხრა მათ. “რაგომ შენ ერთი? გზაზე არაეის გააგარებ? ჩვენი კეთილი უდუგი იქ შენთან არ დადგება, ჩვენი კეთილი ლამარი იქ შენთან არ ივლის, ჩვენს სადგომში ჩვენთან ერთად არ დადგები, ჩვენს საჯლომში ჩვენთან ერთად არ დაჯდები, ჩვენი ფეხის მგვერში ჩვენთან ერთად ფეხს ჩადგამ. დიდ მთაში მარგო ვინც დადის, ხალხთან ველარ ბრუნდება, ვერც შენ დაბრუნდება!” “ღრო გაეა და გაიგებენ, ჩემთან ერთად დიდ მიწაზე რომ არ წამოხვალთ”.

ლუგალბანდამ, როცა მის ძმებს გული აუბაგუნდათ, როცა მის მეგობრებს გული აუძგერდათ, თავისი საგზალი, რომელიც არ უჭამია, თავისი ყველა იარაღი, სათითაოდ, ხელში აიღო. მთის ძირას, მთაგრეხილზე, ვაკეზე, ანშანის სამღვრიდან ანშანის თაეამდე ხუთი მთა, ექვსი მთა, შვიდი მთა გადაიარა. შუალამისას, ვიდრე ბრწყინვალე ინანას

გაბლას მიეახლებოდნენ, ქულაბას გალაფანში მსიარულად შეაბიჯა. მისი დედოფალი, ბრწყინვალე ინანა, თავის დარბაზში იჯდა. ლუგალბანდა მოიხარა, მის წინაშე მიწად განერთხა. ინანამ, როგორც მწყემსისთვის, ამა-უშუმგალანასთვის, შეუხედავს, ბრწყინვალე ლუგალბანდას შეხედა. როგორც თავის ძესთან, მარასთან, ლაპარაკობს, ბრწყინვალე ლუგალბანდას ელაპარაკა:

“აბა, ჩემო ლუგალბანდაე, ქალაქიდან ამბავი როგორ მოიგანე? არათადან შენ ერთი როგორ მოხედე?”

ბრწყინვალე ლუგალბანდა მიუგებს:

“შენმა ძმამ, აი, რა თქვა, აი, რა დასძინა. ენმერქარმა, უთუს ძემ, აი, რა თქვა, აი, რა დასძინა: ერთხელ ჩემმა დიდებულმა დამ, ბრწყინვალე ინანამ, ბამუშის მთიდან თავისი ბრწყინვალე გულით მომიხმო, ქულაბას კედლებში შემიყვანა. უნუგში ჭაობი იყო, წყალი გამოედინებოდა; ხმელეთი იყო, ალვისხე იზრდებოდა; ლელიანი იყო, “მკედარი ლერწამი”, “მწვანე ლერწამი” იზრდებოდა. ენქიმ, ერიდუს მეფემ, “მკედარი ლერწამი” ამომიძირკვა, წყალი შემიწყვიტა. ორმოცდაათი წელი ვაშენე, ორმოცდაათი წელი ვსაჯე! შუმერ-აქადის გარეშემო მართუ, ხორბლის უმეცარი, აღდგა. უნუგის გალაფანი, როგორც სათხეველი, ეელზე გაიშალა. ახლა კი აქ ძალი ჩემი შეწყდა. როგორც ფურს ეკერის მისი ხბო, ისე მეკერის მე ჩემი ლაშქარი. დედის მოძულე შვილივით, ქალაქიდან რომ გააგდეს, ჩემმა დამ, ბრწყინვალე ინანამ, ქულაბის კედლებს მომწყვიტა. როცა თავისი ქალაქი შეიყვარა, მე შემიძულა. მე ქალაქთან რისთვისლა გადამასკვნა? როცა თავისი ქალაქი შეიძულა, მე შემიყვარა. მე ქალაქთან რისთვისლა გადამასკვნა? ღვთისმხვეალმა ანზუდის მართვესავით [ . . . ] თავის ბრწყინვალე სადგომში მიაგოვა, ქულაბას კედლებში შემიყვანოს! ჩემი ლახტი

იმ დღეს გვერდზე გადაიდება; ჩემი ფარი იმ დღეს დაილეწება! ჩემს დიდებულ დას, ინანას, ასე უთხარი!”

ბრწყინვალე ინანა მიუგებს:

“ახლა ანკარა მდინარე, მდინარე ანკარა წყლისა, ინანას ლაქვარ-ლოვანი მათარის მდინარეა. მის კულებში, მის ნაპირებზე, მის ჭალებში, *სუხურმაშ*-თევზი “თაფლის ბალახს” ჭამს; *ქინთურ*-თევზი “მთის საპნის ბალახს” ჭამს; *ვიმშეშ*-თევზი *სუხურმაშ*-თევზების მეფეა, იქ მხიარულად თამაშობს, კუდს იქნევს, თავის ქერეჭიან კუდს წმიდა მიწაზე “მკედარ ლერწამს” ახლის. სანახების თამარისკები, რაც კი არიან, თავის ლელიანში წყალს სვამენ. ეულად აღმართულა, ეულად აღმართულა ერთი თამარისკი, განზე ეულად აღმართულა. ენმერქარმა, უთუს ძემ, ის თამარისკი მოჭრას, *ბუნი-ჭურჭლად* ქმნას. “მკედარი ლერწამი” წმიდა მიწაზე მის ფესვებიანად ამოძირკვოს (*ბუნი-ჭურჭელი*), ხელში დაიჭიროს. როცა *ვიმ-შეში*, *სუხურმაშების* მეფე, შიგ მოყვება, თევზი იგი დაიჭიროს, შეწვას, გაამზადოს. *აანქარას*, ინანას საბრძოლო საჭურველს, შეაჭამოს. მისი ლაშქარი ხელს განაპყრობს, არათას სოცოცხლე ენგურში შეწყდება. ქალაქის ძვირფას ლითონს ოქრომჭედელი წაიღებს, პაგიოსან ქვებს ქვისმთლელი წაიღებს. ქალაქიდან, როცა განახლდება, გაიგანს. არათას ყალიბებს, ყველას ერთიანად, მოგიზიდავს. არათას ქონგურები ლაქვარდის ქვისაა. მისი გალავანი, მისი თავაღმართული აგურები წითლად ბრწყინავენ. მისი თიხა კალის თიხაა, კვიპაროსის მთებშია მოჭრილი”.

დიდება ბრწყინვალე ლუგალბანდას!

## ლუგალბანდა მთის გამოქვაბულში

ოდეს ძველად ცა მიწას გაეყარა, ოდეს ძველად [ . . . ], სამანი აღიმართა, სახელები წაეწერა, არხები და ნაკადები განიწმიდა, ჭები ამოითხარა, ბურანუნას, უნუგის უხვი მდინარის, კალაპოგი გაიხსნა, [ . . . ] აღიმართა. [ . . . ] დამყარდა, [ . . . ]; ქურუმობა და მეფობა უნუგში დიდებულად წარიმართა, ქულაბას კვერთხი და კომბალი საბრძოლოდ აღიმართა; ბრძოლაში, ინანას თამაშში, შავთაეიანებს ხანგრძლივ სიცოცხლე მიემადლათ, გზებზე [ . . . ]; მთის თხებს რქები მოეძებნათ, ირმებს რქები გაუმშვენდათ, ენმერქარს, უთუს ძეს, მიეცა, მას ეამს მეფემ ლახგი ქალაქისკენ გაიშვირა; ენმერქარს, უთუს ძეს, არათასკენ, წმიდა განგებათა მთისკენ, ლაშქრობა განუმზადეს; მოჯანყე ქვეყნის დასამხოზად მიდის; ბაგონმა თავის ქალაქში ლაშქრობა გამოაცხადა; მაცნემ ყველა მხარეში ბუკი აახმიანა.

აღმდგარი უნუგი თავის ბრძენ მეფეს გაჰყვა, აღმდგარი ქულაბა ენმერქარს გაედევნა; აღმდგარი უნუგი წარღვნის წყლებია, აღმდგარი ქულაბა მოღრუბლული ცაა. მიწა ნისლივით რომ დაფარეს, აღენილი მგვერი ცას აღწევდა; ჭილყვავებივით, გადაყრილ მარცვლებს რომ ესევიან, თავის ხალხს მოუწოდა. ერთმანეთს ნიშანს აძლევდნენ მათი მეფე წინ წაუძღვა, ლაშქარს, ენმერქარი წინ გაუძღვა [ . . . ] მართალმა, ვინც ენლილთან თათბირობს, მთელი ქულაბა წაიყვანა



‘ლაშქარი ცხვარივით აუყვა მთის ფერღობს; ველური ხარებივით წინ გაიჭრნენ. [ . . . ].

მას ჟამს შვილნი იყვნენ, შვილნი იყვნენ, ყმაწვილნი, ქულაბას ყლორტები, შვილნი იყვნენ. ეს შვილნი ურამის შობილნი, გარეული ფურის რძით გამოკვებულნი, გმირები იყვნენ, შუმერში მცხოვრებნი, დიდებულნი, ანის გაბლაზე მიწვეულნი იყვნენ, [ . . . ]; ბაგონის წინაშე სამსახურად დარამზულნი იყვნენ. ლუგალბანდა მათ შორის მერვე იყო. [ . . . ] წყალში განბანილი იყო, წინ მღუმარად მიდიოდა, რამმთან ერთად მიდიოდა. გზა გაინახევრეს, სადაც გზა გაინახევრეს, იმ ადგილას ტკივილი შეხვდა, თავის ტკივილი შეხვდა, [ . . . ]. მახეში გაბმული ქურციკივით, პირით მიწას კბენდა, მისი ხელი [ . . . ], მისი ფეხი [ . . . ], მეფე დიდ მთაში [ . . . ]. ნეგავ უნუგში წაიყვანდნენ. მაგრამ არ იციან, როგორ წაიყვანონ. ნეგავ ქულაბაში წაიყვანდნენ, მაგრამ არ იციან, როგორ წაიყვანონ. მთაში სიციყეა, კბილს კბილზე სცემდა; თბილ ადგილას წაიყვანეს, ჩვრებისგან ჩიგის ბუღესაჲით გაუკეთეს, ფინიკი, ლეღვი, ყველი [ . . . ], პური და ტკბილეული, რასაც სნეული კაცი შეჭამს, დაუწყევს. პალმის რტოებისგან სახლი აუშენეს. ბოსლის სხეადასხვა ერბო, ფარების წმიდა ყველი დაუწყევს. ზეთი ცივ კვერცხებთან ერთად, ცივად მოხარმული კვერცხები, წმიდა ადგილზე, შესაწირაჲ ადგილზე მისატანივით დაუწყევს; ლუდი სასმელად, ტკბილი, ფინიკის წვენში გაზავებული, ნაირ-ნაირი საჭმელები გაბლის წინ დაუწყევს. გყავის მათარები სასმელით, როგორც წესია, გყავის გომრები საგმლით, მისმა ძმებმა და მეგობრებმა, თითქოს ნაჲიდან გადმოეგვირთოს მოსაეალი, თავთან მთის გამოქვაბულში დაუწყევს, გყავის გიკები წყლით [ . . . ], შავი ლუდი, თეთრი ქურუნის ლუდი, ღვინო სასმელად, საუკეთესო ლუდი, თავთან მთის გამო-

ქვაბულში. საკმევლის ფისი, სურნელოვანი ფისი, ლიგიდბა-ფისი, მის თაეთან მთის გამოქვაბულში ჩამოკიდეს; მისი ცული, საუკეთესო თხელი ლითონისგან, ზუბის მთიანეთიდან მოგანილი, თავთან დაუდეს; წელზე შემოსარგყმელი მისი რკინის სატეკარი, შავი მთიდან მოგანილი, გვერდით დაუდეს; თავის თვალებს, ფართე არხივით წყლით სავსეს, ბრწყინვალე ლუგალბანდა ახელს (უყურებს ამას ყველაფერს); თავის ბაგვს, როგორც გარეთა კარს, უთუ [ . . . ], თავის ძმებს არ უღებს; კისრის აწვეისას სიცოცხლე არ არის; მისი ძმები, მისი მეგობრები, ერთმანეთში ბჭობენ: “თუ ჩვენი ძმა უთუსავით საწოლიდან წამოდგება, მაშინ ღმერთი, რომელმაც დაჰკრა, გვერდზე გადგება, ამ საჭმელს შეჭამს, ამ სასმელს შესვამს, მისი ფეხი მიწაზე მყარად დადგება, მთებიდან აგურნაშენ ქულაბამღე მიიყვანს. თუ უთუ ჩვენს ძმას წმიდა ადგილას, ძვირფას ადგილას მოუხმობს, სიცოცხლის ძალა დატოვებს მის სხეულს, მაშინ ჩვენ არათადან მობრუნებისას ჩვენი ძმის გვამს აგურნაშენ ქულაბასკენ წავიღებთ”.

ნანარის გაფანტული წმიდა ძროხებივით, გამოკვებილი ხნიერი ხარებივით, სადგომში რომ გოვებენ, მისმა ძმებმა, მისმა მეგობრებმა, ბრწყინვალე ლუგალბანდა მთის გამოქვაბულში დატოვეს. ცრემლის ღვრით, წუხილით და მოთქმით, გულისტკივილით და გოდებით ლუგალბანდას უფროსი ძმები მთაში წავიღვენ.

მას ჟამს ლუგალბანდა ავად იყო, ორი ღღე გავიდა, ამ ორ ღღეს ნახევარი ღღე დაემატა, როგორც უთუმ მშერა თავის სახლს მიმართა, როგორც პირუტყვემა თავისი სადგომისკენ ასწია თავი, მას ჟამს საღამოს სივრცელში მისი სხეული ზეთით ცხებულივით გახდა, მაგრამ სენი არ გასულა მისგან. უთუს მიმართ ცისკენ თვალი აღმართა, როგორც მშობელ მამას, ისე შესტირა:

“უთუ, სალამს გეყვი, ნულარ ვისნეულებ. გმირო, ნინგალის ძეო, სალამს გეყვი, ნულარ ვისნეულებ. უთუ, ჩემს ძმებთან ერთად მთაში ამოვედი, მთის გამოქვაბულში, საშინელ ადგილას, ნულარ ვისნეულებ. სადაც დედა არ არის, მამა არ არის, ნაცნობი არ არის, მოყვასი არ არის; დედაჩემი “ჩემო შვილო” არ იყვის, ძმა ჩემი “ჩემო ძმაო” არ იყვის, მეზობელი დედაჩემისა, სახლში შემომსვლელი, არ მიგირებს; ღმერთი დედაჩემისა, ღმერთი მამაჩემისა [ . . . ], სამეზობლოს ღმერთი “კაცი არ დაიღუპოსო” არ იყვის; ძალი, რომელსაც არ იცნობენ, ავია; კაცი, რომელსაც არ იცნობენ, საშიშია; უცნობ გზაზე, მთის მკერდთან, უთუ, კაცი, რომელსაც არ იცნობენ, აე დღეშია; წყალივით ცუდ ადგილას ნუ ვიღინებ; მწარე მიწას ხორბალივით ნუ შეეჭამ; გადაგდებული ჯოხივით უდაბნოში, ჩემთვის უცნობ ადგილას, ნუ გადავეარდები; ჩემი ძმებისგან დაეიწყებული ნულარ ვისნეულებ; ჩემს თანამგზავრთაგან მოძულებული ნულარ ვისნეულებ, უმწეოს მთაში ბოლო ნუ მომეღება!”

უთუმ ცრემლი მისი შეიწყნარა. თავისი განმაცოცხლებელი შეწევნა მთის გამოქვაბულში ჩამოგზავნა. ის, ვინც [ . . . ] ღატაკისთვის გადასასვლელი ბაგირია, როსკიპი, დუქანში შემსვლელი, საძინებელს აგებობს, ღატაკის დამპურებელი, ინანა, სინის ასული, წამოიშართა ხარივით ქვეყანაში მის წინაშე. მისმა მელამმა, როგორც ბრწყინვალე შარას მელამმა, მისმა სახემ მთის გამოქვაბული ღღესავით გაანათა. ინანას მიმართ ცისკენ აღმართა მგერა; როგორც მშობელი მამისადმი, ისე დაღვარა ცრემლი; თავისი კარგი ხელები მთის გამოქვაბულში მისკენ გაიწვდინა:

“ინანა, ნეტავ ეს ჩემი სახლი იყოს, ნეტავ ჩემი ქალაქი იყოს! ქალაქი, სადაც ჩემმა დედამ მშობა, ქულაბა იყოს! გველის უდაბურ მი-

წასავით იყოს! მორიელის მიწის ნაპრაღით იყოს! [ . . . . ]. ჩემი სხეული კვიპაროსის მთაში არ დაიღუპოს!”

ინანამ მისი ცრემლი შეიწყნარა, თავისი განმაცოცხლებელი ძალით უთუს ძილით დააძინა; ინანამ გულის სიხარულით, როგორც სამოსელით, შემოსა. თითქოს აგურნაშენ ქულაბასკენ წასულიყო, ხარი, რომელიც შავ წვნიანს ჭამს, ვარსკვლავი-ხბო, ბრწყინვალე, დარაჯად მოვიდა, [ . . . . ]; ღამეს ანათებს ნათელი შუქით; სუენი, ახალი მთვარე, საღამს ამბობს; მამა ნანარი ამომავალ უთუს გზას უჩვენებს; დიდებული უფალი, რომელსაც ჯიღა შეშენის; სუენი, ენლილის საყვარელი ძე, ღმერთი, რომელიც ცის თავანს აღწევს; რომლის მელამი წმიდა შარას მსგავსია, მისი ეღვარება უნათებს მას მთის გამოქვაბულში; სუენის მიმართ ცად მგერა რომ მიაპყრო, როგორც მშობელი მამის წინაშე ცრემლი დაღვარა, თავისი მშვენიერი ხელები მთის გამოქვაბულში მისკენ გაიწვდინა:

“ჩემო მეფე, შორეულ ცად ვერავინ მოგწვდება; სუენ, შორეულ ცად ვერავინ მოგწვდება; მეფე, სამართალი გიყვარს, ბოროტება გძულს; სუენ, სამართალი გიყვარს, ბოროტება გძულს; სამართალს შენს გულში სიხარული მოაქვს; ალვისსე, დიდი შგო შენ კვერთხს აღმოგიცენებს; შენ სამართლის საკერელს ხსნი; სიცრუის საკერელს არ ხსნი; როცა ბოროტებას შეეყრები შენს წინ, უკან მოისვრი; როცა შენი გული მრისხანებს, ბოროტისკენ შენს მხამს, როგორც გველი, მიანთხევ”.

სუენმა შეიწყნარა მისი ცრემლი, სიცოცხლე მიჰმადლა; მის ფეხებს მყარად დგომის ძალა შესძინა. მეორედ თეთრი ხარი ცის ფუძიდან რომ ამოვიდა, ხარი კვიპაროსში [ . . . . ]; ფარი მიწაზე იდვა, კრებულისგან ნაყარაულევი; ფარი საგანძურიდან გამოგანილი, მოყმეთაგან ნაყარაულევი; ჭაბუკმა უთუმ თავისი ბრწყინვალე სხივი ციდან მოაფინა, მთის გამოქვაბული თავისი მელამით გაუნათა; ბრწყინვა-

ლე ლუგალბანდას მთის გამოქვაბულში უბოძა, მისი კეთილი უღუ-  
გი ციდან მოუვლინა; მისი კეთილი ლაშა უკან გააყოლა. ღმერთი,  
რომელმაც დაჰკრა მას, განურთხა. როცა უთუს მიმართ მზერა აღა-  
სკრო, როგორც მშობელ მამას ცრემლით შესგირა, როცა თავისი  
მშენიერი ხელები მთის გამოქვაბულიდან გაიწვავდა:

“უთუ, ქეყენის მწყემსო, შავთაეიანთა მამავ, შენ წეები დასაძინე-  
ბლად და ხალხიცი წეება დასაძინებლად; ყმაწვილო უთუ, შენ იღვი-  
ძებ და ხალხიცი იღვიძებს შენთან ერთად; უთუ, შენს გარეშე ფრინვე-  
ლის ბადე არ დაიგება, მონა გყვედ არ ჩაეარდება; მარგოლ მავალის  
თანამგზავრი ხარ; უთუ, ორ მგზავრს შორის მესამე ხარ; [ . . . ];  
უპოვარს და სამოსლის უქონელს, შენი სხივებით, როგორც მაგყლით,  
შემოსავ; მონასაც კი თეთრი მაგყლივით გვერდზე ეფინება; მდიდარი  
ბერიკაცივით საბრალო ღედაბრები თავიანთ სიბერეში შენს სხივებს  
აქებენ; შენი სხივები ზეთივით ძლიერია... [ . . . ]. დიდი ხარები წინ  
გარბიან. შენი ქება ტკბილზე ტკბილია, ცამდე აღწევს; გმირო, ნინლი-  
ლის ძევე, გიმღერიან როგორც ღირსი ხარ”.

წმიდა ლუგალბანდა მთის გამოქვაბულიდან გამოვიდა. მას ჟამს მარ-  
თალმა, რომელიც ენლილთან ბჭობს, სიცოცხლის ბალახი გააჩინა. და-  
კლაქნილი მდინარიდან მთის ღედამ სიცოცხლის წყალი მოიგანა; სი-  
ცოცხლის ბალახს კბილი დაადგა, სიცოცხლის წყალი მოსვა; სიცოცხ-  
ლის ბალახს რომ კბილი დაადგა, სიცოცხლის წყალი რომ მოსვა, ამ  
ადგილიდან მთის ვირივით გაიჭრა, მაქანის კვიცივით მთაში გაქანდა; იმ  
ღამიდან საღამომდე იარა, უკაცრიელი მთები მთვარის შუქზე გადაიარა.  
მარგო იყო, ირგელივ თვალი არავეისთეის მოუკრავს; გყავის თოფრაკში  
საგზლით [ . . . ]. მისმა ძმებმა, მისმა მეგობრებმა, რაც ცივი წყლით  
მიწაზე პური გამოუცხვეს, ბრწყინვალე ლუგალბანდამ საგზლად მთის

გამოქვაბულიდან წაიღო, ნაღვერდალში დააწყო, ჭურჭელი წყლით ააფსო, [ . . . ] ნაკვერცხლები დააქუცმაცა, ველზე მიმოყარა; კაჟმა ცეცხლი გააჩინა; იმ ცეცხლმა უკაცრიელი უღაბნო დღესავით გაანათა. პურის ცსობის უმეცარმა, თონის უმეცარმა, შვიდი ნაკვერცხლით *გიმიერთა* გამოაცხო. პური თავისთავად რომ გამოცხვა, მთის ლერწამი ამოძირკვა და გოგები მოასხიპა, გამომცხვარი პურები დღიურ საგზლად გამოახვია. პურის ცსობის უმეცარმა, თონის უმეცარმა, შვიდი ნაკვერცხლით *გიმიერთა* გამოაცხო; თაფლით, ფინიკით, სხვა ტკბილეულით შეაზავა...

[ . . . ]

მარგო იყო, ირგვლივ თვალი არავეისთვის მოუკრავს; მეფეს ძილი მოეღვინა, ძილი ქვეყნის დამხობისა: როგორც აზვირთებული წარღვნა, როგორც კედლის დამანგრეველი ხელი, ხელი, მალლა აწეული, ფეხი, მალლა აწეული...

[ . . . ]

ლუგალბანდას ძილი მოეძალა, მილინუშბალახი წმიდა მთისა დააფინა, ბულუშხი-მაგყლის სამოსელი გაშალა, თეთრი სელი გადააფარა, [ . . . ]; მეფე დასაძინებლად არ დაწოლილა, სიზმრისთვის დაწვა; სიზმრის კარიბჭესთან არ დასაბრუნებლად, კარის სვეტთან არ დასაბრუნებლად. (სიზმარი) ცრუ კაცს სიცრუეს ეგყვის, მართალ კაცს სიმართლეს ეგყვის, კაცს გაამხიარულებს, კაცს ამღერებს; ის ღმერთების დახურული კალათაა, ნინლილის *საამური* საძინებელია, ინანას მრჩეველია, კაცთა მოღვმის გამამრავლებელი; ხმა იმისი, ვინც ცოცხალი არ არის; მანგარა, სიზმრის ღმერთი, ლუგალბანდას თავად ხარივით ეხმიანება, ძროხის ხბოსავით შეღმუის:

“წითელი ხარი ვინ მოკლა ჩემთვის? მისი პოხიერი ქონი ვინ გადაადნო ჩემთვის? ჩემს ცულს, გალესილს, ის წაიღებს; ჩემი წელის

საგვეარს რკინისას ის ჩამოიკიდებს; წითელ ხარს, მთის ხარს, მოჭიდავე კაციეით დასცემს, ძალა გამოვა მისგან; მზის ამოსვლას თუ შესწირავს, წითელი თხის, დედალი თხის – ორთავე თხის თავები ხორბალივით დაყაროს; მათ სისხლს ორმოში რომ ჩაღერის, მისი სუნი უდაბნოს მოეუინება; მთის დადარაჯებულმა გველმა იყნოსოს”.

ლუგალბანდას გაეღვიძა – სიზმარი ყოფილა! გააყრეკოლა – სიზმარი ყოფილა! თეალები მოიფშენიგა, დუმს, თავისი გაღესილი ცული ხელთ იპყრა; თავისი წელის საგვეარი, რკინისა იმიშელა; წითელი ხარი, მთის ხარი მოჭიდავე კაციეით დასცა; ძალა გამოვიდა მისგან. მზის ამოსვლას მსხვერპლი შესწირა; წითელი თხის, დედალი თხის – ორთავე თხის თავები ხორბალივით დაყარა. მათი სისხლის ორმოში რომ ჩაღვარა, მისი სუნი უდაბნოს მოეუინა; მთის დადარაჯებულმა გველმა იყნოსა. მზის ამოსვლისას [ . . . ]; ლუგალბანდამ ენლილის სახელი ახსენა; ანუ, ენლილი, ენქი, ნინხურსანგა ორმოსთან ლხინად დასხდნენ, მთაში, ადვილას, რომელიც მოუმზადა მან, გაბლა გაუწყო, შესაწირავი მიართვა; შავი ლუდი, თეთრი ლუდი, ღვინო – სასმელად საამური მიართვა; ველზე ცივი წყალი დაღვარა; წითელი თხის ხორცი საგვერით აქნა, მისი შავი ღვიძლი ცეცხლზე შეწვა. დაღებული საკმეველივით ავიდა მისი კვამლი, თითქოს დუმუზის ფარების სურნელება მოეგანოს. ლუგალბანდას მომზადებული ანმა, ენლილმა, ენქიმ, ნინხურსანგამ ჭამეს, მისგან საუკეთესო ჭამეს...

[ ]

## მართუს ქორწილი

ინაბ-ქალაქი უკვე იყო, ქირითაბ-ქალაქი ჯერ კიდევ არ იყო; წმიდა გვირგვინი უკვე იყო, წმიდა გიარა ჯერ კიდევ არ იყო; წმიდა ბალახი უკვე იყო, წმიდა კედარი ჯერ კიდევ არ იყო; წმიდა მარილი უკვე იყო, წმიდა მგუგე ჯერ კიდევ არ იყო; ხვევნა-კონა უკვე იყო, მინდვრებზე შობა უკვე იყო; მე წმინდა კედრის მამა ვიყავი, მესიხის წინაპარი ვიყავი; თეთრი კედრის დედა და მამა ვიყავი, ხაშურხის ნათესავი ვიყავი. მას ჟამს ქალაქებში ზეპური ქვეყანა იყო; ინაბ-ქალაქი ქალაქებში ზეპური ქვეყანა იყო; ინაბ-ქალაქის მთავარი თიგიშემალა იყო; მისი ცოლი სახელად შაგეგური იყო; მათი ასული სახელად [ . . . ] იყო. ქალაქის მცხოვრებნი ბაღებს ჰკიდებდნენ, ინაბ-ქალაქის მცხოვრებნი ბაღებს ჰკიდებდნენ, ბაღებს ჰკიდებდნენ, ქურციკებს ინადირებდნენ, ქურციკებს ადამიანებივით ხოცავდნენ. მას დღეს მწუხრის მოახლოებისას, წილობების გაცემის ადგილზე მოახლოებისას, ღვთაების წინაშე წილობების გაცემა დააწესეს; ცოლიან კაცს ორი წილობი დაუწესეს; შვილიან კაცს სამი წილობი დაუწესეს; მარტოსულ მოყმეს ერთი წილობი დაუწესეს; მარტოსულ მართუს კი ორი წილობი დაუწესეს.

მართუ თავის მშობელ დედასთან სახლში შევიდა, ეტყვის: “ჩემს ქალაქში ჩემს მეგობრებს ცოლები ჰყავთ, ჩემს გოლებს ცოლები ჰყავთ;



ჩემს ქალაქში ჩემი მეგობრებით ცოლი არ მყავს, ცოლი არ მყავს, შეილები არ მყავს. მაინც ჩემი წილი მეგობრების წილზე მეტია, ჩემი წილი ჩემი გოლების წილზე მეტია”.

ერთ დღეს მწუხრის მოახლოებისას, წილობების გაყვამის ადგილზე მოახლოებისას, ღვთაების წინაშე წილობის გაყვამა დააწესეს: ცოლიან კაცს ორი წილობი დაუწესეს, შეილიან კაცს სამი წილობი დაუწესეს, მარგოსულ მოყმეს ერთი წილობი დაუწესეს, მარგოსულ მართუს კი ორი წილობი დაუწესეს.

მართუ თავის მშობელ დედასთან სახლში შევიდა, ეტყვის: “დედაჩემო, ცოლი მომიყვანე, ჩემს წილობს მოგიგან”. მართუს დედა, მისი მშობელი, მიუგებს: “ჩემო სუხენუნა, რჩევას მოგცემ, ჩემი რჩევა მიიღე; სიტყვას გეტყვი, ჩემი სიტყვა ყურად-იღე: შენი თეალის მოსაწონი ცოლი მოიყვანე; შენი გულის მოსაწონი ცოლი მოიყვანე. დამხმარე მომეცი, მსახური ქალი... სახლები აუგე შენი ქალაქის გარშემო მცხოვრებთ, ბაღები გაუშენე... შენი გოლები ჭეხს ამოიღებენ”.

მას ეამს ქალაქში დღესასწაული გამოაცხადეს; ინაბ-ქალაქში დღესასწაული გამოაცხადეს. “წამო, მეგობრებო, წაიდეთ, წაიდეთ! ინაბ-ქალაქის ლუდის სახლში წაიდეთ! ღვთაება ნუმუშდა დღესასწაულში მონაწილეობს; მისი საყვარელი ასული ადგარ-ქიდუგი დღესასწაულში მონაწილეობს; მისი მეუღლე ნამრათი, სათნო ქალი, დღესასწაულში მონაწილეობს”. ქალაქში ბრინჯაოს დაფდაფები აახშიანეს, შეიდი ალა-დოლის ხმა გაეპასუხა; სარგყელმემოჭერილი მოყმენი საჭიდაო სახლში შევიდნენ; ინაბის სახლში ერთმანეთთან შესარკინებლად შევიდნენ; ინაბ-ქალაქში სადღესასწაულოდ საკვირველად დადგნენ; [ . . . . ]. ინაბის კარიბჭესთან დიდ ეზოში შესარკინებლად მოაბიჯებს, ძლიერ მებრძოლებს მისთვის ეძებენ, ძლიერ მებრძოლებს სთავაზობენ.

მართუ დიდ ეზოში მიაბიჯებს; მართუმ ერთმა დასცა ისინი დიდ ეზოში, ბრძოლაში [ . . . . ]. ინაბის ეზოში დასოცილთა გეამები აკრიფა. ნუმუშდა მართუს სისარულით ოქრო-ვერცხლს აძლევს, მართუ ხელს არ აკარებს; ძვირფას ქვებს აძლევს, მართუ ხელს არ აკარებს; მეორეჯერაც შესთავაზებს, მესამეჯერაც შესთავაზებს; მართუ ეგყვის: “შენს ოქრო-ვერცხლს მე რას ვაქნევ? შენს ძვირფას თვლებს მე რას ვაქნევ? მე, მართუ, შენს ასულს წავიყვან, ადგარ-ქიდეგს, შენს ასულს წავიყვან”.

ნუმუშდა ეგყვის: “ხბორები ნიშნობის საჩუქრად [ . . . . ]; მეწვეელი ძროხა ხბორებს გამოკვებავს; ბოსელში ხბო და ძროხა დაწვეებიან; მეწვეელი ძროხა იქ იცხოვრებს, მწოვარი ხბო მის მარჯვნივ იქნება. ამაებზე სიგყვა მომეცი, ადგარ-ქიდეგს, ჩემს ასულს, მოგცემ. ბატკნები ნიშნობის საჩუქრად [ . . . . ]. მეწვეელი ცხვარი ბატკნებს გამოკვებავს, ფარეხში ცხვარი და ბატკანი დაწვეებიან. მეწვეელი ცხვარი იქ იცხოვრებს, მწოვარი ბატკანი მის მარჯვნივ იქნება. ამაებზე სიგყვა მომეცი, ადგარ-ქიდეგს, ჩემს ასულს, მოგცემ. ციკნები ნიშნობის საჩუქრად [ . . . . ]. მეწვეელი თხა ციკნებს გამოკვებავს, სადგომში მეწვეელი თხა და ციკანი დაწვეებიან, მეწვეელი თხა იქ იცხოვრებს; მეწვეელი ციკანი მის მარჯვნივ იქნება. ამაებზე სიგყვა მომეცი, ადგარ-ქიდეგს, ჩემს ასულს, მოგცემ”. [ . . . . ]

მართუმ ინაბის ყურეში მიიყვანა [ . . . . ], ინაბის უხუცესებს ოქროს სალგეები მიართვა; ინაბის ბერდელებს ოქროს თავსაფრები მიართვა; ინაბის ქალ-ვაჟებს ოქროს [ . . . . ] მიართვა; ინაბის მონებს [ . . . . ] მიართვა, ჭრელი სამოსელი მიართვა; ინაბის მონაქალებს ვერცხლის ჭურჭელი მიართვა.

დღეები გავიდა, არაფერი გადამწყდარა. დაქალები ადგარ-ქიდეგს ასე ეგყვიან: “მათი ხელი დამანგრეველია, სახით მაიმუნებს ჰგვანან,

ნანნარის აკრძალულს ჭამენ. შიში არაფრის აქვთ; სულმუდამ ხეგიალში არიან, ღმერთების სახლისთვის საძულველნი არიან. გონება არეული აქვთ, ენა გაუგებარი აქვთ; [ . . . ]. მართუ გყავებით იმოსება; ქალაქი არა აქვს, სახლი არა აქვს, კარავში ცხოვრობს; ქარსა და წვიმაში ჭერი არა აქვს; მთებში ზის, ღმერთების ადგილი არ იცის; მიწის ხვნა-თესვა არ იცის, სოკოებს ეძებს მთისძირებში; მუხლის მოყრა, ლოცვა არ იცის; მოხარშული ხორცი არ უჭამია; ხორბალი არ იცის, პური არ იცის; მთელი სიცოცხლე სახლი არ ჰქონია; როცა მოკედება, არ დამარხავენ. ჩემო დაქალო, მართუ მაინც მოგყავს?”

ადგარ-ქიდუგი თავის დაქალებს მიუგებს: “მართუ მომყავს”.

ინაბ-ქალაქს ძალი და დიდება!

## ქება დელისა

მეუის მოციქულო, გზას გაუდექ,  
ნიპურს მიმიტანე ეს ამბავი!  
შორეულ მგზავრობად განემზადე!  
გინდ უსიზღობდეს დედაჩემი, გინდ ეძინოს,  
მისი საეანისკენ წარემართე.  
მაცნევ, ჩემს მოკითხვას ნუ წაიკითხავ,  
მოკითხვის წიგნი ხელთ ჩააბარე.  
მხიარულია დედაჩემი, მოკაზმული,  
უკეთუ ვერ იცნო, ნიშნებს გაუწყებ:  
შათ-იშთარ – სახელი მისი, ამგვარად ეძებდე:  
ტანადია და პირმშვენიერი,  
მოწყალე ქალღმერთმა მისი უბნისამ  
ბედი დაუსაზღვრა სიჩჩოებითვე.  
ქმრეულის საყდრისკენ მოწიწებით ვალს,  
კდემით ჩერდება ქალღმერთის წინაშე –  
უწყის, სად ეძებოს ინანას ადგილი.  
არ გადამხვევი უფლის სიგყვათა,  
ხელმტკიცე, საუნჯეთა მაუხვებელი,  
მოყვარული, მლმობელი, მოცინარე,  
კრავი, მწთოლარე ამო ზეთით და ტკბილი ნალებით.

მეორედ გაუწყებ დედაჩემის ნიშნებს:  
დედაჩემი – ცის წიაღში მოკაშკაშე სხივი,  
ყელმოღერებული შველი მთებისა,  
ცისკრის ვარსკვლავი, შუადღემდე მანათობელი.  
ლალი, იაგუნდი მარხაშის მხარისა,  
სამეფო განძი, გრძნებით აღსავსე,  
მარმარის ბეჭედი, მზესავით ელვარე,  
კალის სამაჯური, ანთასურას საღტე,  
ოქრო რჩეული და წმიდა ვერცხლი,  
მაგრამ მსუნთქავი ცხოველი, არსი,  
აღბასტროს ქანდაკი ლაქვარდის კეარცხლბეკზე,  
ცოცხალი კერპი, გრძნეულნაკეთიანი.

მესამედ გაუწყებ დედაჩემის ნიშნებს:  
დედაჩემი – ზეციური წვიმა,  
წყალი ურჩეულეს თესლისა,  
უხვი მოსავალი, ნაყოფის ორმაგად გამომღები,  
მგილი შვეებისა, სიხარულით აღსავსე,  
მორწყული ნაძვი, გირჩებით დახუნძლული,  
ახალწლის ხილი, გაზაფხულის პირველნაყოფი,  
სარწყავი არხი, უხვი წყლის მომგანი,  
ტკბილი ფინიკი დილმუნისა, პირველმოწეული.

მეოთხედ გაუწყებ დედაჩემის ნიშნებს:  
ლოცვა-გალობებს სიწრფოებით ადავლენს დედაჩემი,  
ახალწლის გვიმზე მზერა უბრწყინავს,

სეფექალი, მღერალი სიუხვის ვალობათა,  
საროკველზე აღტაცების მომგვრელი,  
გული მოყვარული, ლხენაულევი,  
სასო ტყვეკაცისა, დედისაკენ დაბრუნებულის.  
მეხუთედ გაუწყებ დედაჩემის ნიშნებს:  
დედაჩემი – ფინიკი ტკბილსურნელოვანი,  
ეტლი ფიჭვისა, ბზის ტახტრევანი,  
კეთილი მცენარე, სურნელთა მფუფენი,  
მტევანი – გვირგვინი, უხვებით შეთხზული,  
ნელსაცხებელით აღესილი ჭურჭელი.

ნიშნები გაუწყე, რა წარდგები მისი ნათლის წინაშე,  
ეტყვი: “ლუ-დინგირა, ძვირფასი ძე შენი, მშეიდლობით არის”.

## გუდას სიზმარი

*(გუდა ისტორიული პიროვნებაა. იგი ოცდაათი წლის განმავლობაში მართავდა შუმერულ ქალაქს, ლავაშს ძვ.წ. XXII ს.-ში. იგი ცნობილია როგორც მშვიდობიანი განმგებელი, "კეთილი მწყემსი" თავისი ქალაქისა. მისი სახე მრავალრიცხოვანმა ქანდაკებებმა შემოგვინახა, ხოლო მის ღვაწლს ასევე მრავალრიცხოვანი წარწერები გვაშეგვჩვენებს. წინამდებარე ნაწყვეტი ამოღებულია ვრცელი წარწერიდან, სადაც მოთხრობილია ლავაშის მთავარი განძის – ენინუს – შენების ისტორია, გაძრისა, რომელიც ამ ქალაქის ღვთიური პატრონის, ნინგირსუს დასავენებლად იყო განკუთვნილი. ნაწყვეტი ეხება პირველ ეტაპს გაძრის მშენებლობისას.)*

მას ეამს გუდას სიზმრად მისი მეუფე ნინგირსუ გამოეცხადა, თავისი გაძრის აგება უბრძანა, ენინუს გაძრისაკენ – დიდ არს წესნი მისნი – თვალი მიაპყრობინა.

შორსმიმწვდომია გუდას გული, გარნა ამ ბრძანებამ შეაფიქრინა: წავიდე, ვამცნო? წავიდე, ვამცნო? ესე ნაბრძანები თან წარვიგანო? მე, მწყემსს, დიდებულება წილად მრგებია, გარნა აზრი მმანებულისა ვერ შეეციან. ღელაჩემს მიუგუგან სიზმარს ჩემსას. ღვთაებრივი მისანი, მეცნაური ჩემთა გასაჭირთა, დაი ჩემი სირარანელი ამრს ამა სიზმრისას გამომიციხაღებს.

თავის ორჩხომელზე ფეხი შეღვა, სირარანს მიმავალ არხში სირარანისკენ, თავის ქალაქისკენ, შეაყურა ორჩხომელი. ბაგარას, არხ-

ისპირა გაძარს, რა მიაღვა, მსხვერპლი შესწირა და წყალი დაღვარა.  
ბაგარას უფალს მიეახლა, ლოცვა აღუვლინა:

ჰე, გმირო, გორებზე შემართულო,  
ლომო უბრძოლველო!  
ნინგირსუვ, ზღვის გულში შობილო,  
ნიპურის წიაღში ძალმოსილო!  
ეჰა, გმირო, რაც მიბრძანე,  
ყოველივეს წრფელად აგისრულებ,  
ნინგირსუვ, გაძარს აგიშენებ,  
საღვთო წესებს სრულგიყოფ.  
დაი შენი, ერიდუში შობილი ასული,  
ღვთაებრივი მისანი,  
გასაჭირთა ჩემთა მეცნაური,  
დაი ჩემი სირარანელი  
გზას განმიმზადებდეს!

ღაღადი მისი შესმენილ იქნა. ლოცვა და მსხვერპლი შეიწყნარა  
გუდასგან უფალმა ნინგირსუმ. მერმე ბაგარას გაძრად ეშ-ეშის დღე-  
სასწაული გადაიხადა გუდაამ.

შემდგომად ამისა ქალღმერთ გათუმდუგის გაძრისაკენ გაემართა  
მთავარი, მისი საევანისკენ. მსხვერპლი შესწირა და წყალი დაუღვარა.  
წმინდა გათუმდუგს მიეახლა და წარმოთქვა ლოცვანი:

ღედოფალო ჩემო, ნათელ ცად შობილო ასულო!  
ეჰა, გმირ-ქალო, ცის მიმართ თავაღმართულო!  
შუმერისად ცხოვრების მომნიჭებულო!  
შენი ქალაქის ჭირთა მეცნაურო,  
ღედოფალო, ღედავ, ლაგაშის ფუძეე!



შენს მზერას ერისთვის სიუხვე მოაქვს;  
კაცს, შენგან მაღლიანი თვალით მოხედულს,  
დღეებს სიცოცხლისას უგრძელებ.  
დედა არ მივის, – დედა ხარ ჩემი!  
მამა არ მივის, – მამა ხარ ჩემი!  
თესლი ჩემი მუცლად მიგიღია,  
წმინდა ბაგინში გიშობივარ.  
გათუმდუგ, ტკბილ არს სახელი შენი!  
ლამით ბაგინში დაგიწვენივარ,  
სიცოცხლის სუნთქვა მოგინიჭებია.  
ვრცელზე ვრცელი საფარველი ხარ,  
ჩრდილსა შენსა რიდით შევევრდები.  
მაღალი ხელი შენი, მარჯვენა მკლავი შენი,  
დელოფალო ჩემო, გათუმდუგ, მომაშველე!  
ქალაქს მივდივარ, სასიკეთო ნიშნები მენიშნოს!  
წყლიდან ამოზიდულ მთისაკენ, სირარანისკენ,  
კეთილი უდუგი შენი მიმიძლოდეს,  
კეთილი ლამარი შენი მიმყებოდეს!  
წავიდე, ვამცნო! წავიდე, ვამცნო!  
ძილში ნაბრძანები თან წარეიტანო,  
დედაჩემს მივუტანო სიზმარი ჩემი!  
ღვთაებრივი მისანი,  
მეცნაური ჩემთა გასაჭირთა,  
ქალღმერთი ნანშე, ღაი ჩემი სირარანელი,  
აზრს ამა სიზმრისას გამომიხადებს.

ღაღადი მისი შესმენილ იქნა. მისმა ქალბატონმა ლოცვა და მსხვერ-  
პლი, წმინდა გათუმღუგმა გუდასგან შეიწყინარა.

თავის ორჩხომელზე კვლავ შედგა ფეხი. სირარან-ქალაქში სირა-  
რანის ყურეში მიაყენა ორჩხომელი. მთავარმა სირარანის ტაძრის  
ებოში თავი ცად აღაპყრო, მსხვერპლი შესწირა და წყალი დაუღვარა.  
ნანშეს მიეახლა და ლოცვა აღუვლინა:

ნანშევ, ქალ-ქურუმო,  
სათაყვანებელ წესთა დედოფალო,  
ენლილივით ბედს რომ გადაწყვეტ!  
ნანშევ, მტკიცეა სახელი შენი,  
ყოველთა უწინარეს გამოცხადებული.  
ღვთაებრივო მისანო,  
სამყაროს დედოფალი ხარ,  
ღედა ხარ, გმანებათა ამხსნელი.  
ძილისშორისში მეგმანა კაცი,  
კაცი ვინმე ცასავით ვრცელი,  
კაცი ვინმე ხმელეთივით ვრცელი.  
თავი მისი – თავი ღმერთისა;  
მკლავნი მისნი – მკლავნი ანზუდისა,  
ტერფნი მისნი – ტერფნი წარღვნისა.  
მარჯენივ და მარცხნივ ლომები უწვა.  
თავისი ტაძრის აგებას ბრძანებდა,  
გარნა აზრი ესე ვერ შევიცან.  
ცის კიდიდან მზე ამომიბრწყინდა.  
ქალსა ერთსა, – ვინ იყო, ვინ არ იყო,  
ელვარე კალამი ლერწმისა ეპყრა,

დაფა კეთილი ვარსკვლავისა ეჭირა.  
დაფას დაჰყურებდა, თავისთვის ბჭობდა.  
მერმე მოყმე ვინმე ვიხილე, –  
მკლავმოხრილს ლილაქვის უირფიგა ეპყრა,  
ზედ გაძრის ნახაზი დაეხაზა.  
წმინდა გოდორი იდგა ჩემს წინაშე, –  
წმინდა ყალიბი გამზადებული.  
წილხვედრი აგური ყალიბში იდგა.  
ბურჭი მშვენიერი ჩემს წინ ირხეოდა,  
ფრინველთ კრიამულში დღე გადიოდა.  
რჩეული კვიცი ჩემი მეუფისა  
წინაშე ჩემსა მიწას მიჩიჩქნიდა.

ასე მიუთხრო მთავარს დედამისმა, ნანშემ:

მწყემსო ჩემო, სიზმარს შენსას მე ამოგიხსნი: კაცი იგი ცასავით ვრცელი, ხმელეთივით ვრცელი, თავი ღმერთისა რომ ჰქონდა, მკლავებად ანზულის ფრთენი რომ ესხა, გერფებად წარღვნის გერფნი რომ ედგა, მარჯვნივ და მარცხნივ ლომები რომ ეწვა, – ძმა არის შენი, უფალი ნინგირსუ: ენინუს აგებას, თავისი გაძრისას, გიბრძანებს.

მზე ცისკილიდან რომ ამოგიბრწყინდა, – ნინგიშვიდაა, ღმერთი შენი საკუთარი: მზეებრ ცისკილიდან ამოგიბრწყინდება.

ქალწული იგი, ხელთ ლერწმის ელვარე კალამი რომ ეპყრა, კეთილი ვარსკვლავის დაფა რომ ეჭირა, დაფას რომ დაჰყურებდა და ბჭობდა თავისთვის, – დაი შენი ნიდაბაა, ჭეშმარიტად: გაძრის აგებისთვის ნათელ ვარსკვლავს გამოგიცხადებს.

მერმე მოყმე ვინმე რომ იხილე, მკლავმოხრილი, ლილაქვის უირფიგა რო ეპყრა, – ნინდუბაა იგი: გაძრის ნახაზს გამოგისახავს.

წმინდა გოდორი, შენს წინაშე მდგარი, წმინდა ყალიბი ვამზადებული, წილხვედრი აგური ყალიბში ჩადებული, – ენინნუს მტკიცე აგურია, ჭეშმარიტად.

ბუჩქი მშვენიერი წინ რომ გერხეოდა, ფრინველთ ჟრიამულში დღე რომ გადიოდა, – გაძრის შენებისას თვალთა შენთა გკბილი ძილი არ მიეკარება.

რჩეული კვიცი შენი მეუფისა წინაშე შენსა მიწას რომ გიჩიჩქინდა, შენა ხარ: რჩეული კვიცივით გაძრისათვის მიწას ამოთხრი.

რჩევა მომიცია, მიჰყევ ჩემს რჩევას: გირსუსაქენ, ლაგაშის წმიდა უბნისაქენ გაემართები, საგანძურს შენსას ბეჭედს ახსნი. ძელებს გამოიგან საგანძურიდან, შენი მეუფისათვის ფორანს გააკეთებ, რჩეულ კვიცს შეაბამ ამ ფორანში. მერმე ილეკროთი და ძვირფასი თვლებით შეაბკობ ფორანს. ნინგირსუს სანუკვარ ნიშანს გააკეთებ, ზედ სახელს შენსას წააწერ. მის სანუკვარ ქნარს – შუმერის ურჩხულს – მაღალხმიან სახელოვან საკრავს ძღვენისმოყვარულ შენს მეუფესთან, ნინგირსუსთან, გაძარში შეიგან – გაძარში, რომელ არს ენინნუ, მოკაშკაშე ანბული.

მაშინ შენს ჩურჩულს მეუფე შენი ხმამაღალი ნათქვამივით შეიწყნარებს. უფალი, ზეცის წიაღივით მიუწვდომელი, ნინგირსუ ძე ენლილისა, შემოგეწევა, თავისი გაძრის ნახაზს გამოგიცხადებს. გმირი იგი – დიდ არს წესნი მისი – დავლოცავს.

დიდად ბრძენია მაღლიანი მწყემსი გუდეა და დიდთა საქმეთა შემოქმედი. სიგყვათა მიმართ, ნანშესაგან ნაუბართა, თავი დაჰხარა. საგანძურს თვისას ბეჭედი ახსნა, ძელები საგანძურიდან გამოზიდა. გუდეამ ძელებს გარს შემოუარა. ძელები ფაქიზად გარანდა: გირიფის ბროები გააკრიალა, ალვისხე ფიცრებად დააპო, – ბრწყინვალე ფორანისთვის განამზადა.

ფორანს შეუბა კვიცი, რომელ არს “ლომი რბოლად მოხმობილი”, მისი სასურველი ნიშანი გაუკეთა და ზედ სახელი თვისი წააწერა.

სანაგრელი ქნარი, “შუმერის ურჩხული”, მაღალხმიანი და ხმაგანს-მენილი საკრავი, ძღვენის მოყვარულ მეომართან, თავის მეუფესთან, უფალ ნინგირსუსთან, ენინნუში, რომელ არს “მოკაშქაშე ანზული”, შეიგანა. გაძარში მხიარულად შევიდა.

ენინნუს საკურთხეველიდან განწმენდილი გამოვიდა გუდუა. მეორეგზის გაძრად ღლისით მივიდა, ღამითაც მივიდა.

ნაპრალეხი ამოაესო, სიბინძურე გზიდან გადახვევტა. შუგალამისკენ, საშინელ ადგილას, განკითხვის ადგილას, საიდანაც ნინგირსუ ქვეყნებს უჭერეტს, პოხილი ცხვარი, მსუქანი ვერძი, ნასუქალი ეაცი, უცოდველი თიკანი, ენსიმ მირეკა. ღვია, მთიანეთის წმიდა მცენარე, ცეცხლს შეუნთო; კედარის ფისი, ღვთიური საკმეველი, ცეცხლში გააღნო. წარდგა წინაშე მეუფისა და ლოცვა აღუელინა. უბშუქინად მისული ასე ილოცვიდა:

“მეუფეო ჩემო, ნინგირსუ, მძეინვარე ღვარის უკუმქეველო, წრფელო უფალო, თესლო, ქურ-გალიდან მოგანილო,

[ . . . . ]

ნინგირსუ, გაძარს აგიშენებ!

გარნა სასწაული არ გაგიმხელია.

ყოველი საჭირო გიბრძანებია,

ძეო ენლილისავ, გმირო ნინგირსუ,

გარნა არსი მისი არ მეუწყა, –

ზღვათა წიაღივით მღელვარე ხარ,

ვერხვის ხესავით მოშრიალე ხარ,

აღმომსკდარ წყალსავით მოხმიანე ხარ,

ნიაღვარივით ქვეყნის წამლევაკვი ხარ.  
ქარიშხალივით დამაქცევარი ხარ.  
მეუფეო ჩემო, გული შენი უშრეტი წყაროა,  
ჰე გმირო, ცათა წიაღივით მიუწვდომელია!  
ძეო ენლილისაჲ, უფალო ნინგირსუ,  
რა მეუწყა მე შენს გარდამო?”

მერმე მწოლარესთან, მწოლარესთან შევიდა უფალი ნინგირსუ, სასთუმალთან დაუდგა და ხელით შეეხო:

“ამშენებელო, ამშენებელო! ენსი, სახლის ჩემის ამშენებელო! გუდუა, სახლის ჩემის აშენებისთვის სასწაულს გამოგიცხადებ! ჩემს განგებულებათა ნათელ ვარსკვლავს გაუწყებ. ენინნუ, – გაძარი ჩემი ცად დადგენილია; მისნი დიადნი რჯულდებანი სხვათა რჯულდებათა უპირატესია; გაძარი, რომლის მეუფე მალლად მხედი, – ფრთოსანი, ანზუღივით მყივარი, გეცას აზანზარებს; საშინელი კამკაში მისი ცად აღწევს; ჩემი გაძრის დიადი ძალა უცხო ქვეყნებს ეფინება; მისი სახელის ირგვლივ ცის კიდიდან უცხო მხარენი იკრიბებიან: მაგანი და მელუხხა თავიანთი მთებიდან ჩამოდიან. მე ნინგირსუ ვარ, მძვინვარე ღვარის უკუმქეველი, გმირთა გმირი – ენლილის მაგიერი, მეუფე, რომელს მეტოქე არ უვის. გაძარი ჩემი, ენინნუ, მე – მეუფემ ქურში დავაფუძნე. საჭურველი ჩემი, შარური, უცხო ქვეყანათა დამპყრობელია; ჩემს მძვინვარე მზერას უცხო ქვეყნები ვერ იტვირთავენ; ჩემს გაშლილ მკლავებს ვერვინ გაექცევა. მამამ მშობლიურმა ჩემმა, დიდად მოყვარულმა, სახელად “მეუფე, ქარიშხალი ენლილისა, უცხო მხარეთაგან მძვინვარე მზერის არმომრიდებელი, ნინგირსუ მეომარი ენლილისა” მიწოლა.

ერგასი რჯულდება დაადგინა, საკურთხი გაბლა აღამაღლა, განწმენდის წესები წრფელად წარმართა.

წრფელი მარჯვენა ჩემი ბრწყინვალე მეცად აღიმართა, ყოველი ჩემს ხელთა მყოფი, კეთილია; მამა მშობლიური ჩემი ნებიერად მკეებავს.

ანმა, ღმერთების მეუფემ, სახელად “ნინგირსუ, მეუფე ანის რჯულდებათა” მიწოდა.

თირაში აბმუსავით მის დიადებაში დააფუძნა; მის წიაღში ახალ მთვარის ქამს დიდი რჯულდებანი, – მეციერი ღვსასწაული ჩემი, დიდებულად განმისრულა.

საშიში გაძარი, საშიში ადგილი ჩემი, საშიში გველივით მძვინვარე ადგილას ამიშენე.

ჩემს უცხო მხარეში, უხსენებელ ადგილას, ოდეს გული ჩემი მძვინვარებს, მსგავსად უნასისა შხამს ჩამიდგამს.

ე-ბირ-ბირში, ჩემთა განგებათა ადგილას, მზის ღმერთივით გაბრწყინებულ ჩემს ადგილას, ღვთაებრივი მსაჯულივით, საგარანივით, ჩემი ქალაქის სამართალს წარემართავ.

ბაგარას გაძარში, ჩემს საკურთხეველში, ლაგამის დიდი ღმერთები იკრიბებიან.

გაძარი ჩემი, ამქვეყნად რჩეული,  
მარჯვენა მკლავი ლაგამ-ქალაქისა,  
ფრთოსანი ანზულ, გაგნობზე მყივარი,  
ენინნუ, ჩემი სამეუფო გაძარი, –  
ეჰა, გუდუა, მწყემსო მაღლიანო!  
რა ღვსაც წრფელ ხელს ჩემკენ გამოიწვდი,  
ბეგარდმო წვიმას მოვუხმობ.

ციდან სიუხვე გარდამოგვია,  
ხალხი სიუხვეში იმრავლებს.  
ჩემი გაძრის დაფუძნებისას  
ვრცელი ველები აგიყვავდებიან,  
არსები წყლებით აგვესებიან,  
ბორცვებზე, სად წყალნი ვერ აღიან,  
წყლები ამოგივლენ.  
შუმერში გეთი უხვად იღინებს,  
მაგყლი უხვად აიწონება.  
ოდეს საძირკველს ჩემსას ამოავსებ,  
ოდეს გაძრისაკენ წრფელ ხელს გამოიწვდი,  
მთისაკენ, ქარიშხლის ბუღისაკენ,  
ფეხს გადავადგამ:  
კაცი ფრთაშაგარი წმიდა ხურსანგიდან  
ქარს გამოგიგზავნის.  
როს ქვეყნად სიცოცხლეს მოგანიჭებ,  
კაცი კაცის გვერდით იშრომებს,  
ლამით ნათელი ამოგიბრწყინდება,  
ვარსკვლავი მზესავით ამოგიბრწყინდება.  
გაძარს დღისით აგიშენებენ,  
ლამით ამოგიმართავენ.  
ქვემოთიდან ალვისხეს ამოგიგანენ,  
ზემოთიდან კედარი, კეიპაროსი, ზაბალუმი ჩამოგივა.

გირიფის მთიდან გირიფს ჩამოგიგანენ; ქვის მთაში დიდრონ ქეებს  
ლოდებად მოგიჭრიან. რა დღესაც შენს მკლავს ცეცხლი შეეხება, ჩემს  
სასწაულს მაშინ შეიცნობ!”



ადგა გუდია, – თურმე სძინებია; კანკალებს, – სიზმარი ყოფილა. ნინგირსუს ნაუბარი სიგყვის წინაშე თავი დაჰხარა.

ქათქათა ციკნის შიგნეული გამოიკვლია: სასიკეთო გამოდგა ნიმუბი. ნინგირსუს ზრახვა დღესავით გაუნათდა გუდიას. დიდად ბრძენია იგი და დიდთა საქმეთა ხელმყოფელი, ჭეშმარიტად:

ენსიმ ქალაქი თვისი, ვითარცა ერთი კაცი, დამოძღვრა. ლაგაშის მიწაზე ერთი დედის შვილებივით ერთი გააერთგულა: თოხები მოიმარჯვეს და ეკალ-ბარდები ამოძირკვეს, ღვარძლი აღმოუხვრეს; ყოველი დავა გააუქმეს, ყოველი მგრული სახლებიდან განაგდეს, ნაცულად შოლგისა ხელთ ცხერის ფაფუკი მაგყლი დაიჭირეს.

დედა ბავშვს არ კიცხავდა, შვილი დედას არ ეჯიუტებოდა, შემცოდე მონას მისი ბატონი თავში არ სცემდა, დამნაშავე მონა-ქალს მისი ქალბატონი სახეში არ სცემდა. ენინუს მშენებელ ენსის, გუდიას, საჩივარს არავინ მოახსენებდა.

ენსიმ ქალაქი განწმიდა, ცეცხლის ალში გამოახურვა, არაწმიდა და საძაგელი ქალაქიდან განდევნა.

მეაგურენი და მგვირთავნი ქალაქიდან გაიყვანა; სააგურე ყალიბში ნიშანი ჩადო, აგურზე ნიშანი აღიბეჭდა. აგურის ნიმუში მოეწონა გუდიას. ნანშესაგან სახელშერქმეულმა მწყემსმა საზეიმოდ დადვა ნიმუში. და ყალიბი, მისგან მოხაზული, და აგურის ნიმუში, მის მიერ საზეიმოდ დადებული, იყო ფრთოსანი იმღუგული, მისი მეუფის სასურველი ნიშანი.

[ . . . . ]

ღვია, მთების წმიდა მცენარე, ცეცხლს შეუნთო; კედარის ფისი, ღვთაებრივი სასუნელი, საკმევლად გამოხადა. დღისულ მსხვერპლს შესწირვიდა, ღამ-ღამობით ლოცვებს აღუვლენდა.

ლაგაშის მიწა-წყლის ანანუქები ნინგირსუს გაძრის აგებისთვის გუდეასთან მსხვერპლის მისაღებად მოვიდნენ. ჰემმარიგმა მწყემსმა გუდეამ სიხარულით შესწირა მსხვერპლი.

მას ეამს ენსიმ თავის ქვეყანაში ხალხი შეჰყარა: მთელ თავის სამთავროში, ნინგირსუს გუედინაში ხალხი შეჰყარა.

თავის კეთილნაგებ, ერდანამკვიდრებ ქალაქში, ნანშესეულ გუგიმბარაში ხალხი შეჰყარა.

ნინგირსუს სანახში, რომელ არს “მძვინვარე ხარი შემართული და უბრძოლველი”, ნინგირსუს სანახში, რომელ არს “სპეგაკი კედარი, მისი მეუფისთვის დარგული”, – ხალხი შეჰყარა. მაღალი ნიშანი ნინგირსუსი “მეუფე დამაქცევარი უცხო მხარეთა” მათ წინ დაუდგინა.

ნანშეს სანახში, რომელ არს “ფშანები, წყლიდან ამოსული ლელიანით დაფარული”, ნანშეს სანახში, რომელ არს “წყალუხვი იღმახი, სიუხვის მომგანი”, – ხალხი შეჰყარა. ნანშეს ნიშანი, წმიდა ნავით, მათ წინ დაუდგინა.

ინანას სანახში, რომელ არს “ნახირი ველზე მოფენილი”, ინანას სანახში, რომელ არს “ურაკეცი, სახელგანთქმული მეომარი, მზის ღმერთის უთუს საყვარელი მეომარი”, – ხალხი შეჰყარა. მირგვალა, ინანას ნიშანი, მათ წინ დაუდგინა.

ელამელი ელამიდან მოუვიდა; სუბელი სუზადან მოუვიდა. მაგანმა და მელუხხამ თავიანთი შორეული ქვეყნიდან მორები ზურგით ჩამოუზიდეს. ნინგირსუს გაძრის ასაგებად მის გირსუ-ქალაქში გუდეასთან შემოკრბენ.

ნინგირსუმ ნინზაგას უბრძანა, გუდეასთან, გაძრის მშენებელთან, თითბერი მწიფე თავთუხის მზიდველივით მიეგანა.

ნინსიქილას ნინგირსუმ უბრძანა: ენსისთან, ენინნუს მშენებელთან, ალვისხე და გირიფი მიეგანა.

კედარის მთაში, სადაც ძეხორციელს არ შეუღწევია, ნინგირსუმ გზა გაუკვალა გუდეას. კედარის ხეები ძელებად გასხლა, – შარურისათვის, რომელ არს “მარჯვენე ლაგაშ-ქალაქისა”, საჭურველისთვის, რომელ არს წარღვნის საჭურველი მისი მეფისა, დააპო ძელები. საჭურველი იგი, ვითარცა ღიღი გველი, წყალში მოსრიალე.

კედარის მთიდან – კედარის მორები, კეიპაროსის მთიდან – კეიპაროსის მორები, ზაბალუმის მთიდან – ზაბალუმის მორები, ღიდ-ღიდი ნაძეები, ჭადრები, ღიღი უმსხვილესი მორები “ბრწყინვალე კარიბჭის” უზენაეს ყურეში დააწყო.

გრანიგის მთებში, სადაც ძეხორციელს არ შეუღწევია, ნინგირსუმ გზა გაუკვალა გუდეას. ღიდ-ღიდი ქეები ლოდებად წამოიღო იქიდან. აბალის ასფალტი, “იგი-ენგურის” ასფალტი და თაბამირი (თეთრი თიხა) მადგას მთიანეთიდან გუდეამ ნინგირსუს ხომალდით მიუგანა, როგორც მინდორში მიაქვთ სათესლე ხორბალი.

ენსი, ენინნუს მშენებელი, უხვად მოამარაგეს: სპილენძის მთამ ქიმიდან საბადო მოუძებნა, სპილენძი თვისი გოდრებით მოუზიდა. კაცს, თვისი მეუფის სახლის მშენებელს, ენსის ოქროს მთიდან ოქროს ქვიშა მოუტანეს; გუდეას ძვირფასი ილეკრო მთიდან ჩამოუტანეს; ელეპრე ძოწი მელუხხადან მოუმრავლეს; მარმარის მთიდან მარმარილო ჩამოუტანეს.

მწყემსი გაძარს ძვირფასი ილეკროთი აშენებს; ოქრომჭედლები უსხედან. ენინნუს ძვირფასი ქვებით აშენებს; ქვისმთლელები უსხედან. სპილენძითა და თითბერით აშენებს; ნინთუქალამას მჭედელ-ქურუმმა ყოველივე განუმზადა.

დღეები მოკლედ ეზვენება გუდას, ღამეები უგრძელდება გუდას. თვისი მეუფის გაძრის შენებას რაც შეუდგა, ღამე არ ეძინა, შუადღისას თავს არ მიდრეკდა.

ნანშესაგან მადლიანი თვალთ მოხედულს, ენლილისგან გულით ამორჩეულს, ენსის, ნინგირსუსგან შეყვარებულს, გუდას, უზენაეს ბაგინში გათუქმუგის მიერ შობილს, ქალღმერთმა ნიდაბამ “სიბრძნის სახლი” განულო, ენქიმ გაძრის გეგმა განუმზადა.

გაძრისათვის, რომლის ელვარება ცას მისწვდენია, რომლის სჯულდებანი ცა-მყარზე დადგენილია, რომლის მეუფე მზერასაშიშია, – გმირი ნინგირსუ, ბრძოლის მეცნაური – ენინუსათვის, რომელ არს “ბრწყინვალე ფრთოსანი ანზუდ”, გუდა ქვემოთიდან ავიდა, ზემოთისკენ გაემართა; ზემოთიდან ჩამოვიდა, ქვემოთისკენ ჩამოემართა.

## გოდება აკლებულ ლაგამზე

უმას ხალხმა ექი ცეცხლს მისცა, ანთასურა ცეცხლს მისცა,  
ვერცხლი და პატიოსანი ქვა გაკრიფა.  
თირაშის სასახლეში სისხლი დაღვარა, აბზუბანდაში  
სისხლი დაღვარა,  
ენლილის დარბაზში, ბაბარის დარბაზში, სისხლი დაღვარა,  
ვერცხლი და პატიოსანი ქვა გაკრიფა.  
ეზაბარაში სისხლი დაღვარა, ვერცხლი და  
პატიოსანი ქვა გაკრიფა.  
ნინმახის წმიდა ჭალაში სისხლი დაღვარა, ვერცხლი  
და პატიოსანი ქვა გაკრიფა.  
ბაგარში სისხლი დაღვარა, ვერცხლი  
და პატიოსანი ქვა გაკრიფა.  
აბზუეგაში სისხლი დაღვარა,  
გათუმდუგის გაძარი ცეცხლს მისცა,  
ვერცხლი და პატიოსანი ქვა გაკრიფა, ქანდაკი მისი დალეწა.  
ინანას ეანას წიაღი ცეცხლს მისცა, ვერცხლი  
და პატიოსანი ქვა გაკრიფა, ქანდაკი მისი დალეწა.  
შაგეკადაში სისხლი დაღვარა, ვერცხლი  
და პატიოსანი ქვა გაკრიფა.

ხიენდას ზღურბლი დალახა, ქიაბში, ნინდარას გაძარში,  
სისხლი დაღვარა,

ვერცხლი და პაგიოსანი ქვა გაკრიფა.

ქინუნირი, დუმუზიაბზუს გაძარი, ცეცხლს მისცა, ვერცხლი  
და პაგიოსანი ქვა გაკრიფა.

ლუგალურუს გაძარი ცეცხლს მისცა, ვერცხლი  
და პაგიოსანი ქვა გაკრიფა.

ნანშეს ენგურის გაძარში სისხლი დაღვარა, ვერცხლი  
და პაგიოსანი ქვა გაკრიფა.

ამაგეშთინანას გაძარში სისხლი დაღვარა,

ამაგეშთინანასგან პაგიოსანი ქვა გაკრიფა.

გინარბანირუში, ნინგირსუს ხოდაბუნში, აღრეულ დანათესში,  
ხორბალი გაკრიფა.

(რაკი უმას ხალხმა ლაგაში დაარბია, ნინგირსუს წინაშე ცოდვა ჩაიდინა,  
ხელი, რომელიც მასზეა გადმოსული, მოიკევეთოს! ურუნიმგინას, ლაგაშის  
მეფეს, ცოდვა არ ადევს. ლუგალზაგესის, უმას ენსის, მისმა ღმერთმა ნისაბამ  
ცოდვა დააკისროს!)

## თუმალის ისტორია

ენმებარაგესიმ, მეფემ, ირინანამი ენლილის სახლში ააშენა, აგამ, ენმებარაგესის ძემ, თუმალი ააყვავა, ნინლილი თუმალში შეიყვანა.

პირველად დაემხო თუმალი.

მემანეპადამ ბურშუშუა ენლილის სახლში ააშენა, მემქიაგნუნამ, მემანეპადას ძემ, თუმალი ააყვავა, ნინლილი თუმალში შეიყვანა.

მეორეგზის დაემხო თუმალი.

გილგამეშმა ნუმუნბურა, ენლილის საკურთხეველი ააგო, ურ-ლუგალმა, გილგამეშის ძემ, თუმალი ააყვავა, ნინლილი თუმალში შეიყვანა.

მესამედ დაემხო თუმალი.

ნანიმ დიდი ბაღი ენლილის სახლში გააშენა. მემქ-ქი-აგ-ნანამ, ნანის ძემ, თუმალი ააყვავა, ნინლილი თუმალში შეიყვანა.

მეოთხედ დაემხო თუმალი.

ურ-ნამამ ექური ააშენა, შულგიმ, ურ-ნამას ძემ, თუმალი ააყვავა, ნინლილი თუმალში შეიყვანა.

მეხუთედ დაემხო თუმალი.

ამარსუენას წლიდან მეფე იბისუენას წლამდე ენამგალანა ინანას ქურუმად, უნუგში იქნა არჩეული; ნინლილი თუმალში დადიოდა.

ლუ-ინანას, ენლილის დიდი დაბალის, სიტყვის მიხედვით დაიწერა. იშბი-ერამ, ექურზე რომ ზრუნავდა, ენლილის საგანძური ააშენა.



## აქადის წყევლა

როცა ენლილის შუბლის შეჭმუხენამ ქიმი გეციური ხარივით მოკლა, უნუგის სახლი დიდი ხარივით მიწად დასცა, შარუქინს, აქადის მეფეს, ქვემოთიდან გემოთამდე ენლილმა ბაგონობა და მეფობა ჩააბარა, მას ეამს აქადის საწმიდარი ბრწყინვალე ინანამ თავის უგენაეს სადიაყო სამყოფლად ააშენა, ულმაშში გახტი დაიდგა.

როგორც ყმაწვილკაცი, პირველად რომ აშენებს სახლს, როგორც ყმაწვილქალი, სადიაყო სამყოფელს რომ აწყობს, საგანძურის სახლზე საზრუნაევად, ქალაქში საცხოვრებელთა დასაფუძნებლად, საუკეთესო საზრდოთი ხალხის გამოსაკვებად. საუკეთესო სასმელით ხალხის დასარწყულებლად, განბანილთათვის ეზოში გასახარებლად, საგვიმო ადგილას ხალხის შესაყრელად, ქალაქის ხალხს ერთად რომ ეჭამათ, უცხოებს ცის უცნობი ფრინველებივით ირგვლივ რომ ებორიალათ, *მარხაშის* ხალხი [ . . . ], მაიმუნები, ძლიერი სპილოები, წყლის კამეჩები, უცხო ცხოველები, ძაღლები და ლომები, ცხენები და გრძელმაგყლიანი ცხვრები ფართო მოედნებზე ერთმანეთს რომ შეხლოდნენ, ბრწყინვალე ინანას არ ეძინა.

მას ეამს აქადი, ემერის სახლი, ოქროთი აავსო, თეთრი ემერის სახლი ვერცხლით აავსო, ბედლებში სპილენძი და თუთია, ლაქეარდის ლოდები ხორბალივით დაყარა, და გარედან ჩაკეცა. მის ბერდელებს

რჩევის უნარი მიჰმადლა, მის ბერიკაცებს სიგყვის უნარი მიჰმადლა, მის ქალწულებს ვართობის უნარი მიჰმადლა, მის მოყმეთ საბრძოლო ძალი მიჰმადლა, მის პაგარებს გულის სისარული მიჰმადლა. სარდალთა ძიძები ალგარზე უკრავდნენ, ქალაქის შიგნით თიგო-დოლებს ახმიანებდნენ, ქალაქის გარეთ სტვირის და მამზამის ხმა ისმოდა, ყურეში, სადაც ხომალდები ეყუდნენ, სისარული იყო. ქვეყნები სიმშვიდეში იყვნენ დაენებული, მათი ხალხი სიკეთეს ხედავდა.

მათი მეფე, მწყემსი ნარამსინი, აქადის წმიდა გახგზე დღესავე გაბრწყინდა. მისი კედელი მთასავეთ ცას სწვდებოდა, მის კარიბჭეს ინანა აღებდა და, როგორც იდივინას, მღვაში რომ იღვრება, მუმერში ხომალდებს საქონელი თავისით მოჰქონდათ. მთის მართუ, რომელმაც ხორბალი არ იცის, საღ ხარებს და საღ თხებს მიართმევდა; მელუხას, შავი მთის სალხს, მთის საქონელი ჩამოჰქონდა მისთვის; ელამი და სუბირი, როგორც სატვირთო ვირები, საქონელს ზურგით უზიდავდნენ; მთავრები, ქურუმები, გუედინას აღმრიცხველნი, ყოველთვიურ და საახალწლო ძღვენს სწირავდნენ. აქადის კარიბჭესთან მოსვენება არ იყო! ბრწყინვალე ინანა ძღვენის მიღებას ვერ აუდიოდა.

მაგრამ ექურის განაჩენი ღუმილივით ჩამოწვა. აქადი თრთის მის წინაშე, უღმაში ძრწის მასთან ერთად; ქალაქიდან მისი მკვიდრი გავიდა; როგორც ქალწული სტოვებს თავის საღიაცოს, ბრწყინვალე ინანამ აქადის საწმიდარი დაგოვა; მეომარივით იარაღისკენ რომ ისწრაფის, ქალაქის წინააღმდეგ საბრძოლველად აღდგა და მგერს ჩაუგდო ხელში.

ხუთი დღე არ გასულა, ათი დღე არ გასულა, ნინურთამ ბაგონობის ძე, მეფობის ძე, მანსიუმი, რომელსაც სამეფო გახტი მიეცა, თავის ეშ-

უმეშაში დააბრუნა. ქალაქს ბრძნული სიგყეები უთუმ წაართვა, მისი გონება ენქიმ (უკან) წაიღო; მელამი, რომელიც ცას სწვლებოდა, ანმაცის გულში წაიღო. ბრწყინვალე სვეტი, აგებული, ენქიმ ამოძირკვა, მისი საჭურველი ინანამ წაიღო.

აქადის საწმიდარის სიოცხლე როგორც პაგარა თევი ოკეანეში დაიღუპა; და ქალაქები, ყველანი უყურებდნენ მას. ძლიერ სპილოსავით ქელი მიწად მოედრიკა, მათ კი ძლიერი ხარივით რქები მალლა აღემართათ. მომაკვდავი გველემპივით თავს ძირს მიათრედა, როგორც ბრძოლის ველზე პაგაივი აპყარეს.

აქადის მეფობა რომ მტკიცე საჯლომზე აღარ იჯლებოდა, მისი მომავალი რომ სასიკეთო არ იქნებოდა, სახლი რომ შეირყეოდა, საგანძური რომ გაიფანგებოდა – ნარამსინმა სიმზრად იხილა. სიმზრის აზრს მიხვდა, მაგრამ ენით ვერ გამოთქვა, ვერავის უთხრა [ . . . ].

ექურის გამო ფლასით შეიმოსა, თავის ეგლში ლერწმის ჭილობი დააგო, საწესო ხომალდის ლერწმის ბაღდახინი მოარღვია, თავისი მეფობის აღჭურვილობა გადაყარა. ნარამსინმა შვიდ წელიწადს გაძლო! მეფეს შვიდ წელიწადს თავი ხელებში რომ პქონდეს ჩარგული – ვის უნახავს?

გადრისთვის თხაზე სამკითხაოდ გაემართა. გადრის აშენება თხაში არ გამოჩნდა; მეორედ გადრისთვის თხაზე სამკითხაოდ გაემართა. გადრის აშენება თხაში არ გამოჩნდა. [ . . . ] მისი ქვეშეერდომნი გაიფანგნენ, თავის ლაშქარს მოუწოდა, “მელავოსანივით” დიდ ებოში რომ შედის, ექურისკენ ხელები გაიწვდინა; მორბენალივით, გასარბენად რომ იხრება, გიგუნა ოცდაათ შეკელად მიიჩნია; როგორც ავაზაკი, ქალაქს რომ ძარცვავს, გაძარს გრძელი კიბე მიაყუდა. დიდი ხომალდივით ექურის დასანგრევეად, მთასავით, მადნისთვის რომ

თხრიან, გასაცამტვერებლად, ლაქეარდის მთასავით ამოსათხრელად, უშქურისგან წარღვნილი ქალაქივით მიწად დასამხოზად. თუმცა გაძარი კედარის გასაჩეხი მთა არ იყო, დიდრონი ცულები ჩამოასხმეინა, ორღესული აგასილა-ცულები გაღესა, მის ჟესვებთან ჟიწლებივით დააწყო [ . . . ]; ცულები მის რგოებთან დააწყო; გაძარმა მოკლულ მოყმესავით ქელი მიწად დახარა, უცხო ქვეყნებმა ქელი მიწად დახარეს.

წყლის მიღები ამოყარა და წვიმა ცისკენ უკან გაბრუნდა; კარის ბალავარი გამოგლიჯა, ქვეყნის მშვენება მოისპო; კართან, საღაც პური არ იმკებოდა, პური მომკა; და ქვეყანას პური წაერთვა. “მშვიდობის კარს” წერაქეი დაჰკრა და ქვეყნების მშვიდობა შეიცვალა. ექურში “დიდი ღერძის გაძარი” შეშად აქცია; ბნელი სახლი, რომელმაც ღღის სინათლე არ იცოდა, ხალხმა იხილა; ღმერთების წმიდა საგანძურში აქადელმა ჩაიხელა; ლახამა – დიდი სვეგი, გაძარში რომ იღვა [ . . . ]; კედარი, კეიპაროსი, იაღლუნი და ბზა, მისი გიგუნას ხეები გაჩეხა მან; მისი ოქრო ყუთებში ჩააწყო, მისი ეერცხლი გყავის გომრებში ჩაყარა; მისი სპილენძი ნაესაყუდელში დახეავებული ხორბალივით აავსო; მისი ვერცხლი ვერცხლის მჭედელმა დაამუშავა, მისი ძვირფასი ქვები ქვის ოსტაგმა დაამუშავა, მისი სპილენძი სპილენძის მჭედელმა გამოკვერა. თუმცა განადგურებული ქალაქის ქონება არ ყოფილა, გაძართან ყურეში დიდი ხომალდები მიაყენა, ენლილის გაძართან ყურეში დიდი ხომალდები მიაყენა; ქონება ქალაქიდან გაიგანეს. როცა ქონება ქალაქიდან გაიგანეს, აქადი გონებამაც დაგოვა. როცა ხომალდები ყურეს გაშორდნენ, აქადს აზრიც გაშორდა.

გამაყრუებელმა ქარიშხალმა, ქვეყანა რომ მოიცვა, აზვირთებულმა ნიაღვარმა, მეგოქე რომ არა ჰყავს, ენლილმა თავისი განადგურე-

ბული ექურისთვის – რა დაენგრია (მის სანაცელოდ)? – მიმართა მზერა გუბინის მთისკენ, ვრცელი მთიანეთიდან ერთიანად ჩამორეკა ხალხი უგვანი, ხალხად არშესარიცხი, გუთიუმი, ხალხის წესების უმეცარი, სახე ადამიანისა აქვს, ქცევა – ძალღისა, ენლილმა მთიდან ჩამოიყვანა. ბელურებივით მოედენენ მიწას, ცხოველთა დასაჭერ ბადესავით გაშალეს ხელები გაშლილ ეელებზე, მათ მკლავებს ვერაფერმა დააღწია თავი, მათ მკლავებს ვერაფერს გადაურჩა, მაცნეები გზებზე აღარ მიმოდიოდნენ, სამგზავრო ხომალდი მდინარეზე აღარ დაცურავდა; ენლილის ფარა ფარებიდან გამოასხეს, მათი მწყემსები თან გაიყოლეს, ხარ-ძროხა ბოსლებიდან გამოასხეს, მათი მწყემსები თან გაიყოლეს; გზები ავაზაკებს ეჭირათ. ქვეყნის ჭიშკრები ჩაიკეტა, ქალაქის კედლებში ქვეყნების მწარე ხმა გაისმოდა; ქალაქის გარეთ ყანები მიატოვეს, ქალაქის შიგნით გააეღეს ხნულები; როგორც იყო ქალაქის გაშენებამდე, მის დაფუძნებამდე, დიდი ყანები და მიწდვრები მარცვალს არ იძლეოდა, ბაღ-ვენახები ტკბილ წვენსა და ღვინოს არ იძლეოდა, მრქელი ღრუბელი არ წვიმდა, ხე აღარ იზრდებოდა; მას ყამს ნახევარი სილა ზეთი ერთი გინი ღირდა, ნახევარი სილა მარცვალი ერთი გინი ღირდა, ნახევარი მანა მაგყლი ერთი გინი ღირდა, ერთი გინის თევზი პაგარა ქოთანს აესებდა, ქალაქის ბაზრებში ასე იცვლებოდა. ბანზე მწოლარე ბანზე კედებოდა, სახლში მწოლარე არ იმარხებოდა, ხალხი შიმშილისგან თავისით [ . . . . ]; ქიურში, ენლილის დიდ ადგილზე, ძაღლები მღუმარე ქუჩებში [ . . . . ], ორ კაცს, მოსიარულეს, ჭამდნენ, სამ კაცს, მოსიარულეს, ჭამდნენ. [ . . . . ]. მართალი კაცი და ცრუ კაცი ერთმანეთში აირია, მეომარი მეომარზე იწვა. ცრუ კაცის სისხლი მართალი კაცის სისხლს ეღვრებოდა.

მას ქამს ენლილმა თავისი დიდი საწმიდრების ნაცელად ლერწმის პაგარ-პაგარა საწმიდრები აიშენა, მზის აღმოსავლიდან მზის დასაფლამდე თავისი საუნჯენი შეამცირა. [ . . . . ]. დედაბერი ძახილისგან “ვაი, ჩემს ქალაქს” თავს ვერ იკავებდა, ბერიკაცი ძახილისგან “ვაი, მის ხალხს” თავს ვერ იკავებდა, მოტირალი ძახილისგან “ვაი, ექურს” თავს ვერ იკავებდა, მისი ქალწული თმის მოჭრისგან თავს ვერ იკავებდა, მისი მოყმე მახვილის ჩაბლუჯეისგან თავს ვერ იკავებდა. მათი გოდება ენლილის დედ-მამის გოდებაა წმიდა ბორცვზე [ . . . . ].

მას ქამს სუენმა, ენქიმ, ინანამ, ნინურთამ, იშქურმა, უთუმ, ნუსქუმ და ნისაბამ მიასხურეს ენლილის გულს გრილი წყალი და ლოცვა წარმოთქვეს: “ენლილ, ქალაქი, შენი ქალაქი რომ დაანგრიო, შენი ქალაქივით აშენდეს! შენი გიგუნა რომ შეიბღალა, ნიპურივით აშენდეს! ამ ქალაქში თავებმა ჭვები ამოაფსოს! კაცმა თავისი ნაცნობი ვერ მოძებნოს! ძმამ თავისი ძმის ნიშანი ვერ ამოიფსოს! მისი ქალწული თავის საღიაცო სამყოფელში სასტიკად მოიკლას! მისმა ბერიკაცმა თავის მკედარი ცოლის სახლში მწარედ იგიროს! მისი მგრედი რაფაზე მოთქვამდეს! მისი ბელურა თავის კუნჭულში მოიკლას! [ . . . . ]

მეორედ სუენმა, ენქიმ, ინანამ, ნინურთამ, იშქურმა, უთუმ, ნუსქუმ და ნისაბამ, ღმერთებმა, ვინც იყვნენ, ქალაქს თვალი მიაპყრეს, აქადმე წყევლა დაათიეს: “ქალაქო, ექურს რომ შეუგეი, ენლილია! აქადო, ექურს რომ შეუგეი, ენლილია! დაე, შენი წმიდა კელის სიმაღლიდან გლოვა მოისმას! შენი გიგუნა მგერის გროვად იქცეს! შენი პილასგრები ლახამუს ქანდაკებებითურთ მთერალი მოყმესავით მიწას განერთხას! შენი თიხა აბზუს დაუბრუნდეს! ენქისგან დაწყევლილ თიხად იქცეს! შენი ხორბალი ხნულებში დაბრუნდეს! ემინასგან დაწყევლილი ხორბლად იქცეს! შენი ხეები გყეს დაუბრუნდეს! ნინი-

ლდუმასგან დაწყველილ ხედ იქცეს! დაე, ხარების მელეგელმა თავისი ცოლი მოკლას! ცხერების მხოცველმა თავისი შვილები დახოცოს! შენმა ხალხმა სიწმიდისთვის მოწოდებული შვილები წყალში გადაყაროს! შენმა როსკიპმა საროსკიპოს ღუქნის კართან თავი ჩამოიხრჩოს! [ . . . . ]. შენი ოქრო ვერცხლად იყიდებოდეს! შენი ვერცხლი მბზინავე ლითონზე იყიდებოდეს! შენი სპილენძი გყვიაზე იყიდებოდეს! აქადო, შენს ძალმოსილს ძალა წაერთმეოდეს! საგზლის აბგა ვერ ეზიდოს! შენი რაშების ძალამ ვერ იხაროს, ღლითა და ღამით უქმად ეყარონ! ქალაქი შიმშილმა ამოწყვიტოს! შენი მოქალაქე, ტკბილ პურს რომ ჭამდა, ბალახებში ეგდოს! შენი კაცი თავისი სახლის ბანზე თავის მოსასხამს ჭამდეს, მამამისის სახლის კარის გყაეის [ . . . . ] ღეჭაედეს! შენი სასახლე, გულის სასიხარულოდ აგებული, გულის მწუხარებით დაითრგუნოს! უდაბნოს, მდუმარე ადგილის, აესულნი განუწყვეტლივ გაჰკიოდნენ! მელა, რომელიც ნანგრევის ბორცვებს კუდით მიხვევაგვს, განწმედის რიგუალს განაგებდეს! კარიბჭეში, რომელიც ქვეყნისთვის აღიმართა, *უქუქუმ*, გულმოკლულმა ფრინველმა, თავის ბუდე გაიკეთოს! შენი ქალაქი, სადაც კაცს *თიგის* ხმისგან არ ეძინა, გულის სიხარულისგან არ დაწოლილა, ნანარის ხარებმა, რომლებიც სადგომებს აესებენ, თავიანთი ბღავილით, როგორც უდაბნოს მდუმარე ადგილების აესულებმა, გააყროს! შენი არხების ნაპირებზე მაღალი ბალახი გაიზარდოს! ეგლებისთვის დაგებულ შენს გზებზე გლოვის ბალახი გაიზარდოს! მეორეგვის: შენს დასილულ არხებზე გარეულმა მხეცებმა და მთის სწრაფმა გველებმა არავინ გააგაროს! შენს მინდერებზე, სადაც ტკბილი ბალახი იზრდებოდა, ცრემლის ლერწამი გაიზარდოს! აქადო, შენს მდინარეებში, სადაც ანკარა წყალი ღიოდა, მყრალმა წყალმა იღინოს! ვინც იგყვის “ამ ქალაქში დაესახლდებიო”,

იქ დასახლებით ვერ გაიხაროს! აქალო, ვინც იგყვის “მოვისვენებო”, იმ განსასვენებელში ვერ გაიხაროს! ახლა, ვიდრე უთუ ამ ღღეს მოიყვანდეს, ასე იქნება!

შენი არსების ნაპირებზე მაღალი ბალახი გაიზარდოს! ეგლებისთვის დაგებულ შენს გზებზე გლოვის ბალახი გაიზარდოს! შენს დასილულ არხებზე გარეულმა მსეცებმა და მთის სწრაფმა გველებმა არავინ გაატაროს! შენს მინდვრებზე, სადაც ტკბილი ბალახი იზრდებოდა, ცრემლის ლერწამი გაიზარდოს! აქალო, შენს მდინარეებში, სადაც ანკარა წყალი დიოდა, მყრალმა წყალმა იდინოს! ვინც იგყვის “ამ ქალაქში დავსახლდებიო”, იქ დასახლებით ვერ გაიხაროს! ვინც იგყვის “აქაღში მოვისვენებო”, იმ განსასვენებელში ვერ გაიხაროს!

აქადის დამხობისთვის დიდება ინანას!



## გამარჯვების სიმღერა

ენლილი, – მას შემდეგ რაც გუთიუმმა, მთის გველეშაპმა, ღმერთების მგერმა, შუმერის მეფობა მთაში გაიტაცა, შუმერი შულლით აავსო, ცოლიანს ცოლი მოსტაცა, შეილიანს შეილი მოსტაცა, ქვეყნად შულლი და მგრობა დაამკვიდრა, – ენლილი, სამყაროს მეფე, მისი სახელის დასამხობად უთუხენგალს, მაგარ მოყმეს, უნუგის მეფეს, მეფეს ოთხივ მხარისა, მეფეს, რომლის სიგყვა უცილობელია, – ენლილი, სამყაროს მეფე, ძალას მიანიჭებს.

უთუხენგალი ინანას, თავის დედოფალს, ეახლება, ლოცვას აღუელენს: “ჩემო დედოფალო, ლომო ბრძოლისაჲ! მთელს ქვეყნიერებაზე უმშენიერესო! ენლილმა შუმერის მეფობის დასაბრუნებლად ძალა მომანიჭა. შემწედ მეყოლე!”

ტირიგანმა, გუთიუმის მეფემ, გამოაცხადა: “ჩემს წინააღმდეგ ვერაინ გამოვა!”

იდიგინას დინება ზღვის პირამდე დაკაეებულა, შუმერი ქვემოთამდე შეკრულა, ზემოთამდე შებორკილა, ქვეყნის გზებზე მაღალი ბალახი ამოსულა.

მეფე, ენლილისაგან ძალმონიჭებული, ინანასაგან გულით ამორჩეული, უთუხენგალი, მაგარი მოყმე, უნუგიდან ვაჟა. იშქურის გაძარში მსხვერპლს შესწირავს, ქალაქის შეილებს სიგყვას ეგყვის:

“გუთიუმი ენლილმა მომცა! ინანა, ჩემი დედოფალი, ჩემი შემწეა. ღუმუმის, ამა-უშუმგალს, ჩემი ბედი გამოუცხადებია, გილგამეშს, ნინსუნას ძეს, ჩემთვის ნიშანი მოუცია”.

უთუხენგალი ენუგის შვილებს, ქულაბას შვილებს, მხიარულ გულს ჩაუდგამს. მისი ქალაქი, როგორც ერთი კაცი, უკან გაჰყვება. პირმოკუმული, თვალხილული გაემართება. იმქურის გაძრით რომ დაიძრება, მეოთხე დღეს ნაქსუსი ენურუგალის გაძარში მსხვერპლს შესწირავს, მეხუთე დღეს დუდუსის ბავინში მსხვერპლს შესწირავს.

ურნინაზუ და ნაბიენლილი, გირიგანის სარდლები, შუმერის ქვეყნად შიკრიკებს დაგზავნიან.

უთუხენგალი დუდუსის გაძრით რომ დაიძრება, მეექვსე დღეს მურუს თავში მსხვერპლს შესწირავს. იმქურისაკენ გაემართება, ლოცვას აღუვლენს:

“იმქურ, გუთიუმი ენლილმა მომცა. შემწედ მეყოლე!”

იმ შუალამით [ . . . ] უთუსაკენ გაემართება, ლოცვას აღუვლენს:

“ჰე, უთუ, გუთიუმი ენლილმა მომცა. შემწედ მეყოლე!”

უთუხენგალი მის წინააღმდეგ ლაშქარს წაასხამს. უთუხენგალი, მაგარი მოყმე, გაიმარჯვებს.

მაშინ გირიგანი, გუთიუმის მეფე, მარგოდ-მარგო ფეხით გაიქცევა. მისი საჭურველთმგვირთველი, რომელიც გაიქცა, დუბრუმს შეეფარება. დუბრუმის ხალხმა, რაკი იცოდა, რომ უთუხენგალი ენლილისაგან ძალმონიჭებული მეფე იყო, გირიგანს მხარი არ მისცა. უთუხენგალის შიკრიკმა გირიგანი და მისი ცოლ-შვილი დუბრუმში შეიპყრო, ხელეზზე ბორკილები დაადო, მის წინაშე მიიყვანა. უთუხენგალმა თვალი ჰკიდა, გირიგანი მის ფეხქვეშ განერთხა, უთუხენგალმა ქედზე ფეხი დაადგა. გუთიუმი, მთის გველეშაპი, დაამხო.

შუმერის მეფობა დააბრუნა.

## ურნამუ – არხის მშენებელი

ვინ გათხრის? ვინ გათხრის? ვინ გათხრის არხს?  
ქემლუგის არხს ვინ გათხრის? ვინ გათხრის არხს?  
პაბილუხის არხს ვინ გათხრის? ვინ გათხრის არხს?  
ურნამუ, დოელათიანი გათხრის მას.  
მართალი ჭაბუკი, მქონებელი, გათხრის მას.  
ჩემო მეფე, შენს გახგბე ენლილმა, უფალმა აშიმ-ბაბარმა დაგსეა,  
ჭაბუკო სუენ, შენს გახგბე ენლილმა, უფალმა აშიმ-ბაბარმა, დაგსეა,  
მეფე ვარ, მართალ საშოთგანვე ბედგადაწყევილი,  
მბრძანებლობაში თავალმართული,  
ურნამუ, ჭაბუკი, დიდი მთისკენ, ენლილისკენ, მგერამიმართული,  
ნუნამნირმა შუმერ-აქადში მე ამირჩია,  
ნიპურში, სიცოცხლის მთაში, ჩემი ბედი გადაწყევიგა,  
თავეისი სხივოსანი შუბლი მომაპყრო, მეფობა მიბოძა,  
ურში, ემულქურაში, ჩემი გახგის საძირკველი განამტკიცა,  
წმიდას კეერთხი ურიცხვი ხალხის გასაძლოლად ჩამაბარა,  
მწყემსის კომბალი ხალხის განსაერცობად  
და გასამრაულებლად, ხელთ მომცა,  
უფალმა აშიმ-ბაბარმა ხანგრძლივი სიცოცხლე მომანიჭა,  
ენლილმა ოთხივე კუთხის მბრძანებლობა მომანდო,



## ურნამუს ღატირება

შვიდი დღე, ათი დღე რა გამოხდა,  
ჩემს მეფეს მისწვდა შუმერის გოდება,  
ურნამუს მისწვდა შუმერის გოდება:  
“ზღუდე ურისა ვერღა განასრულა,  
ახალი სახლი ალაშენა, გარნა ვერ აკურთხა,  
მწყემსმა თავის სადგომზე ვერღა იბრუნა,  
მეუღლე სიხარულით ვერღა ჩაიხუტა,  
შვილი მუხლებზე ვერღა გამოზარდა”.

მართალმა მწყემსმა გლოვა თავის თავზე მო-რა-ისმინა:  
“მე საქმე ესე შემემთხვია –  
ღმერთებისთვის ვიდექ, ფუძეს აღეუჩენდი,  
ანუნაქებს სიუხვეს გამოეუჩენდი,  
მათ სარეცელზე, ხასხასა აღერდით მოფენილზე,  
ძვირფასი ნივთები განვაღაგე.  
არა ღმერთი ჩემს გვერდით არ დამდგარა,  
გული ჩემი არ დამცხრალა.  
მე, მეფეს, კეთილი ნიშები ცასავით განმემორა.  
დღედაღამ მდგარმა სჯულსა ჩემსა რა მოვიხევეჭე?  
დღედაღამ უძილოდ მდგარს დღეები შემომელია.

აწ მოთქმა ჩემი ზეცად მიუქცეველ წვიმასავით  
ურის კელლებამდე ვეღარ ააღწევს.  
მეუღლეს, მნახველს კეთილთა დღეთა,  
მწუხარე დღეები გაუთენდება...”

## მეფე შულგის სადიდებელი

მეფე ვარ, დედის საშოდანვე გმირი ვარ,  
შულგი ვარ, შობითგანვე ძლიერი კაცი ვარ,  
მზერასაშიში ლომი, უშუმგალის დანაბადი ვარ,  
მეფე სამყაროს ოთხივ კიდისა ვარ,  
შავთავიანთა მფარველი მწყემსი ვარ,  
მოყმე – სამყაროთა ღმერთისა ვარ,  
ძე – ნინსუნას მიერ შობილი ვარ,  
ბრწყინვალე ანის გულით მოხმობილი ვარ,  
კაცი, ენლილისგან ბედდასაზღვრული ვარ,  
შულგი, ნინლილისგან შეყვარებული ვარ,  
დედა-ნინთურის ნებიერი ვარ,  
ენქისაგან შთაგონებული ვარ,  
მეფე ძლიერი, ნანარის მორჩილი ვარ,  
ხახადალებული ლომი – მზის ღმერთისა ვარ,  
შულგი, ინანასგან შეებად მოხმობილი ვარ,  
ლალი კანჯარი, გზად გაჭენებული ვარ,  
ფეხმარდი ცხენი, კუდმოფრიალე ვარ,  
შაქანის კეიცი, მკვირცხლად მიმხლდომი ვარ,  
ბრძენი ნიდაბას დაფათა მპყრობელი ვარ.

ვინ არის ჩემებრ ქველი?  
ვინ არის ჩემებრ ძლიერი?  
სიბრძნეში სრულყოფილი შევიქენი,  
წრფელი სიბრძნეები მისი შევიგონე,  
სამართლიანობა შევიყვარე,  
ბოროტება არ შევიყვარე,  
მტრული სიბრძნეები შევიძულე.  
შულგი ვარ, მეფე ძლიერი, წინამორბედი ვარ,  
უხი გადაუდგი, გზები ქვეყნისა მოვიარე,  
სამანძილო სვეტები გაეამაგრე,  
ქალაქები დაეაფუძნე,  
შემოგარენში ბალები გაეაშენე, სავანედ ვაქციე,  
იმ ადგილზე მშვიდობიანი ხალხი დაეასახლე.  
ხალხმა, ქვემოთიდან ამომავალმა,  
ხალხმა, ზემოთიდან ჩამომავალმა,  
მის ჩრდილოეთში სული მოითქვას.  
მგზავრმა და მაცნემ დამე გაათიოს,  
შევიდეს ვით კეთილად ნაგებ ქალაქში.  
ჩემი სახელის საუკუნოდ დასამკვიდრებლად,  
ხალხის ბაგეთაგან არგასაქრობად,  
შუმერის ქვეყნად ჩემი დიდების განსაცხადებლად,  
უცხო მხარეთა მორჩილსაყოფად –  
მე, მუხლმაგარმა, ფეხმოუქანსავემა,  
ნიპურ-ქალაქიდან ურის კედლებამდე,  
თითქოს ერთი ბერუ ყოფილიყოს, გულმა გამიწია.  
მე, ლომმა ძალამოუღლემა, ძალი ვაჩინე:



მოკლე არდაგით თეძოები შევიმოსე,  
როგორც მგრედმა, საფრენად გამზადებულმა, მკლავები გაეშალე,  
როგორც ანზუდმა, მთისკენ მგერააპყრობილმა, მუხლი გაეშალე,  
ქალაქები, ჩემგნით მყარი, ჩემკენ მოდიოდნენ,  
შავთავიანებს, ცხვრებივით მრავალთ, კეთილად მოვხედე –  
მთის ლერწმებივით მყარში ჩარგულიყენენ.  
როგორც მშემ, კაცთა მოდგმისათვის დღის გამჩენმა,  
სინის გაძარი, უხვერობიანი, სიმდიდრით აუევესე,  
დავკალი ხარები და ურიცხვი ცხვარი,  
დაფი და ებანი ავახშიანე.  
მულციმ, ყოვლის მაუხვებელმა, პური ვამსხვერაქლე,  
როცა ლომგულმა სამეფო საყდარში,  
ნინგალას უზენაეს გაძარში, ძალი მოვილე,  
მუხლი მოვიყარე, მჩქეფარე წყალი შეესვი,  
ჩაეიმუხლე და პური ვჭამე.  
როგორც ნინშარა, არწივი ბეაევიწიე,  
ნიპურში, ჩემს ქალაქად, შემოვიქეც-  
იმ დღეს გრიგალი ახმაურდა,  
წარღვნის ქარიშხალი დაგრიალდა,  
ბორეასმა და არავმა ერთად იღრიალეს,  
ელვამ და შეიდმა ქარმა ცაში ყველაფერი შთანთქეს,  
ქარმა, ყოვლის გამაყრუებელმა, ხმელეთი შეარყია.  
ცის კიდეზე იშქური გაჰკიოდა,  
ციური წვიმა ხმელეთის წყალს შეერწყა.  
სეგყვა მცირე და სეგყვა დიდრონი  
ბეჭებზე უხვად მეყრებოდა.

მე კი, მეფე, არ შევშინდი, არ შევძრწუნდი,  
ლომის ბოკეერივით წინ გავიჭერ,  
ველური ცხენივით წინ გავევარდი,  
მარტო მოარული კვიცივით გავეჭენდი,  
ჩემდა სიხარულად გაჩენილ თვეში  
როგორც მზის ღმერთმა, თავის სადგომისკენ მზერამიმართულმა,  
თხუთმეტი ბერუ გავიარე.

ჩემი მამაცი ხალხი მომცქეროდა.

ერთ დღეს ეიზეიმე ეშეში, ნიპურსა და ურში.

ჩემს ღვიძლ ძმასთან, მზის ღმერთთან ერთად,

მალღალდაფუძნებულ სასახლეში ვინადიმე.

მგალობლნი დაფზე და ებანზე მიგალობდნენ.

ჩემს სწორფერთან, ქალწულ ინანასთან ერთად,

ცისა და მიწის შვებათა ქალბატონთან,

სმა-ჭამად დავჯედ.

ჩემს ნამოქმედარს ვერ განსჯის მსაჯული:

საითაც გავიხედავ, იქითკენ წავალ,

საითაც გამიწევს გული, იქ მოვხვდები.

თვით ანმა მტკიცე გვირგვინი თავს დამადგა,

ბრწყინვალე ექურში კვერთხი ჩამაბარა.

სხივოსან სადგომში, მყარფუძიან გახტზე,

ამაყი თავი ბეცისკენ აღემართე,

მეფობის ძალი შემოვიმტკიცე,

უცხო ქვეყნები დავიმორჩილე,

ხალხი მყარად დავამკვიდრე.

ხალხი სამყაროს ოთხივე კილისა  
ჩემს სახელს მარადიულად ახსენებდეს,  
სიმღერებში ქებას შემასხმიდეს,  
ჩემს სიღიადეს აცხადებდეს!

უზენაეს მეფურ ძალაში ნებიერად ზრუნვილი,  
ვისაც სინმა ქიშნუგალის ტაძრიდან  
სიმტკიცე და მორჭმით ცხოვრება მიაგო,  
ვისაც ნუნამნირმა მაღალი ძალა მიანიჭა –  
ეს მე ვარ შულგი, უცხო მხარეთა დამაქცევარი,  
ხალხების მყარად დამამკვიდრებელი!  
(ცისა და მიწის განჩინებას მეგოქე არ ჰყავს!)  
შულგი, ბავშვი, ცის გმირის – სინის ნანდაური.  
დიდება ნიდაბას!

## შულგის მოგზაურობა შუმერის ტაძრებში

ჩემი მეფე ერიდუსკენ მიდის,  
დიდებულო მამა ენქი, გიხაროდეს!  
შულგი ერიდუსკენ მიდის,  
დიდებულო მამა ენქი, გიხაროდეს!  
ჩემი მეფე ნიპურისკენ მიდის,  
დიდო მთაო, მამა ენლილ, გიხაროდეს!  
შულგი ნიპურისკენ მიდის,  
დიდო მთაო, მამა ენლილ, გიხაროდეს!  
ჩემი მეფე ეშუმეშასკენ მიდის,  
უფალო ნინურთა, გიხაროდეს!  
შულგი ეშუმეშასკენ მიდის,  
უფალო ნინურთა, გიხაროდეს!  
ჩემი მეფე ქემისაკენ მიდის,  
ნინსუმუნზიდანა, გიხაროდეს!  
შულგი ქემისაკენ მიდის,  
ნინსუმუნზიდანა, გიხაროდეს!  
ჩემი მეფე ურიმისკენ მიდის,  
უფალო აშიმბაბარ, გიხაროდეს!  
შულგი, ურიმისკენ მიდის,

უფალო აშიმბაბარ, გიხაროდეს!  
ჩემი მეფე ებაბარისკენ მიდის,  
ლაქვარდისწვეროსანო, გიხაროდეს!  
შულგი ებაბარისკენ მიდის,  
ლაქვარდისწვეროსანო, გიხაროდეს!  
ჩემი მეფე ქულაბისკენ მიდის,  
ნინირიგალ, გიხაროდეს!  
შულგი ქულაბისკენ მიდის,  
ნინირიგალ, გიხაროდეს!  
ჩემი მეფე ზაბალამისკენ მიდის,  
წმიდა ინანა, გიხაროდეს!  
შულგი ზაბალამისკენ მიდის,  
წმიდა ინანა, გიხაროდეს!

## სატრფიალო ჰიმნი მეფე შუსუენასადმი

წმიდა უშობიეს, წმიდა უშობიეს,  
დელოფალს წმიდა უშობიეს,  
აბისიმთის წმიდა უშობიეს,  
დელოფალს წმიდა უშობიეს!

“ხელნი და ფერხნი შენნი შევნიერ, ჩემო აბისიმთი!  
თავი შენი ოქრო რჩეული, ქუბათუ, ჩემო დედოფალო!”  
“თმები შენი ტურფად ნათხზენი, შუსუენა, ჩემო მეუფეო!  
სიგყვა შენი გოლეული, ძეო შულგისაო ჩემო!”

“რამეთუ ვუგალობე, რამეთუ ვუგალობე,  
მეუფემ ჩემმა ძღვენი მიბოძა!  
რამეთუ ალარი ვუგალობე,  
მეუფემ ჩემმა ძღვენი მიბოძა!  
ოქროს საყურე, ლაქვარდის ბეჭედი,  
მეუფემ ჩემმა ძღვენად მიბოძა!  
ოქროს სამაჯური, ვერცხლის სამაჯური:  
მეუფემ ჩემმა ძღვენად მიბოძა!

ძღვენი შენი კეთილ, მეუფეო! მიჩვენე პირი შენი!  
ძღვენი შენი კეთილ! შუსუნა, მიჩვენე პირი შენი!  
ქალაქს შენსას საპყარივით ხელი განუყრია  
შენდა მომართ, შუსუნა, ჩემო მეუფეო!  
ლომის ბოკვერივით ქვე განრთხმულა,  
შენს ფერხთ ქვეშე, ძეო შულგისაო!

ღვთაებაე ჩემო, ტკბილია სასმელი მეღვინე ქალისა!  
ვითარცა სასმელი მისი ტკბილია უბე მისი,  
ტკბილია სასმელი მისი!  
ვითარცა ბაგე მისი ტკბილია უბე მისი,  
ტკბილია სასმელი მისი!  
ვითარცა ზედაშე ტკბილია უბე მისი,  
ტკბილია სასმელი მისი!

ჩემო შუსუნა, რომელმა შემიტკბე,  
რომელმა შემიტკბე, რომელმა შემივრდომე,  
ჩემო შუსუნა, რომელმა შემიტკბე,  
ენლილის რჩეულო, ჩემო შუსუნა,  
მეუფეე ჩემო, ღმერთო შუმერისაე?"

## გოდება მეფე იბისუნაზე

ეამთა ცვალებად, სჯულდებათა დამხობად,  
აემა დროებამ წარღვნასაჲით წალეკა ყოველი.  
შუმერის რჯული რომ შეეცვალა,  
კეთილი დროება რომ წაეშალა,  
ქალაქები დაემხო, სახლები დაექცია,  
ბოსლები დაეშალა, ფარეხები წარეხოცა,  
ძროხა ბოსელში აღარ მდგარიყო,  
ცხვარს ფარეხში აღარ ემრავლა,  
არხებში მწარე წყალს ეღინა,  
ყანებში ბალახი ამოსულიყო,  
მდელოებს ღეარძლი აღმოეცენა,  
დედას შვილი აღარ მოეძებნა,  
მამას ცოლისთვის აღარ მოეხმო,  
თანამწოლს მის გვერდით აღარ გაეხარა,  
ჩვილნი კალთებში აღარ დამრდილიყვნენ,  
ძიძას იავენანა აღარ ემღერა,  
სამეფო საყდარი აღაგშეცელილიყო,  
ბრძნული განაჩენი დაბრკოლებულიყო,  
მეფობა შუმერიდან წაღებულიყო,



და უცხო ქვეყანად გამოჩენილიყო,  
ანის და ენლილის ბრძანებით რჯული მოშლილიყო.  
ოდეს ანმა სამყაროს გადახედა,  
ოდეს ენლილმა თვალი უცხო ქვეყანას მიაპყრო,  
ენქიმ გიგროსს და ეეფრაგს ღინება შეუცვალა,  
მაშინ ანმა და ენლილმა ასე გადაწყვიტეს:  
ხალხს ძველ ადგილას აღარ ეცხოვრა,  
უცხო მხარეში გადახეწილიყო,  
სუთელ-ელამელთ დაეპყრათ ქვეყანა,  
მეფეს სასახლე და ქვეყანა დაეგდო,  
მეფე იბიზუნა ელამში წარტყვენილიყო,  
გაბუს მთაში, მთათა მკერდისკენ,  
ანშანის კიდემდე წაეყვანათ,  
მსგავსად ბუდემოშლილი ფრინველისა,  
მსგავსად მწირისა თავის ქალაქად ვერ მოქცეულიყო.  
მდინარის პირებზე ავი ბალახი ამოსულიყო,  
გმებზე ფეხი აღარავის დაედგა,  
მგზავრობას აღარავინ შედგომოდა,  
ქალაქი ერმრავალი ნანგრევებად ქცეულიყო,  
შავთავიანები თავიანთ ბინებში ამომწყდარიყვნენ,  
კეთილი ყანები არ გათოხნილიყო,  
მწყემსს საძოვარზე ფარისთვის აღარ მოეხმო,  
ბოსელში ფურებს რძე და ერბო აღარ მიეცათ,  
ველზე საქონელი შემცირებულიყო,  
ყოველი სულდგმული მომსპარიყო,  
შაქანის პირუტყვს სიმშვიდე ვერ ეპოვა,

ლელიანს ბოროტი ლერწამი აღმოეცენა,  
ჭებში წყალი დაშრეტილიყო,  
ხილნარი, სადაც ახალნერგები არ ხარობენ,  
თავისთავად გამხმარიყო.

უკეთუ ანი და ენლილი, სამყაროს მეუფენი,  
ქვეყანას ბედს გადაუწყვეტენ,  
ანის სიგყვას ვინ გადავა,  
ენლილის სიგყვას წინ ვინ აღუდგება?  
ემინია შუმერის ქვეყანას, ძრწის ერი,  
მეფე აღარ არის, გოდებს ხალხი მისი.

## გოდება ურის დაქცევის გამო

### I

მან დაუტევა სადგომი თვისი, ფარები მისი ქარს მიეცა,  
ხარმა დაუტევა სადგომი თვისი, ფარები მისი ქარს მიეცა,  
სამყაროს მეუფემ დაუტევა, ფარები მისი ქარს მიეცა,  
ენლილმა ნიჰურის გაძარი დაუტევა, ფარები მისი ქარს მიეცა,  
ცალმა მისმა, ნინლილმა, დაუტევა, ფარები მისი ქარს მიეცა,  
ნინლილმა სახლი მათი ქიური დაუტევა, ფარები მისი ქარს მიეცა,  
ქიშის ქალბატონმა დაუტევა, ფარები მისი ქარს მიეცა,  
ნინმახმა სახლი მათი ქეში დაუტევა, ფარები მისი ქარს მიეცა,  
ისინის ქალბატონმა დაუტევა, ფარები მისი ქარს მიეცა,  
ისინის ქალბატონმა ევალმახის გაძარი დაუტევა,

ფარები მისი ქარს მიეცა,

უნუგის ქალბატონმა დაუტევა, ფარები მისი ქარს მიეცა,  
ინანამ სახლი მათი უნუგი დაუტევა, ფარები მისი ქარს მიეცა,  
ნანნარმა ური დაუტევა, ფარები მისი ქარს მიეცა,  
ზუენამ ექიმნუგალი დაუტევა, ფარები მისი ქარს მიეცა,  
ცალმა მისმა, ნინგალმა, დაუტევა, ფარები მისი ქარს მიეცა,  
ნინგალმა თავისი ენუნქუვი დაუტევა, ფარები მისი ქარს მიეცა,

ერიდუს ხარმა დაუტევა, ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
ენქიმ სახლი მათი ურიდუ დაუტევა, ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
ნინაშთემ სახლი მათი ლარაქი დაუტევა, ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
შარამ ემასი დაუტევა, ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
უსახარამ სახლი მათი უმა დაუტევა, ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
შარამ ემასი დაუტევა, ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
ბაბამ უნუგუგი დაუტევა, ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
წმიდა ბაგარა, სამყოფელი თვისი, დაუტევა, ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
წულმა მისმა აბაბამ დაუტევა, ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
აბაბამ მაგუნა დაუტევა, ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
ლამარმა წმიდა საყდარი დაუტევა, ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
ლამარმა ესილსირა დაუტევა, ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
ლაგაშის დედამ დაუტევა, ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
გათუმღევმა სახლი მათი ლაგაში დაუტევა, ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
ნანშეს ქალბატონმა სადგომი თვისი დაუტევა,  
ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
ნინგულამ სახლი მათი სირარა დაუტევა, ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
ქინირშაგის უფალმა დაუტევა, ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
ღუმუზი-აბზუმ სახლი მათი ქინირშაგი დაუტევა,  
ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
გუაბას დედოფალმა დაუტევა, ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
ნინმარმა გუაბას გაძარი დაუტევა, ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
*მოდახილი:* “ფარეხი მისი ქარს მიეცა,  
ძროხა ბოსელში აღარა დგას”.

“ჰოი, ქალაქო, გოდებითა მწარითა გოდებდე!  
 მწარეა გლოვა შენი, ჰოი, ქალაქო, გოდებდე!”  
 მგვიცე ქალაქი მისი დაქცეულ, მწარეა გლოვა!  
 ური მისი დაქცეულ, მწარეა გლოვა!  
 “მწარეა გლოვა შენი, ჰოი, ქალაქო, გოდებდე!”  
 ური მისი დაქცეულ, მწარეა გლოვა!  
 “მწარეა გლოვა შენი, – ვიდრემდე წუხლეს მოგირალი უჟალი შენი?  
 მწარეა გლოვა შენი, – ვიდრემდე წუხლეს მოგირალი ნანნარ?  
 ჰოი, აგურნო ურისანო, გოდებითა მწარითა გოდებდე!  
 ჰოი, ექიშნუგალ, გოდებითა მწარითა გოდებდე!  
 ჰოი, გაძარო ენუქუგ, გოდებითა მწარითა გოდებდე!  
 ჰოი, ქიურ, დიადო ადგილო, გოდებითა მწარითა გოდებდე!  
 ჰოი, გაძარო ნიპურისავ, გოდებითა მწარითა გოდებდე!  
 ჰოი, აგურნო ექურისანო, გოდებითა მწარითა გოდებდე!  
 ჰოი, მაგიშუა, გოდებითა მწარითა გოდებდე!  
 ჰოი, აგურნო უნუგუგისანო, გოდებითა მწარითა გოდებდე!  
 ჰოი, ესილსირა, გოდებითა მწარითა გოდებდე!  
 ჰოი, მაგუენა, გოდებითა მწარითა გოდებდე!  
 ჰოი, აგურნო ისინისანო, გოდებითა მწარითა გოდებდე!  
 ჰოი, გაძარო ეგალმახისავ, გოდებითა მწარითა გოდებდე!  
 ჰოი, აგურნო უნუგისანო, გოდებითა მწარითა გოდებდე!  
 ჰოი, აგურნო ერილუსანო, გოდებითა მწარითა გოდებდე!  
 მწარეა გლოვა შენი, – ვიდრემდე წუხლეს მოგირალი უჟალი შენი?  
 მწარეა გლოვა შენი, – ვიდრემდე წუხლეს მოგირალი ნანნარ?

პოი, ქალაქო, ჰგიეს სახელი შენი, ხოლო შენ დაიქეც!  
პოი, ქალაქო, მალღობს ზღუდე შენი, ხოლო ქვეყანა შენი შეიმუსრა!  
პოი, ქალაქო, ვითარცა უცოდველ ცხოვარს წარგეგაცა კრავი შენი!  
პოი, ურ, ვითარცა უცოდველ თხას, წარგიწყმდა თიკანი შენი!  
პოი, ქალაქო, სჯულდებანნი შენნი, შიში და ძრწოლა უცხო მხარეთა,  
წესნი შენნი უცხოთად შეიცვალნენ!  
მწარეა გლოვა შენი, – ვიდრემდე წუხდეს მოგირალი უფალი შენი?  
მწარეა გლოვა შენი, – ვიდრემდე წუხდეს მოგირალი ნანნარ?  
ური მისი დაქეუელ – მწარეა გლოვა!”  
*მოძახილი:* “მგტიცე ქალაქი მისი დაქეუელ – მწარეა გლოვა!”

### III

სახლშებილწული უფლისა გამო ქალაქი მისი გირილს მიეცა,  
ქვეყანადადუკულ ნანნარის გამო ურმა გაამრავლა მოთქმა თვისი.  
წრფელი ქალბაგონი თვისი ქალაქისა გამო უფლის შეწუხებად,  
ნინგალი თვისი ქვეყნისა გამო უფლის არმოსვენებად, –  
მას მიეახლა თვისი ქალაქისა გამო საწყალობლად მგირალი,  
უფალს მიეახლა თვისი შებილწული სახლისა გამო,  
საწყალობლად მგირალი,  
თვისი შებილწული სახლისა გამო მიეახლა, გამომღები მწარე გლოვისა,  
გლოვის გალობას მის წინაშე ზარით აღმოიგყვის:  
“ამგყდარმა ქარიშხალმა გლოვა დამაგება,  
ქარიშხლისგან ვიქეოდი მიდამოთ კერძო.  
მე, დედოფალს, ამგყდარმა ქარიშხალმა გლოვა დამაგება.

ამგყდარმა ქარიშხალმა გლოვა დამაგება.  
დღისით ქარიშხალი თავს დამაგყდა, –  
თუმცა შევეძრწუნდი მას დღესა შინა,  
იმ დღისა გამო არ წავსულვარ.  
სალმობათა გამო ჩემს დიოფლობაში დღე კეთილი,  
ჩემს დიოფლობაში დღე კეთილი არ მიხილავს.  
დამით მწარე გლოვა თავს დამაგყდა, –  
თუმცა შევეძრწუნდი მას ღამეს შინა,  
იმ ღამისა გამო არ წავსულვარ.  
სალმობათა გამო ჩემს ღამის საწოლში განცხრომა,  
ჩემს ღამის საწოლში განცხრომა არ დავანებულა.  
სალმობათა გამო ჩემს საწოლში განსვენება,  
ჩემს საწოლში განსვენება არ შესულა,  
რამეთუ ჩემს ქალაქში მწარე გლოვა დამკვიდრდა.  
დღემ, ქალაქივით დაქცეულმა, გლოვა დამაგება,  
ჩემი ქვეყანა შიშისაგან ველარ მობრუნდა,  
რამეთუ ჩემს ქალაქში მწარე მოთქმა დამკვიდრდა.  
მაშინ ფრინველივით ფრთენი გაეშალე  
და ჩემი ქალაქისკენ გაეფრინდი:  
ქალაქი ჩემი მისაფუძელამდე დაქცეულიყო,  
ჩემი ური საძირკველითურთ აღმოფხვრილიყო.  
რამეთუ ძალი ქარიშხლისა ცით აღმოგყდა,  
ვიკიელე: “ქარიშხალო, ელადა მიიქეც!” – შევძახოდი.  
გარნა მკერდი ქარიშხლისა არ აღდგა მიქეუეად.

მე, ქალბატონს, ენუნქუგში, სახლში ჩემი დიოფლობისა,  
სად უფლობა მომავალ დღეთა მიმართ არ მომეცა,  
მოთქმანი და გოდებანი მეწიენ მე.  
რამეთუ სახლმა, სად სული შავთავიანთა განცხრებოდა,  
დღესასწაულთა წილ ჭმუნვა და წუხილი განიმრავლა.  
რამეთუ ჩემს სახლში, კეთილ სამყოფელში,  
ჩემს მარჯულ სახლში, რომელს ელარასოდეს მივხედავ,  
მწარე გლოვა დაასადგურეს.  
სახლს ჩემსას, მარჯული კაცის მიერ ანაშენს,  
ვითარცა ხულას, გვერდი მოერღვა.  
ექიმშირგალი, სახლი ჩემი დიოფლობისა,  
მარჯული სახლი, სახლად საგოდებლად ქცეული ჩემი,  
მარცხად ანაშენი იგი, მარჯვედ ნაშალი,  
ჩემდა ბედისწერად რომ გადაწყვეტილა, –  
მსგავსად კალოსი, საიდანაც მოსავეალი გახვეგეს,  
მსგავსად ბელისა, საიდანაც მოსავეალი გამოხვეგეს, –  
ქარსა და წვიმას მიეცა.  
ური, ვრცელი სამყოფელი ჩემი,  
სახლი, ქალაქი ჩემი, ნაგვემი და აღმოფხვრილი,  
მსგავსად მწყემსთა ფარეხისა, აღმოიფხვრა.  
ხვათი ჩემი ქალაქისა მიდამოიფანტა”.  
*მოდახილა:* “ური-ქალაქი გირილს მიეცა”.



მას ეამს, რა გრიგალი უფალს დაატყდა,  
დედოფლითურთ ქალაქი მისი დააქცია,  
მას ეამს, რა გრიგალმა უფალი დაძლია,  
რა ქალაქი ჩემი დასაქცევად გაწირეს,  
რა ური ჩემი დასაქცევად გაწირეს,  
რა მისი ერის წარწყმედა ბრძანეს, –  
მას ეამს ქალაქი ჩემი არ დამიგდია,  
ქვეყანა ჩემი არ დამეიწყნია...

ანის წინაშე წყალი თვალთა ჩემთა დაეღვარე.  
ენლილის მიმართ ვედრება აღვაელინე.

“ნუ დაიქცევა ქალაქი ჩემი!” – შევლაღადე.

“ნუ დაიქცევა ური ჩემი!” – შევლაღადე.

“ნუ დაიქცევა ერი მისი!” – შევლაღადე.

არ შეიწყნარა ანმა ესე ღალადისი,  
ენლილმა “კეთილი, – ხეამ!”<sup>1</sup> არ წარმოთქვა,  
გული ჩემი არ დამიწყნარა.

კელავ დავიჩოქე, ხელი აღვაპყრე,  
ანის წინაშე წყალი თვალთა ჩემთა დაეღვარე,  
ენლილის მიმართ ვედრება აღვაელინე.

“ნუ დაიქცევა ქალაქი ჩემი!” – შევლაღადე.

“ნუ დაიქცევა ური ჩემი!” – შევლაღადე.

“ნუ დაიქცევა ერი მისი!” – შევლაღადე.

არ შეიწყნარა ანმა ესე ღალადისი,  
ენლილმა “კეთილი, – ხეამ!” არ წარმოთქვა,

---

<sup>1</sup> შუმ. შეპახილი: “იყავენ”!

გული ჩემი არ დამიწყნარა.  
ქალაქი ჩემი დასაქცევად გაწირეს,  
ური ჩემი დასაქცევად გაწირეს,  
ური მისი წარწყმედად გაწირეს.  
წუხილით ამავსეს ჩემი ქალაქისა გამო,  
წუხილით აავსეს ური ჩემი ჩემ გამო.  
ანი არ შეცვლის თავის ნათქვამს,  
ენლილი არ გადათქვამს აღმოთქმულ სიტყვას.  
*მოძახილი:* “დაიქცა ქალაქი მისი,  
სჯული მისი უცხოდ შეიცვალა”.

## V

ენლილმა ქარიშხალს მოუხმო, მოთქვამს ერი.  
სიუხვის ქარი მხარეს მოაშორა, მოთქვამს ერი.  
ქარი კეთილი შუმერს მოაშორა, მოთქვამს ერი.  
ქარი უკეთური ქვეყანას ეკვეთა, მოთქვამს ერი.  
ქვეყნის დამაქცევარ ქარს მოუხმო, მოთქვამს ერი.  
ყოველთა ქართა უკეთურთა მოუხმო, მოთქვამს ერი.  
ცეცხლის ღმერთი მწედ შემოიყვანა, მოთქვამს ერი.  
დიდი ქარიშხალი ციდან ღრიალებს, მოთქვამს ერი.  
ქარი, ქვეყნის დამაქცევარი, ხმელეთით ბანს აძლევს, მოთქვამს ერი.  
ცის წიაღი მიდამოიქცევა, მოთქვამს ერი.  
დიდი ქარიშხალი ციდან აღრიალდა, მოთქვამს ერი.  
ბრწყინვალე სხივი – დღის ნაყოფი – ქვე დაემხო,

ქვეყნად ბრწყინვალე ათინათი აღარ აღმოცისკრდა,  
დღის მნათობი ღამის ვარსკვლავივით ბუგუგას, მოთქევამს ერი.  
სასწაულთა ღამე გრიგალმა დაამსო, მოთქევამს ერი.  
მათი ეაშრაპები მგვერით ამოიფსო, მოთქევამს ერი.  
შავთავიანებს ქარნი უბერავენ, მოთქევამს ერი.  
აგი ქარიშხალი ცრემლმა ვერ მოაღბო, მოთქევამს ერი.  
წარღვნასავით ქალაქებს წარხოცაეს, მოთქევამს ერი.  
აგი ქარიშხალი – ენლილის სიგყვა –  
ურს სამოსელივით ემოსება, მოთქევამს ერი.  
გრიგალი მოვალს ქმნად ბოროტისა.  
*მოდახილი: “მძვინვარე ქარიშხალი უგვეს, მოთქევამს ერი”.*

## VI

ოდეს აგი ქარი ქალაქად დამკვიდრდა,  
ქალაქი იგი ნანგრევებად იქცა.  
მამფალო ნანარ, ქალაქი იგი ნანგრევებად იქცა, მოთქევამს ერი.  
ოდეს აგი ქარი ქვეყნად დამკვიდრდა, მოთქევამს ერი,  
ერი მისი ქალაქის ზღუდესთან განერთხა, მოთქევამს ერი.  
მაღალ ბჭეებთან, სად აღრე ვილოდნენ, გვამები ყრია.  
მის ვრცელ უბნებში, სად აღრე გეიმობდნენ, დაცემულან,  
ყველა ფოლორცმე, სად აღრე ვილოდნენ, გვამები ყრია.  
ადგილას ქვეყნის დღესასწაულთა ხალხი იგი უწყალოდ მოისრა.  
სისხლი ქვეყნისა გყვიასებრ შედედდა.  
მათი ცხედრები ცეცხლის ღმერთმა ცვილივით დააღნო.

ერმა მისმა, ცულებით მომწყდარმა, ფარი ვერ იფარა.  
მახეში გაბმულ ქურციკებით ქვე დაემხნენ.  
ხალსმა, ბოძალით განგმირულმა, სამოსელი ველარ შეიმოსა.  
აპა, სისხლში წეანან, სად დედა მათი მშობიარობდა!  
ვითარცა ღვინომოძალეზულთ, თავეები ჩაუქინდრავთ.  
მახვილთან მდგარი მახვილით მოიწყლა, მოთქვამს ერი.  
ვინც მას განერა, ქარიშხალმა დაამხო, მოთქვამს ერი.  
ურის სუსტი და ძალმოსილი სიყმილმა მოწყეიდა.  
ქალნი და მოხუცნი, სახლით ვერგასულნი, ცეცხლმა შეჭამა.  
ჩვილნი, დედის კალთაში მწოლარენი, წყალმა თევზებივით წაიღო.  
სამართალი ქვეყნისა წარწყმდა, მოთქვამს ერი.  
სიბრძნე ქვეყნისა წარსდა, მოთქვამს ერი.  
დედამ ასული თვისი დაუგევა, მოთქვამს ერი.  
მამამ ძეს თვისას პირი შეაქცია, მოთქვამს ერი.  
ქალაქში ცოლი დაუგევეს, შვილი დაუგევეს, ქონება მიდამოიფანტა.  
შავთავიანნი, სადაც კი თაეი მიაყუდნეს, წარგყვენილ იქნენ.  
მისმა ქალბაგონმა, ვითარცა გაფრენილმა ჩიგმა, დააგლო ქალაქი თვისი.  
ნინგალმა, ვითარცა გაფრენილმა ჩიგმა, დააგლო ქალაქი თვისი.  
დახვევებული ქონება მისი წარყენილმა ხელმა წარიგაცა,  
მის ურიცხვ ბელლებში ცეცხლი ავიზგიზდა,  
წყლები მისი ცეცხლის ღმერთმა ერთიანად დაშრიგა.  
მაღალი მთა, მიუწვდომელი ექიშირგალი, –  
მგკიცე საყდარი მისი დიდი წერაქვებით დაინგრა,  
სუთელ-ელამელთა, უცხოთესლთა, ჩალის ფასად აქციეს.  
წმიდა ქალაქი წერაქვებით დაანგრიეს, მოთქვამს ერი.  
ქალაქი ნანგრევებად აქციეს, მოთქვამს ერი.

მოთქვამს ქალბატონი მისი: “ვამე შენდა, ქალაქო ჩემო!”

მოთქვამს: “ვამე შენდა, სახლო ჩემო!”

მოთქვამს ნინგალი: “ვამე შენდა, ქალაქო ჩემო!”

მოთქვამს: “ვამე შენდა, სახლო ჩემო!”

მე, დედას, დამეყება ქალაქი ჩემი, დამეყება სახლი ჩემი!

პოი, ნანნარ, ური დაიქება, ერი მისი ვაიფანგა!

*მოდახილ:* “თავის სადგომში, თავის ფარეხში დედა მწარედ აღმოიგყვის:

“ქალაქი ქარიშხალმა დააქცია!”

## VII

დედა ნინგალი თავის ქალაქიდან მსხემივით განდევნილა.

ქალბატონი ხმამაღლა გირის თავის შეგინებულ სახლს,  
უფლისწული მწარედ მოთქვამს ურის შეგინებულ გაძარზე:

“ანმა დაწყევლა ქალაქი ჩემი, დააქცია ქალაქი ჩემი,

ენლილი მგრად ექება ჩემს სახლს, წერაქვით ამოძირკვა.

დაბლიდან ამოსულს ცეცხლი წაუკიდა, ვაგლახ, დაინგრა ქალაქი ჩემი!

ენლილმა მალლიდან ჩამოსულს ცეცხლი წაუკიდა.

ქალაქის კიდევან შემოგარენი ქალაქისა დაიქცენ,

“ვამე შენდა, ქალაქო ჩემო!” – აღმომხდების.

ქალაქის გულში შუაქალაქი დაიქება,

“ვამე შენდა, ქალაქო ჩემო!” – აღმომხდების.

სახლნი ჩემნი შუაქალაქში დაიქცენ,

“ვამე შენდა, ქალაქო ჩემო!” – აღმომხდების.

ქალაქი ჩემი – უბიწო ცხოვარი არ იმწყეებსება,

წასულა მწყემსი მისი.

ხარს ჩემსას სადგომიდან აღარ დენიან,

წასულა მეხრე მისი.

ცხვარს ჩემსას ფარეხიდან აღარ დენიან,

წასულა მადოვარი მისი.

არსები ჩემი ქალაქისა ქეიშით ამოივსო,

მათ კალაპოგში წყალი აღარ ჩქეფს,

წასულა მეურნე მისი.

ყანებში ჩემი ქალაქისა ხორბალი განქარდა,

წასულა მუშაკი მათი.

ყანები ჩემი, ვითარცა ყანა გაუთოხნელი, ბეძვს აღმოაცენებს.

ფინიკის ჭალები, თაფლითა და ბადაგით უხენი, ნარ-ეკალს ზრდიან.

მინდორი ჩემი, სად კაზალი და სიკერა იხდებოდა,

გამოშრა, ვითარცა ღუმელი.

მონაგები ჩემი, ვითარცა შემოსეულ კალიისგან წარგაცეხული, –

“ვაი, მონაგებო ჩემო!” – აღმომხდების,

მონაგები ჩემი მაღლიდან ჩამოსულმა მაღლა წაიღო.

“ვაი, მონაგებო ჩემო!” – აღმომხდების.

მონაგები ჩემი დაბლიდან ამოსულმა დაბლა წაიღო,

“ვაი, მონაგებო ჩემო!” – აღმომხდების.

განძი ჩემი მიდამოიბნია,

“ვაი, მონაგებო ჩემო!” – აღმომხდების.

ვერცხლის უმეცარმა ჩემი ვერცხლით ხელი აივსო,

ვერცხლი ჩემი და სპეკალი ჩემი გაიფანტა,

“ვაი, მონაგებო ჩემო!” – აღმომხდების.

განძი ჩემი მიმოიფანტა,

“ვაი, მონაგებო ჩემო!” – აღმომხდების.  
ვერცხლის უმეცარმა ჩემი ვერცხლით ხელი აიესო,  
“ვაი, მონაგებო ჩემო!” – აღმომხდების.  
ძვირფასი თვლების უმეცარმა ჩემი ძვირფასი თვლებით ყელი დაიმშენა,  
“ვაი, მონაგებო ჩემო!” – აღმომხდების.  
ყოველი ფრთოსანი ჩემი და ჩიგი გაფრენილ,  
“ვაი, შენდა, ქალაქო ჩემო!” – აღმომხდების.  
ასულნი ჩემნი და ძენი ჩემნი მიმოგაცეხულ,  
“ვაი შენდა, ქალაქო ჩემო!” – აღმომხდების.  
ვაი ჩემდა! ქალწულნი და ჭაბუკნი ჩემნი უცხო მხარეში  
უცხო ღმერთებს შეუვრდებიან.  
ვაი ჩემდა! ქალწულნი და ჭაბუკნი ჩემნი შებორკილ.  
ვაი ჩემდა! აღარ არის ქალაქი ჩემი, აღარა ვარ ქალბატონი მისი.  
ვაი ჩემდა! აღარ არის ური, აღარა ვარ ქალბატონი მისი.  
სახლი ჩემი ნანგრევებად ქცეული, ქალაქი ჩემი დაქცეული, –  
მე, წრფელი ქალბატონი, – ჩემი ქალაქის წილ  
უცხო ქალაქი აშენდება!  
ქალაქი ჩემი ნანგრევებად ქცეული, სახლი ჩემი დაქცეული!  
მე ნინგალი, – ჩემი სახლის წილ უცხო სახლი აღიმართება!  
ვაი ჩემდა! ქალაქი დაიქცა, სახლი დაიქცა.  
ეჰა ნანნარ! ტაძარი ურისა დაიქცა, ერი მისი წარიხოცა.  
ვაი ჩემდა! საღ დაფეყუნო ანუ საღ დავადგრე?  
ვაი ჩემდა! ჩემი ქალაქის წილ უცხო ქალაქი აშენდება!  
მე, ნინგალი, – ჩემი სახლის წილ უცხო სახლი აღიმართება!  
ადგილს მოშორებული, ეელს მოშორებული “ვაი შენდა ქალაქო ჩემო!” –  
აღმოვიგყვი.

ქალაქს ჩემსას, ურს, მოშორებული. “ვאי შენდა, სახლო ჩემო!” – აღმოვიტყვი.

წმინდა მკერდი მისი შელეწილ, – “ვאי შენდა, ქალაქო ჩემო!” – აღმოვიტყვი.

თვალნი მისნი ცრემლთაგან წალეკილ, – მწარეა მოთქმა მისი, “ვאי ჩემდა! ჩემი ქალაქის წილ უცხო ქალაქი აშენდება.

მე, ნინგალი, – ჩემი სახლის წილ უცხო სახლი აღიმართება.

ვאי ჩემდა! სახლი და ბოსელი ვისი მოირღვა, ზროხა ვისი განიბნია!

მე, ნინგალი, ვითარცა უღები მწყემსი, – მახვილმა მოსრა ცხოვარი ჩემი!

ვאי ჩემდა, ქალაქიდან განდევნილს, საყუღელის ვერმპოვნელს!

ვאי, მე, ნინგალს, სახლიდან განდევნილს, თაჲანის ვერმპოვნელს!

მიხილეთ მწირი ხელგანპყრობით მჯდომარე უცხო ქალაქად!

წყევა და გინება ეწიენენ ასოთ ჩემთა.

იქ მივეახლე მისი ქალაქისა გამო მწარედ მოგირალი,

უჲალს მივეახლე მისი დაქეული სახლისა გამო მწარედ მოგირალი,

მისი დაქეული ქალაქისა გამო მივეახლე მწარედ მოგირალი.

“ვאי ჩემდა! აჰა, ხვედრი ჩემი ქალაქისა!

მწარეა ხვედრი ჩემი ქალაქისა!” – ვხადოდი.

“მე, დედოჲალი, – აჰა, დაქეული სახლი ჩემი!

მწარეა ხვედრი ჩემი სახლისა!” – ვხადოდი.

ჰოი, აგურნი ჩემი ურისანი, ჩამოქეულნი და დანგრეულნი!

ჰოი, მარჯული სახლი ჩემი, ქალაქი ნანგრევებად ქეული ჩემი!

ნანგრევეთა შორის მარჯული სახლისა ჩემის დაქეულის,

განროთხმულვარ წინამე შენსა,

ვითარცა დაცემული ხარი, ველარ წამოვღვე შენი გალაჲნიდან.

ვאי ჩემდა! აგება მისი ამო, დაცემა სასტიკ!



პოი, ური ჩემი, ქალბაგონისა, სად გაძარში მსხვერპლი წამერთვა!  
პოი, ენუნქუგი, გაძარი ცეცხლისა ჩემი, სიუხვედაშრეგილი!  
პოი, ქალაქი ჩემი, აგებულად აღარჩასათელელი, უბრალოდ დაღუპული!  
დაქცეული და დაღუპული ჩემი, უბრალოდ დაღუპული!  
*მოდახილი:* “ეაი შენდა სახლო ჩემო!  
ეაი შენდა ქალაქო ჩემო!”

## VIII

პოი, დედოფალო, დასთხიე ვითარცა წყალი, გული შენი,  
აწ ვითლა ცოცხალ ხარ?  
პოი, ნინგალ, დასთხიე ვითარცა წყალი, გული შენი!  
აწ ვითლა ცოცხალ ხარ?  
პოი, წრფელო ქალბაგონო, ვის ქალაქი დაგექცა,  
აწ ვითლა ეგები?  
პოი, ნინგალ, ვის ქვეყანა დაგელუპა, დასთხიე, ვითარცა წყალი, გული შენი!  
რაღაი დაიქცა ქალაქი შენი, აწ ვითლა ეგები?  
რაღაი დაიქცა სახლი შენი, დასთხიე, ვითარცა წყალი, გული შენი!  
ქალაქი შენი უცხო ქალაქად გარდაიქცა,  
აწ ვითლა ეგები?  
სახლი შენი სახლად საგოდებლად გარდაიქცა,  
დასთხიე, ვითარცა წყალი, გული შენი.  
პოი, ქალაქი შენი ნანგრევებად ქცეული, –  
აღარ სუფევ მუნ მისდა დედოფლად!  
ვეღარ იმკვიდრებ მუნ მისდა მკვიდრად!

პოი, ერი შენი მოწყვედილი, –  
ველარ შეხვალ მათდა ქალბაგონად!  
ცრემლი შენი უცხო ცრემლად გარდაიქცევა, –  
აღარ მოთქვამს ქვეყანა შენი!  
ხალხი შენი უცრემლოდ უცხო მხარეს დაემკვიდრა!  
პოი, ქალაქი შენი ნანგრევებად ქცეული, –  
აწ ვითლა ეგები?  
სახლი შენი საძოვრად ქცეული, –  
დასთხიე, ვითარცა წყალი, გული შენი!  
ური, გაძარი, ქარს მიეცა, აქ ვითლა ეგები?  
მღღელი მისი მხიარულად აღარ ეალს, –  
დასთხიე, ვითარცა წყალი, გული შენი!  
ქურუმი საყდარში აღარ იყოფის, – აწ ვითლა ეგები?  
ღვთისმსახური, სხურებათა მოქმედი, აღარ ასხურებს.  
პოი, მამფალო ნანნარ, წესთა შენთა წმიდა საყდარში  
აღარ გისრულებენ!  
შენი მღვდელმთავარი შენს წმინდა გიგუნაში სელის სამოსელით  
აღარ იმოსება!  
წრფელი ქალქურუმი შენი, ექიმნუგალში ლხენით მოხმობილი,  
საყდრიდან ვიპარად მხიარულად აღარ ეალს.  
ახუში, სახლში დღესასწაულთა, დღესასწაულთ აღარ მართავენ,  
სანთურს და ებანს, გულის განსაცხრომელთ, აღარ გიხმიანებენ,  
შავთაეიანნი დღესასწაულზე წყალს აღარ ვიღვრიან,  
დამცხრალა ხმები დიდებულთა სახიობათა.  
ფური შენი ბოსელში აღარ შედენეს, ერბო მისი აღარ მოვიმზადეს.  
ცხვარი შენი ფარეხში აღარ დგას, რძე მისი აღარ მოვიწველეს.

შენი ერბო ბოსლიდან შენითვის აღარ მოაქვთ, ეიდრემდე?  
შენი რძე ფარეხიდან შენთვის აღარ მოაქვთ, ეიდრემდე?  
შენს გვებზე, ეგლთა სარბიელზე, მთის ბალახი აღმოცენდა.  
პოი, დედოფალო ჩემო, ქალაქი შენი, ვითარცა მგლოვიარე დედა,  
მოსთქეამს შენს გამო!

ური, ვითარცა გზააბნეული ბავშვი, შენს წიაღს ეძიებს,  
სახლი შენი, ვითარცა კაცი ყოელის დამკარგავი, ხელებს გიწედის,  
აგურნი შენი მარჯული სახლისა, კაცებრ გხადიან: “სად ხარ?”  
პოი, დედოფალო, სახლიდან გასულხარ, ქალაქიდან გასულხარ!  
ეიდრემდის იდგები, ვითარცა უცხო, კიდევან შენი ქალაქისა?  
დედაო ნინგალ, ეიდრემდის მგერობ, ვითარცა მგერი, შენს ქალაქში?  
პოი, სანაგრელო დედოფალო შენი ქალაქისა, ქალაქი შენი დაგიგდია,  
პოი, დედაო ნინგალ, სანაგრელო შენი ერისა, ერი შენი დაგიგდია!  
პოი, დედაო ნინგალ, შემოიქეც, ვითარცა ფური შენი ბოსლისაკენ,  
ვითარცა ცხოვარი შენი ფარეხისაკენ!  
შემოიქეც, ვითარცა ფური შენი უწინდელი ბოსლისაკენ,  
ვითარცა ცხოვარი შენი ფარეხისაკენ!  
ვითარცა ჩვილი ბავშვი შენი კალთისაკენ!  
პოი, ქალწულო, შენი სახლისაკენ შემოიქეც!  
დაე, ენლილმა, ღმერთების მეუფემ, გიბრძანოს: “კმა არს!”  
დაე, ენლილმა, ქვეყანათა მეუფემ, კეთილი ბედი შემოგიბრუნოს!  
ქალაქი შენი თავის ადგილს დაუბრუნოს,  
ადასრულო დედუფლობა მისი!  
ური თავის ადგილს დაუბრუნოს,  
ადასრულო დედუფლობა მისი!  
*მოძახილო: “სჯულნი ჩემნი უცხოთად შეიცვალნენ”.*

## IX

ვაგლახ! ქარიშხლებმა ქვეყანა წარღვნეს, –  
ცის დიდმა ქარიშხალმა, მიწყიე მოღრიალე ქარიშხალმა,  
ქარიშხალმა, ქალაქთა დამქცევემა, ქარიშხალმა, გაძართა დამქცევემა,  
ქარიშხალმა, ბოსელთა დამქცევემა, ქარიშხალმა, ფარეხთა დამქცევემა,  
წმიდა სჯულდებათა ხელმყოფელთა ქვეყანა წარღვნეს,  
უწმიდურ ხელით წესების წარმყენელთა ქვეყანა წარღვნეს,  
ქვეყნისაგან ნათლის მომწყვეტელთა ქვეყანა წარღვნეს,  
შავთავიანთათვის ნათლის ამკრძალველთა ქვეყანა წარღვნეს.  
*მოძახილ:* “ქარიშხლებმა ქვეყანა წარღვნეს”.

## X

ქარიშხალმა, დედის უმეცარმა, ქვეყანა წალეკა,  
ქარიშხალმა, მამის უმეცარმა, ქვეყანა წალეკა,  
ქარიშხალმა, ცოლის უმეცარმა, ქვეყანა წალეკა,  
ქარიშხალმა, შვილის უმეცარმა, ქვეყანა წალეკა,  
ქარიშხალმა, დის უმეცარმა, ქვეყანა წალეკა,  
ქარიშხალმა, ძმის უმეცარმა, ქვეყანა წალეკა,  
ქარიშხალმა, უძღურის უმეცარმა, ქვეყანა წალეკა,  
ქარიშხალმა, მძლავრის უმეცარმა, ქვეყანა წალეკა,  
ქარიშხალმა, რომლის გამო ცოლი მიაგოვეს, ქვეყანა წალეკა,

ქარიშხალმა, რომლის გამო შეილი მიაგოეს, ქვეყანა წალეკა,  
ქარიშხალმა, ქვეყნად ნათლის წარმოცემმა, ქვეყანა წალეკა,  
ყოველთა ქარიშხალთა ქვეყანა წალეკეს.

მამულო ნანარ, ქარიშხალი შენს ქალაქში დამკვიდრდა.

შავთავიანი ხალხი შენი შენ შემოგყურებს, –

ცისა და ხმელის ყოველთა იძერისთა, შავთავიანთა მარხარი,  
დაე, დღე იგი ერთბაშად განადგურდეს!

კარი, ვითარცა ღამის კარიბჭისა, მიესუროს!

დაე, დღე იგი რიცხეთა შორის არ შეირაცხოს!

*მოდახილო:* “შორეულ დღეთა მიმართ,

სხვა დღეთა მიმართ...”

## XI

შორეულ დღეთაგან, ქვეყნის დასაბამით,

ნანნარ, რომელი უსვენებლივ გზას ადგახარ,

ერემლი მათი ნაგვემი სახლისა შენდა მოვალს,

გაფანტულნი შავთავიანნი განერთხმიან შენს წინაშე!

დანგრეული ქალაქი შენი შენ შემოგტირის!

ჰოი, ნანარ, აღდგენილი ქალაქი შენი დიდებით ვილოდეს შენს წინაშე!

ვითარცა ბრწყინვალე მთიები, ჩაუმქრალად ვილოდეს შენს წინაშე!

კაცი მლოცველი ლოცვას აღგივლენდეს!

მშორეულს წრფელი თვალით გარდამოხედავდე!

ჰოი, ნანარ, ვისი გამჭოლი მგერა მიმოიხილავს ყოველთა გულთა,

გული ხალხისა, აწ შეჭირვებული, ილხენდეს შენს წინაშე!



**აქადური**  
**(აშურულ-ბაბილონური)**





გული შუშერის ქვეყანად მკვიდრთა სათნო იყოს შენს წინაშე!  
ჰოი, ნანარ, შენი ქალაქი, თავის ადგილისკენ მიქცეული, გადიდებდეს!

### **ქვეყნის შესაქმებლე**

წმიდა სახლი, ღმერთების სახლი, წმიდა ალაგას შექმნილი არ იყო,  
ლერწამი არ იყო აღმოცენებული, სე არ იყო დანერგილი,  
აგური არ იყო დადებული, ალიზი არ იყო მოზელილი,  
სახლი არ იყო აგებული, ქალაქი არ იყო აღმოცენებული,  
ქალაქი არ იყო აგებული, სულდგმული არ იყო გაჩენილი,  
ნიჟური არ იყო შექმნილი, ექური არ იყო აღმოცენებული,  
ურუქი არ იყო შექმნილი, ეანა არ იყო აღმოცენებული,  
ერიდუ არ იყო შექმნილი, აბზუ არ იყო აღმოცენებული,  
წმიდა სახლი, ღმერთების სახლი, მათი სადგომი არ იყო შექმნილი.  
მთელი ქვეყანა ოდენ ზღვა იყო.

## სამყაროს შექმნა

(თეოგონია)

ოდეს მალლა ცა არ იყო ხმობილი,  
დაბლა მიწა-მყარს სახელი არ ერქვა,  
ოდეს არც ერთი ღმერთი არ ჩანდა,  
სახელი არ ერქვათ, ბედი არ ეწერათ,  
არ იყო საყდარი, არც საკურთხეველი,  
აბგუ – პირველი მათი ჩამთესველი  
და თიამათი ყოველთა მშობელი,  
თაე-თავიანთ წყლებს ერთად ურევდნენ.  
მერე წარმოიშვნენ ღმერთნი მათ წიაღში:  
ლახმუ და ლახამუ გამოჩნდნენ, სახელი ეწოდათ.  
ხოლო მრავალი ხანი რა გამოხდა,  
ანშარ და ქიშარ წარმოიშვნენ, მათ აღემატნენ.  
ღღეთ ღღენი მიჰყვნენ, წლებს – წლები:  
შეიქმნა ანუ, პირმშო მათი, მშობელთა ორანი,  
რადგან ანშარმა თვის ხაგად შექმნა.  
ანუმ თვის ხაგად შექმნა ნუდიმუდ,  
ნუდიმუდ – ბელადი თავის წინაპართა,  
ვრცელაზროვანი, ბრძენი, ძლიერი,

უმძლავრე, ვიდრე მშობელი ანშარ.  
არ ჰყავდა მეგობე ღმერთთა შორის.

### (შეთქმულება)

მაშინ შემოკრბენ ძმები, ღმერთები,  
და ანდურუნას წიაღში სრბოლით  
თიამათის შიგანი აამღერიეს.  
აბზუმ ვერ ჩაახშო მათი ხმაური,  
თიამათი დაუღუმდა მათ ქცეეას.  
არ იყვენენ ზნეკეთილ, განლადღნენ.  
მაშინ აბზუ, დიდი ღმერთების შემოქმედი,  
მოუხმობს მუმუს, თანამზრახველს, ეგყეის:  
– მუმუ, ჩემი სულის მამებელო,  
წამო, თიამათთან წაეიდეთ!  
წაეიდნენ, თიამათს წინ დაუსხდნენ,  
და პირმშო ღმერთებს ბრალი დასდეს.  
აღალო აბზუმ პირი, თიამათს ხმამაღლა ეგყეის:  
– მათი საქციელი ევლარ დავითმინე,  
ღლისით ვერ ვისეენებ, არ მძინაეს ღამით.  
ბოლოს მოეულებ მათ საქციელს,  
სიჩუმე დაღგება, მაშინ ვიძინოთ!  
რა ესმა თიამათს ეს სიგყეები,  
განრისხდა, შეკყეირა თავის მეუღლეს:  
იყვირა მწარედ გამძვინვარებულმა,

ბრაზით აევსო მთელი შიგანი:  
– რად მოვსპოთ ჩვენი დანაბადი?  
მათი ავი ზნე მშვიდად დავითმინოთ!  
აწ მუმუ მიუგებს აბზუს და ურჩევს:  
– მამავ, აღმოუხვერ უკეთური ზნე,  
დღისით მოისვენებ, ღამით დაიძინებ!  
რა ესმა აბზუს, სახე გაუნათდა,  
ავი რომ იზრახეს შეილები მამართ.  
და, რაც განიზრახეს თავიანთ კრებულში,  
ღმერთებს, მათ პირმშოთ, ეუწყათ ყოველი.

### (აბზუს ღათრგუნვა)

ისმინეს ღმერთებმა და შემფოთდნენ,  
ხმა ჩაუწყდათ, მღუმარედ დასხდნენ,  
ვრცელაზროვანი და ბრძენთაბრძენი,  
ეა, ყოვლისმცოდნე, მიუხვდა ზრახვებს.  
ყოვლადძლიერი შელოცვა შეთხზა,  
აბზუს შეულოცა, ძალი გაუქარწყლა,  
ძილი მიუღვარა, ღრმად დააძინა.  
რა დააძინა აბზუ ძილმიღვრილი,  
შეუხსნა სარგყელი, შარავანდი აჰხადა,  
ნათელი წაართვა, თავად შეიმოსა.  
მერე შებორკა აბზუ და მოკლა.  
აბზუმე დაღვა თავისი ტახტი.

მუმუე შეიპყრო, ლაგამი ამოსდო.  
რა ეამ შებორკა, დათრგუნა ბოროგნი,  
რა გაიმარჯვა მოსისხარ მგრებზე,  
თავის სამყოფელში მშეიდად მოისვენა,  
“აბზუ” უწოდა, გაძრად განაჩინა.  
დამქინასთან, თავის ცალთან, დიდებით დაივანა.

### (მარდუქის შობა)

ბედისწერის ბინაში, განგების სადგურში,  
ღმერთთა უბრძენესი ღმერთი ჩაისახა,  
აბზუს წიაღში მარდუქი იშვა,  
წმიდა აბზუს წიაღში მარდუქი იშვა.  
შექმნა ეამ, მამამ მისმა,  
დაბადა დამქინამ, დედამ მისმა,  
ქალღმერთთა ძუძუ აწოვებინა,  
ძიძამ საზარელი ელვარებით შემოსა.  
საკვირველია აღნაქესი მისი,  
მოკაშკაშეა თვალები მისი.  
ოდეს მამა მისმა, ეამ, იხილა,  
გაბრწყინდა, გული სიხარულით აეესო,  
სრულყო, ორმაგი ღეთაებობა მიანიჭა,  
რომ ყველა ღმერთზე აღმაგებულიყო.  
საოცრად განმშვენდნენ მისნი ასონი,  
ვინ შეიცნობს, თვალს ვინ შეადგამს!

ოთხი თვალი აქვს, ოთხი ყური აქვს,  
ბაგე ცეცხლისმფრქვეველი აქვს.  
ოთხივე ყური გაუფართოვდა,  
ასევე თვალნი ყოვლის საჭერეგად.  
ფართო განით ღმერთებზე ამალღდა.  
ძე ჩემი, ძე ჩემი,  
ძე მზისა, მზე ცისა!

### (ურჩხულთა გაჩენა და ქინგუს აღმევეება)

ანუმ ოთხი ქარი გამოუტევა,  
გალღები ააბობოქრა, თიამათი აამღვრია.  
აიმღვრა თიამათ, შფოთავს ღღე და ღამ.  
გამწარდნენ ღმერთები, ქარივით დაქროდნენ.  
შიგანში ბოროტი აზრი ჩაუვარდათ,  
მშობელ თიამათს სიგყვა უთხრეს:  
– ოღეს გიკლაედნენ აბზუს, შენს მეუღლეს,  
თან არ ხლებიხარ, მღუმარედ იჯექ.  
აწ შფოთავს შიგანი შენი, ვერ მოგისვენია.  
გახსოვდეს აბზუ, მეუღლე შენი,  
და მუმუ, შებორკილი რომ ზის!  
შემოკრბენ, თიამათს მხარში ამოუდგნენ,  
მრისხანე შეთქმულნი, მოუსვენარნი ღლითა და ღამით.  
ღედა-ხუბურმა, ყოვლის გამჩენმა,  
შექმნა იარაღი სწორუპოვარი,

ნაირნაირი ურჩხულები წარმოშვა:  
მახვილი კბილები, უწყალო ეშეები,  
შხამით ალაესო, ვითარცა სისხლით,  
მძვინვარე უშუმგალნი შიშით დატენა,  
ელეით შეჭურვა, ღმერთებს დაამსგავსა,  
მათ მჭვრეტელთა შესაძრწუნებლად.  
დასხა გველეშაპი, ლახამუ ურჩხული,  
მყეფარე ძაღლი, ლომი, მორიელ-კაცი,  
ქარაშოტები, თევზ-კაცა, ქუსარიკუ,  
შეუბრალებელნი, ბრძოლის უშიშნი.  
ღმერთთა შორის, საკრებულოში,  
ქინგუ აღაბევა, მთაზე აამაღლა,  
ძლოლა ლაშქრისა, კრებულის წარმართა,  
მის ხელთ მიანდო, საკრებულოს დასეა.  
– დაგლოცე, ადგამევე ღმერთების კრებულში,  
ღმერთთა საბაგონოდ ხელი ავიესე.  
იდიდე, მეუღლევ ჩემო, ერთადერთო!  
იდიდოს სახელი შენი ანანუქთა შორის!  
ბედისწერის დაფები ჩააბარა, მკერდზე მიუმაგრა.  
– არ შეიცეალოს შენი ნაბრძანები,  
მტკიცე იყოს შენი ნათქვამი!  
სრულქმნა თიამათმა თავის დანასახი,  
საკუთარ ნაშიერთან ბრძოლად შეემზადა,  
აბზუს შურისგებად გაბოროტდა.

## (ეას ცდა)

ეუწყა ეას ბრძოლის სამზადისი.  
რა ესმა ეას ეს ამბავი,  
შიშმა მონუსხა, მღუმარედ დაჯდა.  
გონს რა მოვიდა, ანშარისკენ გაემართა,  
ანშართან, მშობელ მამასთან, მი-რა-ვიდა,  
თიამათის ყოველი განზრახვა აუწყა:  
მამავ, მშობელმა ჩვენმა შეგვიძულა,  
კრებული შეჰყარა, ბოროტად მძვინვარებს.  
ყველა ღმერთი გარსშემოკრებია,  
თვით შენი შექმნილნი მის მხარეს არიან,  
შეიყარნენ და თიამათს შეუდგნენ.  
რა ესმა ანშარს თიამათის ამღვრევა,  
თეძომე ხელი დაიკრა, გუჩმე იკბინა.  
გული გაუაგდა, შიგანი აემღვრა.  
აღალო პირი, ეას ეუბნება:  
– წადი, სასტიკებად შეემზადე,  
შენი შექმნილია იარაღი, წაიგანე!  
აბგუ მოგიკლავს, მუმუ შეგიბორკავს,  
აწ ქინგუ მოჰკალ, სპათა წინამძღოლი!  
ასე მიუგებს ნუღიმუდი ანშარს:  
– არ ძალმისს ქინგუს წინადგომა!



## (ანუს ცლა)

მაშინ ანშარი რისხვით იყვირებს,  
მოუხმობს ანუს, ძეს თვისას:  
– მოვედ, მძლეთამძლეო გმირო!  
ძლიერებით აღზევებულო, უბადლო შემტეეო!  
წადი, თიამათის წინაშე წარდექ!  
ღვიძლი დაუმშვიდდეს, გული გაუნელდეს.  
უკეთუ არ ისმინა სიგყვა შენი,  
ჩვენი სიგყვა მოახსენე, ვინძლო დამშვიდდეს.  
რა ისმინა ანშარის, მამამისის, ნათქვამი,  
გაემართა, სავალ გზას დაადგა.  
მიუახლოვდა, მიხვდა თიამათის ზრახვას,  
ვერ შეძლო წინ აღდგომა,  
უკან დაბრუნდა.  
წარუდგა შემკრთალი თეის მშობელს, ანშარს,  
ასე მოახსენა თიამათზე:  
– მკლავი მომერღვა თიამათის მჭერეგელს.  
გაშეშდა ანშარი, მიწას დაამტერდა,  
შეკრებილიყო ყველა ანუნაქი,  
ბაგენი მოეკუმათ, მღუმარედ ისხდნენ.  
– ვერა ღმერთი ვერ წაუა საბრძოლველად,  
თიამათის წინაშე ვერავენ გაღარჩება.

## (მარლუქი)

მაშინ ანშარი, ღმერთთა მამა, ღიღებულად წამოიძარტა,  
გულს ეღვა თხრობად ანუნაქთა მიმართ:  
– მძლეთამძლე, მამის შურისმგებელი,  
გმირი მარლუქია, მცოდნე ბრძოლისა!  
ეამ მარლუქს იღუმალ მოუხზო,  
აუწყა ზრახვა, გულში ნადები:  
– მარლუქ, გულისხმაჰყავ მამაშენის რჩევა,  
მის გულს შენ დააცხრობ, ძეო ჩემო!  
ბრძოლად გამზადილი წარუღექ ანშარს,  
სიგყვას ეგყვი, ვინძლო დამშვიდდეს.  
მამის ნათქვამმა გაახარა უჟალი,  
მიეახლა, წარდგა ანშარის წინაშე.  
შეხედა ანშარმა, სიაბით აევესო გული,  
პირზე აკოცა, შიში განეშორა.  
– ანშარ, ნუ ღუმხარ, გახსენი ბაგე!  
წავალ, აგისრულებ გულის საწადელს.  
რომელი მამრი გაგებედავს ბრძოლას?  
თიამათი – დიაცო – ვიმხედრდება.  
მამავ შემოქმედო, იხარებდე და იშვებდე!  
თიამათის ქედს მალე დათრგუნაე!  
მამავ შემოქმედო, იხარებდე და იშვებდე!  
თიამათის მკერდს მალე დათრგუნაე!  
– ძეო, რომელმა ყოველი სიბრძნე უწყვი,  
წმიდა შელოცვით დააცხრე თიამათი.

გაახარა უფალი წინაპრის ნათქვამმა,  
გახალისდა, მამამისს ეგყვის:  
– ღმერთთა უფალო, დიდი ღმერთების ბედისწერავ!  
უკეთუ თქვენი შურისმგებელი ვარ,  
შეებორკავ თიამათს და აგისხნით.  
შეჰყარე კრებული, წილი მომიმაგე.  
უფუშქინაში მხიარულად სხედხართ, –  
ჩემი სიგყვა თქვენს ნაცულად ბელს წყვეტღეს!  
არ შეიცივალოს, რასაც კი შეექმნი,  
არ უკუმექცეს ბაგეთა სიგყვა!  
აღალო ანშარმა პირი თვისი,  
გაგას, თანამზრახველს, ეგყვის:  
– გაგა, მამებელო ჩემი ღვიძლისა!  
ლახმუ-ლახამუსკენ წარგაელენ,  
გონიერი ხარ, წაიღებ სიგყვას.  
ღმერთები, ჩემი წინაპრები, მომიყვანე.  
ყველა ღმერთი ჩემთან მოვიდეს,  
შეიკრიბონ, ნადიმად დასხდნენ,  
პური ჭამონ, სასმელი შესეან,  
მარდუქს, შურისმგებელს, ბედი დაუსაბღერონ.  
დაიძარ, გაგა, მათ წინაშე წარდექ!  
რაც გითხარ, ყოველივე გაუმეორე:  
ანშარმა, თქვენმა ძემ, მომავლინა,  
თავის განმზრახვის თხრობა დამავალა:  
თიამათმა, მშობელმა, შეგვიძულა,  
კრებული შეჰყარა, ავად მძვინვარებს,

ყველა ღმერთი გარსშემოუკრიბავს,  
მისგან შექმნილნიც მის მხარეს ვლენან,  
შეიკრიბნენ და თიამათს შეუდგნენ.  
გავგზავნე ანუ, ვერ შეძლო წინაღგომა,  
ნუღიმუდიც შეშინდა, უკუიქცა,  
შემდგომ მარდუქი აღიმრა, ბრძენი ძე თქვენი,  
მისმა გულმა თიამათთან წასვლა განიმრახა.  
აღაღო პირი, ასე მეცყვის:  
უკეთუ თქვენი შურისმგებელი ვარ,  
რომ შევბორკო თიამათი, რომ გიხსნათ,  
შეჰყარე კრებული, წილი მომიმატე!  
უფშუქინაში, საღ შევებით სხედხართ,  
ჩემი სიგყვა თქვენს ნაცვლად ბელს წყვეტდეს!  
არ შეიცვალოს, რასაც კი შევექმნი,  
არ უკუმექცეს ბაგეთა სიგყვა!  
სწრაფლ შემოიქცე, ბედი დავუსამღეროთ,  
თქვენი მგრიის წინაღგომად წავიდეს!  
წავიდა გაგა, გზას გაუდგა,  
ლახმუ-ლახამუსკენ, წინაპართაკენ.  
მიეახლა, მიწას ემთხვია მათ ფეხქვეშ,  
კვლავ მოიხარა, წამოდგა, ეცყვის:  
– ანშარმა, თქვენმა ძემ, მომავლინა,  
თავის განმრახვის თხრობა დამაყვალა:  
თიამათმა, მშობელმა, შეგვიძულა,  
კრებული შეჰყარა, ავად მძვინვარებს,  
ყველა ღმერთი გარსშემოუკრიბავს,

მისი შექმნილნიც მის მსარეს ელენან,  
შეიკრიბნენ, თიამათს შეუდგნენ.  
გავგზავნე ანუ, ვერ შეძლო წინაღობა,  
ნადიმუდიც შეშინდა, უკუიქცა;  
შემდგომ მარდუქი აღიძრა, ბრძენი ძე თქვენი,  
მისმა გულმა თიამათთან წასელა განიზრახა,  
აღალო პირი, ასე მეტყვის:  
უკეთუ თქვენი შურისმგებელი ვარ,  
რომ შევბორკო თიამათი, რომ გიხსნათ,  
შეჰყარე კრებული, წილი მომიმაგე!  
უფშუქინაში, სად შეებით სხელხართ,  
ჩემი სიგყვა თქვენს ნაცელად ბელს წყევტდეს!  
არ შეიცვალოს რასაც კი შეექმნი,  
არ უკუმექცეს ბაგეთა სიგყვა!  
სწრაფლ შემოიქეც, დაუსაზღვრეთ,  
რათა თქვენი მგრის წინაღობად წავიდეს!

### (მარდუქის აღზევება)

რა ესმათ ლახმუს და ლახამუს, ხმას აუწიეს,  
მწარედ მოთქვამდნენ იგიგები:  
– უცხო რამ ზრახვა განუმრახავს,  
ვერ მიეხვდით თიამათის საქმეს.  
თაჲი მოიყარეს, წაჲიდნენ  
დიდ-დიდი ღმერთები, ბელის დამსაზღვრელნი.

ეახლნენ ანშარს, უფშუქინა აავსეს.  
რა შეხედნენ ერთურთს, გადაკოცნეს,  
შეიკრიბნენ, ნადიმაღ დასხდნენ,  
პური ჭამეს, სასმელი შესვეს.  
ტკბილმა სასმელმა მიში გაუქარწყლა,  
ღვინით გაეღვინთათ სხეული,  
განიშვეს, ღვიძლი დაუამდათ,  
მარღუქს, შურისმგებელს, ბედს უსაზღვრავენ.  
დიღებული გახტი წინ დაუდგეს,  
ბელადად დაჯდა წინაპართა წინაშე.  
– ღირსეული ხარ დიდ ღმერთებს შორის,  
ხვედრი შენი უსწოროა, სიგყვა შენი – ანუ!  
მარღუქ, ღირსეული ხარ დიდ ღმერთებს შორის,  
ხვედრი შენი უსწოროა, სიგყვა შენი – ანუ!  
ამიერიდან არ წარხდება შენი ნათქვამი,  
აღდგინება-დამხობა შენს ხელთ იქნება.  
მტკიცე გექმნეს ბაგეთნაშობი,  
სიგყვა – ნათქვამი არ გეცრუოს!  
ვერც ერთმა ღმერთმა ვერ დაგიღვინოს საზღვარი!  
მარღუქ, ჩვენი შურისმგებელი ხარ!  
სამყაროს მეუფება ჩაგაბარეთ.  
საკრებულოდ მიხარ, სიგყვა ავიმალღდეს!  
არ მოიყაროს შენი ლახვარი,  
შენი მგერი, დაე, დაილახვროს!  
უუალო, იხსენ შენი მოსაგნი,  
აეს შეუღლებული ღმერთები დაამხე!

კეართი დაჟინეს მის წინაშე,  
მარდუქს, პირმშოს, ასე ეგყვიან:  
– უფალო, ხვედრით ღმერთებს აღემაგე,  
მოსპობა-შექმნა ბრძანე, აღსრულდება!  
აღაღე პირი – კეართი მოისპობა.  
კვლავ ბრძანე – კეართი გამრთელდება.  
ბრძანა და კეართი განადგურდა,  
კვლავ ბრძანა, კეართი ხელახლა შეიქმნა.  
და რა იხილეს საქმე მისთა ბაგეთა,  
აკურთხეს ღმერთებმა: მეუფა მარდუქ!  
მიართვეს კვერთხი, გახტი და მოსასხამი,  
მიართვეს ლახვარი, მგერთა შემშუსვრელი.  
– წადი და თიამათს სული ამოხადე,  
სისხლი მისი უკვალოდ გაქრეს!

### (სალაშქროდ წასვლა)

რა დაუსაზღვრეს ბედი წინაპრებმა,  
გმა მშვიდობისა მისცეს ლაშქრობად.  
შექმნა მშვილდ-ისარი, საჭურველად იჩინა,  
ისარი წამახა, ლარი დაჭიმა,  
აიღო ლახტი, მარჯვენით იპყრა,  
მშვილდი და კაპარტი გვერდზე გადიკიდა.  
წარმოშვა ელება თავის წინაშე,  
მგზნებარე აღმა ტანი დაუფარა.

მოქსოვა ბაღე თიამათის შესაპყრობად,  
შეყარა ქარები ოთხივე კილისა,  
რათა თიამათი არსად გაქცეოდა.  
მორეკა შვილი ქარი, თავისი შექმნილი,  
და თიამათზე ამხედრებულს უკან დაეღვენენ.  
უფალმა აბუბუ, ღიღი საჭურველი, ხელთ იპყრა,  
ქარიშხლის შემზარავ ეტლზე ამხედრდა.  
სხეიფოსანი მოსასხამი მოუსხამს,  
შემზარავე ელვა თავს ადგას.  
ასე გაემართა უფალი, გზას გაუღვა,  
აეი თიამათისკენ პირი მიაქცია.  
მაშინ გაეღვენენ ღმერთები, გაეღვენენ.  
მისი წინაპრები გაეღვენენ, ღმერთები გაეღვენენ.

### (ბრძოლა თიამათთან)

მიაღვა, უჭვრეცს თიამათის წიაღს  
და ქინგუს, მისი ქმრის, განზრახვას ზვერავეს.  
აღმართა უფალმა აბუბუ – საჭურველი,  
მძეინვარე თიამათს ამგვარად შესძახა:  
– ღიღებული ხარ, აღმევებული ხარ,  
შენს გულს განუზრახავს ქმნა სასტიკებისა.  
ღმერთები, მამათა შემწუხებელნი,  
შეიძულე, დასაღუპად გაწირე.  
საქმაროდ ქინგუ აღგივევებია,



ნება მისი უზენაეს ნებად გიქცევია.  
ღმერთებს, ჩემს მამებს, ბოროტს უბრაზავ,  
მხედრობა შენი შეგურვილა,  
შენი იარაღი აუსხამს.  
აღდეგ, ერთმანეთს სასტიკებით შეეებათ!  
რა ესმა თიამათს ესე ყოველი,  
მძვინვარედ იყვირა თიამათმა, ხმას აუწია,  
ფუტემდე შეიძრნენ მისი კიდურები.  
წარმოთქვა შელოცვა, გრძნება მოიხმარა.  
ბრძოლის ღმერთებმაც მახელილი წამახეს.  
შეიბნეს თიამათ და მარდუქ-ბელადი.  
ბადე მოისროლა – თიამათი გაახეია,  
ქარი, მის უკან მქროლი, სახეში მიჰბერა,  
ხახა დაალო თიამათმა შთასანთქმელად,  
ქარი შეუშვა, ელარ შეძლო პირის მოკუმვა,  
მძვინვარე ქარებმა აუესეს შიგანი.  
შიგანი გაებერა, ხახა დაუფჩინა.  
მშვილდი მოჭიმა მარდუქ-ბელადმა,  
სტყორცნა ისარი, შიგანი გაუჰო.  
გაკვეთა წიაღი მისი, გული ამოგლიჯა,  
დასუთა, სუნთქვა შეუწყვიტა,  
განართხა გვამი მისი, ზედ შედგა.  
ოდეს თიამათი – წინამძღოლი მოკლა,  
მხედრობა დაუმხო, კრებული დაუფანტა,  
ღმერთები, თიამათის შემწენი,  
ბარდაცემულნი უკუიქცნენ,

განიღოღნენ სიციცხლის სახსნელად,  
გარნა გარემოცულთ ვერ შეძლეს გაქცევა.  
დაატყვევა თიამათი, საჭურველი დაულეწა,  
ბადეში გაეხვიენენ, მახეში გაებნენ,  
ბნელში ჩაცვივდნენ, გლოვით აღსავსენი.  
ქინგუ, მათ კრებულში აღმევებული,  
ღათრგუნა, დაღუპულ ღმერთებში შერაცხა,  
წართვა დაფა ბედისწერისა, მისი არაღირსი,  
ბეჭდით დაბეჭდა, მკერდზე მიიმაგრა.  
რა მოსპო ყოველი მგერი აშარისა,  
ნუღიმუღის ნება რა სრულყო მარღუქმა,  
ღაცემულ თიამათის მიმართ უკუიქცა,  
ღაჯეღა თიამათის ფუქე უფაღმა,  
უწყალო ლახგით ქაღა ჩაუმგვრია,  
სისხლის ძარღვები ამოუძირკეღა,  
ღა დასაკარგავში ქარებს გააგანა.  
იხიღეს მამებმა, იშვეს, გაიხარეს,  
ბღენი ღა საღამი მიართვეს მარღუქს.

### (ღარგვაღის შექმნა)

მოიხიღა უფაღმა თიამათის გვამი,  
გაკვეთა ურჩხული მშვენიერ ნივთთა. შესაქმნელად.  
თევეზივით გაჭრა ორ ნაწიღად,  
ერთი ნახევრით ზეცა გაღახურა,

მოჭიმა კიდენი, მცველები დაუსხა,  
უბრძანა თვალყური – წყლებს არ ედინათ.  
ცანი მოიარა, ადგილები მიმოიხილა:  
ნუდიმუდის სადგომი აბზუს გაუსწორა.  
გამომა უფალმა აბზუს სივრცეები,  
აბზუს ორანი, – ეშარა დაამყარა.  
დიდ გაძრად, ეშარად, ცაში რომ შექმნა,  
ანუ, ენლილი და ეა შეიყვანა.  
დასახა სადგომნი დიდი ღმერთებისთვის,  
მათი ვარსკვლავები ეტლად დაუდგინა.  
წელი განაჩინა, სამღერები დაუსაზღვრა,  
თორმეც თვეს სამი ვარსკვლავი მიუჩინა.  
ოდეს წელიწადის დღეები მოხაზა,  
კიმკიმელის სადგური დაამყარა,  
მის გვერდით ეას და ენლილის სადგურნი.  
გახსნა კარიბჭენი ცის ორთაე კიდეს,  
მარცხნივ და მარჯვნივ კარედნი მიუბა.  
მეცის შუაგულში აზიდა ზენადი.  
მთვარე ამოანთო, მფლობელად ღამისა,  
ღამის ქმნილება დღეთა აღსარიცხად დანიშნა:  
– ყოველივე შეუწყვეტლივ გვირგვინით იარე,  
თვის თავში, ქვეყნად გამოჩენისას,  
რქა აახმიანე ექვსი დღის ნიშნად,  
მეშვიდე დღეზე ნახევარი გვირგვინი გქონდეს.  
მოვანებისას მგეს გაუსწორდი თვის შუაძალში.  
ოდეს მზე ცისკიდეზე მოგისწრებს,

შარავანდის სხივი მოიკლე, უკან მოიქციე,  
დაბნელების დღეს მზის გზას მიეახლე,  
ოცდამეცხრე დღეს კელაგ მგვს გაუსწორდი.  
[ . . . . ]

### (კაცის შექმნა)

რა ესმა მარდუქს ღმერთების სიგყვა,  
მშვენიერ ნიეთთა შექმნა განიზრახა.  
აღალო პირი, ეას ეუბნება,  
ზრახვას, გულისნადებს, აუწყებს:  
– სისხლს შევადედებ, ძვალს წარმოვექმნი,  
დავსევამ ლულუს, კაცი დაერქმევა,  
ღმერთთა სამსახური დაეკისრება.  
ხოლო ღმერთებმა, დაე, შეისვენონ!  
ღმერთთა მნეს შეეცვლი, სახიერყოფ.  
თანაბრად ღირსეულნი ორად განიყვნენ!  
ეუბნა ეა, ამგვარად მიუგო,  
ღმერთთა შეებაზე სხვა ზრახვას აუწყებს:  
– ერთი გაიყეს ღმერთი ძმათა შორის,  
ის დაიღუპოს ხალხის გასაჩენად!  
თავი მოიყარონ დიდ-დიდმა ღმერთებმა,  
ცოდვილი გაიყეს, სხვანი გადარჩნენ!  
შეყარა მარდუქმა დიდ-დიდი ღმერთები,  
კეთილად ბრძანებს, განაჩენს იძლევა,

ყურს უგდებენ ღმერთები მის სიტყუას,  
ანუნაქებს მეუფე სიტყუას ეუბნება:  
– აგიცხადლათ წინანდელი ნაზრახი,  
სიმართლე, რაც გითქვამთ, აწ მეუწყოს:  
ვინ იყო იგი, სასტიკების ამგები?  
ვინ აამხედრა თიამათი, ბრძოლა ვინ აგება?  
გაიცეს იგი, სასტიკების ამგები!  
იგი დაისაჯოს, თქვენ მშვილად ისხედით!  
ამგეარად მიუგეს იგიგებმა, დიდმა ღმერთებმა,  
ცა-მყარის მეუფეს, ღმერთების მრჩეველს:  
– ქინგუ იყო სასტიკების ამგები,  
ვინც თიამათი აამხედრა, ვინც ბრძოლა აგება!  
შებორკეს ქინგუ, ეას მიუყვანეს,  
ცოდვილად შერაცხეს, სისხლი ამოართვეს,  
მისი სისხლისგან კაცთა მოდგმა შექმნეს,  
ღმერთების სამსახური დააქისრეს.  
მაშინ განისვენეს დიდმა ღმერთებმა.

## ნერგალი და ერეშქიგალი

ოდეს ღმერთებმა ლხინი გამართეს, ერეშქიგალს, თავიანთ დას მოციქული გაუგზავნეს: “ჩვენ ვერ ჩამოვდივართ შენთან, და შენც ვერ ამოდიხარ ჩვენთან.

ვინმე გამოგზავნე, წაილოს შენი წილი”.

გაგზავნა ერეშქიგალმა ნამთარი, თავისი ვეზირი: “ადი, ნამთარ, მაღალ ცაზე!” და წავიდა, სადაც ღმერთები სხედან, წამოღგნენ, მიესალმენ ნამთარს, თავიანთი უფროსი დის მოციქულს.

*(ტექსტის ურავმენტებიდან ჩანს, რომ მხოლოდ ნერგალი არ ამდგარა თავისი ტახტიდან. უკანდაბრუნებულმა ნამთარმა მოახსენა ერეშქიგალს ეს ამბავი, შეურაცხყოფილმა ერეშქიგალმა უკანვე გააგზავნა ნამთარი, რათა პასუხი მოეთხოვა ნერგალისთვის).*

“ღმერთი, რომელიც ჩემი მოციქულის წინაშე არ წამოდგა, აქ მომგვარე, რომ მოეკლა”.

წავიდა ნამთარი, ღმერთებს ეუბნება ამბავს, ესალმებიან ღმერთები, ეუბნებიან: “მოძებნე ღმერთი იგი, შენ წინაშე რომ არ წამოდგა, და შენს ქალბატონს მიჰგვარე”. დათვალა ნამთარმა ღმერთები: ერთი

აკლდა. “სად არის ღმერთი, რომელიც ჩემს წინაშე არ წამოდგა?” და გაბრუნდა ნამთარი ამბის წასაღებად.

*(ნერგალი შემინებულისა, ეას სთხოვს შემწეობას)*

მგირალი მიდის ნერგალი ეასთან, თავის მამასთან: “როგორც დამინახავს ერეშქივალი, ცოცხალს არ დამგოეებს”. “ნუ გეშინია, წაგაყოლებ შეიდ და შეიდ ურჩხულს: მუთაბრიკუს, შარაბდუს, რაბიცუს, თირიდს, იდიბტუს, უმმუს, და ლიბუს – ესენი წაგყვებიან”.

ოდეს ნერგალი ერეშქივალის კარიბჭეს მიაღგა, იყვირა: “მეკარეე, გააღე კარი, ახსენი ურდული, შენი ქალბაგონის წინაშე შემოვალ! ერეშქივალთან გამომგზავნეს!”

გავიდა მეკარე, ნამთარს ეუბნება: “ერთი ღმერთი დგას კარიბჭესთან. გადი, შეამოწმე, არის თუ არა შემოსაშეები”.

გამოვიდა ნამთარი, შეხედა მას, თავის დელოფალს სიხარულით ეუბნება: “ჩემო ქალბაგონო, ის ღმერთია, ერთი თვის წინ რომ გაუჩინარდა, შენს წინაშე რომ არ წამოდგა”. “შემოიყვანე! მოეკლავ, როგორც კი შემოვა”. გავიდა ნამთარი, ეუბნება: “შემოდი, ბაგონო ჩემო, შემოდი შენი დის სახლში...” მიუგო ნერგალმა: “ჩემით გაიხაროს შენმა გულმა”.

*(ნერგალი შედის ერეშქივალთან თორმეტი დემონის თანხლებით)*

უბრძანა ნერგალმა თავის მხლებლებს: “კარნი ღიაა! აბა, შეცვივდით, მე უკან მოგყვებით!”

შუაგულ სახლში შეიპყრო ერემქივალი, გახტიდან თმებით დაითრია, თავის მოკვეთა დაუპირა. “ნუ მომკლავ, ჩემო ძმავო! სიტყვა მათქმევინე”. ეს რომ გაიგონა ნერგალმა, ხელი მოუღუნდა. ერემქივალი გიროდა, მოთქვამდა:

“იყავ ქმარი ჩემი, მე ცოლი ვიქნები შენი! ვრცელი ქვესკნელის მეფობას ჩაგაბარებ, სიბრძნის დაფებს ჩაგაბარებ. შენ ჩემი ბაგონი იქნები, მე შენი ქალბაგონი ვიქნები”.

ოდეს ნერგალმა მოისმინა მისი ნათქვამი, ხელი ჩაშკიდა და გადაკოცნა, ცრემლები მოსწმინდა. “ამას მთხოვდი? ბევრი თვეების შემდეგ, ღაე, ასე იყოს!”



## ერეშქიგალისა და ნერგალის ქორწინება

როცა ღმერთები სანადიმოდ შეიყარნენ, ერეშქიგალს, თავიანთ ღას, მოციქული გაუგზავნეს. ანუმ ბაგენი აღახენა, კაკას, თავის მოციქულს, სიგყვას ეუბნება: “კაკა, უკანმოუქცეველ ქვეყნად გაგაგზავნენი, ერეშქიგალს, ჩვენს ასულს, ასე უთხარი: რაკი შენ არ ძალგიცს ჩვენთან ამოსელა, მთელი წელიწადი არ ამოდიხარ ჩვენს წინაშე, და ჩვენც არ ჩამოვდივართ შენთან, მთელი თვე არ ჩამოვდივართ შენს წინაშე, შენი მოციქული მოვიდეს ჩვენთან, გაბლა აალაგოს, შენი წილი აიღოს, რასაც მივცემ მას, შენ მოგიტანოს”.

ღაეშვა კაკა ცის გრძელ კიბეზე. როცა ერეშქიგალის კარიბჭეს მიადგა:

“ათუ, გამიღე კარიბჭე”.

“კაკა, შემოდი, მოგესალმოს კარიბჭე”.

პირველ კარიბჭეში შეიყვანა კაკა,

მეორე კარიბჭეში შეიყვანა კაკა,

მესამე კარიბჭეში შეიყვანა კაკა,

მეოთხე კარიბჭეში შეიყვანა კაკა,

მეხუთე კარიბჭეში შეიყვანა კაკა,

მექექსე კარიბჭეში შეიყვანა კაკა,

მეშვიდე კარიბჭეში შეიყვანა კაკა.

და როცა შევიდა მის ფართო ეზოში, დაიხარა, მიწას აკოცა მის წინაშე,

მერე გაიმართა, წარუდგა და ეტყვის: “ანუმ, შენმა მამამ, გამომგზავნა შენთან,

რომ შენ არ აღიხარებო. მთელი წელიწადი არ ამოდიხარ ჩვენს წინაშე,

და ჩვენც არ ჩამოვდივართ, მთელი თვე არ ჩამოვდივართ შენს წინაშე,

შენი მოციქული მოვიდეს, გაბლა აალაგოს, შენი წილი აილოს, რასაც მას მივცემ, შენ მოგიტანოს”.

ერეშტიგალმა ბაგენი ალახენა, ნამთარს, თავის ვეზირს, სიგყვას ეუბნება:

“ჩვენი მამის ანუს მაცნევე, ჩემთან რაგომ მოხვედი? მშვიდობა ჰქონდეს ანუს, ენლილს და ეას, დიდ ღმერთებს, მშვიდობა ჰქონდეს ნამუს და ნაშს, ბრწყინვალე ღმერთებს, მშვიდობა ჰქონდეს ცის დედოფლის მეუღლეს,

მშვიდობა ჰქონდეს ნინურთას, ძლიერს ქვეყანაზე!”

კაკამ ბაგენი ალახენა, სიგყვას ეტყვის ერეშტიგალს: “მშვიდობა აქვს ანუს, ენლილს და ეას, დიდ ღმერთებს, მშვიდობა აქვს ნამუს და ნაშს, ბრწყინვალე ღმერთებს, მშვიდობა აქვს ცის დედოფლის მეუღლეს, მშვიდობა აქვს ნინურთას, ძლიერს ქვეყანაზე!”

ბაგე დაძრა ერეშტიგალმა, ნამთარს სიგყვას ეტყვის: “ნამთარ, ჩემო ვეზირო, ცად გამეგზავნე ანუსთან, ჩვენს მამასთან, ნამთარ, აპყევი ცის გრძელ კიბეს, გაბლა აალაგე, ჩემი წილი აილე, რასაც ანუ მოცემს, უკლებლივ ჩამომიტანე”.

*(როცა ნამთარი შევიდა ღმერთების დარბაზში, ყველა ღმერთი წამოუდგა მას ერეშქივალისადმი პატივისცემის ნიშნად. ერთადერთი ნერგალი არ წამომდგარა).*

ეამ დაძრა ბაგე, ნერგალს სიგყვას ეგყვის: “როცა შემოვიდა ნამთარი ღმერთების დარბაზში, ღმერთებმა, ყველამ ერთხმად, ქელი მოიხარეს...”

ღმერთის წინაშე, ირქალას წიაღში რომ მკვიდრობს, მის წინაშე ქელი რაგომ არ მოიხარე?..”

*(გეჟსტი დაზიანებული, აზრის გამოიგანა ჳირს. ჩანს, გადაწყდა, რომ ნერგალი უნდა ჩავიდეს ქვესკნელში და გამოცხადდეს შურაყცხოფილ ერეშქივალთან. ეა დარიგებას აძლევს მას, როგორ მოიქცეს ქვესკნელში)*

ეამ დაძრა ბაგე, ნერგალს სიგყვას ეგყვის:

“ჩემო შვილო, სალაშქროდ რომ მიღიხარ და იქ მიხვალ, ისე მოიქეცი, როგორც მე გეგყვი: როცა კი გახტს მოგიგანენ დასაჯდომად, არ მიეკარო, ნუ დაჯდები, როცა ხაბაზი პურს მოგიგანს, არ მიეკარო, პური არ შეჭამო, როცა მზარეული ხორცს მოგიგანს, არ მიეკარო, ხორცი არ შეჭამო, როცა ლუდის მწდე ლუდს მოგიგანს, არ მიეკარო, ლუდი არ შესვა, როცა ფეხის დასაბანად წყალს მოგიგანენ, არ მიეკარო, ფეხი არ დაიბანო, როცა ერეშქივალი, ძვირფას მოსასხამში გამოწყობილი... არ მოიქეცი ისე, როგორც კაცები და ქალები იქევიან”.

ნერგალმა პირი მიაქცია უკანმოუქცეველ ქვეყანას, ბნელეთის სახლს, ირქალას ღმერთის საცხოვრებელს, სახლს, სადაც შემსვლელნი უკან არ ბრუნდებიან, გზას, საითკენაც ერთადერთი ბილიკი მიდის,

სახლს, სადაც შემსვლელთ ნათელი წართმეული აქვთ, სადაც მგვერია მათი საკვები, თიხა პურია, ფრინველებივით მოსავეთ ბუმბული, ნათელს ვერ ჭერეტენ, ბნელში მკვიდრობენ. მტრედებივით კენესიან და ოხრავენ.

ალალო ბაგე მეკარემ და ნერგალს სიტყვას ეუბნება: “უნდა ვამცნო ღმერთზე, რომელიც კართან ღვას, ნამთარმა გამოიცნოს იგი”. “ჩემო ქალბატონო, ერთი ღმერთი მოვიდა ჩვენს სანახავად”. ერეშქიგალმა მოიხმო ნამთარი.

*(ნამთარი ამბობს)*

“მე გამოვიცნობ მას, გამოვიცნობ მას, ვინც კარს უკან ღვას, მოვახსენებ ჩემს ბატონს მის აღწერილობას”. მოვიდა ნამთარი და შეხედა ნერგალს კარის ჩრდილში. გაფითრდა ნამთარი მოჭრილი თამარისკივით,

ტუჩები გაუშავედა ქუნიჩი-ჭურჭლის კიდესავით.

წაიღა ნამთარი და თავის ქალბატონს ეგყვის: “ჩემო ქალბატონო, როცა მამამენტან გამგზავნე, როცა ანუს დარბაზში შევედი, ყველა ღმერთმა მუხლი მოიყარა, თავი დამიხარა; ქვეყნის ყველა ღმერთმა მუხლი მოიყარა, თავი დამიხარა, ღმერთები ფეხზე ადგნენ ჩემს წინაშე, ერთი ღმერთი არ წამომდგარა ჩემი შესვლისას, ერთ ღმერთს ქელი არ მოუხრია ჩემს წინაშე. ახლა იგი ჩამოვიდა უკანმოუქცეველ ქვეყნად”.

ერეშქიგალმა დაძრა ბაგე და ეს სიტყვები უთხრა ნამთარს:

“ჩემო ძვირფასო ნამთარ, ნუ ეძებ შენ ენლილობას, ნუ ესწრაფი საგმირო საქმეებს. რაო, ახვიდე და დაჯდე სამეფო დარბაზის გახტმე?”

და ვრცელი ხმელეთის სამართალი განსაჯო? როდის ყოფილა, რომ ანუს, მამაჩემის, ცად ავსულიყაე? როდის ყოფილა, რომ ანუნაქების პური მეჭამოს? როდის ყოფილა, რომ ანუნაქების წყალი მესვას? წადი და მოიყვანე ის ღმერთი ჩემს წინაშე!”

წავიდა ნამთარი და შეიყვანა ნერგალი. შეიყვანა ნერგალი პირველ კარიბჭეში, ნელუს კარიბჭეში; შეიყვანა ნერგალი მეორე კარიბჭეში, ენქიშარის კარიბჭეში; შეიყვანა ნერგალი მესამე კარიბჭეში, ენდა-შურიმას კარიბჭეში; შეიყვანა ნერგალი მეოთხე კარიბჭეში, ენურა-ლას კარიბჭეში; შეიყვანა ნერგალი მეხუთე კარიბჭეში, ენდუქუნ-გას კარიბჭეში; შეიყვანა ნერგალი მეექვსე კარიბჭეში, ენდუშუბას კარიბჭეში; შეიყვანა ნერგალი მეშვიდე კარიბჭეში, ენნუგიგის კარიბჭეში. და როცა შევიდა ფართე დარბაზში, მუხლი მოიყარა, მიწას აკოცა მის წინაშე. მერე გაიმართა, დადგა და უთხრა ერემქი-გალს:

“ანუმ, მამაშენმა, გამომგზავნა შენს სანახავად, მითხრა, დაჯექი იმ ტახტზე, განიკითხე დიდი ღმერთების საქმეები, დიდი ღმერთებისა, ირქალაში რომ მკვიდრობენ!”

და როცა ტახტი მიუგანეს მას, არ მიეკარა, არ დაჯდა მასზე; ხაბა-გმა პური მიუგანა, არ მიეკარა, პური არ შეჭამა; მზარეულმა ხორცი მიუგანა, არ მიეკარა, ხორცი არ შეჭამა; ლუდის მწღემ ლუდი მიუგანა, არ მიეკარა, ლუდი არ შესვა; ფეხის დასაბანად წყალი მიუგანეს, არ მიეკარა, ფეხი არ დაიბანა. წავიდა ერემქიგალი განსაბანად, და ძვირფას სამოსელში გამოეწყო, ნერგალს თავისი სხეულის ნიშანი ახილვინა. ხოლო ნერგალმა დაიოკა გულისთქმა, არ მოიქცა როგორც კაცები და ქალები იქცევიან...

## *(ტექსტი გაუგებარია)*

წავიდა მეორედ ერემქიგალი განსაბანად, და ძვირფას სამოსელში გამოეწყო, ნერგალს თავისი სხეულის ნიშანი ახილვინა; ნერგალმა გზა მისცა გულსთქმას, როგორც კაცები და ქალები იქცევიან. და ორნი გადაეხვივნენ ერთმანეთს და სარეცლისკენ გასწიეს. იწვნენ ისინი – დედოფალი ერემქიგალი და ერა, ერთ დღეს და მეორე დღეს; იწვნენ ისინი – დედოფალი ერემქიგალი და ერა, მესამე დღეს და მეოთხე დღეს; იწვნენ ისინი – დედოფალი ერემქიგალი და ერა, მეხუთე დღეს და მეექვსე დღეს; და მეშვიდე დღის დადგომისას ნერგალი ეგყვის: “ახლა გამიშვი, მერე დაებრუნდები უკანმოუქცეველ ქვეყნად”. ტუჩები გაუმავდა ერემქიგალს რისხვისაგან... წავიდა ნერგალი, ალალო ბაგე და სიგყვას ამბობს, ასე ეუბნება მექარეს:

“ერემქიგალმა, შენმა ქალბატონმა, გამგზავნა. თქვა, აჰა, გაგგზავნი ანუს, ჩვენი მამის ცალ, ამიტომ გამიშვი აქედან! იმთარის ძე ბრუნდება უკან...”

აუყვა ნერგალი ცის გრძელ კიბეს. როცა ანუს, ენლილის და ეას კარიბჭეს მიადწია, ანუმ, ენლილმა და ეამ დაინახეს იგი და თქვეს: “იმთარის ძე ამობრუნდა ჩვენთან. ახლა ერემქიგალი მოსაკლავად დაუწყებს ძებნას... ეამ, მისმა მამამ, აპკუროს მას წყაროს წყალი, და თავიშველი დაჯდეს ღმერთების კრებულში.”

*(როგორც ფრავმენტული ტექსტიდან ჩანს, მეორე დღეს ერემქიგალი ემზადება ნერგალთან კელავ შესახედრად. განიბანება, ოთახს და გახტს ასხურებს წყალს...)*

“ანუს, ჩვენი მამის, მოციქული, ჩვენს სანახავედ რომ მოვიდა, შეჭამს ჩვენს პურს და შესეამს ჩვენს წყალს”.

*(მაგრამ ნამთარი ვაუბხელს მას ნერგალის გაპარვის ამბავს)*

ნამთარმა ალალო ბაგე და სიგყვას ამბობს, ერეშქიგალს, თავის დედოფალს ეუბნება: “ანუს, ჩვენი მამის, მაცნე, ჩვენს სანახავედ რომ მოვიდა, განთიადამდე გაუჩინარდა.” ხმამალა იყვირა ერეშქიგალ-მა, შეწუხებულმა, გახტიდან ძირს ჩამოვარდა, მერე წამოიშართა მიწიდან, ერემლები ეღვრებოდა დაწვებზე. “ერა, ჩემი განცხრომის საყვარელო! ვერ გაეძეხი მასთან ყოფნით, ისე გამშორდა”. ალალო ბაგე ნამთარმა, სიგყვას ამბობს, ერეშქიგალს ეუბნება: “გამგზავნე ანუსთან, შენს მამასთან, რომ დაეაგყვევო ის ღმერთი! რომ აქ მოგგვარო და კიდევ გაკოცოს!”

დაძრა ბაგე ერეშქიგალმა, სიგყვას ამბობს, ნამთარს, თავის ეგზირს, ეუბნება:

“წადი, ნამთარ, ელაპარაკე ანუს, ენლილს და ეას! პირი იქციე ანუს, ენლილის და ეას კარიბჭისკენ, უთხარი: სანამ ბავშვი და ასული ვიყავი, სხვა გოგონებივით თამაში არ ვიციოდი, ბავშვებივით მხიარული ვართობა არ ვიციოდი. ის ღმერთი, შენ რომ გამომიგზავნე, რომელმაც უხმძიმე შექმნა, გამოგზავნე, რომ კვლავ დაწვეს ჩემთან! გამოგიგზავნე ის ღმერთი, რომ ღამე გავაგარო მასთან, როგორც საყვარელმა. უწმიდური ვარ იმისათვის, რომ ღმერთების სამართალს განვიკითხავდე, დიდი ღმერთებისა, ირქალაში რომ მკვიდრობენ. თუ არ გამომიგზავნი იმ ღმერთს, ირქალასა და დიდი მიწის წესების მიხედვით, მკედრებს ალვადგენ და შეჭამენ ისინი ცოცხლებს, მკედრებს ცოცხლებზე მეტად გაეამრავლებ!”

როცა ნამთარი ანუს კარზე მივიდა, ყველა ღმერთმა მუხლი მოიყარა მღაბლად მის წინაშე, ქვეყნის ყველა ღმერთმა მუხლი მოიყარა მღაბლად მის წინაშე. მივიდა ერთთან, მაგრამ ვერ გამოიცილო ის ღმერთი, მივიდა მეორესთან და მესამესთან, მაგრამ ვერ გამოიცილო ის ღმერთი. დაბრუნდა ნამთარი და სიგყვას ეუბნება თავის ქალბაგონს:

“ჩემო ქალბაგონო, ანუს, მამაშენის ცაზე რომ გამაგზავნე, ჩემო ქალბაგონო, იჯდა ერთი ღმერთი, თავშიშველი და შერცხვენილი ღმერთების საკრებულოში”.

“წადი, შეიპყარ ის ღმერთი და აქ მომგვარე! ეამ, მისმა მამამ, წყაროს წყალი ასხურა, და ის ზის ღმერთების კრებულში თავშიშველი და შერცხვენილი”.

აუყვა ნამთარი ცის გრძელ კიბეს. როცა ანუს, ენლილის და ეას კარიბჭეს მიაღდა, ანუმ, ენლილმა და ეამ შეხედეს მას და თქვეს: “რისთვის მოხვედი, ნამთარ?” “შენმა ასულმა გამომგზავნა, მითხრა, შეიპყარ ის ღმერთი და აქ მომგვარე”. “მაშინ, შემოდი, ნამთარ, ანუს დარბაზში, და მოძებნე შენი შეურაცხმყოფელი და წაიყვანე”. მივიდა ერთთან, მაგრამ ვერ გამოიცილო ის ღმერთი, მივიდა მეორესთან და მესამესთან, მაგრამ ვერ გამოიცილო ის ღმერთი.

*(ბოლოს, როგორც ჩანს, ნამთარი მიაგნებს ნერგალს და, რაკი ის აუცილედ ღაბდ უნდა ჩავიდეს ქვესკნელში, ნამთარი მას დაარიგებს, თუ როგორ უნდა მოიქცეს, ასწავლის მას ქვესკნელის წესებს, რა უნდა წაიღოს თან და ა. შ დამიანებული გეჟსტიდან კონკრეტული ამრის გამოგანა ძნელდება)*

ერამ ყურად ილო ნამთარის სიგყვა. გაპოხა თავისი სარგყელი და მშვილდი მოისროლა. დაეშვა ნერგალი ცის გრძელ კიბებზე. როცა



ერეშტიგალის კარიბჭეს მიადგა, თქვა: “მეკარე, გამიღე კარიბჭე!” დასცა მან ნელუ, პირველი კარიბჭის მეკარე, არ დაანება შერკინება; დასცა მან ნელუ, მეორე კარიბჭის მეკარე, არ დაანება შერკინება; დასცა ნელუ, მესამე კარიბჭის მეკარე, არ დაანება შერკინება; დასცა ნელუ, მეოთხე კარიბჭის მეკარე, არ დაანება შერკინება; დასცა ნელუ, მეხუთე კარიბჭის მეკარე, არ დაანება შერკინება; დასცა ნელუ, მეექვსე კარიბჭის მეკარე, არ დაანება შერკინება; დასცა ნელუ, მეშვიდე კარიბჭის მეკარე, არ დაანება შერკინება. და შევიდა ფართო ემოსი. მივიდა ერეშტიგალთან და გაიცინა. ხელი ჩააფლო მის ნაწნაეს, და გახტიდან ჩამოათრია. ხელი ჩააფლო მის დალალებს... (გექსტი და მიანებულია). გადაეხვიენენ ერთმანეთს და სარეცლისკენ გასწიეს. იწენენ დედოფალი ერეშტიგალი და ერა, ერთ დღეს და მეორე დღეს; იწენენ დედოფალი ერეშტიგალი და ერა, მესამე დღეს; იწენენ დედოფალი ერეშტიგალი და ერა, მეოთხე დღეს; იწენენ დედოფალი ერეშტიგალი და ერა, მეხუთე დღეს; იწენენ დედოფალი ერეშტიგალი და ერა, მეექვსე დღეს; და მეშვიდე დღის დადგომისას ანუ დაძრა ბაგე და სიგყვას ამბობს, კაკას, თავის ვეზირს, ეუბნება:

“კაკა, უკანმოუქცეველ ქვეყნად გაგგზავნი, ერეშტიგალთან, ირქალაში რომ მკვიდრობს, უთხარი: ის ღმერთი, რომელიც გამოგიგზავნე...”

*(გექსტის ბოლო იმდენად დამიანებულია, რომ ამრის გამოტანა ძალზე ძნელდება. შედეგი ის არის, რომ ნერგალის ქვესკნელში ჩასვლით ბოლო ეღება ერეშტიგალის ერთპიროვნულ დედოფლობას. ამიერიდან ქვესკნელს მეფე-დედოფალი მართავს).*

## იშთარის ჩასვლა ქვესკნელად

მოუსაველეთისკენ, ვრცელ მიწის წიადად,  
იშთარმა, სინის ასულმა, მიმართა მრახვა.  
მიმართა მრახვა სინის ასულმა ქვესკნელად,  
წყვდიადის სახლად, ირქალას ბინად,  
სახლად, სად შემსვლელი უკან ვერ გამოდის,  
გზად, რომლის ბილიკნი უკან არ ბრუნდება,  
სახლად, სად შემსვლელთ სინათლე წაერთვათ,  
მტვერი აქეთ სასმელად, გალახი – სამზროდ,  
ნათლის ვერმჭვრეტელნი წყვდიადში სხედან,  
მოსავთ ფრინველებრ ნაკრტენის სამოსი,  
კარებს და ურდულს მტვერი აფენია.  
ოდეს მიადგა იშთარი კარს მოუსაველეთისას,  
მეკარეს სიგყვას ეუბნება:  
“მეკარევ, გააღე კარი შენი!  
გააღე კარი შენი, შემოვიდე!  
თუ არ გააღებ კარს და ვერ შემოვალ,  
კარედს შეგილეწავ, შეგიმტვრევ ურდულს,  
ბღურბლს შეგილეწავ, კარედებს შეგიმტვრევ.  
მკედრებს ამოვიყვან, ცოცხლების შემჭმელთ,

და მკედრები ცოცხლებს აღმაგებიან?"  
აღალო მეკარემ პირი, ამეგყველდა:  
“შესდექ, ქალბატონო, კარს ნუ ჩამოაგდებ!  
წაეალ, შენს სახელს მოვახსენებ დედოფალ ერეშქიგალს”.  
შევიდა მეკარე, ერეშქიგალს ეგყვის:  
“შეხე, კარს უკან იცდის და შენი იშთარ,  
იგი, დიდებულ ბეიმთა გამრიგე”.  
რა მოისმინა ეს ერეშქიგალმა,  
მოჭრილ ფინიკივით სახე გაუფითრდა,  
დაქექილ ლერწამივით ბაგე გაულურჯდა.  
“რა განუმზრახავს მის გულს ჩემდამი?  
რა ჩაუთქვამს ჩემს წინააღმდეგ?  
შეხედე, ვით ვზი, ანანუქთა შორის,  
პურის წილ ცალახს ეჭამ,  
ლუღის წილ წუმპეს ვსეამ!  
ვიგლოვო ყრმანი, საგრფოთაგან განშორებულნი?  
ვიგლოვო ქალწულნი, საგრფოთა წიაღს მოწყევეგილნი?  
ვიგროო ჩვილნი, უდროოდ წაგერილნი?  
წადი, მეკარევე, გააღე კარი შენი!  
იშთარს ძველისძველნი წესნი აღუსრულე”.  
წაეიდა მეკარე, გააღო კარი თვისი.  
“შემოდი, ქალბატონო, ქუთუ-ქალაქმა იხაროს შენით!  
სასახლე მოუსაფლეთისა იშეებდეს შენს წინაშე!”  
პირველ კარში შეიყვანა, მოჰხადა გვირგვინი დიდი.  
“რაგომ მომხადა, მეკარევე, გვირგვინი დიდი?”  
“შედი, ქალბატონო, ასეთია წესი ქვესკნელის დედოფლისა!”

მეორე კარში შეიყვანა, საყურენი აართვა.  
“რაგომ ამართვი, მეკარე, საყურენი?”  
“შედი ქალბატონო, ასეთია წესი ქვესკნელის დედოფლისა!”  
მესამე კარში შეიყვანა, ყელსაბამი შეხსნა.  
“რაგომ შემხსენი, მეკარე, ყელსაბამი?”  
“შედი ქალბატონო, ასეთია წესი ქვესკნელის დედოფლისა!”  
მეოთხე კარში შეიყვანა, მკერდის სამკაულნი აართვა.  
“რაგომ ამართვი, მეკარე, მკერდის სამკაულნი?”  
“შედი, ქალბატონო, ასეთია წესი ქვესკნელის დედოფლისა!”  
მეხუთე კარში შეიყვანა, წელიდან სარტყელი შეხსნა.  
“რაგომ შემხსენი, მეკარე, წელიდან სარტყელი?”  
“შედი, ქალბატონო, ასეთია წესი ქვესკნელის დედოფლისა”.  
მეექვსე კარში შეიყვანა, შეხსნა სალგენი ხელთა და ფერხთა.  
“რაგომ შემხსენი, მეკარე, სალგენი ხელთა და ფერხთა?”  
“შედი, ქალბატონო, ასეთია წესი ქვესკნელის დედოფლისა!”  
მეშვიდე კარში შეიყვანა, მოჰხადა სარცხინელთა სამოსი.  
“რაგომ მომხადა, მეკარე, სარცხინელთა სამოსი?”  
“შედი, ქალბატონო, ასეთია წესი ქვესკნელის დედოფლისა!”  
ოდეს იმთარი მოუსაველეთს შთახდა,  
ერეშქიგალი იხილა, წარდგა მის წინაშე,  
არ დაფიქრდა იმთარი, მის წინაშე დაჯდა.  
აღალო პირი ერეშქიგალმა, ამეტყველდა,  
თავის ვეზირს, ნამთარს, სიტყვას ეუბნება:  
“ნამთარ, წაიყვანე, ჩემს სასახლეში ჩაკეცე იგი!  
შეჰყარე იმთარს სამოცი სენი:  
სენი თვალისა – თვალთა მისთა,

სენი მხარისა – მხართა მისთა,  
სენი ფერხისა – ფერხთა მისთა,  
სენი გულისა – გულსა მისსა,  
შეჰყარე სენი მთელ სხეულს მისას”.  
რა შთახდა მოუსაველეთს ქალბაგონი იშთარი,  
ხარ-ფურნი აღარ ხურაობენ,  
ქალწულს ყრმაწული აღარ ეუღლება,  
სძინავს ყრმაწულს მარგოდ საწოლში,  
სძინავს ქალწულს საქალებოში.

[ . . . . ]

დიდი ღმერთების პაპ-სუქალს სახე დაუბნელდა,  
ძაძა შეიმოსა, ფლასები მოისხა.  
მიდის პაპ-სუქალი მამამისთან, სინთან, მგირალი,  
მეუფე ეას წინაშე იღვრება ცრემლი მისი:  
“იშთარი ქვესკნელად შთახდა, ეეღარ ამოდის.  
რა შთახდა მოუსაველეთს იშთარი,  
ხარ-ფურნი აღარ ხურაობენ,  
ქალწულს ყრმაწული აღარ ეუღლება,  
სძინავს ყრმაწულს მარგოდ საწოლში,  
სძინავს ქალწულს მარგოდ საქალებოში”.

ეამ ბრძენ გულში აზრი ჩაისასა,  
შექმნა აცუმუნამირ, ცვედანი.  
“წარვედ, აცუმუნამირ, ქვესკნელის კარს მიაპყარ სახე.  
ქვესკნელის შვიდი კარი შენ წინაშე განიხვნება.  
გიხილავს ერემქიგალი, გაუხარდები.  
რა დაცხრება გული მისი,

რა მოილხენს ღვიძლი მისი,  
თავი აღმართე, ვაშრაპებს გახედე.  
“ქალბატონო, ვაშრაპი მომცენ, წყალი შეესვა!”  
რა მოისმინა ეს ერეშქიგალმა,  
თედობებზე ხელი შემოირგყა, თითზე იკბინა.  
“აუსრულებელ სათხოვარს მოითხოვ!  
განვედ, აცუშუნამირ, წყეულიმცა ხარ!  
ქალაქის არხში ეძებდე საზრდელს!  
ქალაქის ჭურჭლიდან სვამდე სასმელს!  
ზღუდის ჩრდილი სადგომად გექმნეს!  
ზღურბლი სამყოფელად გექმნეს!  
მთვრალი და ფხიზელი ლოყაზე გცემდეს!”  
აღალო კვლავ პირი ერეშქიგალმა, ამეგყველდა,  
ნამთარს, თავის ვეზირს, სიგყვას ეუბნება:  
“წადი, ნამთარ, ეგალგინას კარზე დარეკე,  
ზღურბლი ძვირფასი თვლებით შეამკე,  
ანუნაქები გამოიყვანე, ოქროს გახგზე დასხი,  
იმთარს ასხურე წყალი ცხოველი, აქ მომგვარე!”  
წავიდა ნამთარი, ეგალგინას კარზე დარეკა,  
ზღურბლი ძვირფასი თვლებით შეამკო,  
ანუნაქები გამოიყვანა, ოქროს გახგზე დასხა,  
იმთარს ასხურა წყალი ცხოველი, წაიყვანა.  
პირველ კარში გაიყვანა, დაუბრუნა სარცხვინელთა სამოსი.  
მეორე კარში გაიყვანა, დაუბრუნა სალგენი ხელთა და ფერხთ  
მესამე კარში გაიყვანა, დაუბრუნა წელის სარგყელი.  
მეოთხე კარში გაიყვანა, დაუბრუნა მკერდის სამკაულნი.

მეხუთე კარში გაიყვანა, დაუბრუნა ყელსაბამი.  
მეექვსე კარში გაიყვანა, დაუბრუნა საყურენი.  
მეშვიდე კარში გაიყვანა, დაუბრუნა ღიდი გვირგვინი.  
“თამუზი, საგრფო მისი სიყრმისა,  
წმიდა წყლით განბანე, სცხე ბეთი სურნელი.  
მეწამული სამოსით შემოსე,  
ლაქვარდის სტვირი დაუბრუნე.  
შამხათებმა მოალხინონ სული მისი!”  
ოდეს ბელილი აასხამდა თავის ყელსაბამს,  
თელებით სავსე იყო მისი კალთა,  
და რა შემოესმა ძმის გამო გოდება;  
გაწყვიტა ბელილიმ ყელსაბამი,  
და თელებმა მიწის პირი დაფარეს.  
“ნუ შემაჭირვებ, ძმაო ჩემო, ერთადერთო!”  
ოდეს თამუზი ამოვა ქვესკნელიდან,  
ლაქვარდის სტვირიც თან ამოჰყვება,  
თან ამოჰყვებიან მოგირალნი კაცნი და ღიაცნი,  
მკედრებიც ამოვლენ, საკმევლის სურნელებას იყნოსენ!

## იშთარისადმი

შენ გესავე, ქალბატონთ ქალბატონო, ქალღმერთთა ქალღმერთო!  
იშთარ, დედოფალ ხარ ყოველთა საყოფელთა,  
წარმმართველი კაცთა მოდგმისა!  
ირინი, ძლევამოსილ ხარ, იგიგთა შორის უმეშთაესი!  
მნათობი ცათა და ხმელისა, სინის გულოვანი ასული!  
ვარსკელაეი საბრძოლო შეძახილთა,  
წამკიდებელი შეთანხმებულ ძმათა,  
მოყვასთა მგრებად შემცვალებელი!  
ქალბატონი ბრძოლის ველისა, ქვესენელის მრქენელი!  
გუშეა, ომით შემოსილი, შიშით შებურვილი!  
სალოცაენი, საკურთხეველნი შენ გელიან.  
სად არა ჰვიეს სახელი შენი, სად არა ჰვიეს რჯული შენი?  
სად არ დახატულა ხაგი შენი, სად არ დადგმულა საყდარი შენი?  
მოხედაე განძარცულთა, დატემულთა დღენიადაგ წყალობ!  
შენგან არს წყალობა, ქალბატონო ცათა და ხმელისა,  
ქალღმერთო, მწყემსო დანისლულ ხალხთა!  
შენგან არს წყალობა, წმინდა ეანას დედოფალო,  
ქალბატონო ბრწყინვალე ბედელთა!  
ბრწყინვალე ლომო ივიგებისავე,



დამმარცხებელი მძვინვარე ღმერთთა!  
ელვარე სანთელი ცათა და ხმელისა,  
სხიეო ყოველთა სამკეიდრებელთა!  
ამხდელი პირბადისა ქალწულთაგან!  
მამაკაცთა ქალღმერთო, დიაცთა იშთარ!  
შემოგადადე დამაშვრალმა, სნეულმა მონამ,  
მომხედე, ქალბატონო ჩემო, შეიწყნარე ეედრება ჩემი.  
სიწრფოებით მომხედე, ბრძანე წყალობა ჩემი!  
წყალობა ჩემი შეძრული სხეულისა,  
რომელი სავსეა შფოთით და აღრეით!  
წყალობა ჩემი სნეული გულისა,  
რომელი სავსეა ცრემლით და ეაებით!  
წყალობა ჩემი დამწუხრებული სახლისა,  
რომელიც შეაჭირვა გოდებათ!  
ირნინითუ, მძვინვარე ძუ ლომო, გული დაიცხრე!  
მრისხანე ფურო, გუნება გაისხენ!  
განდენე უკეთურებანი ჩემი განიდან!  
ქალბატონო ჩემო, ვიდრემდის უნდა იბაკეიდნენ ჩემ მომართ?  
ვიდრემდის უნდა უხაროდეს მღევარსა ჩემსა?  
ფარფაგებს სული ჩემი, ვითარცა ფრინველი ცათა,  
ვკენესი, ვითარცა გრედი ღამით და დღისით.  
რა შეეცოდე, ღმერთო ჩემო, ქალბატონო ჩემო?  
ვითარცა უშიში ჩემი ღმერთისა და ქალღმერთისა შევიქენ!  
ვხედავ შავ დღეებს, ქალბატონო ჩემო,  
ბნელითმოცულ თვეებსა და წლებს გულისწყრომათა!  
ღუმს სალოცავი ჩემი, ღუმს საყდარი ჩემი.

დუმილი დაღვრილა ჩემს სახლზე და კარ-მიდამოზე.  
განადგურდა გვარი ჩემი, კერა ჩემი დაივსო.  
ღეთაებამ ჩემმა უცხო ადგილად მიაბრუნა პირი.  
შენ გესაე, ქალბატონო ჩემო, შენკენ მიიქცევა სული ჩემი,  
შენ გევედრები, დამხსენ განკიცხვას,  
დამხსენ ცოდვას, დანაშაულს და შეცოდებას!  
ბრძანე ბრძანებითა შენითა, განრისხებულ ღმერთს შემარიგე!  
გამწყრაღი ქალღმერთი დამიბრუნე!  
დაშრეგიღი, მხრჩოლავი კერა კელავ ამინთე!  
ჩამქრალი ჩირაღდანი კელავ გამიჩაღე!  
განთესიღი მოდგმა ჩემი შემიკრიბე!  
ფარეხი განმიფრცე, ვალავანი გამიფართოვე!  
ვიღრემღის იქნები ქალბატონო ჩემო, მრისხანე და სახემიქცეუ  
ვიღრემღის იქნები, ქალბატონო ჩემო, მძვინვარე და გულგამწყრა  
მოაბრუნე ქეღი შენი უკუმიქცეული.  
ჩემღა სასიკეთოდ მომართე პირი შენი!  
ლოცვა-ვეღრებანი ჩემნი მოგღიოდნენ დაუბრკოლებღივ!  
ღიღნი წყაღობანი შენნი მომეფინონ!  
ჩემმა მჭერეგელმა სახელი განაღიღოს!  
ხოლო მე შავთავიანთ შენს სიქვეღეს გამოვეუცხადებ!  
მაღალ არს იშთარ, დეღუფალ არს იშთარ!  
მაღალ არს ქალბატონი, დეღუფალ არს ქალბატონი!  
ირინინის, ქვეღ ასულს სინისას, არ უვის გოღი!

(ლოცვა ხელაპყრობით იშთარისადმი)

## ანზუს ეპოსი

საცხოვრებელთა მეუფის ძეს, ბრწყინვალეს,  
ქალღმერთ მამის ნანდაურს,  
ძლიერს ვუმღერი – ღმერთს, ენლილის პირმშოს,  
ნინურთას, ბრწყინვალეს, ქალღმერთ მამის ნანდაურს,  
ძლიერს განვადიდებ, ღმერთს, ენლილის პირმშოს,  
ექურის ნაშიერს, ღმერთთა წინამძღოლს, ენინუს იმელს,  
ფარებთა მფარველს, სახლების, ქუჩათა და ქალაქთა მცველს,  
ბრძოლათა მცოდნეს, სარგყელით მოთამაშეს, უსწორო მეომარს,  
მძვინვარეთა გამხელნელს, დაუღლელს,  
ვისი შემართებაჲ შიშისგარია.

მისი ძლიერების სახელს განვადიდებ,  
ფრთოსანი ანზუს მკვლელს თავისი ლახტით...

[ . . . . ]

და ყველა ღმერთის განჩინებანი მას ჩააბარა; წამოიღო ისინი და ანზუს ჩააბარა. თვისი საწმინდარის შესასვლელის დასუა მიანდო ენლილმა, თავად განსაბანად წმიდა წყალში ჩავიდა მის წინაშე; ენლილობის ქმნილებებს უჭვრეტს ანზუს თვალი, საუფლო გვირგვინს, მისი ღვთიურობის სამოსელს, მისი ღვთიურობის ბედისწერათა დაფებს უჭვრეტს, უჭვრეტს ღმერთების მამას, ღურანქის ღმერთს.

ენლილობის წართმევა იზრახა თავის გულში, ანბუ უჭერეგს ღმერთების მამას, ღურანქის ღმერთს, ენლილობის წართმევა იზრახა თავის გულში: წავიღებ ღმერთების ბედისწერათა დაფებს და ყველა ღმერთის განჩინებებს შეეკრებ, ტახტს დავეპატრონები, განგებათ დავეუფლები, იგიგებზე, მათზე ყველაზე გავბატონდები. ბრძოლა ისურვა მისმა გულმა. საწმიდარის შესასვლელთან, რომელსაც უჭერეგდა, დაელოდა განთიადამდე. როცა ენლილი განსაბანად ჩადიოდა წმიდა წყლებში, გვირგვინი მოიხადა და ტახტზე დადო, ბედისწერათა დაფებს მისწვდა ანბუს ხელი, ენლილობა აიღო, განგებანი ჩამოყრილია; ანბუ გაურინდა და თავის მთაში დაიმალა. მიში დასადგურდა, მდუმარება ჩამოეარდა, მამა, მრჩეველი მათი, დადუმდა ენლილი. საწმინდარს შემოეძარცვა მისი ბრწყინვალება, ქვეყნის ღმერთები ღონეს ეძებდნენ. ანუმ დაძრა ბაგე და ამბობს, ეტყვის ღმერთებს, თავის შვილებს: “რომელი ღმერთიც მოკლავს ანბუს, ყველგან იდიდება მისი სახელი!” “არხების მეურვე – იყვირეს – ანუს ძე!”

მრჩეველი ეუბნება მას: “შენ ძლიერი ხარ, ადად, მაგარი, ომს არ შეუდრკები, დამეხე ანბუ შენი ლახტით. იდიდება შენი სახელი დიდი ღმერთების საკრებულოში, შენს ძმა ღმერთებს შორის გოლი არ გეყოლება. გაჩნდება, აშენდება შენი საწმიდარები, ოთხივე კუთხეში დაარსდება შენი საღვთო ქალაქები, შენი საღვთო ქალაქები ექურში შევა, იდიდე ღმერთების წინაშე, ძლიერი იყოს სახელი შენი.”

არხების მეურვემ ადადმა მიუგო სათქმელი, თავის მამას ანუს სიტყვას ეუბნება:

“მამავ, მიუწვდომელ მთისკენ ვის მიუჩქარია? ვინ არის ანბუს მსგავსი ღმერთებში, შენს შვილთა შორის? ბედისწერათა დაფებს

მისწვდა მისი ხელი, ენლილობა გაიგაცა, განგებანი ჩამოყრილია. ანბუ გაფრინდა, თავის მთაში დაიმალა. აწ მისი ბაგისმიერი ღურანქის ღმერთებივითაა. ყოველი მისი მგერი მის წინაშე თიხად გადაიქცევა!”

რა ესმათ ეს ღმერთებს, შეშინდნენ, ანუმ სალაშქროდ არწასელა უბრძანა.

“გიბილმა! – იყვირეს, – ანუნითუს პირმშომ!”

“ანბუ გაფრინდა და თავის მთაში დაიმალა! აწ მისი ბაგისმიერი ღურანქის ღმერთებივითაა, ყოველი მისი მგერი თიხად გადაიქცევა!”

რა ესმათ ეს ღმერთებს, შეშინდნენ. ანუმ გიბილს სალაშქროდ არწასელა უბრძანა.

“შარამ!” – იყვირეს – “იშთარის პირმშომ”.

ანუ, მრჩეველი ეუბნება მას: “შენ ძლიერი ხარ, შარავ, მაგარი, ომს არ შეუდრკები, მოჰკალ ანბუ შენი იარაღით, იდიდებს შენი სახელი დიდი ღმერთების საკრებულოში, შენს ძმა ღმერთებს შორის გოლი არ გეყოლება, გაჩნდება, აშენდება შენი საწმიდარები, ოთხივე კუთხეში დაარსდეს შენი საღვთო ქალაქები, შენი საღვთო ქალაქები ექურში შევა! იდიდები ღმერთების წინაშე, ძლიერი იქნება სახელი შენი.”

შარამ მიუგო სათქმელი, ანუს, თავის მამას, სიგყვას ეუბნება:

“მამავ, მიუწვდომელი მთა ვის გადაულახავს, ვინ არის ანბუს მსგავსი ღმერთებს, შენს ძმებს შორის? ბედისწერათა დაფებს მისწვდა მისი ხელი, ენლილობა გაიგაცა, განგებანი ჩამოყრილია. ანბუ გაფრინდა და თავის მთაში დაიმალა, აწ მისი ბაგისმიერი ღურანქის ღმერთებივითაა”.

[ . . . . ]

შეიკრიბნენ იგივეები, ღმერთები ერთობლივ შემოთქმული არიან; სიბრძნის უფალი, აფსუში დამკვიდრებული, ააყენეს. თვისი გულის სიგყვა უთხრა თავის მამას, ანუს, ამბობს:

“მე ვიპოვი იმ ღმერთს და ანზუს შებორკვას ვაუწყებ კრებულში; მე ვიპოვი იმ ღმერთს, და ანზუს შებორკვას ვაუწყებ კრებულში”.

ესმათ იგივეებს მისი ეს ნათქვამი, ათრთოლდნენ იგივეები, ფეხები დაუკოცნეს, თვალსხივოსანმა დაძრა ბაგე, ამბობს, ანუსა და დაგანს სიგყვას ეუბნება...

[ . . . . ]

მახის, სახებათა ქალბატონის ღიღება წარმოთქვა კრებულში: “მოუხმე ძლიერს, ბრწყინვალეს, შენს ნანდაურს, მკერდგანიერს, ბრძოლაში შეიდეულის გამყვანს, ნინგირსუს, ძლიერს, ბრწყინვალეს, შენს ნანდაურს, მკერდგანიერს, ბრძოლაში შეიდეულის გამყვანს!”

ესმა მისი ეს ნათქვამი ღიღებულს მახს და თქვა: “კეთილი!” მის ბაგისმიერზე გაისარეს ქვეყნის ღმერთებმა, ათრთოლდნენ და ფეხები დაუკოცნეს. დაიძახა ღმერთების კრებულში, და თავისი ძე, გულის საყვარელი, მოიყვანა, უთხრა: “უზენაეს ანუსა და დაგანის წინაშე, – რა რომ გამოაცხადეს კრებულში თავიანთი განჩინებანი, ყველა იგიგი, ერთობლივ, მე ვშობე, ღმერთთა შორის უპირველესნი – მე მამიმ! ჩემს ძმას და ანუს ცის მეუფება განვეუწესე; ეს მე ვარ, მეფობა რომ განვეუწესე. [ . . . . ] მამამენიც მე გამოვსახე”.

[ . . . . ]

დათქვი ვადა. ღმერთებს, რომელნიც მე შევექმენი, ნათელი დაუბრუნე! გაემზადე საბრძოლველად, შენი შვიდი ქარიშხალი მალღიდან დააგყდეს თავს. მისწვიდი ფრთოსან ანზუს და შებორკე იგი, მოასვენე ღელამიწა, რომელიც მე შევექმენი, ანზუს სამყოფელი კი

არივ-დარიე, შიშმა მოიცივას იგი. [ . . . ] აღეძრაე მათზე ერთობლივ აშამშუთებს. გადაიკიდე შეილდი, შენმა ისრებმა შხამი აგარონ! ავსულივით პირისახე შეიცვალე, ღრუბელი წაიძლოლე წინ, შენი სახე ვერ გამოიცივოს. შენი სხიეოსსება ჩვენზე გაღმოვიდეს, შენი მომაკეღინებელი ძალა მიუშეი, მიუბის დაქცევა იცი, არ გაბრწყინდეს მის თაებე მზე, დღემ ნათელი სიბნელელ გადაუქციოს; მოუსპე სიციოცხლე, შებორკე ანზუ, ქარმა მისი ფრთები საიღუმლო ადგილებში წაიღოს, ექურის სახლისკენ, შენს მამა ენლილთან; მისი მთები და ველები წალეკე, ააფორიაქე. ბოროგი ანზუს სიციოცხლე მოკეეთე, მეფობა შემოვიდეს ექურში, შენს მშობელ მამას განგება-ნი დაუბრუნდეს. გაჩნდეს, აშენდეს საწმიდარები, ოთხიე კუთხეში დაფუძნდეს შენი საღეთო ქალაქები, შენი საღეთო ქალაქები, ექურში შევიდეს; აღზევდი ღმერთების წინაშე, ძლიერი იყოს სახელი შენი!”

მოუსმინა თავის დედას მეომარმა, გამხნედა საბრძოლველად, ანზუს მთებისკენ ამაყად გაემართა. ჩემმა უჟალმა შეკაშმა შეიდი ქარი, გმირმა შეკაშმა შეიდი *იმზულუ*, მგერის დამყენებელი შეიდი *აშამშათი*, აღძრა სასგიკი ქარიშხალი, გზა მისცა შეხლა-შეგაკებებს, [ . . . ] მთის ძირას შეეყარნენ ერთურთს ანზუ და ნინურთა, შეხელა მას ანზუმ და მიეჭრა მას, კბილები დაახრჭიალა, ქარიშხალივით გადაეფინა მთებს მისი *მელამი*, მძეინეარე ლომივით ეძგერა მას, გულის რისხვით იყვირა გმირმა: “წავიღებ ყველა განჩინებას ერთიანად, და ღმერთების ყველა ბრძანებას უკან დავაბრუნებ” “ვინა ხარ, ჩემთან საბრძოლველად რომ მოსულხარ?”

შეუგია, თავისი ბავისმიერი მიაგება ანზუს, მიუგო ანზუს გმირმა ნინურთამ:

“მეფე ანუსა და ღურანქის ღმერთების სახელით, წერამწერელი ღმერთების სახელით, შენთან საბრძოლველად მოვედი, შენი შემშუსვრელი!”

ისმინა ანზუმ მისი ნათქვამი, მძვინვარედ იღრიალა მთებში, უკუნე დასადგურდა, მთების სახე წყვდიადმა მოიცვა, მზე, ღმერთთა ნათელი, ბნელში გაეხვია, [გაუგებარია] წინ გაიჭრა ანზუს ხმაზე, [გაუგებარია] საბრძოლო ჟერანგი სისხლში დასველდა, იწვიმა სიკვდილის ღრუბელმა, ელავდნენ ისრები, გახურდა ბრძოლა მათ შორის ძლიერმა, ბრწყინვალემ, ქალღმერთ მამის პირმშომ, ანისა და დანის საყრდენმა, ნინიქუნგის ნებიერმა [ . . . ] აავსო, მშვილდიდან ლერწმის ისრები სცყორცნა მას. ანზუს ვერ მისწვდა, ლერწამი უკან დაბრუნდა. ანზუმ შესძახა:

“ლერწმის ისარო, შენი ლერწმოვანისკენ გაბრუნდი! მშვილდი სახევე, შენი გყისაკენ! ძარღვო – ცხოველის მურგს, ისრის თბევე – ფრინველს დაუბრუნდი!”

ხელთ ეპყრა ანზუს ღმერთების ბედისწერის დაფები. მოზიდა ნინურთამ მშვილდის ლარი, ვერ მისწვდა მის სხეულს. ბრძოლა დაცხრა ომი გასრულდა, საჭურველი უქმ იქმნა, მთის გულში ანზუ ვერ შებორკეს. შესძახა ნინურთამ ადაღს, ბრძანება მისცა:

“გაუმეორე ეას, რაც იხილვე: რომ, ბაგონო, ნინურთამ ანზუ მოიმწყვდია, ნინურთამ ბანაკში მგვერი დააყენა, მშვილდი მოზიდა, ისარი სცყორცნა, ვერ მისწვდა ანზუს, უკან დაბრუნდა. ანზუმ შესძახა ისარო, რომ მოდიხარ, შენი ლერწმოვანისაკენ გაბრუნდი! მშვილდი სახევე – შენი გყისაკენ! ძარღვო – ცხოველის მურგს, ისრის თბევე – ფრინველს დაუბრუნდი! ხელთ ეპყრა მას, ანზუს, ბედისწერის დაფები; მოზიდა მშვილდის ლარი, ვერ მისწვდა მის სხეულს. ბრძოლა დაცხრა:



ომი გასრულდა, საჭურველი უქმ იქმნა, მთის გულში ანბუ ვერ შებორკეს”.

აღაღმა ქედი მოიხარა, ბრძანება მიიღო, ბრძოლის ამბავი თვალსივოსან ეას წაუღო:

“რომ, ბაგონო, ნინურთამ ანბუ მოიმწყვდია, ნინურთამ ბანაკში მგვერი დააყენა, მოზიდა მშვილდი, ისარი სტყორცნა, ვერ მისწვდა ანბუს, უკან დაბრუნდა. ანბუმ შესძახა ისარს: ისარო, რომ მოდიხარ, შენი ლერწმოვანისაკენ გაბრუნდი! მშვილდის სახეე – შენი გყისაკენ! ძარღვო – ცხოველის ბურგს, ისრის თბეე – ფრინველს დაუბრუნდი! ხელთ ეყურა მას ბედისწერის დაფები [ . . . ] მოზიდა მშვილდის ლარი, ვერ მისწვდა მის სხეულს. ბრძოლა დაცხრა, ომი გასრულდა, საჭურველი უქმ იქმნა, მთის გულში ანბუ ვერ შებორკეს”.

ისმინა თვალსივოსანმა თავისი ძის სიგყვა, დაღუღდა და მერე გაუგზავნა სიგყვა:

“გაუმეორე შენს ბაგონს ჩემი ბაგის ნათქვამი, რასაც ვიგყვი, მისთვის დაიმარხე. ბრძოლა არ შეწყვიტო, ძალა მოიკრიფე; დააცხრე იგი (ანბუ), ქარიშხალთან შეხლისას ფრთები დაცივიღეს. აიღე იარაღი და ისრებს რომ მიუშვებ, ფრთები აუკაფე მარჯვნივ და მარცხნივ. დაინახოს თავისი ფრთები და ბაგის სათქმელი დაეკარგოს. “ეაი, ფრთა ფრთაზე!” – იყვირებს, ნუ შეგეშინდება მისი. მოზიღე მშვილდი! მოწინააღმდეგის მკერდს სტყორცნე ლერწმის ისარი ეღვასავით, ფრთა და ნაკრტენი პეპლებივით აცეკეღნენ, მოკვეთე მისი სიცოცხლე. შებორკე ანბუ, ქარმა მისი ფრთები საიღუმლო აღვიღებში წაიღოს, ექურის სახლში, შენს მამა ენლიღთან, მისი მთები და ვეღები წაღეკე, ააფორიაქე! ბოროგ ანბუს სული ამოართე. მეფობა შევიღეს ექურში, შენს მშობელ მამას დაუბრუნღეს განგებანი! გაჩნღნენ, აშენღნენ საწმი-

დარები, ქვეყნის ოთხივე კუთხეში დამყარდეს შენი საღეთო ქალაქები, შენი საღეთო ქალაქები შევიდეს ექურში, იდიღე ღმერთების წინაშე, იძლიეროს შენმა სახელმა!”

ადაღმა ქელი მოიხარა, ბრძანება მიიღო, რაჲც ეამ ილაპარაკა, გაუმეორა:

“ბრძოლა არ დაცხრეს, ძალა მოიკრიფე, დააცხრე ანგუ, მისი ფრთები ქარიშხალთან შეხლისას დაცვივდნენ, აიღე (სხვა) იარაღი და ისრებს რომ გაგყორცი, ფრთები მოკვეთე, შეხედოს თავის ფრთებს, ბაგის სათქმელი დაეკარგოს. “ფრთა ფრთაზე!” – იყვირებს. ნუ შეგეშინდება მისი. მოზიღე მშვილდი! მოწინააღმდეგის მკერდს სგყორცნე ლერწმის ისარი ელვასავით, ფრთა და ნაკრგენი პეპლებივით აცეკვდნენ, მოკვეთე მისი სიცოცხლე, შებორკე ანგუ, ქარმა მისი ფრთები საიდუმლო ადგილებში წაიღოს, ექურის სახლში, შენს მამა ენლილთან. მისი მთები და ველები წაღეკე, ააფორიაქე! ბოროტ ანგუს სული ამოართვი. მეფობა შევიდეს ექურში, შენს მშობელ მამას დაუბრუნდეს განგებანი! გაჩნდნენ, აშენდნენ საწმიდარები, ქვეყნის ოთხივე კუთხეში დამყარდეს შენი საღეთო ქალაქები, შენი საღეთო ქალაქები შევიდეს ექურში. იდიღე ღმერთების წინაშე, იძლიეროს შენმა სახელმა!”

მოისმინა ნინურტამ თავისი მამის, თვალსხვიოსანი ეას სიგყეა, საბრძოლველად გამხნევედა, ანგუს მთისკენ გასწია. უფალმა შვიდი მეომარი შეკამბა, გვირმა შეკამბა შვიდი *იმხულუ*, მგვერის დამყენებელი შვიდი *ამამშუთი*.

*(საბოლოო შეგაკების ამსახველი ეპიზოდი ფრაგმენტულად არის შემონახული. საბოლოოდ ნინურტა იმარჯეებს, კლავს ანგუს და მის გეამს ენლილის*

ტაძრის – ექურის თავანზე მიაკრავს. ენლილს დაუბრუნდება მოტაცებული  
ენლილობა და ბედისწერის დაფები, ღმერთები და მთელი ქვეყნიერება,  
“შავეთაეიანები” გახარებული არიან. ეს მხსნელი გმირობა ჩაიდინა ენლილის  
ძემ მამის სადიღებლად.)

.

## ერას ეპოსი

### დაჟა პირველი

“მეფევე ყოველთა სამკვიდრებელთა, სამყაროს შემქმნელო, ხენდურსანგავ, ენლილის პირმშოე [. . . .], უზენაესო კვერთხისმპყრობელო, შავთაფიანებზე მზრუნველო, მწყემსო კაცთა მოდგმისა, იშუმ, განთქმულო შემმუსვრელო, რომლის ხელი ღირსია მისი მძვინვარე იარაღის გარებისა და მისი ბასრი შუბის აელეებისა. ერა, ღმერთების გმირი, ბრდღვინავს თავის სადგომში. საომრად ისწრაფის მისი გული. ეუბნება თავის იარაღს: “იცხე სიკვდილის შხამი! შეიდეულს, სწორუპოვარ მეომრებს: შეირგყით თქვენი საჭურველი! შენ გეუბნება: ველად მსურს გასვლა”.

“ჩირაღდანი ხარ შენ, მენს ნათელს უმზერენ! წინამძღოლი ხარ, ღმერთები უკან მოგყვებიან! საგვეარი ხარ, შემმუსვრელი! ერა, აღიმართე ქვეყნის დასამზობად, როგორ გინათლება ღვიძლი, როგორ გიხარის გული!”

ერას მელავეები, როგორც უძილო კაცისა, მოქანცულია. ეუბნება თავის გულს: “აღვდე თუ ვიძინო?” ესიგყვება თავის იარაღებს: “ეყუდე თქვენ-თქვენ კუთხეებში!” შეიდეულს, სწორუპოვარ მებრძოლებს: “გაბრუნდით თქვენ-თქვენ სადგომებში!”

და შენ, იშუმ, ვიდრე გააღვიძებ მას, ეძინოს თავის საწოლში! მამისთან, თავის სასძლოსთან ერთად, ეძლეოდეს ნეტარებას! ენ-გიდუდუ, უფალო, ღამ-ღამობით მოარულო, მთაყვარეა გამძლოლო, ვინც მოყმეთ და ასულთ სიმშვიდეში ამყოფებს, დღესათუ უნათებს. შეიდეულის, უსწორო მეომართა, ღეთიურობა განსხვავებულია, მათი წარმოშობა უცნაურია, შიშისსომგერელნი არიან. მათი მჭერეგელი კანკალებს; სუნთქვა მათი სიკედილია. ხალხი ძრწის, ვერ ბედავს მათთან მიახლოებას. იშუმი კარია მათ წინ ჩაკეტილი.

როცა ანუმ, ღმერთების მეფემ, მიწაში დათესა თავისი თესლი, მიწამ მას შეიღი ღმერთი უშეა და მან შეიდეული უწოდა მათ. ისინი წარდგნენ მის წინაშე, რომ ბედი გადაეწყვიტა მათთვის. მოუხმო ერთს და ასე ამცნო: სადაც წახვალ და ბარს დასცემ, მეტოქე არ გეყოლება! მეორეს უთხრა: ცეცხლივით წეავე, ალივით ბუგავდე! მესამეს უბრძანა: ლომის სახე მიიღე, შენი მჭერეგელი შეძრწუნდეს. მეოთხეს უთხრა: შენი მძვინვარე იარაღის აღმართვით მიიღებს ანგრევდე! უთხრა მეხუთეს: ქარივით დაუბერე და გამოძე დეღამიწა! უბრძანა მეექვსეს: მემოთ და ქვემოთ იარე, არაინ დაინდო! მეშვიდე გველემშაპის შხამით გაგენა: დაამხე ყოველი ცოცხალი! და რა ანუმ შეიდეულს, ყველას მათ ბედი დაუსაზღერა, ჩააბარა ისინი ერას, ღმერთების მეომარს, უთხრა: იარონ შენს გვერდით! როცა ხალხის ხმაური შენამდე მოაღწევს და შენი გული მათ განადგურებას განიმრახავს, შავთავიანთა ამოხოცვას, შაქანის პირუტყვის ამოწყვეტას, მძვინვარე იარაღად გყავდეს, შენს გვერდით იარონ.

ისინი მძვინვარენი არიან, შემართულია მათი იარაღი. ეუბნებიან ერას: “აღდექ! დადექ! რაგომ დაყუდებულხარ უძღური მოხუცივით ქალაქში? უმწეო ბავშვივით დამჯდარხარ სახლში? ველად გაუსე-

ლეღივით ღიაცის საჭმელი ვჭამოთ? ომის უმეცარივით გვეშინოდეს დაეძრწოდეთ? ველად გასვლა მოყმისთვის ბეიმიაც; მთავარი კი, რომელიც ქალაქში რჩება, ჭამით ვერ ძღება. თავისი ხალხის პირში აუგად მოხსენიება, მისი ღირსება დამცირებულია. როგორ გაუშვიროს ხელი ევლად გამსვლელს? ქალაქში მჯდომმა ძალაც რომ მოიკრიბოს, ველად გამსვლელს როგორ გაუწევს მეგოქეობას? ქალაქის გემრიელი პური როგორ შეედრება ნაცარში გამომცხეარ ხმიადს? ტკიბილი ლუდი როგორ შეედრება მათარის წყალს? შემადღებულზე მღვარი სასახლე როგორ შეედრება სალაშქრო კარავს? მეომარო ერა, ვადი ველად, ააკლარუნე შენი იარაღი! ხმა აღიმაღლე, ასმიანდეს ბევიტ და ქევიტ! ივიგებმა გაიგონონ და განადიდონ შენი სახელი; ანუნაქებმა გაიგონონ და შეშინდნენ შენს ხსენებაზე; ღმერთებმა გაიგონონ და მოიღრიკონ შენს ულელქვეშ; მეფეებმა გაიგონონ და დაემხონ შენს წინაშე; ქვეყნებმა გაიგონონ და ხარკი მოგიტანონ; უძღურებმა გაიგონონ და გამხნეედნენ; ძღიერებმა გაიგონონ და ფერსნი დავიკოცნონ; მაღალმა მთებმა გაიგონონ და თავები დახარონ; აბობოქრებულმა ზღვებმა გაიგონონ და შეშუოთდნენ, თავიანთი დოვლათი დაკარგონ; ხმირ შამბნარში ღეროები ამოიძირკონ; გაუვალ ლაქაშებში ლერწმები დაიგლიჯონ. ხალხი შეშინდეს, იქლოს მათმა ხმაურმა; პირუტყვი აკანკალდეს და თიხად გადაიქცეს. ღმერთები, შენი მამები, დაინახავენ, განადიდებენ შენს გმირობას. მეომარო ერა, რაგომ მიაგოვე ველი და ქალაქში დამჯდარხარ? [ . . . . ]. გმირო ერა, გელაპარაკებით და ჩვენი ნაუბარი გემწარება; ლამის მთელმა ქვეყანამ დაგვჯაბნოს ჩვენ. ნამდვილად უნდა ისმინო ჩვენი ნათქვამი! ანუნაქებს, ღუმილის მოყვარულთ, სიკეთე უყავი; ანუნაქებს ხალხის ხმაური არ აძინებს. ქვეყნის სიცოცხლე –

სადოვარი ჯოგმა გადაჯეგა; მიწისმუშაკი მწარედ მოთქვამს თავის ყანაში; ლომმა და მგელმა გაწყვიტა მაქანის ჯოგი; მწყემსს თავისი შარის გამო არ სძინავს ღლე და ღამე, შენ შეგლალადებს. და ჩვენც, ვინც ვიცით მთათა გადასასვლელები, გზა დაეკარგეთ; აბლაბულა ახვევია ჩვენს საომარ საჭურველს; ჩენი ერთგული მშვილდი აგვიჯანყდა, ველარ მოვბილეთ; ჩვენს მახვილ ისრებს წვეტები გაედუნათ, ჩვენს სატევარს უხმარობისგან ქანგი მოეკიდათ”.

ისმინა მათი მეომარმა ერამ; შეიღეულს ნათქვამი ზეთივით ეტკბო. დაძრა ბაგე, იშუმს ეუბნება:

“რაგომ ღუმხარ, ამას რომ ისმენ? გზა გამიხსენი, ლაშქრობას შევეუდგე; შეიღეულმა, უსწორო მებრძოლებმა, ჩემი იარაღი ჩემს გვერდით ატარონ! შენ კი ჩემს წინ იარე, ჩემს უკან იარე!”

ესმა იშუმს მისი ეს ნათქვამი, დაძრა ბაგე, მეომარ ერას ეუბნება:

“მბრძანებლო ერა, რაგომ განიმრახე ღმერთებისათვის ბოროტი? ქვეყნების დასამხობად, ხალხის გასაწყევლად აუს რაგომ იმრახავ?”

ერამ დაძრა ბაგე, ამეცყველდა, იშუმს, მის წინ მავალს, სიგყვას ეუბნება:

“იშუმ, ყური მიგდე, გაიგონე ჩემი ნათქვამი. ხალხზე გეგყვი, ვის შეწყალებაზეც ლაპარაკობ, – ღმერთების წინ მავალო, ბრძენო იშუმ, რომლის რჩევა სასიკეთოა, ცაში გარეული ხარი ვარ, მიწაზე ლომი ვარ, ქვეყანაში მეფე ვარ, ღმერთებში მძინვარე ვარ, ივიგებში გმირი ვარ, ანუნაქებში ძლიერი ვარ, გარეული მხეცების გამწყვეტი ვარ, მთათა მრქენელი ვერძი ვარ, ლერწმოვანში ცეცხლი ვარ, შამბნარში ცული ვარ, ლაშქრობის გზაზე ბაირაღი ვარ, ქარივით ვუბერავ, ადადივით ვგრგვინავ, შამაშივით მთელ ცარგვალს მოვიხილაე, ველზე მორბენალი ველური ვერძი ვარ, საძოვარზე გაეიჭრები და

ფარეხში ჩემს ადგილს ვიმკვიდრებ. ღმერთებს, ყველას, ბრძოლის ეშინიათ, შეათავიანები კი საძულეელი არიან. მე, – რაკი მათ არ ეშინიათ ჩემი სახელისა – და მე მარლუქის ბრძანება უგულებელვყავ, იგი თავის ნებისაებრ მოიქცა. მარლუქი განეარისხე, მისი გახტიდან წამოვავლე და ხალხი უპაგრონოდ დავავლე”.

გმირი ერა ბაბილონს, ღმერთების მეფის ქალაქს, მიუბრუნდა; ესანგილაში, ცისა და მიწის სასახლეში, შევიდა და წარდგა მის (მარლუქის) წინაშე; დაძრა ბაგე და ღმერთების მეფეს ეუბნება:

“რაგომ დაკარგა ბრწყინვალება შენი მეფობის ნიშანმა, ვარსკვლავის სადარმა? გვირგვინი შენი მეუფებისა, ეთემენანქის დარად რომ ანათებდა, რაგომ შეიბურა?”

დაძრა ბაგე ღმერთების მეფემ, ამეგყეელდა, ერას, ღმერთების მეფეს, სიგყვას ეუბნება:

“მეომარო ერა, იმ საქმეზე, რომლის გაკეთებას შენ აპირებ, ერთხელ, დიდი ხნის წინათ განერისხდი და ჩემი გახტიდან წამოვიმართე, წარღენა მოვახდინე. წამოვიმართე ჩემი გახტიდან და ცისა და მიწის სამართალი დაირღვა. აჰა, ცა რომ შეირყა, ცის ვარსკვლავთა სადგურები შეიცვალა და აღარ აღეადგინე; ქვესკნელი რომ შეიძრა, ხნულების მოსავეალი შემცირდა, გაძნელდა შრომა; ცისა და მიწის სამართალი რომ დაირღვა, წყაროებმა დაიკლო, მდინარეები დაშრა. მიმოვისედე და შიმშილია! სულდგმულის შობადობამ იკლო, აღარ ავადორძინე. თითქოს მიწის მხენელი ვყოფილიყავი, მთელი თესლი ხელთ ვიპყარ. სხვა სახლი ავაშენე და იქ დავსახლდი.

ჩემს ძვირფას ნიშანს წარღენამ დაკრა, შეიბღალა. ჩემი სახის გაბრწყინება და ჩემი შესამოსლის განწმედა გირას, ცეცხლის ღმერთს, ეუბრძანე. და როცა ჩემი ძვირფასი ნიშანი გაბრწყინდა და გასრულ-



და ეს საქმე, ჩემი მეუფების გვირგვინი დავირქვი და ჩემს ადგილზე დაებრუნდი. ჩემი სახე დიდებული გახდა, ჩემი შეხედვა – შესაზარი. ხალხმა, ვინც წარღვნას გადაურჩა, იხილა, რაც მოხდა. ახლა ჩემი საჭურველი აღმართო და ნაგამალი მოესპო? მათი ბრძენები აფსუში ჩაეგზავენ და მათი ამოყვანა აღარ ებრძანე; ქარვის ხეს, მესუს, ადგილი შეეუცვალე და ვერაინ იპოვა. ახლა იმ საქმეზე, შენ რომ ბრძანე, მეომარო ერა:

სად არის მესუს ხე, ღმერთების ხორცი,

სამყაროს მეუფის საკადრისი?

წმიდა ხე, ბრწყინვალე მორჩი, მეუფების შესაფერი?

რომლის ფესვები ვრცელ ბღეაში ას ბერუზე ღრმავდება,

ქვესკნელის უფსკრულამდე?

რომლის წვეროკინი მაღლა ანუს ცას სწვდება?

სად არის ბაგინდურუს ელვარე ქვა, რომელიც მე ავირჩიე?

სად არის ნინილდუმი, ჩემი ღვთიურობის დიდი ღურგალი?

ელვარე ცულის მპყრობელი,

ვინც დღესათვის აბრწყინებდა მას და ჩემ ფეხქვეშ მიგებდა?

სად არის გუშქინბანდა, ღმერთთა და კაცთა გამომსახველი,

რომლის ხელები წმიდაა?

სად არის ნინაგალი, გემო და ქვემო დოლაბების მპყრობელი?

ვინც ცყავივით ღეჭავს მაგარ სპილენძს

და ჭედავს საჭურველს?

სად არის რჩეული ქვები, ვრცელი ბღეის ნაშობნი,

გვირგვინის სამკაულნი?

სად არის აფსუს შვიდი აუქალი, წმიდა თევზები,

რომელთაც ეას მსგავსად, მათი მეუფისა, ფართე გონება აქეთ?”

გმირმა ერამ მოუსმინა მას და წამოდგა, დაძრა ბაგე და დიდებულ მარღუქს სიგყვას ეუბნება:

[ . . . . ]

მარღუქმა, ეს რომ მოისმინა, დაძრა ბაგე და სიგყვას ეუბნება გმირ ერას:

“ჩემი გახტიდან წამოვიმართები და ცისა და მიწის სამართალს დაეარღვეე, წყალი აღიღდება და ქვეყანას წალექავს, ნათელი დღე წყვლიადად გადაიქცევა; ქარიშხალი აგყდება და ცის ეარსკვლავები შეიბურება; ავი ქარი დაუბერავს და ყოველი სულდგმულის მზერა დაბნელდება; ავსულები წამოიმართებიან და [ . . . . ] შეიპყრობენ; ანუნაქები ამოვლენ და სულდგმულთ ამოწყვეტენ. ეიღრე იარაღს ავისხამდე, ვინ გააბრუნებს მათ უკან?”

ეს რომ გაიგონა ერამ, დაძრა ბაგე და სიგყვას ეუბნება დიდებულ მარღუქს:

“დიდებულო მარღუქ, ეიღრე სახლში შეხვიდოდე, გირუ შენს სამოსელს განწმედს და შენს ადგილზე დაბრუნდები. მანამდე ცისა და მიწის სამართალი მტკიცედ მეჭირება ხელში. ცაში ავალ და იგივეებს განჩინებას მივცემ, აფსუში ჩავალ, ანუნაქებს მოვიხილავ, სასტიკ ავსულებს უკან მოუქცეველ ქვეყნად წავეასხამ; ჩემს მძვინვარე იარაღს მათზე აღემართავ; ბოროტ ქარს, როგორც ფრინველს, ფრთებს შევეუკრავ. ამ სახლთან, სადაც შეხვალ, დიდებულო მარღუქ, კარის მარჯვნივ და მარცხნივ ანუს და ენლილს ხარებივით დაეაყენებ”.

გაიგონა ეს დიდებულმა მარღუქმა და სიგყვა, რაც ერამ წარმოთქვა, ეამა.

## დაფა მეორე

(დასაწყისი შემონახული არ არის)

იშუმმა დაძრა ბაგე, ამეგყველდა, გმირ ერას სიგყვას ეუბნება:

[ . . . . ]

შევიდა ემესლამში და ავიდა თავის გახგმე. თავისთვის ლაპარაკობს ამ საქმეზე, მისი მრისხანე გული პასუხს არ იძლევა, კელაე ეკითხება მას [ . . . . ].

“გმა გახსენი, ლაშქრობას ვიწყებ, დღე მიიწურა, გადავიდა ქამი; შამაშს ვეგყვი, რომ სხივებს უკლოს; სინმა ღამით შებუროს თავისი სახე; ადაღს ვეგყვი: უკან გაიხმე შენი მოზერები! გაფანგე ღრუბლები, შეაჩერე თოელი და წვიმა, მარდუქს და ეას [ . . . . ]; ვინც სიუხეეში გაიზარდა, გვალვაში დაიზარხება; ვინც წყლის ღინებას მიჰყვება, მგერიანი გზით დაბრუნდება; ღმერთების მეფეს ვეგყვი: ესაგილაში იჯექი! სიგყვას, რაც ბრძანე, საქმედ აქევეენ, შენს ბრძანებას აღასრულებენ; შავთავიანები შეგძახებენ, ნუ მიიღებ მათ ვედრებას; ქვეყნებს მოვასწორებ, ნანგრევებად ვაქევე; ქალაქებს დავამხობ, გავუდაბურებ; დავაქევე მთებს და ვაეწყვეგ მათ ჯოგებს; მღეებს ავაბობოქრებ და მოვსპობ მათ ღოელათს; გავუდაბურებ ღერწმოვანს, ცეცხლით გადავბუგავ; ხალხს დავამხობ და ცოცხალს არ დავტოვებ; არაფერს დავტოვებ, ერთ თესლსაც კი; შაქანის პირუტყყეს საძოვარზე არ მივუშვებ; ქალაქიდან ქალაქში ჯარისკაცებს დავგზავნი. შვილი მამას შეიძულებს, ერთმანეთს მშვიდობას არ ეგყვიან; დედა შეიღს, მომღიმარი, ბოროტებას განუმრახავს; ღმერთების სამყოფელში, სადაც ბოროტება არ იყო, ბოროტმოქმედს შევიყ-

ვან; დიდებულის სამყოფელში ნაძირალებს დავასახლებ; ვარეულ მხეცებს საცხოვრებლებში შემოვრეკავ; ქალაქი, სადაც კი ისინი გამოჩნდებიან, გაუკაცრიელდება; მთის ჯოგებს ჩამოვრეკავ და ყველა ადგილს, სადაც კი მათ უფხვს დაეადგმევენებ, გავაპარგახებ; მინდვრის მხეცებს ქალაქის მოედნებზე მივუშვებ; ნიშნებს ავაღ ვაქცევ, საწმიდარებს წაებილწავ, ღმერთების სამყოფელში სანხულხაზას შეეიყვან; მეფის სასახლეს ნანგრევებად ვაქცევ; ხალხის ქრიამულს შეეწყვეტ, ადამიანებს სიხარულს წავართმევ, მშვიდობის ადგილზე მტრობას დავამკვიდრებ...”

[ . . . . ]

## დაფა მესამე

*(გრძელდება ერას მუქარები)*

“წავართმევ ქონებას, მათ კი ღლეებს შევამოკლებ; მართალსაც კი, ვინც გამოესარჩლება, სულს ამოვხდი; ბოროტს კი, სულის ამომხდელს, მალღა დავსვამ; ადამიანთა გულებს შევეცვლი: მამა შვილს არ მოუსმენს, ქალიშვილი დედას სიბუღეილით დაელაპარაკება; მათ ფიქრებს გავაბოროტებ, ღმერთს დაიფიწყებენ, თავიანთ ქალღმერთს დიდად შეურაცხყოფენ; აღვძრავ ავაზაკებს და გზებს გადავაკეცინებ, შუაგულ ქალაქში ერთმანეთის ძარცვას დაიწყებენ;

ლომი და მგელი გაწყვეტენ შაქანის პირუტყვს; [ . . . . ]; ჩვილზე და თოთოზე გლოვას გადავაჩვევ ძიძას; ალაღას ხმას ყანებიდან განვღვენნი. მწყემსი და სარქალი თავიანთ ბინებს დაიფიწყებენ; სამოსელს შემოვაძარცვავ ადამიანებს; ყმაწვილკაცებს შიშვლებს ვა-

ტარებ ქალაქის ქუჩებში; ყმაწვილკაცებს ქვესკნელში უსამოსლოდ ჩავრეკავ; ყმაწვილკაცის სიცოცხლის ფასი ერთ სამსხვერპლო ცხეარს გაუთანაბრდება; დიდებულისთვისაც ძვირი შეიქნება შამამის სამისნოს ბაგკანი, სნულს კი შემწვარი ხორცის ერთი ნაჭერი მონაგრება შესაწირავად... [ტექსტის ფრაგმენტები] მათი სისხლი არხის წყალ-ით აღინე ქალაქის ქუჩებში; გახსენი მათი ძარღვები და მდინარეში მიუშეი. ენლილმა “ვაი” იყვირა, გული შეეკუმმა, თავის სადგომში [ . . . ]; შეუწყალბელი წყველა გაჩნდა მის ბაგებზე; დაიფიცა, აღარ შესვამდა მდინარის წყალს; მათი სისხლის შეეშინდა და ექურში ეერ შევიდა.

ერა იშუმს, თავის წინამძღოლს, სიგყეას ეუბნება:

“შეიდეული, სწორუპოვარი მეომრები... [ტექსტი უაღესად ფრაგმენტულია]; გზა გახსენი, შეეუდგე ლაშქრობას; შეიდეული, სწორუპოვარი მეომარნი, დარაბზე; ჩემი მძეინეარე იარაღი ჩემს გვერდით ეილოდენ; და შენც, ჩემს წინ მაეალო და ჩემს უკან მაეალო!”

ისმინა იშუმმა მისი ეს სიგყეა, სიბრაულმა მოიეცა და თქეა თავის გულში: “ვაი ჩემს ხალხს, ერას რისხეა თაეს რომ დააგყდა; მათ ამოსაწყვეტად არ ცხრება მისი მელაეი; თითქოს ბოროტ ანშუს შესაპყრობად ბადე აქეს მოსროლილი...”

იშუმმა დაძრა ბაგე, ამეგყეეულდა, მეომარ ერას სიგყეას ეუბნება:

“რაგომ განიზრახე ბოროტება ღმერთებისთვის და კაცთათვის? შაეთაეიანი ხალხისთვის ბოროტი განიზრახე შეუბრალებლად?”

ერამ დაძრა ბაგე, ამეგყეეულდა, იშუმს, თავის წინამძღოლს. სიგყეას ეუბნება:

“იგიგების ამრი იცი და ანუნაქების რჩეეა; შაეთაეიან ხალხს შენ უცხადებ გადაწყეეგილებებს [ . . . ]; რაგომ ლაპარაკობ უმეარით?”

თითქოს მარდუქის სიგყვა არ უწყოდე, იმგვარად მირჩევ; ღმერთების მეფე ამდგარია თავისი გახტიდან, ქვეყნები როგორ გაძლებენ? თავისი მეუფების გვირგვინი მოიხადა – მეფემ და მთავარმა დაივიწყეს თავიანთი ბრძანებები; მარჯვენაში უპყრია კვერთხი, თავისი დიდებული იარაღი; მარდუქმა შეიხსნა თავისი სარტყელი; ღმერთთა და კაცთა კაეშირი გაწყდა, ძნელია შეკვრა;

მძინეარე გირუ, ცეცხლის ღმერთი, თავის სამკაულს დღესაეით აბრწყინებს და თავის მელამს გამოუტყეებს. მარჯვენაში კვერთხი უპყრია, თავისი დიდი იარაღი; დიდებული მარდუქის მზერა მძინეარეა. ხოლო მე რასაც გეუბნები [ტექსტი ფრაგმენტულია]... ღმერთების წინამძღოლო, ბრძენო იმუმ, ვისი რჩეეაც სასიკეთოა, ახლა რაგომ ლაპარაკობ ასე? მარდუქის სიგყვა არ გეამება”.

[ . . . . ]

დაძრა იმუმმა ბაგე, ეუბნება მეომარ ერას:

“მეომარო ერა, ცის აღვირები შენ გიპყრია, მთელი ხმელეთის გამგებელი ხარ, ქვეყანაზე ბატონობ, ზღვებს აბობოქრებ, მთებს მოასწორებ, კაცთა მოდგმას უძღვები და ჯოგებს მწყემსავ; ეშარა შენს წინაშეა, ენგური შენს ხელთაა, შუანაზე ზრუნავ, ესანგილას განავებ; ყველა განგება შეკრებილი გაქეს; ღმერთებს ეშინიათ შენი, იგიგები გიფრთხიან, ანუნაქები ძრწიან შენს წინაშე; რჩევას იძლევი, ანუ, ცის ღმერთი, ვისმენს; ენლილი გეთანხმება, შენს გარეშე არაფერი შეიცვლება; უშენოდ ბრძოლა ვის უნახავს? ბრძოლის შესამოსელი შენია! და შენ ამბობ შენ გულში: საძულეველი ვარ”.

## დაჯა მეოთხე

“ო, მეომარო ერა, დიდებული მარდუქის სახელის არ გეშინია! ბაბილონი, ქეეყანათა კაეშირი, დაგირღეეეია, შენი ლეთიური ბუნება შეგიეეულია, ადამიანს დამსგაესებიხარ; შენი იარალით აღჭურვილხარ და ბაბილონში შესულხარ; ბაბილონში ქალაქის დამპყრობელიეით ალაპარაკდი, ბაბილონელები, დაუეეელი ლერწმებიეით, ყეეელანი შენს წინააღმდეგ შეიკრიბნენ; ეინც იარალი არ იყოდა, საგეეარი იმიშელა; ეინც მშეილდოსნობა არ იყოდა, მშეილდი მოზიდა; ეინც ომი არ იყოდა, ბრძოლაში ჩაეება; ეინც ფრთები არ იყოდა, ჩიტიეით გაფრინდა.

*(ტექსტი ფრაგმენტულია)*

განმგებელი, სიწმიდეთა მეეეელი, შეურაცხეეეს; ბაბილონის კარიბჭე, სიუხეის მდინარე, მათმა ხელმა გადაკეება; ბაბილონის საწმიდარს ქეეყნის მძარეეელებიეით ეეეხლი წაეკიდეეს; შენ მათ თაეში იყაეი, წინ მიუძლოდი; ბაბილონის შიდა ეედელს ისარი სეკორენე, “ეაი, გულო”, აღმოხდა; მუხრა, კარიბჭის მეეეელი, ეაეებისა და ქალების სისხლში იჯდა; ბაბილონის მეხოვრებნი ჩიტიები იყენენ, შენ – მათი მომნადირებელი; ბადეში გაახეეი ისინი, შეიპყარ და მოსპე, მეომარო ერა! ქალაქი გააპარგახე, ლომის სახე მიიდე და სასახლეში შეეეეედი; დაგინახა ლაშქარმა და საჭურეელი აისხა; განმგებლის, ბაბილონის შურისმგებლის, გული რისხეით აღიესო; უბრძანა თაეის ლაშქარს, ებარეეათ, როგორც მტრები ძარეეაენ; ლაშქრის წინამძღოლს ბოროტის ქმნა დააეალა: ამ ქალაქისკენ გგზენი შენ,

კაცო! ღმერთის ნუ გეშინია, ადამიანს ნუ უფრთხი; დიდი და პაგარა ერთიანად დახოცე; ნურავის დაინლობ, ნურც ძუძუმწოვარ ბაემეს; ბაბილონის დაგროვებული დოვლათი იალაფე. მეფის ჯარი შეიკრიბა და შევიდა ქალაქში, ცეცხლოვანი ისრებით და აღმართული ხმლებით... მათი სისხლი არხის წყალივით აღინე ქალაქის მოედანზე; მათი ძარღვები გახსენი და გაასისხლმდინარე; დიდმა ბატონმა მარდუქმა დაინახა და “ვაი” იყვირა, შეიძრა მისი გული; დაურღვეველი წყველა აღმოხდა მის ბაგეებს; დაიფიცა, აღარ შესვამდა მდინარის წყალს; მათი სისხლის გამო ესანგილაში აღარ შევიდოდა.

“ვაი, ვაი, ბაბილონო! ვითარცა ფინიკი შენი თავანი აეაყვავე,

მაგრამ ქარმა გამოამრო!

ვაი, ვაი, ბაბილონო! ვითარცა ნაძვი გირჩებით, ხორბლით აგაესე,

მაგრამ ვერ დაეგები მისი სისავსით!

ვაი, ვაი, ბაბილონო! ვითარცა სიუხვის მგილი დაგნერგე,

მაგრამ ვერ მოვისთველე მისი ნაყოფი!

ვაი, ვაი, ბაბილონო! ვითარცა ბეჭედი ქარვისა ცის ქედზე დაკვიდე,

მაგრამ შვებით ველარ გიმზირე!

ვაი, ვაი, ბაბილონო! ვითარცა დაჟა ბედისწერათა ხელთ გაჰყარ,

მაგრამ ველარავის ჩაგაბარე!”

ასე ამბობდა დიდებული მარდუქი.

[ . . . . ]

“სიპარი, ძველთაძველი ქალაქი, ბელმა განარიდა წარღვნის წყლებს, რადგან ეძვირფასებოდა მას. შამაშის ნების წინააღმდეგ დააქციე მისი გალაყანი და მისი ქონგურები დაანგრიე; ურუქი, ანუსა და იშთარის საყოფელი, ეზრეთების, შამხათების და ხარიმთების ქალაქი, რომელთაც იშთარმა ქმრები წაართვა და თავისად შერაცხა,



სუთელების –კაცისა და ქალის წინაშე ააკენესა. აღადგინა ეანაში საჭურისები და ევნუქები, იმთარმა რომ ხალხის დასამინებლად მამაკაცობა დედაკაცობად შეუცვალა; ხანჯლოსნები და მახვილოსნები, ისინი, ვინც იმთარის გულის ვასახარად, სისაძაგლეს სჩადიოდნენ, სასტიკი განმგებელი, შეუბრალებელი, დაუყენა მათ; დათრგუნა ისინი და მათი წესები ჩაშალა; იმთარი გაჯაურდა და ურუქზე რისხვა დაათია; აღძრა მგერი და, როგორც მარცელები, წყლით წარხოცა ქვეყანა. ჟარსის მცხოვრებმა ეუგალის დანგრევის გამო გოდებისგან სული ვერ მოითქვა; მგერი, რომელიც მენ აღძარი, არ ცხრება”.

იმთარანმა ასე მიუგო: “დერი-ქალაქი ნანგრეეებად აქციე; ხალხი, მასში მცხოვრები, ლერწამივით გათელე; როგორც ქაფი წყლის წინაშე, მათი ხმა ჩაახშე; არ დამინდე მეც და სუთელებს მიმეცი; მე დერი-ქალაქისთვის სამართალს ველარ განეკითხავ, ქვეყნის საქმეს ველარ ვწყვეტ, განაჩენს ვერ ეიძლევი; ხალხმა სამართალი დაივიწყა, ძალადობას ხელი მიჰყო, სიმართლე მიაგოვა, ბოროტებას შეუღვა. და მე ერთ ქვეყანაზე შეიდ ქარს აღეძრავ.

ვინც ბრძოლაში არ მოკედება, ეამიანობაში მოკედება;  
ვინც ეამიანობაში არ მოკედება, მგერს გყვედ ჩაუეარდება;  
ვინც მგერს გყვედ არ ჩაუეარდება, ყაჩალი მოკლავს;  
ვისაც ყაჩალი არ მოკლავს, მეფის მახვილი მისწედება;  
ვისაც მეფის მახვილი არ მისწედება, მთავარი დაამხობს;  
ვისაც მთავარი არ დაამხობს, ადადი წარხოცავს;  
ვისაც ადადი არ წარხოცავს, შამამი გადაბუგავს;  
ვინც გარეთ გავა, ქარი გახეუტავს;  
ვინც თავის სახლში შევა, აესული დაქრავს;  
ვინც მალლობზე ავა, წყურვილით მოკედება;

ვინც დაბლობზე ჩაეა, წყლისგან მოკედება;

მაღლობი თუ დაბლობი ერთნაირად მოუღებს ბოლოს.

ქალაქის განმგებელი თავის მშობელ დედას ასე ეტყვის: იმ დღეს, როცა მშობლი, ნეტავ შენს მუცელში დაერჩენილიყავი; ჩვენი სუნთქვა შემწყვდარიყო და ერთად დავხოცილიყავით – რომ მიმეცი ქალაქს, რომლის კედლები ჩამოიქცა, რომლის ხალხი საქონელია, მათი ღმერთი – ყასაბი, და რომლის ბაღე გაშლილია და მისგან თავს ვერავენ დააღწევს. ვინც ეაჟი შვა, აჰა, ჩემი ეაჟი, ამბობს: ეს გაემარდე მე, ეს იქნება ჩემი შურისმგებელიო. მე მოეკლავ მას, მამამისი დამარხაეს, მერე მის მამას მოეკლავ და დამმარხაეი არ ეყოლება. ვინც სახლი და განუნი აიშენა, ასე ამბობს: ეს მე ავაშენე და შევებას ეპოეებ მასში, როცა წამიყვანს ბედისწერა, აქ დაეიძინებო. მას მოვკლავ და მის განუნს ავაოხრებ, მერე კი ნაოხარს სხვას მივცემ”.

“გმირო ერა, შენ კლავ მართალს, კლავ უსამართლოს; კლავ მას, ვინც შეგკოდა; კლავ მასაც, ვისაც არ შეუყოდაეს; კლავ ქურუმს, ვინც ღმერთის სამსახურად იჩქარის; კლავ კარისკაცს, მეფის მსახურს; კლავ მოხუცებულს თავის პარმალთან; კლავ პატარა გოგონებს მათ საწოლებში; და მაინც არ ცხრები და გულში ამბობ, ეძულვარო მათ და ასე ამბობ გულში, მეომარო ერა:

“ძლიერს დავამხობ და სუსტს შევაშინებ; ჯარის წინამძღოლს მოვკლავ და ჯარს გაეფანტავ; საწმიდარის გიგუნას, გალაენის ქონგურებს დაეანგრევ; ქალაქის მშენებას მოვსპობ; პალოებს ამოვძირკვაე, რომ ხომალდი [ . . . ]; საჭეს დავლეწავ, რომ ხომალდი ნაპირს ეერ მიაღგეს; ანძას ამოვაძრობ და გავძარცვაე ალჭურვილობისგან; ძუძუებს გავამრობ და ვერ იყოცხლებენ ჩვილები; წყაროებს გავაეკეტავ და ნაკადულები უხე წყალს ვერ მოიგანენ; ქვესკნელს შე-

ვარყევ და ცას შევეძრავ; შულფაეს სხივთა ბრწყინვალეებას ჩაეაქრობ და ცის ვარსკვლავებს ჩამოეყრი; ხეთა ფესვებს მოეკვეთავ და გოგებს აღარ გამოიგანენ; გალაუნის საძირკველს გამოვთხრი, რათა შეირყეს მისი თავი; მიესწვდები ღმერთების მეფის სამყოფელს, რომ რჩევა აღარ იყოს”.

ისმინა ეს მეომარმა ერამ და სიგყვა, იშუმმა რომ წარმოთქვა, წმიდა ბეთივით ეტკობ მას. და ეს თქვა მეომარმა ერამ:

“ზღვა ზღვას, სუბართუ სუბართუს, აშურელი აშურელს, ელამელი ელამელს, ქაშელი ქაშელს, სუთელი სუთელს, გუთიელი გუთიელს, ლულუბელი ლულუბელს, ქვეყანა ქვეყანას, ქალაქი ქალაქს, სახლი სახლს, კაცი კაცს, ძმა ძმას არ დაინდობს, ერთმანეთს დახოცავენ, და მერე აღდგება აქადელი ყველას დასამხობად და ყველაზე საბაგონოდ”.

მეომარი ერა იშუმს, თავის მაცნეს, სიგყვას ეუბნება:

“წადი, იშუმ, სიგყვა, რაც წარმოთქვი, აღასრულე, აისრულე გულისწადილი!”

იშუმმა ხიხის მთისკენ მიმართა პირი. შეიდი უსწორო მეომარი უკან მიჰყვა; ხიხის მთას მიადგა გმირი, აღმართა ხელი და ჩამოიქცა მთა; ხიხის მთა მიწასთან გაასწორა, კვიპაროსის გყვ გაჩეხა; ქალაქები გააუკაცრიელა, უდაბნოდ აქცია; მთები დააქცია, მისი ცხოველები ამოწყვიტა; ზღვები აბობოქრდა და დაიკარგა მისი ღოვლათი; ლელიანი და ლერწმოვანი გადახმა ცეცხლში გადაბუგულივით; ჯოგები დაწყველა და მიწად აქცია.

## დაფა მეხუთე

როცა ერა დაეცხრა და თავის ადგილზე დაჯდა, ღმერთები ყველანი მას შესტკეროდნენ; იგიგები და ანუნაქები ერთიანად შეშინებულები იდგნენ. ერამ დაძრა ბაგე და ღმერთებს, ყველას, ეუბნება:

“ყური მიგდეთ ყველამ, ჩემი სიტყვა ისმინეთ! ნამდელიად, მე ჩემ წინა ცოდვაში ავი ჩავიფიქრე, გული განვირისხე და ხალხი ამოეწყვიტე; ქირის მწყემსივით ფარის წინამძღოლი ფარეხიდან გავიყვანე; მასავით, ვისაც ბალი არ დაურგავს, სწრაფად აფრხე; ქვეყნის მძარცველივით მართალი და ბოროტი განურჩევლად დავამხე; როგორც მსხვერპლი მძვინვარე ლომის ხახას თავს ვერ დააღწევს, და სადაც ერთი მძვინვარეებს, მეორეს არ ძალუცს რჩევის მიცემა!

იშუმის გარეშე, ჩემი მაცნისა, რამე მოხდება? სად არის თქვენი მაწვიმებელი, თქვენი ქურუმი? სად არის თქვენი დამპურებელი? აღარ იყნოსავთ საკმეველის სურნელებას?”

იშუმმა დაძრა ბაგე, ამეგყველდა, მეომარ ერას სიტყვას ეუბნება:

“მეომარო, იღუმე და ისმინე რასაც გეტყვი! კმარა! ახლა დამშვიდდი, რომ გემსახუროთ. შენი რისხვის დღეს სად იყო შენი მეტოქე?”

გაიგონა ერამ და სახე გაუბრწყინდა, ნათელ დღესავით გასხვიოსნდა.

შევიდა მესლამის გაძრად და გახტმე დაბრძანდა. მოუხმო იშუმს და მისცა ნიშანი, აქადის გაფანტული ხალხის გამო გასცა ბრძანება:

“ქვეყნის შემცირებულმა ხალხმა კელავ იმაგოს; მცირემ და დიდმა იარონ მის გზებზე; სუსტმა აქადელმა ძლიერ სუთელს ძლიოს; ერთმა შეიდი ცხვარივით წაასხას; მის ქალაქებს ნანგრევებად და მის მთებს უღაბნოდ ვაქცევ; მის მძიმე ნადავლს შუანაში მიიგან;

განრისხებულ ღმერთებს შეარიგებ მათ საცხოვრისებთან; შაქანს და ნისაბას კელაჲ ქვეყნად ჩამოიყვან; მთებს მათ სიუხვეს და ზღვას მის ღოელათს მოაგანინებ; გაპარგახებულ ყანებს ღოელათს გამოაღებინებ. დაჲ, ყველა ქალაქის განმგებელმა მათი უხვი ღოელათი შუანაში მიიგანოს; დაჲ, დანგრეულმა ტაძრებმა თაეები შუადღის მგესავით აღმართონ; ეუფრატმა და გიგროსმა უხვი წყლები მოიგანონ; ესანგილასა და ბაბილონის მგრუნეელმა, ყველა ქალაქის განმგებელმა [ . . . . ]'.

ურიცხვი წელი დიდ ბატონს ნერგალს და გმირ ერას დიდება!

რაც ერა განრისხდა ქვეყანათა დასაქევეად და ხალხის ამოწყევეგა განიზრახა, იშუმმა, მისმა მრჩეველმა, დაუხსრო რისხეა და დააბრუნა თავის ადგილზე.

ამ დაჲს ჩამწერი არის ქაბით-ილანი-მარდუქი, დაბიბის ძე. ღამით გამოეცხადა (იშუმი) და, როცა დილით გაიმეორა, არაფერი დაუკლია, ერთი ბწკარიჲ არ მიუმაგებია. ისმინა ეს ერამ და დასტური დასცა; მოეწონა იშუმს, მის მოციქულს. ღმერთები, ყველანი ერთობლივ, აქებდნენ მასთან ერთად, და ასე ილაპარაკა გმირმა ერამ:

“რომელი ღმერთიჲ პატიეს მიაგებს ამ სიმღერას, მის საწმიდარში სიუხვე დაგროედება და რომელიჲ უგულებელყოფს, ვერ იყნოსაჲს საკმეელს. რომელი მეფეჲ ჩემს სახელს განაღიდებს, სამყარომე იმეფებს; მთავარს, რომელიჲ ჩემი გმირობის დიდებას იგყეის, მეტოქე არ ეყოლება; მგალობელი, ვინც მას იგალობებს, ჟამიანობაში გადარჩება; მეფისა და მთავრისთვის მოსაწონი იქნება მისი ნათქვამი; დაფათმწერალი, ვინც გააერცელებს მას, უცხო ქვეყანაში გადარჩება და თავის ქვეყანაში დაფასებული იქნება; ბრძენთა საწმიდარში, სადაჲ ჩემი სახელი მარადის იხსენება, მიეცემ მათ დიდ ცოდნას; სახლში,

სადაც ეს დაფა იღება, თუნდაც ერა მრისხანებდეს და შეიდეული მუს  
რაედეს, ჟამიანობის მახელი არ ეწევათ, მშვიდობით იცხოვრებენ  
ეს სიმღერა სამარადისოდ ეგოს, გაგრძელდეს სამუდამოდ, ყველ  
ქვეყანა ისმენდეს და აქებდეს ჩემს გვირობას, ხალხმა იცოდეს და  
ჩემს სახელს აღიღებდეს!”

## ადაპა

ბელის გამრიგემ და სიბრძნის უფალმა,  
ვისი ბრძანებაც ანუს ბრძანებაა,  
საჭვრეტად ქვეყნის ბელისწერათა  
ვრცელი გონებით სრულყო ადაპა.  
მაგრამ მარგოლენ სიბრძნე მიანიჭა,  
მარადი სიცოცხლე არ მიანიჭა.  
მრავალთა ღლეთა და წელთა წინათ  
ბრძენთაბრძენი, კაცი ერიღუელი,  
ეამ კაცთა მოღვმის ბელადად შექმნა,  
მოძღვრად, ვის სიგყვას ვერეინ შერყვნიდა.  
ვრცელაზროვანი შორის ანუნაქთა,  
უბიწო, წმიდახელიანი, მცხებელი ქურუმი,  
ღვთაებრივ წესთა გამრიგე იყო.  
მცხობლებთან ერთად პურს აცხობდა,  
ერიღუს მცხობლებთან ერთად პურს აცხობდა.  
საზრდელს და სასმელს ერიღუსთვის მარად ამზადებდა,  
წმიდა ხელებით გაბლას განაწყობდა,  
გარეშე მისა გაბლა არ ალაგდებოდა.  
გაძრის ხომალდის საჭეს მართაედა,

ერიდუსთვის სათეებოდ გადიოდა.  
ერთხელ ადაპამ, ერიდუელმა,  
რა დადგა ეამი განსვენებისა,  
რა დაიგმანა ერიდუს ჭიშკრები,  
წმიდა ყურეში, ნანარის ყურეში,  
შეაგლო ხომალდი თვისი.  
ოდეს დაჰბერა კეთილმა ქარმა,  
გზას შეუდგა ხომალდი მისი.  
ნიჩბით მართავედა ხომალდს ადაპა  
და ასე შეცურდა ვრცელ ოკეანეში.  
ზღვა კრიალებდა, ვითარცა სარკე...  
მოულოდნელად აგყდა ქარიშხალი,  
სამხრეთის ქარმა ხომალდს დაუბერა  
და ჩაძირა თეებთა სამყოფელში.  
გული აღევსო წყრომით ადაპას,  
სასტიკად დაწყველა სამხრეთის ქარი:  
“სამხრეთის ქარო, საშველად შენდა,  
მოისმე ძმები, ვინც კი გისხენან!  
უნდა დაფლენო მე ფრთენი შენნი”.  
რაწამს წარმოთქვა სიგყვები ესე,  
ფრთენი დაეღეწა ქარს სამხრეთისას.  
შეიდ დღეს არ ქროდა სამხრეთის ქარი.  
ანუმ მოუხმო მსახურს, ილაბრათს:  
“რად არ ქრის შეიდ დღეს სამხრეთის ქარი?”  
ასე მიუგებს მსახური ილაბრათ:  
“უფალო, ადაპამ, ერიდუელმა,



ქარს სამხრეთისას ფრთენი დაუღეწა”.

რა ესმა ანუს სიტყეები ესე,

შესძახა: “მშველელი!”, ტახტიდან წამოღვა:

“აქ მომგვარეთ ადაპა, კაცი იგი!”

აქ ეამ, ვინც უწყის ზეცის საქმენი,

მზრუნველი ხელი მოჰკიდა ადაპას,

ადაპას თმები მოაზრდევინა,

სამგლოვიარო ძაძით შემოსა,

და შთააგონა სიტყვები ესე:

“ადაპა, მეუფე ანუსთან მიღიხარ,

ნათქვამი ჩემი შეიგონე:

ოღეს ცალ ახვალ, ანუს კარიბჭეს მიაღვები,

ანუს კარიბჭესთან თამუზი და გიშვიდა დავხედებიან,

დაგინახავენ, შეგეკითხებიან:

კაცო, ვის გამო შექმნილხარ ასე?

ადაპა, ვის გამო შემოსილხარ ძაძით?

მიუგებ:

ჩვენი ქვეყნიდან ორი ღმერთი ღაიკარგა...

მათ გამო შეექმნილვარ ასე,

მათ გამო შეემოსილვარ ძაძით.

შეგეკითხებიან:

ვინ ორი ღმერთი ღაიკარგა ქვეყნიდან?

მიუგებ:

თამუზი და გიშვიდა.

ერთურთს შეხედავენ, გაიღიმებენ,

და კეთილ სიტყვას ეტყვიან ანუს,

ანუს მწყალობელ სახეს ვიჩვენებენ.  
ოდეს წარდგები ანუს წინაშე,  
სიკვდილის საჭმელს მოგიგანენ, არ ჭამო!  
სიკვდილის სასმელს მოგიგანენ, არ შესვა!  
სამოსელს მოგიგანენ, შეიმოსე!  
ნელსაცხებელს მოგიგანენ, განს იცხე!  
რჩევა, რაც გირჩიე, არ დაივიწყო,  
სიკცვა, რაც გითხარ, შეიგონე!”  
მაშინ მოვიდა ანუსგან მაცნე,  
ანუს ბრძანება მოიგანა:  
“აქ მომგვარეთ ადაპა, კაცი იგი,  
ვისც სამხრეთის ქარს ფრთენი დაულეწა!”  
მეცის გზად დააყენა, მეცად აიყვანა.  
მეცად ასელისას,  
ანუს კარიბჭესთან მიდგომისას,  
თამუზი და ვიშვიდა ანუს კარიბჭესთან დახვდნენ.  
ოდეს დაინახეს ადაპა, შესძახეს:  
“კაცო, ვის გამო შექმნილხარ ასე?  
“ადაპა, ვის გამო შემოსილხარ ძაძით?”  
“ჩვენი ქვეყნიდან ორი ღმერთი დაიკარგა.  
მათ გამო შევექმნილვარ ასე.  
მათ გამო შევემოსილვარ ძაძით”.  
“ვინ ორი ღმერთი დაიკარგა ქვეყნიდან?”  
“თამუზი და ვიშვიდა”.

ერთურთს გადახედეს და გაიღიმეს.

ოდეს ადაპა მეუფე ანუს წინაშე წარდგა,  
შეხედა ანუმ და შესძახა:

“რად დაულეწე, ადაპა, სამხრეთის ქარს ფრთენი?”  
ასე მიუგებს ადაპა ანუს:

“შუაგულ ზღვაში, უფალო ჩემო,  
ეას გაძრისათვის თევზს ვიჭერდი.  
ზღვა სარკესავით კრიალებდა,  
მაგრამ უეცრად ატყდა ქარიშხალი,  
სამხრეთის ქარმა ხომალდს დაუბერა  
და ჩაძირა თევბთა სამყოფელში.  
ამად დავწყევლე სამხრეთის ქარი”.

დადგნენ მის მეოხად თამუზი და გიშმიდა,  
კეთილი სიტყვები მიუთხრეს ანუს.  
დადუმდა ანუ, გული დაუცხრა.

“რად გაუმჟღაენა უღირს კაცისშვილს  
ეამ წიაღი ცათა და მიწისა?

რად განაღალა, სახელი რად მისცა?  
აწ რაღა ვუყოთ ჩვენ კაცსა ამას?

“სიცოცხლის საჭმელი მიუგანეთ, შეჭამოს!”  
სიცოცხლის საჭმელი მიუგანეს, არ შეჭამა.  
სიცოცხლის სასმელი მიუგანეს, არ შესეა...  
სამოსელი მიუგანეს, შეიმოსა.

ნელსაცხებელი მიუგანეს, განს იცხო.  
შეხედა ანუმ, გაუკვირდა:

“ეჰა, ადაპა, რად არ შეჭამე, რად არ შესეი?  
ამიერიდან ველარ იცოცხლებ...”

“ეამ, უფალმა ჩემმა, შთამავონა:  
არ შემეჭამა, არც შემესვა”.  
აღალო ანუმ პირი და წარმოთქვა:  
“წაიყვანეთ, უკან დააბრუნეთ,  
მის მიწიერ სადგომზე დასვით!..”

## ეთანა

### გველი და არწივი

მათ გამოსახეს გეგმა ქალაქისა, ღმერთებმა ჩადეს მისი საძირკელები, მათ გამოსახეს ქიმი-ქალაქი, იგივეებმა დააფუძნეს მისი კედლები.

“დაე, ის იყოს მათი მწყემსი, ეთანა იყოს მათი მშენებელი...”

ანუნაქები დიდი ღმერთები, ბედისწერის დამსაზღვრელნი, დასხდნენ სათათბიროდ ქვეყნისათვის, ოთხივე კუთხის შემქმნელნი, ყოველთა ნივთთა გამომსახველნი.

ყველას ბრძანებისამებრ იგივეებმა დააწესეს დღესასწაული ხალხისათვის, მაგრამ მეფე ჯერ არ იყო განწყობილი ურიცხვს ხალხზე, მას ეამს თავსაბურველი არ იყო შეთხზული, არც გვირგვინი, არც კეერთხი იყო ლაქვარდით შემკული, არც გახტი იყო ჯერ მოწყობილი, ხალხებისგან დასაყუად ჭიმკრები ჩაკეტეს.

იმთარი ჩამოვიდა ციდან მწყემსის საძებნელად და მეფეს ეძებდა ყველგან, ენლილმა გასინჯა ეთანას გახტი, კაისა, რომელსაც იმთარი წყალობს...

“დაე, მეფობა იყოს მის ხელში, დაე, ქიმის გული გამზიარულდეს!

მეფობა, სხივოსანი გვირგვინი, გახტი ჩამოიგანა და [ . . . ]”.

ააგო გოდოლი, აუგო საწმიდარი ადადის გაროსის ღმერთს. საწ-  
მიდრის საფარველქვეშ ჭადარი აღორძინდა, მის ვარჯებში არწი-  
ვი დასახლდა, მის ფესვებში დასახლდა გველი. ღღენიადაგ ეელურ  
მხეცებს მყერაედნენ. არწივმა ბაგე დაძრა, გველს ეტყვის:

“გული მიწიეს მენთან სამეგობროდ”,  
აღალო გველმა პირი, არწივს ეუბნება:  
“დაუნდობელი ხარ შენ, არწივო!  
ძლიერ აესულებს და ეშმებს ანადგურებ.  
მოდო, მე და შენ მთაზე აეიდეთ,  
ბარი დავგოვოთ, ურთიერთს შევფიცოთ”.  
ასე მოიქცნენ გველი და არწივი,  
შამაშის წინაშე წარმოთქვეს ფიცი:  
“ეინც გადაუხვიოს შამაშის გზიდან,  
დაე, შეეკრას მთის გადასასვლელი,  
ბილიკი დაეკარგოს, გზა ვეღარ გაიგნოს,  
შუბი განმგმირავი მისკენ მიიმართოს!  
ვრცელია ბადე გმირი შამაშისა,  
უვრცელეს ხმელეთს ეფინება იგი,  
შორეულ მეცას მოიცავს იგი.  
შამაშის ბადეს თავს ეინ დაადწევს?  
თვით აეი ანბუ მას ეერ გაექცა!”  
ასე შეჭფიეს გველმა და არწივმა,  
ქმნეს მეგობრობა ურთიერთს შორის  
და წადილი თავიანთი გულისა

ურთიერთს განუცხადეს.  
ხის ჩრდილქვეშ შობა გველმა,  
ხის მწვერულზე იბარცყა არწივმა.  
გველი გადიოდა სანადიროდ...  
ოდეს გველი შეიპყრობდა ძროხას ან ცხვარს,  
არწივი კვებავდა თავის მართვეს.  
ოდეს გველი შეიპყრობდა თხას ანუ ქურციკს,  
არწივი კვებავდა თავის მართვეს.  
და ოდეს მართვე არწივისა  
სრულიქმნა ასაკით და განით,  
და ოდეს მომძლავრდნენ ფრთენი მისნი,  
არწივმა თვის გულში ბოროტი იმრახა,  
ბოროტი იმრახა არწივის გულმა,  
მოყვასის შეილთა შეჭმა განიზრახა:  
“სრულიქმნა მართვე ჩემი ასაკით და განით,  
მომძლავრდნენ ფრთენი მისნი,  
აწ შორს გაფრინდება საზრდოს საძებრად.  
ხოლო მე შევჭამ გველის წიწილებს,  
აფრინდები და ბეცად ავალ,  
იქ დავიმკვიდრებ სამყოფელს ჩემსას,  
ვინდა იქნება მპონელი ჩემი?  
გული გველისა ვერას მიხვდება”.  
მცირე მართვე მისი, ვრცელაზროვანი,  
არწივს, მამამისს, სიტყუას ეუბნება:  
“ნუ შეჭამ, მამავ, გველის წიწილებს,  
მამაშის ბადეში გაეხვევი,

შეგიპყრობს ბაღე შამაშის ფიცისა.  
შამაშის მცნებათაგან გარდამხდომი  
შამაშის ხელითვე ბოროტად ისჯება!”  
არ შეისმინა სიტყვები იგი,  
არ შეისმინა მართვეს ნათქვამი,  
დაეშვა, შეჭამა გველის წიწილები.  
ამ ამბის შემდგომ შუადღის ეამსა  
გველი ბრუნდებოდა თავის წიწილებთან,  
მოქჳონდა გვირთად საზრდელი მათი.  
და რა იხილა ბუღე ანგრეული,  
რომ აღარ იყენენ მისი წიწილები,  
მყის მიხედა გველი არწივის საქმეს.  
შამაშის წინაშე დაღვარა ცრემლები,  
და ასე იტყოდა შამაშის მიმართ:  
“შენ შეგივრდები, ჰოი, გმირო შამაშ!  
ამბავი მომაქვს არწივის საქმისა,  
არწივის მზაკერობა უნდა განგიცხადო:  
მარადღე ფიცის ერთგული ვიყავე,  
ავი არ მიზრახავს ჩემი მეგობრისთვის.  
მრთელია ბუღე მისი, ჩემი – დანგრეული,  
მრთელია მართვე მისი,  
წიწილნი ჩემნი კი აღარ მისხენან.  
მან ბუღე ჩემი იღუმალ მოძებნა...  
ოდეს მე არ ვიყავ ჩემს წიწილებთან,  
დაეშვა, შეჭამა ჩემი წიწილები.  
ჩემდამო ბოროტი მიუბღე, შამაშ!



შამაშ, ერცელია ბაღე შენი,  
უერცელეს ხმელეთს ეფინება იგი.  
შამაშ, ერცელია ბაღე შენი,  
შორეულ ზეცას მოიციავს იგი.  
მაგა ბადისგან თაეს ეინ დააღწევს?  
თვით ავი ანზუ მას ვერ გაექცა!  
ნუ გაექცევა შენს ბაღეს არწივიც,  
ბოროტის მქნელი და მზაკეარი,  
ეინც ავი იზრახა თვისი მოყვასისთვის!"  
შეიწყინარა შამაშმა გველის ვედრება,  
აღალო პირი, გველს ეუბნება:  
“გაჰყევი გზას და მთა გაღიარე,  
გზაზე ხარის ლეშს დაგახვედრებ.  
მუცელი გაუფატრე, ფაშემი შეუძეერ,  
და მის შიგანში მოიწყეე ბინა.  
ცის ყველა ფრინველი ქვე დაეშეება  
გემოსხილვად ხარის ლეშისა.  
არწივიც მათთან ერთად დაეშეება,  
რადგან ვერ მიხედება შენს სამყოფელს,  
გვამში შესასვლელს დაუწყებს ძებნას.  
ოდეს შეაღწევს იგი მის შიგანში,  
არ დააყოვნო, ფრთებზე მოექიდე,  
დაუგლიჯე ფრთენი, და ნაკრტენი,  
მხარი მოსტეხე, ორმოში ჩააგდე,  
დაე, კედებოდეს მშიერ-მწყურული”.  
რა ესმა გმირი შამაშის სიტყვები,

გველი გზას გაჰყვება და მთა ვადიარა.  
ლემს ხარისას მიადგა გველი,  
მუცელი გაუფატრა და ფაშემევი შეუძერა,  
და მის შიგანში მოიწყო ბინა.  
ცის ყველა ფრინველი ქვე დაეშვა.  
ნუთუ ვერ მიხვდება არწივი მახეს, –  
ნუთუ ფრინველებთან ერთად ხარის ლემს შეჭამს?  
აღაღო არწივმა პირი, მართვეს ეუბნება:  
“დაფრინდეთ, ვჭამოთ ამ ხარის ხორცი”.  
მცირე მართვე, ვრცელაზროვანი,  
არწივს, მამამისს, სიტყვას ეუბნება.  
“ნუ ჩახვალ, მამაჩემო, ვინძლო ამ ხარში  
გველი იყოს მოკალათებული!”  
არ შეისმინა სიტყვები იგი,  
არ შეისმინა მართვეს ნათქვამი.  
ქვე დაეშვა და ხარს დააფრინდა.  
ზვერაეს არწივი ლემს ხარისას,  
და წინ და უკან იმზირება.  
და რა მიაგნო ფაშეში შესასვლელს,  
ხარის შიგანში შევიდა არწივი.  
სწრაფ გველი ფრთებზე მოეჭიდა.  
აღაღო არწივმა პირი, გველს ეუბნება:  
“ოღონდ შემიწყალე, რასაც მოხოვ, მოგცემ”.  
აღაღო გველმა პირი, არწივს ეტყვის:  
“თუ გაგიშვი, რა ვუთხრა უმენაეს მამამს?  
სასჯელი შენი ჩემდა მოიქცევა,

სასჯელი, რაიე უნდა დავაკისრო”.  
დაუგლიჯა ფრთენი და ნაკრგენი,  
მხარი მოსტეხა, ორმოში ჩაავლო,  
რათა მომკვდარიყო მშიერ-მწყურვალნი.  
მას შემდეგ არწივი შამამს ევეღრება:  
“ნუთუ ორმოში უნდა დავიღუპო?  
ვინ უწყის სასჯელის ჩემის სიმძიმე?  
იხსენ სიცოცხლე ჩემი, არწივისა,  
და სახელს შენსას მარად მოვიხსენებ!”  
აღალო შამამმა ბაგე, არწივს ეუბნება:  
“ბოროტი ხარ, მძიმედ მაწყენინე,  
ღმერთებისგან ნაკრძალი შეჭამე.  
თუნდაც შემომფიცო, არ მოგივალ!  
ჰა, კაცი ერთი, მას მოგივლენ,  
იგი გექმნება ხელისმკყრობელად”.

### ეთანა და არწივი

ეთანა მარადლე ევეღრება შამამს:  
“შენ შეგეწირა ჩემი პოხილი ცხვარი,  
ჩემ კრავთა სისხლი ქეესკნელში ჟონავს.  
ხომ ვცემდი თაყვანს დიდ ღმერთებს,  
მცირე ღმერთებს ხომ პატივს ვცემდი!  
ქალქურუმები მსხვერპლს შემოგწირავენ.  
აღმოხდეს კურთხევა შენს ბაგეებს!  
მომანიჭე მე შობის ბალახი!

მიჩვენე მე შობის ბალახი!  
სიბერწე აღმომიფხარ, სახელი განმიმტკიცე!”  
დაძრა შამაშმა ბაგე, ეტყვის ეთანას:  
“გზას გაპყვე, მთა გადაიარე,  
გზად ორმო შეგხედება, შიგ ჩაიხედე:  
ორმოში გღია არწივი ერთი,  
იგი გაპონინებს ბალახს შობისას”.  
რა ესმა გმირი შამაშის სიგყვა,  
გზას გაპყვა ეთანა, მთა გადაიარა,  
გზად ორმო შეხვდა, შიგ ჩაიხედა,  
შიგ ეგდო არწივი ფრთებდალწილი,  
შამაშს განეჩინა მისთვის იქ ლოდინი.  
და რა იხილა არწივმა ეთანა,  
დაძრა ბაგე, ეტყვის ეთანას:  
“რად მოსულხარ, ეთანა, რა გაგჭირვებია?”  
დაძრა ეთანამ ბაგე, არწივს ეუბნება:  
“მშობილო, მომეცე შობის ბალახი,  
მიჩვენე შობის ბალახი!  
სიბერწე აღმომიფხარ, სახელი განმიმტკიცე!”  
შეხედა არწივმა და ეტყვის ეთანას:  
“თუ ჭეშმარიტად ეთანა ხარ, ცხოვართა მეფე!  
თუ ჭეშმარიტად ეთანა ხარ, ცხოვართა მწყემსი!  
ამომიყვანე ამ ორმოს სიღრმიდან,  
მომეცე ბალახი განკურნებისა,  
დალწილი ფრთები გამიმრთელე.  
მაშინ მოგანიჭებ შთამომავლობას”.

*(ეთანა იბრუნებს არწივზე და ბოლოს განკურნებულს ამოიყვანს ორმოდან)*

მოჰკიდა ხელი მეშვიდე თვეზე ორმოში ყოფნისა,  
მერვე თვეს ორმოს ნაპირამდე ამოიყვანა,  
არწივი დააყხრა საჭმელს მშიერი ლომივით, ძალა მოიკრიფა.  
არწივმა დაძრა ბაგე, ეთანას ეტყვის:  
“მეგობარო, მე და შენ დაეძმობილდეთ,  
მთხოვე, რაც გინდა, აგისრულებ!”  
ეთანამ დაძრა ბაგე, არწივს ეტყვის:  
“ახილვინე ჩემს თვალებს დაუარული...” [ . . . ]  
დაძმობილდნენ ეთანა და არწივი.  
ეთანამ იხილა სიზმარი, არწივს უამბო:

*(სიზმრის მხოლოდ ფრაგმენტებია შემორჩენილი)*

არწივმა აუხსნა ეთანას სიზმარი:  
შენი სიზმარი სასიკეთოა.  
ეთანა კვლავ ეტყვის არწივს:  
“მეგობარო, ვიხილე მეორე სიზმარი”

*(ეთანა ხედავს სიზმრად ლერწმებს, გროვად დახეავებულს სახლში; ხედავს თავის მგრებს, რომლებიც ბოროტ გველებად მიდიან მასთან და თავყანს სკემენ მას. არწივი სასიკეთოდ უხსნის ამ სიზმარსაც).*

[ . . . ] არწივმა დაძრა ბაგენი, ეტყვის ეთანას:  
“ჩემო მეგობარო, [ . . . ] ღმერთი,

ჩვენ განწვლეთ ანუს ენლილის, ეას კარიბჰენი,  
ჩვენ განწვლეთ სინის, შამაშის, ადადის, იშთარის კარიბჰენი,  
ქელი მოვიდრიკეთ მათ წინაშე ორთაეემ, მე და შენ,  
ვიხილე სახლი სარკმლებიანი, ბეჭედდაუსმელი, და შევედი შიგნით.  
იქ ერთი ბრწყინვალე ქალწული ბრძანდებოდა,  
ტანადი იყო და ლამაზნაკეთებიანი,  
ტახტი იყო აღმართული, იატაკი მოტკეპნილი,  
ტახტის თაეთით ლომები იწვენენ,  
როცა შევედი, მეცნენ ლომები,  
გამელეიძა და წამოვხტი შემკრთალი”.

არწივი ეტყვის ეთანას:

ჩემო მეგობარო, ყველაფერი ცხადია...

[ . . . . ]

ამგვარად ეტყვის არწივი ეთანას:

“წამო, მეგობარო, ცად ავიყვან.

ჩემს მკერდს მოაყრდენ ზურგი შენი,  
ჩემს ფრთებს მოაყრდენ მკლავები შენი,  
ჩემს მხრებს მოაყრდენ მხრები შენი!”

ისმინა ეთანამ არწივის სიტყვები:

მის მკერდს მიაყრდნო ზურგი თვისი,  
მის ფრთებს მიაყრდნო მკლავები თვისი,  
მის მხრებს მიაყრდნო მხრები თვისი.

მძიმე შეიქნა გეირთი არწივისა.

ოღეს ამაღლდნენ ერთ ბერუმე,

ამგვარად ეტყვის არწივი ეთანას:

“ჩახედე, ძმობილო, როგორ ჩანს ხმელეთი,

ზღვას გადახედე, ექურის ნაპირებს!"  
"ხმელეთი მოჩანს უმცირეს ბორცუად,  
ზღვა გარეუელის, ვითარცა გუბე".  
ოღეს ამალღდნენ ორ ბერუბე,  
ამგვარად ეტყვის არწივი ეთანას:  
"ჩახედე ძმობილო, როგორ ჩანს ხმელეთი!"  
"ხმელეთი, ძმობილო, თეალს ეფარება!"  
ოღეს ამალღდნენ სამ ბერუბე,  
ამგვარად ეტყვის არწივი ეთანას:  
"ჩახედე, ძმობილო, როგორ ჩანს ხმელეთი!"  
"ირგელიე ვიხედები, ხმელეთი არ ჩანს,  
ერცელი ზღვის კეალსაც ეერ მოეკარ თეალი!  
ძმობილო, ზესელა აღარ შემიძლია,  
ქეემოთ ღამართე აწ ურენა შენი!  
ძირს ჩამიყვანე, წაეალ ჩემს ქალაქში!"  
ისმინა არწივმა ეთანას ვედრება...  
ერთ ბერუბე დაეშეა არწივი,  
ღა მასთან ერთა ეშეება ეთანა.  
ორ ბერუბე დაეშეა არწივი,  
ღა მასთან ერთად ეშეება ეთანა.  
სამ ბერუბე დაეშეა არწივი,  
ღა მასთან ერთად ეშეება ეთანა.  
ბოლოს მიაღწიეს ბურგს ხმელეთისას,  
მიწაზე დაეშეა ეთანა,  
ეკლავ ცაში აფრინღა არწივი...  
[. . . . .]

## უმეფობა

რა არის ხალხი თვინიერ მეფისა?  
ოღენ ცხერის ფარა, უმწყემსოდ შთენილი.  
ხალხი თვინიერ წინამძღოლისა?  
წყალი, უმერწყულოდ შთენილი.  
მუშაკი თვინიერ მოძღვრისა?  
ყანა, უგუთნისდელოდ შთენილი.  
სახლი თვინიერ პატრონისა?  
დედაკაცი, უქმროდ შთენილი.



## ლეგენდა შარუქინ აქადელზე

მე ეარ შარუქინი, მეფე ძლიერი, მეფე აქადისა,  
დედაჩემი ლეთისმხევეალი იყო, მამა არ ეუწყი.  
ძმა მამაჩემისა მთიანეთში სახლობდა.  
ხოლო ქალაქი ჩემი – აზუფირანი  
ევფრატის ნაპირზე გაშენებულა.  
მუცლადმილო დედამ, ლეთისმხევეალმა, იღუმალ მშობა.  
ლერწმის კილობანში ჩამსეა, კარი უისით ამომიქოლა.  
მდინარეს მიმცა, წყალმა არ დამფარა.  
წამილო მდინარემ, აქისთან, მერწყულთან მიმიგანა.  
აქიმ, მერწყულმა, წყლიდან სარწყულით ამომიგანა.  
აქიმ, მერწყულმა, შეილაღ ამიყენა.  
აქიმ, მერწყულმა, თაეის მეზადელ დამადგინა.  
ოდეს მეზადე ვიყავ, იმთარმა შემიყვარა.  
ორმოცდათხუთმეტი წელი მეფობას ეიქმოდ.  
შავთაეიან ხალხზე ებაგონობდი, ეშართავდი.  
ძლიერ მთავრეხილებს ბრინჯაოს ცულებით ვანგრევედი.  
გემოურ მთებზე ავდიოდი,  
ქვემოურ მთებს გადავლახავდი.  
მღვის ქეყანას სამგზის შემოვადექ.

დიღმუნი დიიყრო ხელმა ჩემმა.  
მეფე ვინმე, ჩემ შემდგომად აღზევებული,  
შავთაიან ხალხზე ბატონობდეს, მართაედეს.  
ძლიერ მთაგრეხილებს ბრინჯაოს ცულებით ანგრეედეს.  
მემორ მთებზე აღიოდეს,  
ქემორ მთებს გადალახაედეს.  
ზღვის ქეყანას სამგმის შემოადგეს.  
დიღმუნი დიიყროს ხელმა მისმა.  
[ . . . . ]

## ხამურაბი

ოდეს მაღალმა ანუმ, ანუნაქთა ხელმწიფემ, ენლილმა, ცათა და ხმელეთის უფალმა, ქეეყნის წერათა მწერელმა, მარდუქს, ეას პირმშოს, ყოველთა ხალხთა ზედა ენლილობა განუწესეს, იგიგთა შორის განადიდეს, ბაბილონის მაღალი სახელი გამოაცხადეს, სამყაროს კიდეთა მიმართ განაერცეს და მის წიაღში დაუდგინეს მარადიული მეფობა, რომლის საფუძველი, მსგავსად ცათა და ხმელეთისა, მყარია.

მას ქამს მე, ხამურაბის, დიდებულ მთაეარს, ღეთის მოშიშარს, – ქეეყნად სამართლის გამოსაბრწყინებლად, ბოროტებისა და უკეთურების აღმოსაფხვრელად, ძლიერისაგან სუსტის არდასაჩაგრავად, შავთავიანებზე მზისებრ აღმოსახდომად, ქეეყნის გასანათებლად, – ანმა და ენლილმა ხალხთა საკეთილდღეოდ სახელით მომიწოდეს.

ხამურაბი ვარ, ენლილისგან დადგენილი მწყემსი, სიუხვისა და ღოელათის დამგროვებელი, ყოელის აღმსრულებელი ნიპურისათვის, ცათა და ხმელეთის კაემირისა, ერთგული მშრუნეელი ექურის გაძრისა.

მეფე ძალმოსილი, კრიდუს აღმდგენელი, ეაბმუს წესთა განმწმედელი; გრიგალი ოთხიეუ კიდისა, განმადიდებელი ბაბილონის სახელისა, მისი უფლის მარდუქის გულის მამებელი, რომელიც ღღენი მისნი ესაგილას გაძრად მსახურებს.

სამეუფო თესლი, სინის მიერ ჩასახული, გამამდიდრებელი ურისა, მორჩილი მლოცველი, სიუხვის მომგანი ექიშნუვალის გაძრისათვის.

მეფე გონიერი, ყურისმგდებელი ძლიერი შამაშისა, სიპარის საძირკელის ჩამყრელი, მწვანით შემოსეველი აიას სანთიობოსი, დამსაზღველი ებაბარის გაძრისა, რომელიც ცათა სამყოფელს შეჰკავებს.

გმირი, ლარსას შემწყალებელი, მისი შემწე შამაშისათვის, ებაბარას განმაახლებელი, უფალი, მსხნელი ურუქისა, სიუხვის წყლების გამომღები მისთა მკვიდრთათვის, გეამწევი ეანას თაეანისა, მოსაელის დამაუნჯებელი ანუსთვის და იშთარისთვის.

ქეყენის მფარეელი ჩრდილი, შემომკრებელი ისინის გაფანტული ხალხისა, დამხეაეებელი სიუხვისა ევალმახისათვის.

მეფეთა უმუმგალი, გაბაბას ძმობილი, ქიშის სამყოფლის განმამტკიცებელი, ემეთურსანგის გაძრის მომბურეელი ელეარებით, ინანას დიდებულ წესთა სრულმყოფელი, მეურეე ხურსანქალამას გაძრისა;

ციხესიმაგრე მგრების წინაშე, ვისაც ნერგალმა, მისმა მოყვასმა, საწადელი გაუსრულა, ერცელმყოფელი ქუთუ-ქალაქისა, მესლამისათვის ყოველიეც მახუხებელი.

მძინეარე ხარი, მგრების მრქენელი, თუთუს ნებიერი, ბარსიპას აღმესები სიხარულით, დაუცადებელი მზრუნველი ეზიდას გაძარზე.

მეფეთა ღმერთი, სიბრძნის მეცნიერი, ერცელმყოფელი დილბათის ყანებისა, ძლიერი ურამის ბელლების აღმესები.

უფალი, ღირსი კევრთხისა და გვირგვინისა, რომლითაც სრულყო მამიმ, ბრძენმა ქალღმერთმა, დამდგენელი ქიშის საზღვრებისა, უხვად შემწირველი წმიდა საზრდელისა ქალღმერთ ნინთუსათვის.

სრულყოფილი გამრიგე, მიმჩენელი საძოვართა და დასარწყულე-ბელთა ლაგამ-ვირსუსათვის, მიმგანი ღიღთა შესაწირაეთა ენინუს გაძარში.

მგრების შემეყრობელი, ქალღმერთ თელითუმის ნანდაური, გან-მასრულებელი ხალაბის ნიშნებისა, იშთარის გულის გამხარებელი.

უმწიკელო მთაეარი, რომლის ხელთაყრობა ადადმა უწყის, გმირი ადადის დამაცხრობელი ბით-ქარქარაში, განმამზადებელი ჯეროვან საქმეთა ეუდგალგალის გაძარში.

მეფე, ადაბისთვის სიცოცხლის მიმნიჭებელი, მზრუნველი ემახის გაძარზე.

მეფეთა მთაეარი, სწორუპოვარი მეომარი, მამქან-შაბრიმისთვის სიცოცხლის მიმნიჭებელი, სიუხებით დამარწყულებელი მესლამისა.

ბრძენი განმგებელი, რომელიც მისწვდა წყაროს სიბრძნისა, მალ-გუმის მკეიდრთა შემუარებელი ძნელბელობისას, მათთა სამყოფელთა სიმდიდრეში დამამყარებელი ეასა და დამგალუნუნასათვის, განმადიდებელი თაეისი მეფობისა, მარადის წმიდა მსხვერპლის შემწირველი.

მეუფეთა უპირველესი, ეფურაგისპირა დაბების დამეყრობელი მისი გამჩენის დაგანის შემწეობით, რომელმაც მერასა და თუთულის მკეი-ღრნი შეიწყალა.

განდიდებული მთაეარი, გამღიმებელი იშთარის სახისა, ნინაზუსათ-ვის წმიდა საბრდელთა დამღვენელი, თაეისი ხალხის გამოხსნელი გასაჭირიდან, ფერხთა მათთა მშეიდლობით დამღვენელი ბაბილონში.

მწყემსი ხალხისა, რომლის საქმენი იშთარს ეთნეა, დამავანებელი იშთარისა ეულმამის გაძრად, ფართომოედნიან აქადის შუაგულში.

ჭემმარიგებათა გამომცხადებელი, ერის წარმმართველი, დამზრუნე-ბელი აშურ-ქალაქისთვის მისი მოწყალე მუარველი ქალღმერთისა.

ამბოხის ჩამქრობი, მეფე, რომელმაც ნინუაში ემეშემის გაძარსი იშთარის სახელები გამოაცხადა.

ეს მე ვარ დიდებული, მლოცველი დიდი ღმერთებისა, შვილთაშვილი სუმულაელისა, ძლიერი მემკვიდრე სინმუბალიგისა, მარადიული თესლი მეუფებისა, მეფე ძლიერი, მზე ბაბილონისა, სინათლის გამომგეებელი შუმერისა და აქადის ქეეყანად, სმენად მომაქცეველი ოთხიე კიდისა, იშთარის ნანდაური.

ოდეს მარდუქმა ხალხის წარსამართაეად, ქეეყნისათვის კეთილ ზნეთა სასწაულებლად წარმომგზაენა, ქეეყნის ბაგეში ჭეშმარიტება და სამართალი ჩაედე, ყოფა ხალხისა დაეაამე, მას ეამს...

### *კანონების ეპილოგი:*

აჰა, მართალი სამართალი, რომელიც ხამურაბიმ, მეფემ ძლიერმა, დაადგინა და ქეეყანას მტკიცე წესი და სასიკეთო მართვა-გამგეობა მიაღებინა.

მე ვარ ხამურაბი, მეფე სრულყოფილი. შავთავიანთა მიმართ, რომელნიც ენლილმა ჩამაბარა, რომელთა მწყემსობა მარდუქმა მომანდო, უზრუნველი არა ვყოფილვარ, არ დაეზარებულეარ, მშეიდობიან სამყოფელს ვეძებდი მათთვის, მძიმე ვასაჭირი მათი დაეხსენი და სინათლე გამოვუტევე. ძლეეამოსილი იარაღით, რომელიც ბაბაბამ და იშთარმა მომანდეეს, სიბრძნით, რომელიც ეამ დამიბედა, ძლიერებით, რომელიც მარდუქმა მომანიჭა, მგერნი ჩემნი ჩრდილოეთიდან ვიდრე სამხრეთამდე ამოვძირკვე, ომები ჩაეაქრე, ქეეყანას კეთილდღეობა მოვუტანე, დაბათა მკვიდრნი სამშეიდობოს დაევაენე, დამაფრხთობელი მათი არ გაეაჭაჭანე.

დიდმა ღმერთებმა მომიწოდეს და, აჰა, მე მწყემსი ვარ მშვიდობის-  
მყოფელი, რომლის კვერთხი სამართლიანია; კეთილი ჩრდილი ჩემი  
ჩემს ქალაქს აფენია; შუმერისა და აქადის ხალხი ჩემს უბეში შევი-  
ფარე, ჩემი მუარეული ქალღმერთისა და მისთა ძმათა წყალობით  
სამშვიდობოს გავიყვანე, ჩემი სიბრძნის წყალობით დაეიფარე.

ძლიერისაგან სუსტის არდასაჩაგრავად, ობლისა და ქერიისათ-  
ვის სამართლის მისაცემად ბაბილონში, ქალაქში, რომლის თხემი  
ანუმ და ენლილმა ზეადმართეს, ესანგილაში, გაძარში, რომლის  
საფუძეელი ცათა და ხმელეთის მსგავსად მყარია, რათა სამარ-  
თალი განკითხულიყო, ქვეყნის განაჩენი გადაწყვეტილიყო, მიმ-  
ძლავრებულს სამართალი მისცემოდა, ჩემი ძვირფასი სიგყვები  
ქვაზე ამოკეეეთე და ჩემი ქანდაკის წინ, რომელ არს *მეფე სიმარ-  
თლისა*, დაუდგი.

მეფეთა შორის აღმატებული ვარ, ჩემი სიგყვები გამორჩეულია,  
ძლიერებას ჩემსას გოლი არა ჰყავს.

შამაშის ბრძანებით, ცათა და ხმელეთის დიდი მსაჯულისა, ჩემი  
სამართალი საქვეყნოდ გამოეაცხადე. მარდუქის, ჩემი უფლის სი-  
გყვით, ჩემს განჩინებებს წამხდენელი არ შეეხოს! ჩემს საყვარელ  
ესანგილას გაძარში სახელი ჩემი მარადის კეთილად იხსენებოდეს!

მიმძლავრებული კაცი ვინმე, თუ სარჩელი აქეს, მოვიდეს ჩემი ქა-  
ნდაკის წინაშე, რომელ არს *მეფე სიმართლისა*, ქვაზე ამოკეეითილი  
ამოიკითხოს, ჩემი ძვირფასი სიგყვები შეისმინოს და ჩემი ქვა სარ-  
ჩელს განუმარგავს. სამართალი თვისი იხილოს, გული დაიმშვიდოს  
და ხმამაღლა წარმოთქვას:

“უფალი ხამურაბი, რომელიც ხალხს მშობელ მამად მოევლინა, თა-  
ვისი უფლის მარდუქის სიგყვას ეთაყვანება. მარდუქის ნება ჩრდილო-

ეთიდან ვიდრე სამხრეთამდე აღასრულა, გული მარდუქისა, თავისი უფლისა, დააამა, ხალხს კეთილდღეობა სამარადისოდ დაუმკვიდრა და ქვეყანა წაღმართად წარმართა”.

დაე, მან წინაშე უფლისა ჩემისა მარდუქისა და დედოფლისა ჩემისა ცარუანიტუსა სრული გულით დამლოცოს. შედე და ლამასუ, ესანგილად შემეძალი ღმერთები, ესანგილას გაძრის ღვთიური აგური მის ზრახვებს მარადლე ჩემი უფლის მარდუქის და ჩემი დედოფლის ცარუანიტუს წინაშე სათნოპყოფენ.

მომავალ დღეთა მიმართ სამარადისოდ იყოს ესე:

მომავალმა მეფემ ამ ქვეყნისამ სამართლის სიგყვანი, ჩემს მიერ ქვაზე ამოკვეთილნი, დაიცუას, სამართალი ქვეყნისა, მე რომ გამიჩენია, გადაწყვეტილებანი, მე რომ გადამიწყვეტია, არ შეცუალოს, განჩინებანი ჩემნი არ წაახდინოს. უკეთუ კაცსა მას სიბრძნე მოსდგამს, ქვეყნის წარმართის ძალი მოსდევს, ყური მიუგდოს ჩემს სიგყვებს, რომელნიც ამ ქვაზე დამიწერია; გზა-კვალი, სამართალი ქვეყნისა, მე რომ განმიკითხავს, გადაწყვეტილებანი ქვეყნისა, მე რომ გადამიწყვეტია, ამ ქვამ განუმარტოს. სწორად წარმართოს შავთავიანები, სამართალი მათი განიკითხოს, განჩინებანი მათი განაჩინოს, თავის ქვეყანაში ბოროგი და უსამართლო ამოძირკეოს, თავის ხალხს კეთილდღეობა მოუგანოს.

მე ვარ ხამურაბი, მეფე სიმართლისა, რომელსაც შამამშმა ჭემშმარიგება შთააგონა. სიგყეები ჩემი გამორჩეულია, გოლი არ ეძებნება ჩემს საქმეებს. ოლონდ ფუჭია უგუნურთათვის, განბძნობილთათვის კი – სანაქებო.

უკეთუ კაცი იგი ჩემს სიგყეებს, რომლებიც ჩემს ქვაზე ამომიკვეთავს, ყურს მიუგდებს, სამართალს არ წაახდენს, ჩემს სიგყეებს არ გადავა,



ჩემს განჩინებათ არ შეეცლის, კაცსა მას შამამმა ჩემსაეით, სამართლის მეფისა, კეერთხი გაუხანგრძლივოს და სამართლით ამწყესინოს თავისი ხალხი.

უკეთუ კაცი იგი ჩემს სიგყევებს, რომელნიც ჩემს ქვაზე ამოეკეთე, ყურს არ მიუგდებს, ჩემს წყევლას უგულებელყოფს, ღმერთების წყევლას არ შეუშინდება, ჩემ მიერ განკითხულ სამართალს წაშლის, ჩემს სიგყევებს გადავა, ჩემს განჩინებებს შეეცლის, ზედამოკეთილ სახელს ჩემსას ამოუხეკს და თავის სახელს ამოკეთათეს, გინა ამ წყევლის შიშით სხვას წააქეზებს, კაცსა მას – გინდ მეფე იყოს, გინდ მთავარი ვინმე, გინდ განმგებელი ვინმე, გინდ უბრალო მოკედავი ვინმე სახელდარქმეული – დიდმა ანუმი, ჩემი ზეობის გამომცხადებელმა, მეფობის შარავანდი წაართვას, კეერთხი გადაუგეხოს და ბედი დაუწყევლოს!

ენლილმა, უფალმა, წერათა მწერელმა, რომლის ბრძანება უცვალელებელია, განმადიდებელმა ჩემი მეფობისა, ჩაუქრობელი ჯანყი, დამდუკეული შოთი აუგეხოს სამკეიდრებელში, ვაების მეფობა, სანმოკლე დღენი, სიყმილის წლები, გაუთენებელი უკუნი, მესყეული სიკედილი ბედად დაუსამღეროს. აღსპოლვა მისი ქალაქისა, განუფანგვა მისი ხალხისა, დამხობა მისი მეფობისა, გაქრობა მისი სახელისა და სახსენებლისა თავისი მძიმე ბაგეებით ბრძანოს!

ნინლილმა, დიდმა დედამ, ეისი ბრძანებაჲც ექურის გამძრად კატიედებულა, დედუფალმა, მთნეველმა ჩემთა ზრახეთათა, მსჯაერისა და განაჩენის ადგილას ენლილის წინაშე მისი საქმე აეად გამოაჩინოს, მისი ქვეყნის განადგურება, მისი ხალხის აღსპოლვა, მისი სისხლის წყალივით დაღერა მეუფე ენლილის ბაგეებს ათქმევინოს!

ეამ, დიდმა ბელადმა, ვისმიერი ბედისწერანი ყოველთა უწინარესია, ბრძენთა ბრძენმა ღმერთებს შორის, ყოვლის მეცნაურმა, ჩემი

სიცოცხლის დღეგრძელმყოფელმა, ცნობა და სიბრძნე წაუღოს მას და შეშალოს, მდინარეთა სათავეები დაუწყევიგოს, ხორბალი, კაცთა სამბროლო, მის მიწაზე აღარ მოიყვანოს!

შამაშმა, ცათა და ხმელეთის მსაჯულმა, ყოველთა სულდგმულთა წარმმართველმა, უფალმა ჩემმა მისანდობელმა, მეუფება მისი დაამსოს, სამართალი მისი არ განიკითხოს, გზა-კეალი აურიოს, მის ლაშქარს გერფი შეურიყოს, მისნობისას მისი მეფობის საფუძელის ამოძირკვის და ქვეყნის განადგურების ავი ნიშნები გამოუჩინოს! შამაშის სიგყვა, დამღუპელი, უმალ ეწიოს: გემოთ მოკედაეთაგან აღმოფხვრას, ქვემოთ ქვესკნელში მის სულს წყალი მოაწყუროს!

სინმა, ცათა უფალმა, ჩემმა გამჩენმა ღმერთმა, რომლის ნამგალი ღმერთებს შორის ანათებს, გვირგვინი და ტახტი მეფობისა წაუღოს, მძიმე სასაჯელი, ნიშანი ცოდვისა, სხეულიდან წარუხოცელი, დაადოს! მისი ბეობის დღენი, თენი და წლები ვაებითა და ცრემლთაღენით დაუსრულოს, წინააღმდეგომნი თავისი მეფობისა ახილვინოს, სიცოცხლე, სიკედლის შემსგავსებული, ბედისწერად დაუსაზღვროს!

ადადმა, სიუხვის უფალმა, ცათა და ხმელეთის მოურაემა, ჩემმა შემწემ, ცათა შიგან წვიმა და სიღრმეთა შიგან წყლის ღვარი წაართვას, ქვეყანა სიყმილითა და შეჭირვებით გაუნადგუროს; მის ქალაქზე რისხვით იგრგვინოს და ქვეყანა მისი ნაწარღვენალ ბორცვებად აქციოს!

მაბაბამ, ღიღმა მეომარმა, ექურის პირმშომ, ჩემს მარჯვნივ მაეაღმა, ბრძოლის ეელზე საჭურველი დაუღეწოს, დღე ღამედ შეუცვალოს და მგერი უგრძნეულად თავს დაასხას!

იმთარმა, ბრძოლისა და შერკინებათა დედოფალმა, ჩემი საჭურველის მამიშველებელმა, ჩემმა კეთილმა ლამასუმ, ჩემი ბეობის მოყვარულმა, თავისი მრისხანე გულითა და ღიღი წყრომით მეფობა მისი

დაწყველოს, სიკეთე ბოროტებად შეუცვალოს. ბრძოლისა და შერკინების ეელზე საჭურველი დაულეწოს, შფოთი და ამბოხი ჩამოუგდოს, მისი მეომრები მოსრას და მათი სისხლით მიწა მორწყას, მის მოლაშქრეთა გვაშები ეელზე დაახეაოს, მისი ხალხი არ შეიწყვალოს. თაეად იგი მგერს ჩაუგდოს ხელში და მგრის ქვეყანაში შებორკილი მიიყვანოს!

ნერგალმა, ღმერთთა შორის ძლევა მოსილმა, ბრძოლაში სწორუკოვარმა, ჩემმა გამმარჯვებელმა, თაეისი ძლიერებით ღერწამს მოღებული ეეცხლიეთ ხალხი გადაუბუგოს, თაეისი ძლიერი იარაღით გაკვეთოს და ასონი მისნი თიხის ქანდაკიეთ შემუსროს!

ნინთუმ, ქვეყანათა მაღალმა დედოფალმა, ჩემმა გამჩენმა დედამ, მეგვიდრე წაართეას და სახელი აღარ შესძინოს, და მან თესლი კაცებრივი თაეის ხალხში ელარ აალორძინოს!

ნიქარაქმა, ანუს ასულმა, ექურის გაძრად ჩემთეის კეთილი სიგყვის შემაწეეარმა, შძიმე საღმობა, ავი სენი, მწარე წყლული, დაუამებელი, მკურნალთაგან შეუგყობელი, სახეეთაგან მოუშუშებელი, სიკედლის ნაკებნისებრ წარუხოცელი, მისთა ასოთ მიაშთხეიოს და სულის ამოხდომამდე მისი ჯანი გამოავლოეებინოს!

ცათა და ხმელეთის დიდმა ღმერთებმა, ანუნაქებმა ერთობლიე, გაძრის მცველმა შედუმ, ებაბარას ღეთიურმა აგურმა კაცი იგი, თესლი მისი, ქვეყანა მისი, მეომარნი მისნი, ხალხი მისი და ლაშქარი მისი მწარე წყევლით დაწყველონ! ენლილმა თაეისი უეეალებელი ბაგით სამინელი წყევლით დაწყველოს და წყველა იგი სწრაფ ეწიოს!

## ამურბანიპალის ლოცვა I

ეის შეუნახავს მცნება სამარადისოდ?  
ყველა ადამიანი, ეინც კი არსებობს, ცოდეილია,  
მე, შენს მსახურს, ყოველი ცოდეა მაქვს ჩადენილი,  
მე ვიდექი შენს სამსახურში, მაგრამ სიერუისკენ გადავუხვიე,  
მე ვგყუოდი და თავს ვიმართლებდი,  
უკეთურს ვლაპარაკობდი, შენ უწყი ყოველი,  
სისაძაგლეს სჩაედიოდი, სულმუდამ ბოროტებას ვიქმოდი,  
მე დაეხარბდი შენს აღურაცხელ სიმდიდრეს,  
მოვინდომე შენი ძვირუასი ვერცხლი.  
ხელი აღემართე და შეებლაღე, რაც არ უნდა შეებლაღულიყო,  
უწყმიდური შეედიოდი გაძარში,  
შესაზიზღარ სისაძაგლეს ჩაედიოდი შენს წინაშე,  
ვარღვევდი შენს მცნებებს და წესებს, გაგაჯავრე,  
ჩემი გულის მძვინვარებაში შევაჩვენე შენი ღვთიურობა,  
უკეთურებას სჩაედიოდი შეგნებულად თუ შეუგნებლად.  
კმარა, ღმერთო ჩემო! დაცხრეს შენი გული!  
დაე, ქალღმერთი, რომელიც მრისხანებს, დამშვიდდეს!  
შეაკავე შენი გულის რისხვა,  
დაე, შენი ღვთიურობა, რომელსაც ვფიცავ, შემირიგდეს მე,

ბერიც რომ იყოს ჩემი უთნობა, ახსენი ჩემი ბორკილები,  
შეიდი ცოდვაც რომ მქონდეს ჩადენილი, დაცხრეს შენი გული,  
ბერიც რომ იყოს ჩემი შეცოდება,

გამოიჩინე დიდი სიკეთე და განმწმიდე,  
ღმერთო ჩემო, დავიქანსე, აიპყარ ჩემი ხელი,  
მიწაზე ვეცემი, თავი დამიჭირე.  
მე ხარი ვარ, არ ვიცი, რომელ ბალახს ეჭამ,  
მე ცხეარი ვარ, არ ვიცი, რა არის ცოდვის გამოსყიდვა,  
მე მდინარის წყალი ვარ, არ ვიცი, საით მივდივარ,  
მე ხომალდი ვარ, არ ვიცი, რომელ ყურეს მივაღვე.  
კაცის ცოდვა და შეცოდება უფრო მეგია, ვიდრე თმა მის თაებზე,  
მე დაედოდი ჩემს ცოდვებსა და შეცოდებებში,  
ფოთლებივით რომ იყო დახეაქებული.  
აჰა, ამ დღეს შემინდე და დამხსენი მათგან.

## ამურბანიპალის ლოცვა II

(ნაბუსადმი, სიბრძნისა და მწერლობის ღმერთისადმი)

ნაბუსათეის, სრულქმნილი პირმშოსი,  
ცათა და ხმელეთის მზრუნეელისა,  
მპყრობელისა სიბრძნის დაფათა,  
ბედისწერათა საწერელისა,  
ღღეთა განმგძობისა, მეეღართა მაცხოვრისა,  
ნათლის მუენეელისა დანისლულ ხალხზე! –  
დიდმა მეუფემ, ამურბანიპალმა, დიდებულმა,  
ამურის, ბელის და ნაბუს სათნო ბელადმა,  
მწყემსმა, ღმერთების საკურთხეველთ გამრიგემ,  
მათი საზორველის დამწესებელმა,  
ქემ ასარხადონისამ, სამყაროს მეფისა, ამურის მეფისა, –  
რათა ცოცხლობდეს სული მისი,  
რათა გაგრძელდნენ ღღენი მისნი,  
რათა მრთელ იყოს ხორცი მისი,  
რათა მყარ იყოს გახტი მისი,  
შეწყნარებულ იქნან ლოცვანი მისნი,  
შეპყრობილ იქნან მგერნი მისნი, –

ეას სიბრძნე, გალობანი, ცოდნის საუნჯე,  
ღმერთთა გულების შეებად მოხევეჭილი,  
აშურში და აქადში დაცულ დაფებიდან,  
ახალ დაფებზე გადმოეწერე, გამოეარჩიე,  
ნინუაში ეზიდას დაფათსაცავს შეეძინე,  
ნაბუ, მეუფეე ცათა და ხმელეთისა,  
დაფათსაცავს ამას კეთილად მოჰხედე,  
აშურბანიჰალს, შენი ღეთიურობის მოშიშს,  
ღღენიადაგ სწყალობდე!  
ბრძანე სიცოცხლე მისი შენი ღეთაების სადიდებლად!

## ქება ბარსიპას

ზეცას ვით შეჰგავს ბარსიპა ქალაქი,  
ემარას ორანია მაღალი ეზიდა,  
ღვთაების ყოვლად საწადელი.  
ქალაქის მშენება – მორთული მგილი,  
მწვერვალი მისი – ღრუბელთა მიმწვდომი,  
ფუძე მისი – ქვესკნელს ჩაზიდული,  
აგური მისი – ძვირფასი სპეკალი,  
ქონგური მისი – ოქრო რჩეული,  
ზღუდე მისი – სპეგაკი ალბასტრო,  
საფირონია ეზიდას სამოსი!  
ვინც მასში მკეიდრობს, ღმერთთა მწერელია,  
ნაბუ, ესაგილას წული,  
ატარებს დაფებს ბედისწერათა,  
ღმერთებს აღუსრულებს ყოველთა წესთა,  
ხელთუპყრავ სამართლის საწერელი,  
მარადლე უჭერეგს შავთაეიანებს.  
დამკვიდრდი საყდრად, უფლისა წულო!  
ტაძარი შენი, მაღალი ეზიდა,  
დაე, აღივსოს შენგამო ლხენით!



## ღამისადმი

წევანან ღიღებულნი, ღამშეიღდნენ მოყმენი.  
ბინდი ჩამოწვა...  
ღუმს მშფოთეარე მოღვმა კაცისა,  
დაიგმანნეს განხმულნი კარნი.  
სამყაროს ღმერთნი და ქალღმერთნი, –  
შამაში, სინი, ადადი და იშთარი  
შედიან ციურ საეანეში.  
სამართალს აღარ გარდაწყეეგენ,  
საქმეთ აღარ განიკითხავენ.  
ღამე იბადება ბნელი საშოდან.  
სასახლე მიყუჩდა, სადგომნი დაღუმდნენ,  
განისვენებენ ურიცხენი დაბანი.  
უკანასკნელად იყვირა ნერგალმა.  
და ძილს მიეცა სამართლის მძებნელი,  
მართალთა მეოხი, ობოლთა მამა,  
შესულა შამაში თავის სადგომში.  
ღიღი ღმერთები ღამეულ ქამისა:  
ელეარე გიბილ და გმირი ურა,  
მშეიღდი და უღელი,

გველი და ურჩხული,  
ეტლი და ეაცი,  
ვერძი და ვეშაპი,  
დაე, აღმობრწყინდნენ!

## მდინარისადმი

მდინარევ, შემქმნელო ყოველთა ნიეთთა,  
ოდეს დიდმა ღმერთებმა გაგთხარეს,  
მშვენიერნი ნიუთნი მიდამოგისხეს!  
შენს წიაღში ეამ, სიღრმის უფალმა, დაილო ბინა,  
წინაღუდგომელი ნიაღვარი ნიჭად გიბოძა,  
ცეცხლი და რისხვა, ელეა და შიში  
ეამ და მარღუქმა გიწყალობეს.  
შენ განიკითხავ კაცთა სამართალს.  
დილო მდინარეო, უბეშთაესო მდინარეო,  
მდინარეო წმიდა საყდართა!  
განმწმედელი წყლები შენი ცოდვათაგან გვიხსნის.  
ყოველი ბილწება ჩემი სხეულისა გარიყე!  
ანუ სიღრმეთაკე ჩაძირე!

## მარილისადმი

ჰე, მარილო, წმიდა ადგილზე ჩასახულო,  
ენლილმა ღმერთების საკეებად განგაწესა.  
გარეშე შენსა არ სერობს ექური,  
გარეშე შენსა არ იყნოსენ საკმეველს ღმერთნი და მეუენი.  
მე, მავანი ბე მავანისა, ჯადოსაგან შეეკრულვარ,  
უქმურმა ცხრო და ცხელება შემყარა.  
განმამორე ჯადო, დახსენ კრულება ჩემი!  
უქმური განმიდენე ტანიდან!  
ხოლო მე, ვითარცა ღმერთს, რომელმაც შემქმნა,  
სამარადისო ქებას შეგასხამ.

## შობის სიმღერები

### I

თანაყოფის წყლებში შეიქმნა ძეალი,  
კუნთების ქსოვილში შეიქმნა ნაყოფი;  
ბღვის ბობოქარ წყლებში, საშინელში,  
თიამათის შორეულ წყლებში,  
სადაც ჩვილს შეკრული აქვს მხრები,  
რომლის სიღრმეს ვერ სწედება შამაშის თვალი.  
მოხედა ასარილუხიმ, ძემ ენქის,  
დაუხსნა საკვრელნი, შემბორკეულნი,  
გმა გაუნათა, გაუხსნა სავალი...

### II

ფური მაკედ არის, მშობიარობს ფური  
შამაშის სადგომში, შაქანის ბოსელში,  
უყურებს და გირის შამაში,  
უყურებს მეღამე, ეღერება ცრემლები.  
რად გირის შამაში?  
მეღამეს რად ეღერება ცრემლები?  
ჩემი გაუხსნელი ფურის გამო,  
ჩემი დაუბადებელი ხბოს გამო...

## ამურული ლოცვები

### სინისადმი

ბრწყინვალე სინ, მაღალ ცად ნათობ!  
სინ, ახლადმოენებულო, განმაბრწყინებულო ცათა და ხმელისა,  
სინათლის დამდგენელო მრავალ ხალხთათვის,  
“შავთაჲიან” ხალხისკენ იგზაენება სხივები შენი.  
ბრწყინვალეა ნათელი შენი მაღალ ზეცაში,  
დიდებულია ჩირადდანი შენი, ვით ეცესლის ღმერთთა ალი შენი,  
ავსებს ბრწყინვალეა შენი ერცელ დედამიწას.  
ხალხი ძლიერდება შენი ხილვისას  
ზეცის ანუ ხარ, რომლის ამრს ვერაჲინ შეიცნობს,  
ერცელია ნათელი შენი, ვით შამაშისა, შენი პირმშოსი.  
განრთხმულან წინაშე შენსა დიდი ღმერთები,  
ქვეყანათა განგება ჰგიეს შენ წინაშე.  
მთვარის დაბნელების უბედობის ეამს,  
რაც ხდება ამა და ამ თვეს, ამა და ამ დღეს,  
ბოროტი და უკეთური ნიშების უბედობისას,  
რაც ჩემს სასახლეში და ქვეყანაში ჰგიეს,  
დიდი ღმერთები შენ გეკითხებიან, იძლევი რჩევას.

დგას მათი კრებული, გესიგყვება შენ ფერხთა ქეეშე.  
 სინ, ბრწყინვალეო ექურისაჲ, შენ გეკითხებიან,  
 ღმერთებისთვის განაჩენს იძლევი,  
 მთვარის ახალი დღე დღეა განაჩენისა, განგება დიდი ღმერთებისა.  
 დღე ოცდამეათე დღესასწაულია შენი,  
 დღე შენი ღვთაებრიობის ნეტარებისა.  
 ნამრაცით, ძალაჲ სწორუპოეარო, ვის ამრსაჲ ეერაჲინ შეიყნობს,  
 მემოგწირე წმიდა მსხვერპლი ღამისა, დაგიღეარე ტკბილი ზედაშე,  
 განრთხმულ ვარ, ედგაჲარ შენს სამზერად:  
 აზრი კეთილი და წრფელი მომართე ჩემზე,  
 ღმერთი ჩემი და ქალღმერთი ჩემი მრავალ დღეთ შემდგომად  
 ჩემზედ მრისხანენი,  
 სიწრფელითა და სამართლიანობით შემარიგე,  
 გზა ჩემი კეთილ ჰყაჲ, ბილიკი ჩემი წრფელ ჰყაჲ!  
 გაეგზაენე ზაკარი, ღმერთი სიმზრებისა.  
 შუალამისას მისმინოს ჩემთა ცოდვათა შემსუბუქება, დაიღეაროს  
 უთნობა ჩემი.  
 მარადღე დიდად განგადიდებ!

## გულასადმი I

გულა, დიდებულო დედოფალო, წმიდა ცის მკეიდრო,  
 მოწყალეო ქალღმერთო, მომნიჭებულო სიციოცხლისა,  
 რომლის შემოხედვა შეწყნარებაა, ბრძანება – მშვიდობა.  
 სჯად ჩემი სიმართლისა, გარდასაწყეეგად განგებისა,

გარალის შევსებად

შენდამო მოვიქეც, შენ გეძიებ, შენი სამოსელის კალთებს მოვეჭიდე,  
ვით კალთებს ჩემი ღმერთისას და ქალღმერთისას  
სამართალი განმისაჯე, გარდამიწყევიგე განგება,  
შეიცან ქცევა ჩემი.

რამეთუ ცხონება ჩემი და მშვიდობა შენთანა ჰვიეს.

ქალბატონო, შენ მოგენდე, ვახსენე სახელი შენი.

შენდა მიიქცევიან სასმენელნი ჩემნი, მისხენი მე,

შენს ღეთაებრიობას განეადიღებ.

მიიღე ხელაპყრობა ჩემი, შეიწყნარე ვედრება ჩემი.

გამეგზაენე ჩემს განრისხებულ ღმერთთან და ქალღმერთთან.

ღმერთთან ჩემი ქალაქისა, რომლის გული მრისხანებს

და ბრაზობს ჩემზე.

ყამსა გმანებისა და ხილვისა, რაც შემემთხვევა,

ყამსა მთვარის დაბნელების უბედობისას, რაიც მოხდება

ამა და ამ თვეს ამა და ამ დღეს,

ავი ნიშებისა და უკეთურ სასწაულთა,

რაიც ჩემს სასახლეში და ქვეყნად ჰვიეს,

მეშინის, ვერთები და ებნელდები!

შენი უზენაესი ბრძანების სიგყვით, რაიც ექურში არ იცვლება,

შენი წრფელი დაპირებით [ . . . ], რაიც არ იცვლება,

დაბრუნდეს მრისხანე ღმერთი ჩემი, ბრაზიანი ქალღმერთი მოიქცეს!

და ღმერთი ჩემი ქალაქისა, მარდუქი, რომელიც მრისხანებს,

დამშვიდდეს.



## გულასადმი II

გულა, ქალბაგონო განდიდებულო, მოწყალე დედაე,  
მკეიდრო ცათა და ხმელისა,  
შენ მოგიწოდებ, ჩემო ქალბაგონო, დამიდეგ, ისმინე ჩემი,  
შენ გეძიებ, შენ შემოგექერი,  
ვით ჩემი ღმერთის და ქალღმერთის კალთას,  
შენს კალთას ეეჭიდები,  
რადგან განმრთელება და გაჯანსალება შენთანა ჰგიეს.  
რადგან ხსნა, შეწყალება და ცხონება შენ იცი.  
გულა, უდიდესო ქალბაგონო, მოწყალე დედაო,  
სიმრაველეთა შორის ცის ვარსკვლავებისა,  
ქალბაგონო, შენ შემოგექეცი, შენკენ მიიპყრობა სასმენელი  
ჩემი, წმიდა ფქვილი მიიღე ჩემგან, შეიწყნარე ეედრება ჩემი.  
ჩემს განრისხებულ ღმერთთან გამეგზავნე,  
ჩემს განრისხებულ ქალღმერთთან გამეგზავნე,  
ჩემი ქალაქის ღმერთთან გამეგზავნე, რომელიც ღრტეინაეს  
და ბრამობს ჩემზე.  
შორის ხილვასა და მზანებასა, რაც წილად მხედება,  
მეშინია და ეძრწი მე.  
გულა, დიადო ქალბაგო, ამაღლებული შენი სახელით,  
რომელიც ენლილის ექურში განდიდებულია,  
და შენი მტკიცე აღთქმებით, რომლებიც არ იცელება,  
ჩემი ღმერთი განრისხებული დამიბრუნე,  
ჩემი ქალღმერთი ბრამიანი მომიქციე,  
ღმერთი ჩემი ქალაქისა, განრისხებული,

რომლის გული მძვინვარებს ჩემზე,  
რომელიც მწყრალობს, დაამშვიდე,  
რომელიც გულმოსულია, დააწყნარე.

გულა, ღიადო ქალბატონო, უღონოთათვის კეთილი  
სიგყვის შემაწვევარო,

მარღუქთან, ღმერთთა მეფესთან, მოწყალე უფალთან, სიგყვა  
მიიგანე, კეთილი თქვი.

ფართვა ფარი შენი, ძლიერია შეწყალება შენი,  
ნება სიკეთისა და სიმრთელისა ჩემკენ მომართე,  
სიღიადეს შენსას განეაცხადებ, ღიდებით განგადიდებ!

### ვირუსადმი (ცეცხლის ღმერთი)

დაცხრი, ძლიერო ცეცხლო ვირუ!

შენთან ერთად დაცხრნენ მთები და მდინარეები!

შენთან ერთად დაცხრნენ გიგროსი და ეეფურატი!

შენთან ერთად დაცხრეს ოკეანე, ერცელი მღვა!

შენთან ერთად დაცხრეს გზა, ასულო ღიდი ღმერთებისა!

შენთან ერთად დაცხრეს ღვარძლი, ბალახებში ამოსული!

შენთან ერთად დაცხრეს გული განრისხებული

ჩემი ღმერთისა და ჩემი ქალღმერთისა!

შენთან ერთად დაცხრეს გული ჩემი ქალაქის განრისხებული

ღმერთისა და ქალღმერთისა!

ღღეს გაიხსნას შეკრული გული

ჩემი ღმერთისა და ჩემი ქალღმერთისა,

და გამოვიდეს ჩემი სხეულიდან,  
რადგან მსაჯული ხარ და მე ეღვაწეარ შენ წინაშე,  
მხსნელი ხარ და მუდამ შენკენ მოვიქცევი,  
საჯე სასჯელი ჩემი, გადაწყვიტე ჩემი განაჩენი.

### ნუსქუსადმი (მზის ამოსვლამდე, ყოველღვე)

ნუსქუ დიდებულო, ღურანქის ნაშიერო,  
ენლილის რჩეულო, მრჩეელისა, გარდამწყვეტელო ბედისწერათა,  
უზენაესო სუქქალო, განმგებელო ყოელისა, რასაყ სახელი აქეს,  
წმიდა ზეცად მაღალია სიგყეა შენი,  
ემარრაში განდიდებულია ნათქეამი შენი!  
აღმოხდომისას გიმზერენ დიდი ღმერთები.  
შენ გარეშე ექურში ლხინი არ იმართება,  
გარეშე შენსა ანუ, მამა შენი, სასჯელს არ აწესებს,  
მრჩეველი ენლილი განაჩენს არ გადაწყვეტს.  
მე მავანი, ძე მავანისა, რომლის ღმერთი ესა და ეს არის,  
ქაღღმერთი ესა და ეს, შენ ქვეშე განვერთხე.  
მოიღე წყალობა, მრისხანე გული შენი მაღე დაცხრეს.  
წინაშე ენლილისა, მრჩეელისა, ჩემი სურვილის დამცეველი იყაეი.  
ყოღვას დამხსენ, აღმოფხარ უთნობანი ჩემნი,  
კეთილმა შეღუმ, კეთილმა ლამასუმ დღენიადაგ ჩემს მხარეს იარონ.  
პირი და ენა კეთილს მეტყოღნენ,  
შენ წინაშე ვიარებოღვე, სიცოცხლით ეძღებოღვე!

## შამაშისაღმი

დიდებულო, სრულყოფილო, მემკვიდრეო ამიმბაბარასი,  
ახლადგამოჩენილო ნათელო, გამსსნელო კაცთა მზერისა,  
მაჩინებელო სინათლისა.

შამაშ, განმგებელო მკედართა და ცოცხალთა,  
მჭვრეტელო ყოელისა, რასაც კი სახელი აქეს,  
ლეთაებრივო შუქო ცათა და მიწისა, სამყაროს სხივო,  
სიპარის უფალო, ებაბბარას მფარეელო,  
ღვიძლო ძმაო მარდუქისა, ბაბილონის მეოხევე.  
სიგყვას შენსას პატივს სცემენ ღმერთები, იდიდები,  
ვრცლად გაუენილი კაცთა მოდგმა, “შეთათვიანები”  
ადიდებენ შენს სიქველეს

მარტოულ მოყმეს თანამგზავრს ანიჭებ.

ცვედან კაცს მემკვიდრეს ანიჭებ,

ჩაკეტილ ურდულებს ალებ,

ვერმხედველს სინათლეს უმკვიდრებ,

დაფარულ დაფას, გაუხსნელს აღმოიკითხავე.

ღმერთების მსაჯულო, უფალო იგიგებისა,

შამაშ, ქვეყნის ბედისწერათა უფალი ხარ.

ბედი გადაწყვიტე, გზები კეთილ ჰყავ,

წრფელი იყოს ნიშები ჩემი,

კეთილი იყოს სიზმრები ჩემი,

სიზმარი, რომელსაც ვიხილავ, კეთილად დაადგინე.

წრფელად ვიარო, თანამგზავრი ვიპოვო.

ღლენი ჩემნი კეთილნი იყოს,

მომეყი კეთილი ზრახვები.

ქუჩებში კეთილსასურველი იყოს სიგყვა ჩემი.

სიხალისესა და მხიარულებაში გაეგარო დღე.

ჭეშმარიტება მარჯვენით მედგას, სამართლიანობა – მარცხენით.

ვილოდეს მხსნელი ღმერთი ჩემს გვერდით.

არ მომშორდეს მცველი სიმართლისა, ჩემ უკან მავალი.

სუქქალმა ბუნენემ ვითხრას სიგყვა კეთილი,

აიამ, საყვარელმა შენმა მეუღლემ, შერიგება ვითხრას.

შამამ, ღმერთების წინამძღოლი ხარ, მოწყალება მოიღე.

ბეა შეგხაროდეს, მიწა ზეიმობდეს შენ გამო.

ღმერთები ერთობლივ გაკურთხებდნენ,

დიდმა ღმერთებმა გული გაგიხარონ.

### მარდუქისადმი

გმირო მარდუქ, რომლის რისხვა წარღვნაა,

რომლისგან შეწყნარება ვითარცა მოწყალე მამისაგან.

თქმამ და არმოსმენამ დამაღონა,

ღალატმა და უპასუხოვამ შემაწუხა,

ძალა ჩემი გამოვიდა ჩემი გულიდან,

ვით მოხუცებული დამდრიკა.

უფალო, დიდებულო, მარდუქ, მოწყალეო უფალო,

კაცთა მოდგმა, რა სახელიც არ უნდა ერქვას,

რომელი მათგანი შევიცნობს?

ვის არ შეუცოდავს, ვის არ დაუშავებია,

ღმერთის გზას ეინ შეიცნობს?  
განგაღიღებ და ბოროტებას არ მივიღებ.  
ცხოვნების ადგილს ეეძიებ მე.  
ჩადენილი ცოღვა ღმერთებთან მომეთხოვება  
შენ მიმართ ცოღვა ჩაეიღინე,  
ღეთაებრივი კანონი ღაეარღვიე.  
ცოღვა ჩემი სიჭაბუკისა, შეცნობილი და შეუცნობელი, მომიტეე.  
გული შენი აძგერღეს მოწყალებით, ცოღვისგან ღამხსენ,  
ღანაშაულისგან განმათავისუულე.  
არეულობანი ჩემნი განანათლე,  
ამღვრეულობანი ჩემნი ღაწმინღე.  
ცოღვა მამისა, მამის მამისა, ღედისა, ღედის ღედისა,  
ჩემი ოჯახისა, ჩემი გეარისა და ჩემი სანათესაოსი,  
მე არ მომეახლოს, გეერღმე ჩამიაროს, წაეიღეს.  
შემესიტყეე, ღმერთო ჩემო, ნარღიონივით განმწმინღე.  
ჩემი ღეთაების კეთილი ხეღებისთვის სიკეთით მიზრუნე.  
ლოცვად, ეეღრებაღ და მოწიწებაღ მარად ღაციღებო.  
ქეეუნის მღიდართა ხალხთა, ალაგ-ალაგ რომ მკეიღრობენ,  
განგაღიღონ! ცოღვისგან ღამხსენ, ცოღვისგან განმათავისუულე!  
გმირო მარღექ, ცოღვისგან ღამხსენ, ცოღვისგან განმათავისუულე!  
ღიღო ქალბაგონო ერუა, ცოღვისგან ღამხსენ!  
კეთილო სახელო ბაბუ, ცოღვისგან ღამხსენ!  
ღიღო ქალბაგონო თამშეთუმ, ცოღვისგან ღამხსენ!  
გმირო ნერგალ, ცოღვისგან ღამხსენ!  
ღმერთებო, ანუსთან მცხოვრებნო, ცოღვისგან ღამხსენით!  
ღიღი ცოღვა, რომელიც კი სიჭაბუკიღან ჩამიღენია,

მოსკეთ, შვიდგზის დახსენით!  
გული შენი, ეითარცა მშობელი მამისა და მშობელი დედისა,  
თაეის ადგილს დაუბრუნდეს!  
გმირო მარდუქ, დიდად განგადიდებ!

## შელოცვა

ბნელეთის მკვიდრმა დაგოვა ბნელეთი,  
მშის შუქის საჭერეგად ამოსულა.  
“რაგომ ჭირეულობს?” – გირის დედა,  
ცად ანთუს მიმართ ცრემლები ეღვრება.  
ეს ვისი ხმაა, მიწაში რომ ისმის?  
თუ ძალღია – ლუკმა გადაუგდონ,  
თუ ფრინეულია – საკენკი დაუყარონ,  
თუ ჭირეულია, კაცის ნაშობი –  
ანუს და ანთუს შელოცვა შეულოცონ,  
რომ მამამ იძინოს, ძილი დაასრულოს,  
დედამ, მქსოველმა, ქსოვა დაასრულოს.

ჩემი არ არის ეს შელოცვა: ეას, დამუს და გულას შელოცვაა, ნინაქეთუმის, შელოცვათა ქალბატონის, შელოცვაა. მათ მითხრეს, მეც გავიმეორე: “შელოცვა, ბავშვის დასამშვიდებელი”. წესი ასეთია: ბავშვის სასთუმალთან პურს დადებ, სამეგზის წაიკითხავ ამ შელოცვას, პურს თაყიდან ფეხებამდე გაუგარებ და ძალღს გადაუგდებ. ეს ბავშვი დაწყნარდება.



## უბრალოდ განჯულის აღსარება

(დაცემა)

დამაგდო ღეთაებამ ჩემმა, გაუჩინარდა,  
დამგოეა ქალღმერთმა ჩემმა, გარემიიქცა,  
განმეშორა კეთილი სული ჩემს გვერდით მათალი,  
გაფრინდა ლამარი, სხვის ძებნად წარვიდა.  
ღირსება ჩემი წარხდა, სასოება ჩემი წარიკეთა,  
საშიში ნიშები დამიმკვიდრდა.  
ნათელმხილველი ჩემს საქმეთ ვერ ცხადჰყოფს.  
გაეალ სახლიდან კიდევან მოარული, –  
გარეთ ნათქვამი აეს მომისწაეებს.  
დავწვები ღამით: საშიშია სიზმარი ჩემი.  
მეფე – ღეთის ხორცი, მზე თეისი ხალხისა,  
გამწყრომია, აღარ მშვიდდება;  
დიდებულნი ბოროტს მიზრახავენ,  
ერთი ამბობს: “სიცოცხლეს მოეუსაობ!”  
მეორე იტყვის: “განსაგებელს მოვაშორებ!”  
მესამე: “მის განსაგებელს მე დავიჭერ!”  
“შეეალ მის სახლში!” – ამბობს მეოთხე.

მეხუთე იტყვის: “მონაგებს წაეართმეუ!”,  
მეექვსე და მეშვიდე მათ ზრახვას მიჰყვებიან.  
შვილთა კავშირი ძალებს ამტკიცებს:  
ავსულლებივით უწყალონი, მსგავსნი ეშმათა,  
ერთხორც და ერთზრახვა არიან.  
კეთილშობილ ბავეთა ჩემთა ლაგამი ამოსდეს, –  
და დამუნჯდნენ მეტყუელნი ბაგენი ჩემნი.  
მჭექარე ძახილი ჩემი დადუმდა,  
ზეადმართული თავი ჩემი მიწად დაიდრიკა,  
მამაცი გული ჩემი შიშით დაითრგუნა,  
ფართე მკერდი ჩემი უაზნომ შედრიკა,  
ძლიერი მხრები ჩემი ორთავე მომერღვა,  
ოდესღაც ბეიადად მათეალმა კნინად სელა ვიწყე.  
დიდებული ვიყავ, მონად გარდავიქეც!  
ნათესავთ შორის განდევილად ვიქეც!  
უცხოდ შემრაცხა ნათესაემა ჩემმა.  
ქუჩად მიედივარ, – მაყურადებენ,  
სასახლეში შეედივარ, – მაშგერდებიან.  
ქალაქი ჩემი უცხოსავით მიბღვერს,  
სასტიკი და მგრულია ქვეყანა ჩემი,  
მგრად გარდამექვა მოყუასი ჩემი,  
ვერაგი მოძმე ჩემი ილაღვის ჩემს მომართ,  
იარაღს ლესავს თანამდგომი ჩემი,  
ხმამაღლა მწყეელის ქვეშევრდომი ჩემი,  
სახლს ჩემსას გარეაწყდებიან.  
მოკეთეს ჩემსას ხარო გაეთხარა,

ხოლო აღბეება მაჭირებელი ჩემი.  
სიცრუის მოწამეთ ღმერთი მფარველობს,  
ხოლო შემწყალებელს სიკედილი უწერია.  
ხუნდები და ბორკილი ადევს ჩემს სახლეულს,  
ჩემი ყანებიდან განდვენეს ჰოპუნა.  
ღუმს ჩემი ქალაქი უცხო ქალაქივით.  
საქმე ჩემი სხეას დააკისრეს,  
ჩემს განსაგებელში სხვა განაწესეს.  
ღღისით – ოხვრა, ღამით ვოდება,  
თვეობით მოთქმა, წლობით სიმძიმელი.  
გრუდივით მოვთქვამ ღლენი ჩემნი.  
სიმღერის ნაცელად კვნესა აღმომხდების,  
მარადღე გირილით თეალნი დამევენენ.

### (მართალი ცხოვრება)

კვლავ ცოცხალი ვარ, განხდა დათქმული ქამი.  
მიმოიხედები: ჰოი, ბოროტებაე ბოროტებათა!  
გრძელდება უბედობა ჩემი, სამართალი ვერ ეპოვე.  
ღეთაებას ვუხმობ, სახეს არ მიჩვენებს,  
ქალღმერთს ვევედრები, თავს მაღლა არ სწევს.  
რა უკუღმართობა გრიალებს ირგელიე!  
მსგავსად იმისა, ვინც ღეთაებას მსხვერპლს არ სწირაედა,  
ინახად მჯდარი ქალღმერთს არ უხმობდა,  
ქელს არ იხრიდა, თაყვანისცემას არად მიიჩნედა,

ვის ბაგეებში შემწყდარიყო ლოცვა და ვედრება,  
ვინც ღვთის დღე შეურაცხყო, შეიძულა შაბათი,  
ვინც მცონარებდა, ივიწყებდა ღვთაებრივ მცნებებს,  
ღვთისადმი მოწიწებას ხალხს არ შთაავგონებდა,  
თავისი ღვთაების უხსენებლად ჭამდა საჭმელს,  
დაივიწყა ქალღმერთი, იფქლი არ მიაართვა,  
ვინც უღებ იქმნა, აღარ გაახსენდა უფალი თვისი,  
ვინც საბეიმო ფიცი ღვთისა ფუჭად დაიფუცა, –  
მათივე მსგავსად მომეგო მე.

ხოლო მე მახსოვდა ლოცვა და ვედრება,  
ლოცვა იყო სიბრძნე ჩემი, მსხვერპლშეწირვა – სჯული ჩემი,  
დღე ღვთისადმი თაყვანისცემისა – სიხარული ჩემი გულისა,  
დღე ქალღმერთის სასწაულისა – სარგებელი და მოგება,  
ლოცვა მეფისა მიმართ – ლხენა ჩემი,  
და მისდამი გალობანი – სიკეთე ჩემი.

ქვეყანა ჩემი გამოვწვართე ღვთის წესთა მარხვაში,  
ქალღმერთის ბეირფასი სახელი ჩემს ხალხს ვახსენებინე,  
ქებანი მეფის მიმართ ღვთაებრივად ვაქციე,  
და მოწიწება სასახლისადმი ხალხს შთაავგონე, –  
მეგონა, სათნო იქნებოდა ესე ღვთისათვის,  
თურმე კაცებრივი სიკეთე ღვთისათვის ბოროტება ყოფილა,  
კაცის სიძულელი რამ ღვთისათვის სიკეთე ყოფილა.  
ვინ მიხედება ცათა წიაღში ღმერთების ნებას?  
ვინ შეიყნოს ქვესკნელის ღმერთების ზრახვა?  
ვით გაიგოს მოკვდავმა კაცმა გზა ღმერთებისა?  
გუშინ ცოცხალი დღეს უკვე მკვდარია!

წამის წინ მკმუნეარე აწ შეებით ილხენს.  
ერთ წამს უზრუნველად მღერალი,  
მეორე წამს მოგირალით მოთქეამს.  
ანაზღად იცულება მოკედაეის გუნება:  
მოშიებული გვამს ემსგაესება,  
გამაძლარი ღმერთს ეგოქება.  
სიტკობების ეამს ცადასელად ისწრაფეის,  
უბედობის ეამს ქესკნელსა ნატრობს.  
მაკვირეებს საქმენი ესე,  
ვერ შევიცან აზრი მათი.

### (სნეულება)

სნებანი აღიძრნენ ჩემ წინააღმდეგ:  
აემა ქარმა დაუბერა ცის კილიდან,  
ქვესკნელის მკერდიდან აღმოხდა უემური,  
უდრეკმა აესულმა დატოვა ექური,  
ლამამთუ ამოძერა მთის ნაპრალიდან,  
ბალახივით ამოძერა უძლურება,  
გარემოადგნენ თავისქალას ჩემსას,  
სახე დამიბნელეს, თვალნი წყლად მიქციეს,  
კისრის ძარღვები დამიწყვიტეს, ქელი დამიდრიკეს,  
მკერდი მიგვემეს, გულ-მკერდი ჩამილეწეს,  
გულღვიძლში სახმილი გამიჩაღეს,  
მიგნეული აღმიშოთეს,

ასოთა ჩემთა ციებ-ცხელება შეჰყარეს,  
მაღალი ტანი მლუდესავეით მომირღვიეს,  
ძლიერი სხეული ლერწამივით დამიხარეს.  
ულუ-ემამ ჩემი სხეული სამოსელივით მოისხა,  
ვითარცა ბადემ მომიცვა ძილქუშმა.  
თეალ მასხენ, – ვერ ხედეენ თვალნი ჩემნი,  
ყურ მასხენ, – ვერ ესმით ყურთა ჩემთა.  
განშერღვენენ მკლაენი ჩემნი,  
მოუძღურდნენ მუხლნი ჩემნი,  
სელა გადააიწყდათ ფერხთა ჩემთა:  
ბნედიანივით შემეკრა სუნთქვა,  
კარი ჩემი დაიგმანა, აუმი ჩემი დაიბეჭდა,  
სიყმილი გამიგრძელდა, ყელი დამესმო,  
ხორბალს მაწელიან, ანწლივით ეყლაპაე,  
ლუდი, – სიციოხლე კაცთა მოდგმისა, გამიმწარდა,  
სიყმილისგან სახე შემეცეალა,  
ძელებზე აექვა გყავი ჩემი.  
საპრობილედ მექცა სახლი ჩემი,  
განრღვეულნი მკლაენი სხეულის ბორკილად მექცა,  
დაეარდნილი ფეხები ხუნდებად მექცა.  
მთელი დღე მღვენის მე მღვენელი,  
დამით არ მასეენებს ერთი წამითაც.  
საქონელივით მძინაეს ჩემსაე სიპილწეში,  
ცხვარივით ვგორაობ ჩემსაეე სკორეში.  
მარჩიელს აფრთხობს ნიშები ჩემი,  
შემლოცველი ვერ არკეეეს სენის ბუნებას,

და ვადას ჩემი ავადობისას ვერ საზღერავენ.  
არ მშეელის ღმერთი, ხელს არ მჭიდებს,  
ქალღმერთი არ მწყალობს, ჩემ გვერდით არ ეალს.  
ღიაა სამარე ჩემი და დაგირებაც მზადაა უკვე,  
ვიდრე მოეკვდებოდე, გლოვა დამისრულეს.  
ქვეყანა ამბობს: “როგორ განადგურდა!”  
რა ესმა ჩემთა ჭირთა მოხარულს, სახე გაუბრწყინდა.  
მაგრამ მე ვუწყი დღე, ოდეს მოდგმა ჩემი,  
ყველა ნაცნობი ჩემი, მზის ნათელს მომორდება.

### (განკურნება)

მაშინ ვიხილე მე სიზმარი,  
და ღამეულ სიზმარში, რაიყ მეგმანა:  
კაცი რჩეული და ახოვანი,  
სახედიდებული, სპეტაკით მოსილი,  
ელეთ დაფარული, საშინელი,  
დაადგრა წინაშე ჩემსა.  
და გამიშემდა მე გვაში სრულად.  
“ქალბატონმა გამომგზავნა მე  
სალმობათაგან შენდა განრინებად”.  
და მეორედ ვიხილე მე სიზმარი.  
და ღამეულ სიზმარში, რაიყ მეგმანა,  
კაცი რჩეული, ბრწყინვალე ანაგების ვიხილე.  
ხელთ ეპყრა კვერთხი თამარისკისა, განმწმენდელი.

“ლალურალიმამ, ნიპურის-მკეიდრმა,  
გამომგზავნა შენდა განსაწმედალ”.  
მაპკურა წყალი, თან რომ მოიგანა,  
წარმოთქვა ლოცვა განკურნებისა,  
და განწმიდა სხეული ჩემი.  
და მესამედ ეიხილე მე სიზმარი,  
და ღამეულ სიზმარში, რაიც მეგმანა:  
ქალწული ერთი ბრწყინვალე სახისა,  
ვითარცა ცათა დედოფალი, ღვთაების სწორი,  
შემოვიდა და დაჯდა წინაშე ჩემსა.  
ეხადე: “ბრძანე განკურნება ჩემი”.  
ბრძანა: “ნუ გეშინის! შენდა განკურნებად მოველ.  
კმა იყოს შენთვის ეგზომი საღმობა,  
ვინაჲც ღამეულ ჟამს ხილვა იხილე”.  
ჩემს ხანგრძლივ საღმობაში ხსნა მომეველინა, –  
და მყის დასრულდა სნეულება ჩემი,  
და დაიმსხვრა ბორკილები ჩემი.  
მაშინ დაცხრა გული ჩემი უფლისა,  
მაშინ დაუტევა გულისწყრომა მოწყალე მარდუქმა,  
მაშინ შეიწყნარა მან ლოცვანი ჩემნი,  
მაშინ გამობრწყინდა კეთილი ღიმილი მისი,  
მაშინ მრქვა: “განრიებულ იქმენ საღმობაში მყოფო!”  
აჲრად ჩათვალა შეცოდებანი ჩემნი,  
განაქარვა ცოდენი ჩემნი,  
განდუნა ავი ქარი ცათა კიდისაკენ,  
ექურს მიაქცია უძლეველი ეშმა.



ქვესკნელის მკერდში ჩააბრუნა უემური,  
ზღვის ტალღებს გააგანა კრუნჩხვა.  
ბალახივით აღმოუხვრა უძღურების ძირი,  
ძილი უკეთური, დაწოლისას ღეარად მოდენილი,  
ვითარცა ნისლი, ცის აღმესები, შორს გაუანტა,  
სიკედილის ლიბრი, თეალთა დამნისლავი,  
უამრავ ბერუმე გაგზავნა, ხედვა განმინათლა.  
ყურნი ჩემნი, ყრუსებრ დაგმანულნი,  
ზინთისაგან განწმიდა, გახსნა სასმენელი ჩემი.  
ნესტონი ჩემნი, სურდოსაგან უსუნთქეულნი,  
ხუთვისაგან დახსნა, და აწ ვსუნთქაე.  
ბაგენი ჩემნი, მბოდეარნი და ბრკობილნი,  
შეამსუბუქა, ბრკოლისაგან იხსნა.  
პირი ჩემი, მოკუმული და ძნელმეგყეული  
ქმნა ვითარცა ბრინჯაო და წვირისაგან განწმინდა.  
კბილები ჩემი, დაღრჭენილი, ერთმანეთს მიბჯენილი,  
დახსნა ბორკილთაგან და ფესვები მათი მოასეუნა.  
ენა ჩემი, სასას აქმული, ვერმოდრაეი,  
აამოდრაეა და აწ დიან სიგყვანი ჩემნი.  
ხორხი ჩემი, დაჭიმული, სულთმობრძაეივით ხრჩობადი,  
განკურნა და სგვირივით აახმიანა.  
სასულე ჩემი, გაბერილი, ჰაერის ვერმიმღები,  
დაფუშა და გახსნა სარქეელი მისი.  
ქედი ჩემი, დაღრეკილი და მორღვეული  
მთასაეით აღამაღლა და აღმართა, ვითარცა სეეგი.  
მუხლნი ჩემნი, შებორკილნი და უძრავნი,

დახსნა ბრკოლისაგან და სელად მოძრავყო.  
სახე ჩემი, მოღრუბლული განაბრწყინა.  
და მე, განრინებული, ევალ ქუჩად ქუნუმ-ქუდრისა.  
ვინაც ესანგილა დაიეიწყა, იხილოს სასწაული ჩემი!  
უფალმა ხელი ჩამჭიდა,  
უფალმა ფეხზე დამადგინა,  
უფალმა სიციცხლე დამიბრუნა,  
უფალმა მიხსნა ბნელი სკნელიდან,  
ხუბურის წყლებიდან ამომიყენა!  
მე, საფლავედ ჩამაყალი,

“მზის აღმოსავლის ბჭიდან” შემოვბრუნდი.

“ბჭეში სიუხვისა” სიუხვე მომენიჭა.

“ბჭეში ლამარისა” მომეახლა მჟარველი ლამარი.

“ბჭეში სეებედისა” ვპოვე სეებედი.

“ბჭეში სიციცხლისა” მოვიპოვე სიციცხლე.

“ბჭეში მზის აღმოსავლისა” ცოცხალთა შორის შევირაყე.

“ბჭეში ნათელ საოცრებათა” ცხადიქმნა ნიშები ჩემი.

“ბჭეში ცოდვათაგან დახსნისა” დაიხსნა ბორკილები ჩემი.

“ბჭეში თაყვანისცემისა” ამეცყველდა ბაგე ჩემი.

“ბჭეში ოხერათაგან დახსნისა” განქარდნენ ოხერანი ჩემნი.

“ბჭეში წმიდა წყლისა” მესხურა წყალი განწმედისა.

“ბჭეში მშვიდობისა” მუხლი მოვიყარე მარდუქის წინაშე.

“ბჭეში უხეებისა” ვემთხვიე ცარფანითუს ფერხთა.

იხილეს ბაბილონის ძეთა, თუ ვით განაცოცხლებს მარდუქი,  
და ყოველი მხარე ახსენებდა დიდებას მისას.

ვინ იტყოდა, უკეთუ კელაჲ შეძლებდა იგი თვისი მზის ჭერეტას?

ვინ იფიქრებდა, უკეთუ კელაე იელიდა ქეჩად?  
მკედრეთით ვინ აღადგენს მარდუქის თვინიერ?  
ცარუანითუს თვინიერ რომელი ქალღმერთი ანიჭებს სუნთქეას?  
მარდუქს საფლავთაგან აღდგინება ძალუცს!  
ცარუანითუმ წარწყმელისგან განრინება უწყის!  
სადაც კი მყარია მიწა და ცა განჟენილი,  
სადაც მზე ბრწყინავს და ცეცხლი გიშვიგებს,  
სადაც დის წყალი და ქარი უბერავს,  
არსებანი, არურუს თითებით მოზელილნი,  
სულდგმულნი, ცისა და ხმელეთის იძვრისნი,  
ყოველმა მოკედაემა მარდუქი აღიღონ.

## ბელუკულმართისა და ბრძენკაცის დიალოგი

“ბრძენო, მახლობელო ჩემო, ყური მიგდე,  
იჭვეები ჩემი მსურს გაგანდო.  
ყოველი დამამერალი შენს ქებაშია:  
სად ეპოვო ბრძენი, საფერი შენი?  
სად ეპოვო მოძღვარი, მსგაესი შენი?  
სად ეპოვო მრჩეველი, გამგები ჩემი?  
გაეთაუდი! ნალეულმა გული ამიმღერია:  
ნაბოლარას ბედმა ჩამსახავი წამართვა,  
დედა წამიეიდა მოუსაელეთში,  
დედ-მამამ დამგოვა ბედის ანაბარა”.

“ღირსო მოყვასო, ნალელიანად უბნობ!  
ძვირფასო, შეე უიქრებს აპყოლილხარ,  
ვითარცა უგუნური ვინმე იზრახავ,  
მოდიმარი სახე შენად შეგიცვლია.  
მართლაც მიგვატოვეს ჩეენმა მამებმა,  
განეულეს გზანი სიკედილისანი.  
ხუბურის წიაღსვლა ძველთაგან თქმულა.  
მაგრამ დააკვირდი კაცთა მოდგმას:  
ვინ ამღიდრებს არასმქონე პირმშოს?”

დოვლათის პაგრონს ვინ წყალობდა?  
ღეთისმოსავე ლამარს შეიძენს,  
სიმდიდრეს იხევეს ქალღმერთის მოშიში”.  
“წყაროა, მოყვასო, გული შენი, სათავეუმრეტი,  
საესება ზღვათა, დაუესებელი.  
შეგეკითხები, მიმიხვდი კითხვას:  
წარმატება ჩემი წარხდა, სიუხვე ჩემი დაივსო,  
ძალი ჩემი მოუძღურდა, სვე ჩემი განქარდა,  
პური ჩემი ყანისა აღარ გამაძლებს,  
ღეინო, სიცოცხლე კაცთა, წყურვილს აღარ მიკლავს.  
განა მტკიცეა დღე ლხენისა? მაცოდინე!  
რა მარგო ღეთისადმი მოწიწებამ?  
კანჯარი სგომაქს რომ იესებს და იესებს,  
განა ინიშნებს ღეთაებრივ ნიშებს?  
მძეინეარე ლომი, უკეთესი ხორცის მჭამელი,  
განა ფქვილს შესწირავს განრისხებულ ქალღმერთს?  
მდიდარი მხვეჭელი, მზრდელი ქონებისა,  
განა ღეთის წინაშე ოქრო-ვერცხლს წონის?  
როდის ყოფილა, რომ დამეკლოს საზორველი,  
შეუსვენებლიე ელოცულობდი ღეთაების მიმართ”.  
“ფინიკის ხეო, ხეო სიუხვისა, ძვირფასო ძმაო!  
ყოველი სიბრძნით მონიჭებულო, ოქროს სამკაულო!  
რად გშურს კანჯარისა, მოთარეშის?  
განა არ უწყი, ბედი რას უმზადებს?  
ისარი ეწევა ველად გალაღებულს.  
იხილე ლომი, ნახირის მგერი, –

ჩადენილ ცოდვისთვის მთხრებლი ეთხრება.  
გამომძაღველი, სიმდიდრის მომხვეჭი,  
ბედისწერის დღემდე სარგე აიგება.  
ნუთუ შენ გინდა, მათ გზას დაადგე?  
მუღმივი სიკეთე ისურვე ღვთისგან!”  
“გრილი ნიაფია განსჯა შენი, ამოდმქროლი,  
ღირსო მოყვასო, კეთილად მირჩეე.  
მაგრამ მსურს გითხრა კვლავ სიგყვა ერთი:  
სვიანი გზით ვალს ღმერთის არმძებნელი,  
ხოლო გლახაკდება ქალღმერთს შევრდომილი.  
სიყრმიდანვე ღმერთის ნებისად მივიქცეოდი,  
ლოცვა-ვედრებით მივსდევდი ქალღმერთს.  
უსარგებლო გვირთი უღლად მიგვირთავეს:  
ღმერთმა სიმდიდრის წილ გაჭირება მომაგო.  
ღმერთი არ აბრკოლებს გზას ბოროტისას.  
უფროსი ძმა გზას ლომივით მიჰყეება,  
უმცროსს ახარებს მეჯორის ხვედრიც.  
მემკვიდრე ქუჩად ამაყად დავალს,  
ნაბოლარა ძე კარდაკარ დადის”.  
“წრფელო, გონიერო, არასწორად განსჯი,  
გააეებულხარ, ღვთისადმი მკრეხელობ.  
ღრმაა ღვთის მრახვა ცათა წიაღივით,  
ვინ შეიცნობს ქალღმერთის ნებას?  
არურუს მიერ შექმნილთა შორის  
პირველი ნაშობი ნაკლულეეანია,  
ძროხის პირველი ხბო მომცროა,

ორჯერ მეგია მომღეენო ნაყოფი.  
პირველად სუსტი ბაემეი იბადება,  
მხოლოდ მეორე იწოდება გმირად.  
ღეთის ნება ერთ ეინმეს გამოეცხადება,  
ხოლო დანარჩენი უმეცარია”.

“მისმინე, მოყვასო, განსაჯე აზრი ჩემი:  
ადიდებენ ძლიერს, თუნდ მკელელი იყოს,  
ამდაბლებენ უძლურს, ეისაც ცოდვა არ ჩაუღენია.  
ამართლებენ მძიმე დამნაშავეს,  
ღენიან მართალს, ღეთის ნების მიმღეეარს.  
ძალმომრის სალარო ოქროთი იესება,  
აყარიელებენ მათხოერის გუდას.  
მხარს უჭერენ ძლიერს, დამნაშავეთ კრებულს,  
ხოლო სუსტს სპობენ, უმწეოს ღენიან.  
მე, გაღაგაკებულს, უაზნო მაეიწროებს”.

“ნარუს, ღმერთთა მეუფეს, კაცთა შემოქმედს,  
დიდებულ ზულუმარს, მათი თიხის მომმელს,  
ღედოფალ მამის, მათ გამომსახველს,  
კაცთა მოღვმა უკუღმართად შეუქმნიათ:  
უკეთური აზრები ჩაუნერგავთ მათთვის:  
მჭვერმეგყველებენ შესახებ მდიდრისა:  
“მეფეა, შეძლებულნი მის გვერდით ეღენანო”.

ხოლო საწყალ კაცს ქურდად მიიჩნევენ,  
ცილს სწამებენ, მოკელად ესწრაფიან,  
მას აკისრებენ ყველა დანაშაულს,  
ამინებენ, ცეცხლივით აქრობენ”.

“მოწყალეო მოყვასო ჩემო, მიხვდი ჩემს სატკივარს,  
შემეწიე, მომხედე, ნუ დამტოვებ!  
მე, მორჩილმა, გონიერმა, ღეთისმოსაემმა,  
შველა და შეწეენა ვერასოდეს ეპოვე.  
ქალაქის მოედანზე ქედმადლად არ მივლია,  
თავს მალლა არ ვწევი, მიწას დავუქეროდი.  
შემეწიოს ღეთაება ჩემი, რომელმა მიმაგდო;  
შემიწყალოს ქალღმერთმა, რომელმა უკუმაგდო!  
მწყემსი შამამი კაცთა მოღვმას ღეთაებრივად მწყესავს”.



## ბატონი და მონა

*ბატონი.* მონავ, მისმინე!

*მონა.* მიბრძანე, ბატონო!

*ბატონი.* ეგლი შემიკაზმე, სასახლეში წაეალ.

*მონა.* წადი, ბატონო ჩემო, წადი!

ეინძლო იქ ჯილდო მოგელოდეს,

მეუემ კეთილი თვალით შემოგხედოს.

*ბატონი.* არა, მონავ, სასახლეში არ წაეალ!

*მონა.* არ წახვიდე, ბატონო ჩემო, არ წახვიდე!

შორეულ მხარეს წარგაელებს მეუე,

შეუსნობ გზაზე გაგამგზაურებს,

დღითა და ღამით სიმწარეს განახეებს.

*ბატონი.* მონავ, მისმინე!

*მონა.* მიბრძანე, ბატონო!

*ბატონი.* სწრაფად მომიგანე წყალი,

ხელებს დავიბან, ეინადიმე.

*მონა.* ინადიმე, ბატონო ჩემო, ინადიმე!

დროდადრო ნადიმი სულს შეებას ანიჭებს,

მფარველი ღმერთის ნადიმზე მომლხენს

ხელდაბანილი ეწვევა შამაში.

*ბატონი.* არა, მონავე, არ ვინადიმებ!  
*მონა.* ნუ ინადიმებ, ბატონო ჩემო, ნუ ინადიმებ!  
სიყმილი და ჭამა, წყურეილი და სმა.

*ბატონი.* მონავე, მისმინე!

*მონა.* მიბრძანე, ბატონო!

*ბატონი.* ეგლი შემეკაზმე, ეელად გაეიჭრები.

*მონა.* გაიჭერ, ბატონო ჩემო, გაიჭერ!

მოთარეშე კაცის სგომაქი საესეა.

მონადირე ძალღი სახზრავს შოულობს,

ონავეარი ფრინველიყ იეეთებს ბუღეს,

მონავეარღე კანჯარი...

*ბატონი.* არა, მონავე, ეელად არ გაეიჭრები.

*მონა.* ნუ გაიჭრები, ბატონო ჩემო, ნუ გაიჭრები!

ბეღის ამარაა მოთარეშის საქმე,

მონადირე ძალღი კბიღებს დაიმგვრეეს,

ონავეარი ფრინველი გაღიაში მოხვეღება,

უღაბნოა კანჯარის საღგომი.

*ბატონი.* მონავე, მისმინე!

*მონა.* მიბრძანე, ბატონო!

*ბატონი.* ბრალმღებღეს ჩემსას დაეუღუმღები.

*მონა.* დაუღუმღი, ბატონო ჩემო, დაუღუმღი!

ბრალღებას ბრალღება მოჰყეღება,

ამაო საქმეში გაეხვევი.

*ბატონი.* არა, მონავე, ბრალმღებღეს არ დაეუღუმღები!

*მონა.* არ დაუღუმღე, ბატონო ჩემო, არ დაუღუმღე!

ბრალმდებლის მიმართ თუ სიკყევას არ იცყვი,  
ალარ ღაგინღობს, გაგითამამღება.

*ბაგონი.* მონაე, მისმინე!

*მონა.* მიბრძანე, ბაგონო!

*ბაგონი.* ამბობხების მოწყობა მინდა.

*მონა.* ასე ჰქმენ, ბაგონო ჩემო, ასე ჰქმენ!

ამბობხებას თუკი არ მოაწყობ,

სამოსელს ვინ მოგყემს, სტომაქს ვინ აგვისებს?

*ბაგონი.* არა, მონაე, ამბობხებას არ მოვაწყობ.

*მონა.* არ მოაწყო, ბაგონო ჩემო, არ მოაწყო!

კაცს შეამბობხეს ან მოაკედინებენ,

ან გყავს გააძრობენ, ან თვალებს დასთხრიან,

ანდა შეიპყრობენ, დილეგში ჩასევამენ.

*ბაგონი.* მონაე, მისმინე!

*მონა.* მიბრძანე, ბაგონო!

*ბაგონი.* ქალი მინდა შეეიყვარო.

*მონა.* შეიყვარე, ბაგონო ჩემო, შეიყვარე!

კაცს უკეთუ ქალი შეუყვარდა,

დააფიწყდება დარდი და სევდა.

*ბაგონი.* არა, მონაე, ქალს არ შეეიყვარებ!

*მონა.* არ შეიყვარო, ბაგონო ჩემო, არ შეიყვარო!

ქალი ორმოა, თხრილი და ხარო,

ქალი ორღესული საგეეარია,

ვაქეაყის კისრის გარღამკეეთელი.

*ბაგონი.* მონაე, მისმინე!

*მონა.* მიბრძანე, ბაგონო!

*ბაგონი.* წყალი მომართვი, ხელთ განვიბან.  
ღმერთს ჩემსას მსხვერპლი მსურს შეესწირო.  
*მონა.* შესწირე, ბაგონო ჩემო, შესწირე!  
პირადი ღეთისადმი მსხვერპლის შემწირველი  
კმაყოფილია: სესხს სესხზე გასცემს.

*ბაგონი.* არა, მონავ, ღმერთს მსხვერპლს არ შევწირაე!  
*მონა.* ნუ შესწირავ, ბაგონო ჩემო, ნუ შესწირავ!

ძალღივით შენს უკან ღეენას შეაჩვეე.  
წესთა აღსრულებას, ან ხშირად თაყვანს,  
ანუ სხვას რასმე შენ კვალად მოგთხოვს.  
*ბაგონი.* მონავ, მისმინე!

*მონა.* მიბრძანე, ბაგონო!

*ბაგონი.* სესხს გაეცემ, ვითარცა მევახშე.

*მონა.* გაეცი, ბაგონო ჩემო, გაეცი!

მევახშის მარცეალი მარცვლადვე რჩება,  
სარგებელი კი იზრდება მისი.

*ბაგონი.* არა, მონავ, სესხს არ გაეცემ!

*მონა.* არ გასცე, ბაგონო ჩემო, არ გასცე!

გაცემა ქალის სიყვარულსა ჰგავს,  
სარგებლის მიღება – შეიღების შეძენას.  
შენს ხორბალს შეჭამენ და თან დაგწყყეულიან,  
ხორბლის სარგებელსაც წაგართმევენ.

*ბაგონი.* მონავ, მისმინე!

*მონა.* მიბრძანე, ბაგონო!

*ბაგონი.* სიკეთეს ვიქმ ჩემი ქვეყნისთვის.

*მონა.* ქმენ, ბაგონო ჩემო, ქმენ სიკეთე!

მარდუქის წრეშია იმ კაცის საქმენი,  
რომელიც ქვეყნისთვის სიკეთეს ჩადის.  
*ბაგონი.* არა, მონაე, არ ვიქმ ქვეყნისთვის სიკეთეს.  
*მონა.* არა ქმნა, ბაგონო ჩემო, არა ქმნა სიკეთე!  
შედექ ძველ ბორცუებზე, გაიარე!  
იხილე ჩონჩხები ჩინებულთა და უჩინოთა, –  
ვინ უკეთურია, ვინ ქველმოქმედი?  
*ბაგონი.* მონაე, მისმინე!  
*მონა.* მიბრძანე, ბაგონო!  
*ბაგონი.* მითხარ, აწ რაღაა სიკეთე?  
*მონა.* ჩემი და შენი კისრების დამგერევა,  
და მათი წყალში გადაყრაა სიკეთე,  
რომელი მაღალი მისწვდება ზეცას?  
რომელი ერცელი მოიცავს ქვესკნელს?  
*ბაგონი.* არა, მონაე, ჯერ მე შენ მოგკლავ,  
ჩემ უწინარეს შენ გაგაგზანნი.  
*მონა.* სამ დღეს თუ იცოცხლებს ჩემ შემდგომ ბაგონი ჩემი!

## ლექსიკონი

**აბაბა** – ლაგაშის თემის ერთ-ერთი ქალღმერთი.

**აბზუ** – შუმ. “წყლის მკოდნე” ან “მკოდნე მამა”. 1) მამრული საწყისი ქაოტური წყლებისა შესაქმის მითოსში; 2) ხმელეთისქვეშა მტკნარი წყლის ოკეანე; 3) ეას (ენქის) სამყოფელი.

**აბისიმთი** – შუმერული დედოფალი ურის III დინასტიის ხანისა (ძე.წ. XXI ს.). სახელი სემიტური წარმოშობისაა: “მამაჩემი – ღირსება ჩემი”.

**აბუბუ** – როგორც ჩანს, ხმაბაძეითი სიგეუა 1) წარღვნა, წარღვნის ხმა, ქარიშხალი; 2) ღმერთების ერთ-ერთი იარაღი.

**აგა** – შუმერული ქალაქის, ქიშის I დინასტიის მეფე (ძე.წ. XXVII ს.), გილგამეშის თანამედროვე.

**ადაბი** – შუმერული ქალაქსახელმწიფო სამსრეთ შუამდინარეთში.

**ადადი** – ჰეკა-ქუხილისა და ტაროსის ღმერთი ბაბილონელთა პანთეონში.

**აბაგი** – სიკედლისა და უკურნებელი სენის გამომწვევი ავსული.

**აბუფირანი** – აქადის პირველი მეფის, შარუქინის, სამშობლო ქალაქი მდინარე ეფურაგზე (მდებარეობა დაუდგენელია).

**აღარი** – საწესჩეულებო სიმღერა, საგალობელი.

**აღგარი** – დაფდაფისმაგვარი მუსიკალური საკრავი.

**აღუ** – სნეულების შემყრელი ავსული.

**ამანქი** – იგივე ენქი (იხ.) შუმერული ენის ემესალურ (ე.წ. “ქალთა”) კილოზე.

**ამაშქუნგა** – შუმ. “წმიდა ფარეხი”, ქალღმერთ ინანას ტაძარი ქალაქ ღერში.

**ანდურუნა** – შუმ. “ზეციური საღვთი”, ღმერთების ბინა.

**ანზაგარი** – ინანას გაძარი ქალაქ აქშაქში.

**ანზუ** – ენლილის ნამიერი, აქალღური მითოსის ქარიშხლისა და ქაოსის ფრინველი.

**ანზული** – შუმერული მითოსური ბუმბერაზი ფრინველი.

**ანი** – შუმ. “ცა”, ცის უზენაესი ღმერთი შუმერულ პანთეონში.

**ანუ** – აქალღური ღორმა შუმ. ანისა; უზენაესი ღმერთი ბაბილონურ პანთეონში.

**ანუნაქები** – ჩვეულებრივ, დაბალი რანგის ღმერთების საერთო სახელწოდება.

ზოგიერთი ტექსტის მიხედვით, ცის ღმერთების საერთო სახელწოდება.

**ანუნები** – იგივე ანუნაქები.

**ანშანი** – იგივე ელამი, ქვეყანა შუმერის აღმოსავლეთით, დღევანდელი ირანის ტერიტორიაზე.

**ანშარი** – შუმ. “ზემო ყოვლადობა”, ზემო სამყაროს პერსონიფიკაცია შესაქმის მითოსში; მისი საპირისპიროა “ქიშარ” (იხ.).

**არალი** – ქვესენელის, მკედართა სამყოფელის, ერთ-ერთი სახელწოდება.

**არურუ** – შუმ. “თესლის მომნიჭებელი”, ქალღმერთი, რომელმაც ადამიანი შექმნა მოზღვრული თიხისგან (ვილგამემის ეპოსში უშუალოდ მისი შექმნილია ენქიდუ).

**ასარილუხი** – მარდუქის (იხ.) ერთ-ერთი სახელი მრეაღლთავან.

**აქალი** – ქალაქი ჩრდილო შუამდინარეთში, რომელიც გამოჩნდა ისტორიაში ძვ.წ. XXIV ს.-ის დასასრულს; შუამდინარეთის პირველი იმპერიის ცენტრი. როგორც ჩანს, სემიტური მოდგმის ხალხით იყო დასახლებული.

**აქშაქი** – შუმერული ქალაქი.

**აშურბანი პალი** – აშურეთის სწავლული მეფე (668-627), ბიბლიოთეკის დამაარსებელი ნინევეში.

**აშური** – 1) აშურელთა მთავარი ღმერთი; 2) აშურელ მეფეთა სატახტო ქალაქი მდინარე ტიგროსზე.

**აკუმუნამირ** – აქად. “ამოსელა მისი ნათელ”, ინანას მაყნის სახელი.

**ახუ** – შუმერული გაძრის რომელიღაც ნაწილი.

**ბაბა** – ლაგამის თემის ქალღმერთი, რომელიც შეუღლებული იყო ნინგირსუსთან, ლაგამის ღმერთურ პატრონთან.

**ბაბილონი** – აქად. “კარი ლეთისა”, ქალაქი ევერაგზე (დღევანდელი ბაღდადის მახლობლად), ბაბილონის იმპერიის სატახტო ქალაქი.

**ბაგარა** – ქალღმერთ ბაბას ტაძარი ლაგაშში.

**ბადთიბირა** – შუმერის ერთ-ერთი უძველესი ქალაქი ხუთთაგან (ერიდუ, ბადთი-ბირა, ლარაკი, სიპარი, შურუპაკი).

**ბარათუშგარა** – შუმ. “წმიდა სადგომ-საყდარი”, ინანას ტაძარი, შუმერის რელიგიური ცენტრში, ნიპურში.

**ბარსიპა** – ქალაქი ბაბილონის მახლობლად, ევერაგის მარჯვენა ნაპირზე (ახლანდელი ბირსი), მნიშვნელოვანი რელიგიური ცენტრი ბაბილონის იმპერიაში.

**ბელი** – აქად. “უფალი”, “პატრონი”, მთავარი ღმერთების ზედწოდება.

**ბერუ** – მანძილის საზომი ერთეული: ორი საათის სავალი.

**ბურუნანა** – ევერაგის შუმერული სახელწოდება.

**ცაგა** – ღმერთების პირველი თაობის თანამშრახეული და მაცნე შესაქმის მითოსში.  
**გათუმდუგი** – ლაგაშის მფარველი ქალღმერთი, ლაგაშის დედად წოდებული (“დედა მრავალთა შეილთა”).

**გალათურა** – ეფემერული არსება, შექმნილი ენქის მიერ ინანას საშეუღად.

**გაშანი** – შუმ. “ქალბატონი”, ინანას სახელი შუმერული ენის ე. წ. “ქალთა” კილოზე.

**გაშანქიგალი** – იგივე ერემქიგალი (იხ.) “ქალთა” კილოზე.

**გაშანშუბური** – იგივე ნინშუბური (იხ.) “ქალთა” კილოზე.

**გეშთინანა** – შუმ. “ციური ვაში”, დუმუშის დის სახელი.

**გეშთინდუდუ** – დუმუშის ღობილი და შემწე.

**გიბილი** – შუმ. “ცეცხლი”, შუმერულთა ცეცხლის ღეთაება.

**გიგუნა** – შუმ. “საფლავი”, ტაძრის ნაწილი, სადაც თითქოს იმარხებოდა მომკვდარი და კვლავ აღმდგარი ღეთაება.

**გილგამეში** – ურუქის ლეგენდური მფეე (დაახ. XXVII ს.), აქადური ეპოსის მთავარი გმირი.

**გიპარი** – ტაძარი, სადაც სრულდებოდა საკრალური ქორწინების რიტუალი ქალაქის ღეთაებასა და ქერუმ ქალს შორის; ქერუმთა სამყოფელი.

**გირსუ** – ქალაქი ლაგაშის თემში, მისი მთავარი საკულტო შუაგული.



გიშბანი – საკულტო დანიშნულების სამოსელი.

გიშბიდა – შუბ. “ხე კეთილი”, დუმუზის დის ერთ-ერთი სახელი.

გუ – წონის ერთეული, დაახ. 30 კგ

გუაბა – დაბა ლაგამის თემში.

გუგალანა – შუბ. “ცის ბელადი”, ქეესკენელის ერთ-ერთი ლეთაება.

გუღუა – ლაგამის ქალაქ-სახელმწიფოს ენსი, მმართველი (2144-2124).

გუთიელები – მაგროსის მთიანეთის (ახლანდელი ლურისტანი) ერთ-ერთი ტომი, რომელმაც დაამხო შარუქინის (სარგონის) დინასტია და 125 წლის მანძილზე ბატონობდა შუამდინარეთში.

გულა – მკურნალობის ქალღეთაება.

გუმეა – ქალღმერთი იმთარის ერთ-ერთი სახელი.

დაგალ-უშუმგალანა – შუბ. “ცის დიდი ურჩხული” დუმუზის მეღწეობა.

დაგანი – დასაელეთ სემიტური (ამორეველთა) ლეთაება, თითქოს განასახიერებს ხორბლის სულს.

დამუ – თამუზის ერთ-ერთი სახელი.

დამქინა – შუბ. “ღედოფალი მიწისა და ცისა”, ეას მეუღლე.

დერი – ქალაქი ტიგროსის მედა წელზე.

დილმუნი – ეწოდებოდა სპარსეთის ყურეში (“ქემო ზღვაში”) მდებარე კუნძულებს და აღმოსაელეთ არაბეთის სანაპიროს.

დუმუზი – შუბ. “ძე ჭემმარიგი”, ლეთაებრივი მწყემსი; მომკედარი და კელაეაღმდგარი ლეთაება, ინანას სატროფო.

დუმუზი-აბზუ – დუმუზის სრული სახელი, რომლითაც ის იწოდება როგორც ენქის ძე.

დურანქი – შუბ. “ჭიპლარი ცისა და მიწისა”, გაძრებისა და ქალაქების უპითეგი.

ეა – სიბრძნის, ხელოვნებათა, მაგიისა და მტკნარი წყლების ღმერთი ბაბილონურ პანთეონში.

ეანა – შუბ. “ცის სახლი”, ინანა-იმთარის გაძარი ურუქში.

ებაბარა – შუბ. “სახლი მზისა” ან “სახლი ბრწყინვალე”, მზის გაძარი ქალაქ ლარსაში.

ებგალი - ინანას გაძარი ქალაქ უმაში.

ევალინა - შუმ. "მტკიცე სასახლე", ქვესკნელის დედოფლის სამკვიდრებელი.

ევალმახი - შუმ. "სახლი უზენაესი", გაძარი ქალაქ ისინში.

ელიმუნა - შუმ. "სახლი დილმუნისა", ინანას გაძარი ქალაქ ურში.

ელინა - შუმ. "ელი", "უდაბნო", წმიდა ადგილი ურუქის ვალაენის ვარეთ.

ემიდა - შუმ. "სახლი ჭემშარიტი", ლეთაება ნაბუს გაძრის სახელწოდება (ბარსო პასა და ნინუაში).

ეთანა - ქიშის ქალაქ-სახელმწიფოს ლეგენდარული მეფე (XXIX ს.).

ელაში - შუამდინარეთის აღმოსავლეთით მდებარე ქვეყნა.

ემახი - შუმ. "სახლი უზენაესი", გაძრის სახელი ადაბსა და უმაში.

ემესლაში - მარდუქის გაძარი ბაბილონში ("სახლი მესლამისა").

ემუშქალამა - შუმ. "სახლი ქვეყნის გველისა", ინანას გაძარი ქალაქ ბადთიბირაში.

ენგური - მტკნარი წყლების მიწისქვეშა ოკეანე.

ენინუ - შუმ. "სახლი ორმოცდაათისა", ლავაშის მთავარი გაძარი, ნინგირსუს საკულტო ცენტრი.

ენლილი - შუმ. "პაერის უფალი", შუმერელთა ეროვნული ღმერთი, შუმერული პანთეონის სამების მორე წვერი (ან, ენლილ, ენქი).

ენმებარაგესი - ქიშის ქალაქ-სახელმწიფოს ლეგენდარული მეფე (XXVII ს.).

ენმერქარი - მშის ძე, ურუქის I დინასტიის ლეგენდარული მეფე (III ათასწლ.).

ენუნქუვი - შუმ. "სახლი დიდებული, ბრწყინვალე", ნინგალის გაძარი ქალაქ ურში.

ენქი - შუმ. "უფალი-მიწა", შუმერელთა ღმერთი სიბრძნისა და წყლის სიღრმეთა.

ენქიმდუ - მიწათმოქმედების ლეთაება, ქალღმერთ ინანას ხელის მაძიებელი.

ერა - სიკედელისა და შაეი ჰირის ღმერთი.

ერემქიგალი - შუმ. "ქალბატონი დიდი მიწისა", ქვესკნელის დედოფალი.

ერიდუ - შუმერელთა უძველესი ქალაქი შუამდინარეთის უკიდურეს სამხრეთში, ეფურაგისა და სპარსეთის ყურის შესართავთან, განთქმული რელიგიური და საკულტო ცენტრი ენქის მთავარი გაძრით.

ესანგილა – შუმ. “სახლი თაეაღმართული”, გაძარი ბაბილონში, მარდუქის სა-  
მყოფელი.

ესილსირა – ქალღმერთ ბაბას გაძარი ლაგამში.

ეუდგალი – შუმ. “სახლი დიდი ქარიშხლისა”, ლეთაება საგარანის გაძარი ქალაქ  
ღერში.

ეულმაში – ინანას გაძარი აქაღში (“ულმამის სახლი”).

ექიშნუგალი – მთაფარი ლმერთის ნანარის ანუ სუნის (სინის) გაძარი ურში.

ექიშმირგალი – მთაფარის გაძარი ურში.

ექური – შუმ. “სახლი-მთა”; 1) ენლილის გაძარი ნიპურში; 2) ქექსენელის ერთ-  
ერთი სახელწოდება.

ემარა – შუმ. “სახლი ყოელადობისა”, ცის სახელწოდება.

ემდამქუ – ინანას გაძარი გირსუში (ლაგამის მთაფარ უბანში).

ემეში – ყოველი თვის მე-4, მე-8, მე-17 და 25-ე დღეების აღსანიშნავე დღესასწაული.

მაბალამი – დაბა ურუქის მახლობლად.

მაბუ – მთიანი ქვეყანა შუამდინარეთის აღმოსაველეთით.

მიუსუღრა – შუმ. “დღეგრძელი სიცოცხლისკენ მათალი”, შურუპაკის მიიოსური  
მეფე, წარღვის გმირი, გაუკეღავებული.

ზუბის მთიანეთი – მითოსური მხარე შუმერის აღმოსაველეთით.

ზულუმარი – ეას ერთ-ერთი სახელი.

თამუში – ბაბილონელთა დუმუში (იხ.).

თიამათი – ბაბ. “ზღვა”, პირველყოფილი ქოტური წყლების დღერული საწყისი,  
სამყაროსა და ლმერთების მშობელი.

იბისუნა – ურის III დინასტიის უკანასკნელი მეფე (1963-1940), რომელიც ქვეყნის  
დაპყრობის შემდეგ გყედ წაიყვანეს ელამელებმა.

იგიგები – ცის დაბალი რანგის ლეთაებანი.

იღიგინა – მდინარე გიგროსის შუმერული სახელწოდება.

ილაბრათი – ანუ-ღმერთის მრჩეველი ადაპას მითოსში.

ინანა – შუმერთა განთქმული ქალღმერთი, პერსონაჟი ბეერი ეპოსისა და მითო-  
სისა, სიყვარულისა და ომის ქალღმერთა.

**ირინი** – იმთარის ერთ-ერთი სახელი. “ვილგამეშიანის” თანახმად, ამ სახელით იმთარი კელარის ტყეში მკვიდრობს.

**ირინითუ** – იგივე ირინი.

**ირქალა** – იგივე ერეშქიგალი, ქეესკენელის დელოფალი.

**ისინი** – შუმერული ქალაქი, ცნობილია ისინის დინასტია (ძე.წ. 2017-1985 წწ.).

**იმთარანი** – ქალაქ დერის პაგრონი ლეთაება.

**იმთარი** – შუმერული ინანას (ის.) ბაბილონური სახესხეაობა.

**იმუმი** – ცეცხლის ლეთაება, ომისა და შაეი ჭირის ღმერთის ერას მრჩეველი.

**იმქური** – შუმერულთა ღმერთი ჭექა-ქუხილისა და გაროსის (ბაბილონულთა ადადი).

**კაზალი** – ერთგვარი მაგარი სასმელი.

**ლაგამი** – შუმერის ერთ-ერთი დაწინაურებული თემი, ქალაქ-სახელმწიფო, მღე-ბარეობდა გიგროსის ნაპირას.

**ლათარაკი** – ქალაქ ბადთიბირას მფარველი ლეთაება.

**ლაზარი** – ლაგამური ქალღეთაება; შემდგომ მფარველი ლეთაების ზოგადი სახ-ელწოდება.

**ლაზამთუ** – სნების შემყრელი აესული.

**ლარაკი** – შუმერის ერთ-ერთი უძველესი ქალაქი ხუთთაგან (ერიდუ, ბადთიბირა, ლარაკი, სიპარი, შურუპაკი), წარღენამდელი კულტურის ცენტრი.

**ლახმუ და ლახამუ** – პირეელგაჩენილი წყეილი სამყაროს შექმნის ეპოსში.

**ლილა** – დედრული არსება, აესული ქალი.

**ლუგალბანდა** – ენმერქარის ძე, ურუქის I დინასტიის ლეგენდარული მეფე (III ათასწლ.).

**ლულუ** – პირეელგაჩენილი კაცი.

**ლულუბელები** – მაგროსის მთიანეთის ერთ-ერთი ტომი.

**მაგიშუა** – ნინლილის გაძარი ნიპურში.

**მაგუნა** – გაძარი ლაგამში.

**მამი** – ქალღმერთი, იწოდება “აღამიანთა მშობელ სამოდ”.

**მარდექი** – შუმ. “მშის ხბო”, ბაბილონის მთავარი ლეთაება; სამყაროს შექმნის ბაბილონური მითოსის თანახმად კოსმოსის შემოქმედი.

- მართუ – ერთ-ერთი დასაქმებული სემიგური გომი და მათი ქვეყანა (სხვანაირად ამურუ, “ამორეველი”); გომის ეპონიმი.
- მარხაში – სამთავრო ელამის მხარეში.
- მამგური – რომელიღაც დაუდგენელი ჯიმის ხე.
- მელაში – ნათება, რომლითაც მოსილნი არიან ღმერთები და ღვთიური საგნები (აურა).
- მელუხა – შორეული საზღვაოსნო ქვეყანა აღმოსავლეთში, რომელთანაც შეშერს სავაჭრო ურთიერთობა აქონდა.
- მინა – წონის ერთეული, დაახ. 500 გრ.
- მიქუ – რომელიღაც მუსიკალური საკრავი.
- მულილი – იგივე ენლილი (იხ.) “ქალთა” კილოზე.
- ნაბუ – ბაბილონური ღვთაება, ქალაქ ბარსიპას მფარველი, მარდუქის ძე, დამწერლობისა და სიბრძნის ღმერთი.
- ნამზიდთარა – შუმ. “ვემმარიტ-ბედ-გადაწყვეტილი”.
- ნანარი – მთეარის ღვთაება.
- ნამთარი – შუმ. “ბედისწერა”, ქვესენელის დედოფლის, ერემქიგალის, მაცნე, სიკედლის დემონი.
- ნანშე – ლავამის ქალღვთაება, მთეარი ღმერთის – ნინგირსუს და.
- ნარამსინი – აქადის დინასტიის მეფე (2190-2154).
- ნარუ – ენლილის ერთ-ერთი სახელი.
- ნეთი – ქვესენელის კარიბჭის მცველი.
- ნერგალი – ქვესენელის ანუ მეედრეთის ღმერთი, ერემქიგალის ქმარი.
- ნიდაბა – ყანების ქალღმერთი, ითვლება აგრეთვე დამწერლობისა და სიბრძნის (ყოღნის) ღვთაებად.
- ნინაშუ – შუმ. “ეურნების უფალი”, ქვესენელის ერთ-ერთი ღვთაება.
- ნინაქუთუმი – შელოცვათა ქალღვთაება.
- ნინაშთე – ქალაქ ლარაქის მფარველი ქალღმერთი.
- ნინგალი – შუმ. “დიდი ქალბატონი”, მთეარის ღმერთის მეუღლე; მზის ღმერთის, უთუს, დედა.

- ნინგირსუ** – შუმ. “ვირსუს უჟალი”, ლაგამის მჟარეული ღმერთი.
- ნინგიშხიდა** – შუმ. “უჟალი ჭემპარიტი ხისა”, დაწყვილებულია თამუშთან და, როგორც ჩანს, იზიარებს მის ბუნებას.
- ნინგულა** – შუმ. “ღიღი ქალბატონი”, ლაგამის თემის ერთ-ერთი ქალღმერთაა, სირარას უბნის მჟარეული ღმერთაა.
- ნინეგალა** – შუმ. “ქალბატონი სასახლისა”, მთეარის ღმერთის ასული.
- ნინთური** – შუმ. “ქალბატონი შობისა”, კაკობრიობის მშობელი ღმერთი.
- ნინისინა** – ქალაქ ისინის მჟარეული ქალღმერთი (“ისინის ღმერთი”).
- ნინლილი** – შუმ. “პაერის ქალბატონი”, ენლილის მეუღლე.
- ნინმარა** – ლაგამელი ქალღმერთი.
- ნინმახი** – შუმ. “უმენაესი ქალბატონი”, ქალაქ ქემის მჟარეული ქალღმერთი.
- ნინსიქილა** – შუმ. “სუფთა ქალბატონი”, მითოსური ღმერთის ქალღმერთი, ენქის მეუღლე.
- ნინსუნა** – შუმ. “ქალბატონი-ფური”, გილგამეშის ღმერთი; ურის III დინასტიის მეფეთა მითოსური მშობელი.
- ნინუა** – ნინეფია, ამურელ მეფეთა საგახგო ქალაქი.
- ნინურთა** – ომის ღმერთი, ენლილის შურისმგებელი.
- ნინქასი** – შუმ. “ქალბატონი-პირის ამესები”, სასმელთა ღმერთაა.
- ნინშარა** – მლაპრული ფრინველი, არწივის მსგავსი.
- ნინ-შუბური** – ინანას მაცნე და შემწე (“ქალთა” კილოზე – გამანშუბურ).
- ნიპური** – შუმერის რელიგიური და კულტურული ცენტრი, შუმერულთა ეროვნული ერთიანობის შუაგული.
- ნისაბა** – მარცხელისა და დამწერლობის ქალღმერთი.
- ნუღიმუდი** – შუმ. “შემოქმედი”, ენქის ანუ ეას ერთ-ერთი სახელი.
- ნუნაშინი** – ენლილის ერთ-ერთი სახელი.
- პაპსუქალი** – 1) “მრჩეველი პაპი”, ღმერთების მაცნე, 2) იშთარის შემწე აქადურ მითოსში.
- სარგონი, შარუქენი** (აქად. “მეფე კანონიერი”) – აქადის იმპერიის დამაარსებელი (დაახლ. 2334–2279).

სარი – მუმერული ფართობის ერთეული.  
სიგქურმაგა – მუმ. “ქურმაგის აგურები”, ინანას ტაძარი ქალაქ უმაში.  
სინი – იგივე, ნანარი, სუენი, მთეარის ღმერთი.  
სიპარი – ქალაქი მუაგულ შუამდინარეთში ეფურაგის ნაპირას.  
სირარა – ლაგამის ერთ-ერთი უბანი.  
სირთური – ღუმუზის ღედა.  
სუბართუ – ხურიტების ქვეყანა ანუ მიგანი.  
სუნა – მთეარის ღეთაება, იგივე სინი და ნანარი.  
სუთლნი – ელამის მთებში მობინადრე ტომი.  
სუმუკანი – გარეული ჯოგების პატრონი, იგივე შაქანი.  
ტირიგანი – მთიელ გუთიელთა უკანასკნელი განმგებელი მუმერმი (დაახლ. 2050).  
უღუვი – კეთილი სული, “მფარველი ანგელოზი”.  
უთუ – მუმ. “მზე”, მუმერელთა მზის ღმერთი.  
უთუხენგალი – ურუქის მეფე, მუმერის განმათაეისუფლებელი გუთიელთა ბა-  
ტონობისგან (2055-2048).  
უმა – მუმერული ქალაქი სამხრეთ შუამდინარეთში.  
უნუგი – ურუქის მუმერული სახელწოდება.  
ური – მუმერის უდიდესი ქალაქი უკიდურეს სამხრეთში, მთეარის ღმერთის მთა-  
ვარი საკულტო ცენტრი.  
ურიში – ქალაქ ურის მუმერული სახელწოდება.  
ურის III დინასტია – სხენაირად ურის III იმპერია, მუმერული აღორძინების ხანა  
(2047-1940).  
ურის ქვეყანა – ეწოდებოდა ჩრდილოეთ მუმერს, გიგროსისა და ეფურაგის აუზის  
იმ მონაკეთს, სადაც ეს ორი მდინარე ერთმანეთს უახლოვდება.  
ურნამუ, ურნამა – ურის III დინასტიის დამაარსებელი (2047-2030).  
ურუქი – მუმ. უნუგ, მუმერული ქალაქი სამხრეთში, ეფურაგის პირას; ინანას მთა-  
ვარი საკულტო ცენტრი.  
ურუქუნგი – მუმ. “წმიდა ქალაქი”, ლაგამის ზედწოდება.  
უსახარა – უმის ქალღმერთი.

**უფშუქინა** – ღმერთების საკრებულო დარბაზი.

**უშუმგალი** – შუმ. “დიდი უშუმი”, ურჩხული; ღმერთების ძლიერების სიმბოლო.

**ფუქუ** – რომელიღაც მუსიკალური საკრავი.

**ქაშელი** – მომთაბარე გომი შუამდინარეთის ჩრდილოეთში.

**ქეში** – ქალაქი ჩრდილო შუმერში.

**ქინტუ** – ქაოსის ძალების წინამძღოლი, რომლის სისხლისაგან არის გაჩენილი კაცთა მოღვმა.

**ქინირმაგი** – ღუმუმის საკულტო ადგილი ლავამის შემოვარენში.

**ქიური** – ნიპურის ტაძრის (ექურის ანუ “დიდი მთის”) ერთ-ერთი ნაწილი.

**ქინარი** – შუმ. “ქვემო ყოელადობა”, ქვემო სამყაროს პერსონიფიკაცია შესაქმის მითოსში.

**ქიმნუგალი** – მთვარის ღმერთის გაძარი ურში.

**ქუბათუ** – ქალის აქადური სახელი.

**ქუთუ** – ქვესენელის ქალაქი. ამ სახელწოდების ქალაქი რეალურადაც არსებობდა ბაბილონეთში, სადაც იმყოფებოდა ქვესენელის ღმერთის, ნერგალის, მთავარი გაძარი.

**ქულაბა** – ქალაქ ურუქის ცენტრალური კვარტალი, სადაც მეფეთა რემიდენცია მღებარებოდა.

**ქულიანა** – შუმ. “ცის მოყვასი”, ღუმუმის ერთ-ერთი სახელი.

**ქული-ენლილი** – შუმ. “ენლილის მოყვასი”, ღუმუმის ერთ-ერთი სახელი.

**ქუნუშ-ქუდრი** – ქალაქ ბაბილონის მთავარი ქუჩა.

**ქურგარა** – ეფემერული არსება, შექმნილი ენქის მიერ ინანას საშველად.

**ქუსარიკუ** – ურჩხულებრივი არსება.

**შამაში** – აქად. “მგე”, მგის ღმერთი.

**შათ-იშთარი** – აქად. “იშთარისა”, ქალის საკუთარი სახელი.

**შამხათი** – აქად. “მხიარული”, იშთარის კულტის მსახური ქალები.

**შარა** – ქალაქ უმას ღვთაება.

**შაქანი** – გარეული ჯოგების პატრონი (იგივე სუმუკანი).

**შუანა** – ბაბილონის მეორე სახელი.



**შუბური** – მთიანი ქვეყანა შუმერის აღმოსაქველეთით.

**შულგი** – ურის III დინასტიის მეორე მეფე (2029-1982).

**შუსუნა** – ურის III დინასტიის მეოთხე მეფე (1972-1964).

**შუმინი** – ისტორიული ანშანია (ელამის) დედაქალაქი.

**ცარფანითუ** – აქად. “ვერცხლოვანი”, ბაბილონელი ქალღმერთი, მარდუქის მეუღლე.

**ხალუბი** – მითოსური ტყიანი მხარე.

**ხამამი** – ქვეყანა მაგროსის მთიანეთში შუმერის აღმოსაქველეთით.

**ხენდურსანგა** – შუმერული ღვთაება, იშუმის (იხ.) ორეული.

**ხინარი** – ქვესქნელის ღმერთების სახელი.

**ხიხი** – მითოსური მთა ერას ეპოსში.

**ხუბური** – 1) თიამათის ერთ-ერთი სახელი; 2) ქვესქნელის მდინარე.

**ხუვავა** – მითოსური კედარის ტყის მცველი, ურჩხულებრივი არსება.

**ხურსანქალამა** – შუმ. “ქვეყნის (შუმერის) მთა”, ინანას გაძარი ქალაქ ქიშში.

## სარჩევი

|  |   |
|--|---|
| მურაბე კიკნაძე<br>სიგყვა ორ მდინარეს შორის | 5 |
|--|---|

## მუმერული

|                          |    |
|--------------------------|----|
| სამოთხის მითოსი          | 23 |
| ენქი და სამყაროს წესრიგი | 25 |
| წარღვნის დასასრული       | 30 |
| ენლილი და ნინლილი        | 32 |
| ენლილი და ნამზიდთარა     | 37 |
| ინანა და მუქალეთუდა      | 38 |
| ინანა და ღუმუმი          | 47 |
| ინანას ნიშნობა           | 49 |
| ინანა-ღუმუმის გრფიალეზა  | 54 |
| ღუმუმის ენეზანი          | 57 |
| ღუმუმის სიზმარი          | 65 |
| ღუმუმის აღსასრული        | 69 |

|                                    |     |
|------------------------------------|-----|
| ინანა მოთქეამს დუმუზიზე            | 71  |
| ინანას ჩასელა ქეესკნელად           | 72  |
| ინანას გასაჭირი                    | 86  |
| ინანას ზეიმი                       | 89  |
| ინანას სიმღერა                     | 94  |
| ენმერქარი და არათა                 | 96  |
| ენმერქარი და ენსუხვირანა           | 111 |
| ლუგალბანდა და ანზუდ-ურთოსანი       | 119 |
| ლუგალბანდა მთის გამოქეაბულში       | 130 |
| მართუს ქორწილი                     | 138 |
| ქება დედისა                        | 142 |
| გუდეას სიმზარი                     | 145 |
| გოდება აკლებულ ლაგაშზე             | 159 |
| თუმალის ისტორია                    | 161 |
| აქადის წყეელა                      | 163 |
| გამარჯეების სიმღერა                | 171 |
| ურნამუ – არხის მშენებელი           | 173 |
| ურნამუს დატირება                   | 175 |
| მეფე შულგის სადიდებელი             | 177 |
| შულგის მოგზაურობა შუმერის ტაძრებში | 182 |
| სატრფილო ჰიმნი მეფე შუსუნასადმი    | 184 |
| გოდება მეფე იბისუნაზე              | 186 |
| გოდება ურის დაქეეის გამო           | 189 |

**აქადური  
(ამურულ-ბაბილონური)**

|                                    |     |
|------------------------------------|-----|
| ქეიყენის შესაქმემდე                | 211 |
| სამყაროს შექმნა                    | 212 |
| ნერგალი და ერეშქიგალი              | 232 |
| ერეშქიგალისა და ნერგალის ქორწინება | 235 |
| იშთარის ჩასვლა ქვესქნელად          | 244 |
| იშთარისადმი                        | 250 |
| ანზუს ეპოსი                        | 253 |
| ერას ეპოსი                         | 262 |
| ადაპა                              | 281 |
| ეთანა                              | 287 |
| უმეუობა                            | 298 |
| ლეგენდა შარუქინ აქადელზე           | 299 |
| ხამურაბი                           | 301 |
| ამურბანიპალის ლოცვა I              | 310 |
| ამურბანიპალის ლოცვა II             | 312 |
| ქება ბარსიპას                      | 314 |
| ლამისადმი                          | 315 |
| მდინარისადმი                       | 317 |
| მარილისადმი                        | 318 |
| შობის სიმღერები                    | 319 |
| ამურული ლოცვები                    | 320 |
| სინისადმი                          | 320 |
| გულასადმი I                        | 321 |

|                                     |     |
|-------------------------------------|-----|
| გულასადმი II                        | 323 |
| გირუსადმი                           | 324 |
| ნუსქუსადმი                          | 325 |
| შამამისადმი                         | 326 |
| მარდუქისადმი                        | 327 |
| შელოცვა                             | 330 |
| უბრალოდ განჯულის აღსარება           | 331 |
| ბედუკუმართისა და ბრძენკაცის დიალოგი | 342 |
| ბატონი და მონა                      | 347 |
| <br>                                |     |
| ლექსიკონი                           | 352 |

114/1745



**ქართული წიგნის მხარდაჭერის ფონდი  
“მემკვიდრეობა”**

თამაზ ჩხენკელი, *ტრავიკული ნიღბები*, 2009.

წახნაგი: ფილოლოგიურ კვლევათა წელიწადეული, 1. 2009.

გილგამეშიანი: *ძველი შუამდინარული ეპოსი*, აქადურიდან და მუმერულიდან თარგმნა ზურაბ კიკნაძემ, 2009.

*ძველი შუამდინარული პოეზია*, მუმერულიდან და აქადურიდან თარგმნა ზურაბ კიკნაძემ, 2009.